10. SINIF TEKRAR TESTLERİ 1

www.meb.gov.tr

10. SINIF TEKRAR TESTLERİ 1

www.meb.gov.tr

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlâhî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlâhî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'şım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

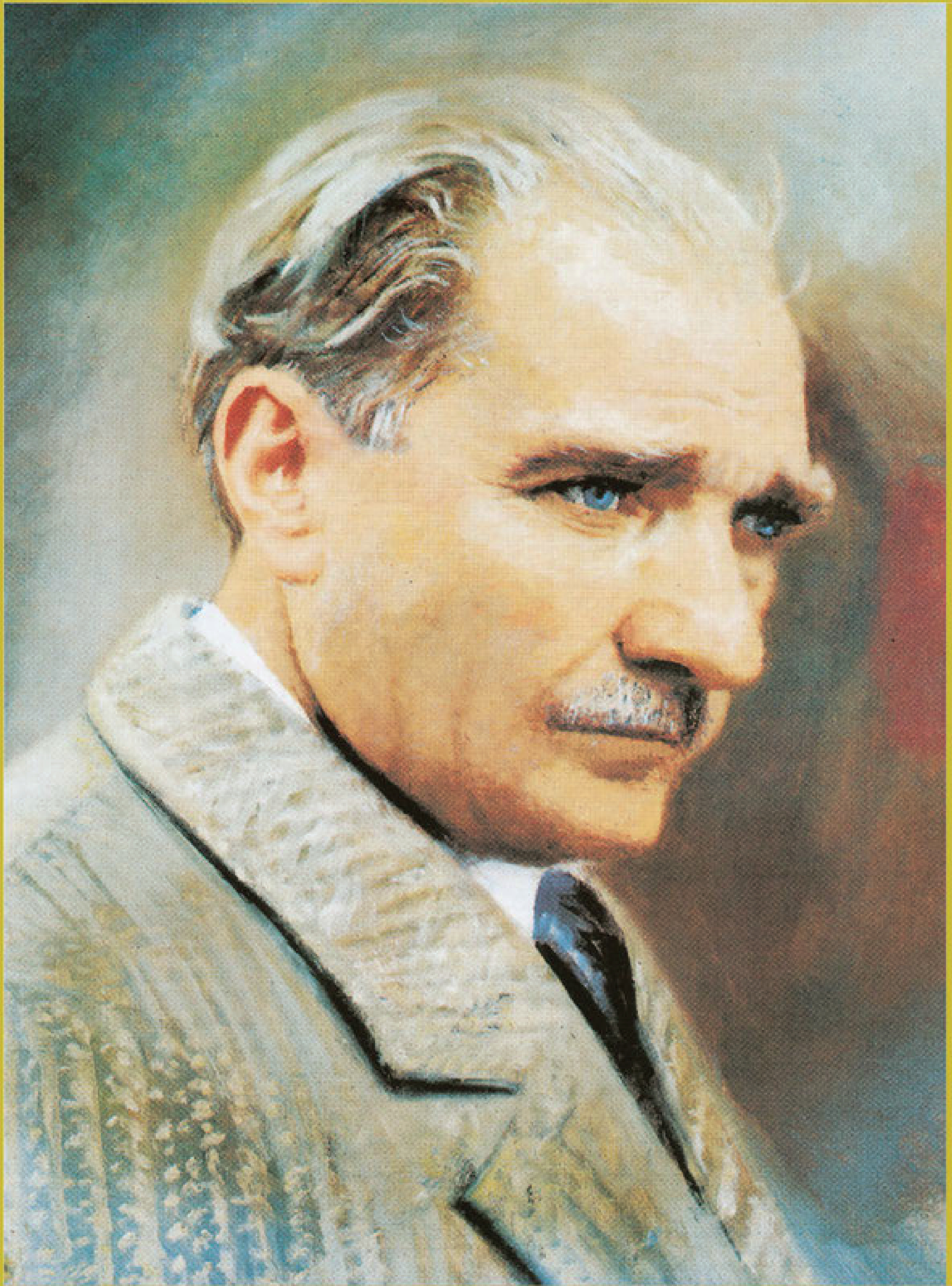
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI
1. Ünite 1
2. Ünite 11
3. Ünite 23
Cevap Anahtarı 30

MATEMATİK
1. Ünite 31
2. Ünite 41
3. Ünite 51
Cevap Anahtarı 62

FİZİK
1. Ünite 61
2. Ünite 83
Cevap Anahtarı 102

KİMYA
1. Ünite 103
2. Ünite 121
Cevap Anahtarı 134

BİYOLOJİ
1. Ünite 135
2. Ünite 155
Cevap Anahtarı 170

TARİH
1. Ünite 171
2. Ünite 183
3. Ünite 193
Cevap Anahtarı 200

COĞRAFYA
1. Ünite 201
Cevap Anahtarı 233

FELSEFE
1. Ünite 235
2. Ünite 245
3. Ünite 255
Cevap Anahtarı 264

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ
1. Ünite 265
2. Ünite 275
3. Ünite 287
Cevap Anahtarı 298

10. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

1. Ünite

1. **Aşağıdakilerden hangisi doğrudan edebiyat tarihinin inceleme alanlarından biri değildir?**

A) Tanzimat Fermanı
B) Yahya Kemal'in yetişme şartları
C) Türkiye'nin coğrafi özellikleri
D) Fazıl Hüsnü Dağlarca'nın şiir anlayışı
E) Realizm akımının Servetifünun üzerindeki etkisi

2. I. Edebiyat tarihi bir toplumun edebiyatının işlediği yolu ve geçirdiği dönemleri anlatan bir bilim dalıdır.
II. Edebiyat tarihi, bir milletin genel yapısını gösteren uygarlık tarihi çerçevesi içinde incelenmelidir.
III. Uygarlık tarihi ulusların meydana getirdiği kültür ve medeniyet ürünlerini inceler.
IV. Uygarlığın gelişimi ile edebiyatın gelişimi arasında doğru orantı vardır.
V. Medeniyet tarihi, edebiyat tarihinin en önemli bölümüdür.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerden hangisinde bilgi yanlışı vardır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

3. Tüyden hafif olurum böyle sabahlar
Karşı damda bir güneş parçası,
İçimde kuş cıvıltıları, şarkılar;
Bağıra çağıra düşerim yollara;
Döner döner durur başım havalarda.

Bu dizeler içerik ve biçim özellikleri dikkate alındığında edebiyatımızın hangi döneminde yazılmış olabilir?

A) İslamiyet Öncesi B) Tanzimat C) Servetifünun
D) Millî Edebiyat E) Cumhuriyet

4. Osman Bey, Kaplan Çavuş'un Konya için anlattıklarını, yollarının durumunu bildiğinden, Argun İlhan'ın ölümünden berisini dinlememiş, başka düşüncelere dalmıştı. Kayınbabasının "Ne dersin Moğol'un ölmesine oğlum?" sorusuna döndü, gülümseyerek dalgınlıktan kurtulmaya çalıştı:

— Karacahisar üstüne... Yürürsek gerektir Şeyh baba... Fatiha'sını çekseniz gerektir.

— Ne zaman?

— Duanız gücüyle bu gece yola çıkarız, koca Tanrı'nın izniyle bahtımızı deneriz.

Bu parçada edebiyatın aşağıdaki sosyal bilimlerin hangisinden yararlandığı söylenebilir?

A) Psikoloji B) Sosyoloji C) Felsefe
D) Tarih E) Coğrafya

5. Aşağıda Türk edebiyatının dönemlerini gösteren bir şema verilmiştir.

Bu şemada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilemez?

A) Batı Etkisinde Türk Edebiyatı B) Sözlü Dönem C) Tasavvuf Edebiyatı
D) Tanzimat Edebiyatı E) Cumhuriyet Edebiyatı

6. Aşağıdakilerden hangisinde yazım yanlışı yapılmıştır?

A) Oysa "göç" davulu çalındığında her ayrılıktan doğan o "kayıp" hissiyatı yakamıza yapışacaktır. Bizim diye bellediğimiz, içine yerleştiğimiz, farkına varmadan edindiğimiz "kimlik" yaralanmaktadır. Ve ak parmaktan sızan kızıl kan, karla kaplı yola damlaya damlaya koparız yuvamızdan.

B) İnsan "mor" denildiğinde bir çiçek mi düşünür yoksa bir kumaş mı? "Su" kelimesini duyduğunda bir pınar mı hatırlar, deniz veya göle mi takılır aklı, yoksa şişedeki suyu mu hayal eder?

C) Bu mekânın, grilerle kaplı sema ve karlı ovanın, her tür eşya ve yapının, çizgilerin, eğimlerin, kaldırım ve duvarın, kapıların, pencerelerin, renklerin, seslerin ve kokuların, birbirine eklenmiş milyonla hatıra barındıran "an"ların oluştuğu hafıza.

D) Bütün bunlar bizi o sokağa çıkarır. Saçak altlarında yürüyen telaşsız, mütebessim insanlar. At arabaları, kasabın önünde kediler, mahalle kahvesi, bodur minareli mescit, dut ağaçlarına tünemiş kargalar, çeşme önünde gelinler, kızlar, köşeyi dönünce görülen iki katlı ahşap ev.

E) Renk rengi kovalar ses sese baskın çıkar alışkanlıklar köküyle birlikte sökülen koca bir ağaç gibi devrilir; yerinde karanlık, tatsız, hiç bir zaman gerçekten dolmayacak bir boşluk kalır.

7. Edebiyatın en yoğun olarak ilişkili olduğu bilim dallarının başında tarih gelmektedir. O kadar ki tarih biliminin inceleme yöntemleri baz alınarak edebiyat tarihi bilimi ortaya çıkmıştır. Ancak bunun tam tersi de mümkündür. Eski dönemler hakkında araştırma yapan bir tarihçi dönemin zihniyeti hakkında bilgi edinmek için o dönemde yazılmış bir edebî eserden yararlanabilir. Örneğin Kurtuluş Savaşı'na yakından tanıklık eden Halide Edip Adıvar'ın Ateşten Gömlek adlı romanı dönemi yansıtması bakımından son derece önemli bir eserdir. Kurtuluş Savaşı hakkında araştırma yapan bir tarihçinin dönemin zihniyetini kavramak adına bu eserden faydalanması ona çok büyük bir katkı sağlayacaktır.

Bu parçada asıl anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Edebiyat öyle bir sanat dalıdır ki içinde birçok bilimin ve sanatın derin izlerini görebilirsiniz.
B) Edebiyatı diğer sanat dallarından ve bilimden ayrı düşünmek âdeta edebiyatı yok etmektir.
C) Edebiyat çevresindeki herşeyden etkilendiği için yaşamın özeti gibidir.
D) Edebiyatın ilişkili olduğu bilim dalları arasında tarihin özel bir yeri bulunmaktadır.
E) Bir edebî eser, edebiyat tarihi açısından olduğu kadar tarihçiler için de önemli bir kaynaktır.

8. Türkiye Türkçesinde geniş zaman -r, -ar, -ır ekleriyle karşılanmaktadır. Ek; ünlüyle biten fiillere -r, ünsüzle biten çok heceli fiillere -ır, ünsüzle biten tek heceli fiillere ise -ar şeklinde gelmektedir. Tek heceli fiillerin bazı istisnaları vardır ki bunlarda -ar değil, -ır eki kullanılır. Bu fiiller al-, kal-, bil-, gel-, bul-, ol-, öl-, san-, dur-, gör-, var-, ver-, vur- fiilleridir.

Bu bilgilerden yola çıkıldığında aşağıdakilerden hangisinde bir yazım yanlışı yapıldığı söylenebilir?

A) Beni nerede görse tanır bu çocuk.
B) Annemi son bir kez görür bu sayede.
C) Oyuncak bebeğimin saçını örür müsün?
D) Yazın başından geçenleri bir bir anlatır.
E) Biliyoruz ki her şey aslına döner.

9. Aşağıdaki renkli kutucuklar içerisinde Türk edebiyatının dönemlerine ait birer şiir örneği ve altta da bu dönemleri gösteren bir kronoloji çizelgesi verilmiştir.

Çukurova bayramlığın giyerken Çıplaklığın üzerinden soyarken Şubat ayı kış yelini kovarken Cennet demek sana yakışır dağlar Karacaoğlan	Açıldı bâğçe-i reng ü bûda bâr-ı bahâr Pür etti gülşeni hep tuhfe-i diyâr-ı bahâr Nihâlin ağzı köpürdü şükûfe zannetme Cihânı eyledi divâne cûy-bâr-ı bahâr
Yağız yir yıpar toldı kafur kitip Bezenmektiler dunya körkinitip	Eyvah! Ne yer ne yar kaldı Gönlüm dolu âh u zâr kaldı Şimdi buradaydı gitti elden, Gitti ebede gelip ezelden.
Elimden tut yoksa duşeceğim Yoksa bir bir yıldızlar duşecek Eğer şairsem beni tanırsan Yağmurdan korktuğumu bilirsen	Keldi esin esmeyü Kadka tukel osnayu

Bu kronoloji çizelgesinde X ile gösterilen yere renkli kutucuklardan hangisi getirilmelidir?

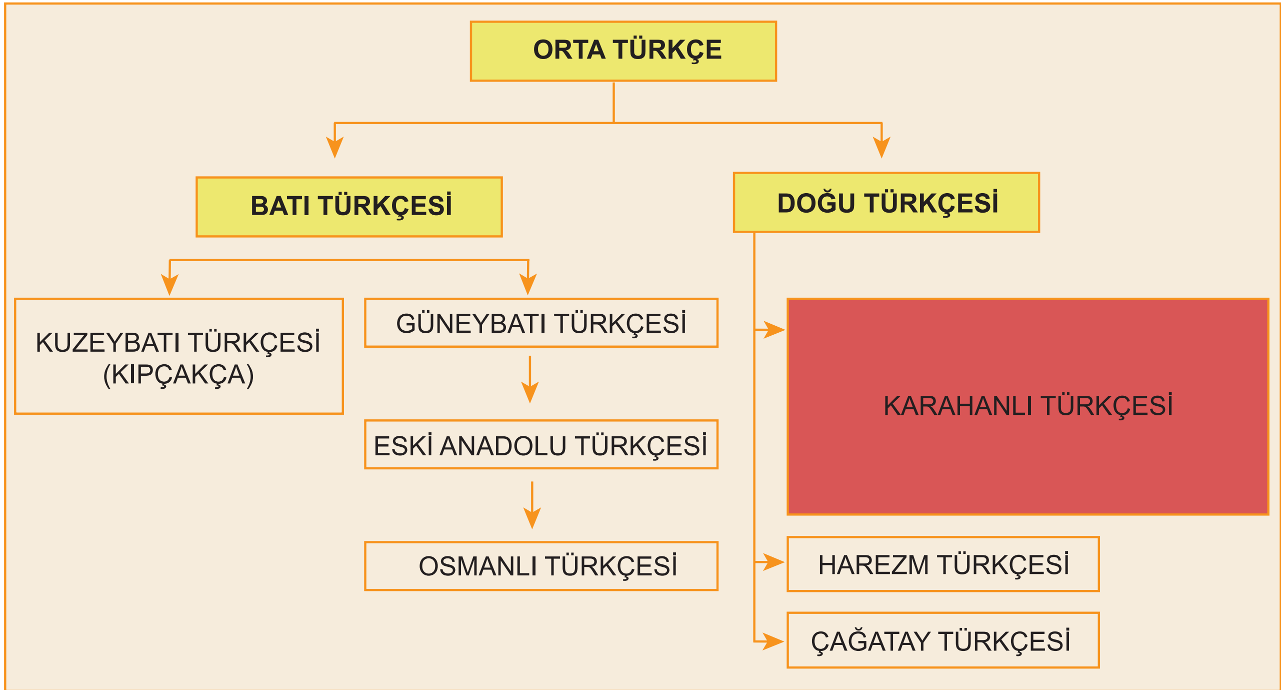
A) Sarı B) Kahverengi C) Yeşil D) Mor E) Pembe

10. Okurduk ( ) Kibar, büyük efendiler kızlarına Farisi öğretir ( ) edebiyat dersleri gösterirlerdi. Su Kasidesi'ni Vehbi'yi okuturlardı. Fuzûli'nin, Bâki'nin gazellerini ezberlerdik ( ) Mesnevi'yi anlardık. Mükemmel seciler, kafiyeler yapar ( ) hocalarımızla münakasa eder ( ) hafızamıza, zekâmıza, nüktelerimize onları hayran ederdik.

Parçada parantezle gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangisi getirilmelidir?

A) (.) (,) (:) (,) (,)
B) (:) (,) (.) (;) (,)
C) (.) (,) (.) (.) (;)
D) (.) (,) (.) (;) (;)
E) (:) (,) (...) (,) (,)

11.

Bu tablodaki kırmızı kutucuğa aşağıdaki eserlerden hangisi getirilemez?

A) Kutadgu Bilig
B) Divan-ı Hikmet
C) Atabetü'l-Hakayık
D) Divanu Lügati't-Türk
E) Kitab-ı Dede Korkut

12. Osmanlı İmparatorluğunun en uzun süre tahtta kalan en büyük padişahı olarak kabul edilen Kanuni Sultan Süleyman 7 Eylül 1566 tarihinde Zigetvar'da seferdeyken vefat etti. Sultan Süleyman "Kanuni" unvanının yanı sıra Batı'da "Büyük Türk" ve "Muhteşem" lakaplarıyla anıldı.

Bu parçada yapılan yazım yanlışı aşağıdakilerden hangisinde vardır?

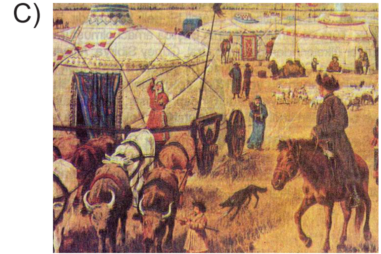
A) Türk edebiyatında anılarını en geniş, en kapsamlı, en doyurucu biçimde kaleme alan yazarların başında Halit Ziya gelir.
B) Peyami Safa'nın hayatının en acı bölümünü bir şaheserde okuyabilirsiniz: Dokuzuncu Hariciye Koğuşunda.
C) Derin ve anlamlı bir tarih perspektifini aşıp gelirken Mimar Sinan, Itri'den de şanslı, Baki'den de.
D) Batı'da ve Türkiye'de yapılan sanat tarihi incelemelerinde, Selçuklu çağı ile Osmanlı çağının düşünce ve kültür yapısı bakımından birbirinden farklı, hatta taban tabana zıt olduğunu ileri süren yorumlara rastlamaktayız.
E) Bizde pek geniş çevrelerce sadeleştirme; bir eserdeki eskimiş sözcüklerin yerine uygun düşsün düşmesin, eseri zedelesin zedelemesin yeni sözcükler koymaktan ibaret sayılmaktadır.

13. Geldikleri yoldan başka yolu olmayan bir yere vardılar. O da öyle bir yoldu ki bir deve, bir at bin güçlükle yürürdü. Eğer ayağını yanlış bassa parça parça olurdu. Vardıkları yerde akarsular, çeşmeler, türlü otlar, meyve ağaçları, türlü türü avlar vardı. O yeri görünce Tanrı'ya şükürler kıldılar. Hayvanlarının kışın etini yediler, yazın sütünü içtiler, derisini giydiler. O yere Ergenekon adını koydular. Burada bu ikisinin çocukları çoğaldı. Kayan'ın evladı çok oldu. Tukuz'unki ondan daha az oldu. Kayan çocuklarına Kayat dediler. Tukuz çocuklarına iki ad koydular: Bir nicesine Tukuzlar, dediler; bir nicesine Türülken dediler. Çok yıllar bu iki kişinin çocukları Ergenekon'da kaldılar, enine boyuna uzayıp yayıldılar.

Aşağıdaki görsellerden hangisi parçada sözü edilen olayların yaşandığı edebî dönemle <u>ilişkilendirilemez</u>?

A)

B)

C)

D)

E)

14. Bir millet, hayatı nasıl görüyor? Nasıl düşünüyor? Nasıl hissediyor? Biz, bunu en doğru ve en canlı olarak o milletin düşünce ve kalem ürünlerinde bulabiliriz.

ifadesi

Bir millet, hayatı nasıl görüyor (I) nasıl düşünüyor (II) nasıl hissediyor? Biz, bunu en doğru ve en canlı olarak o milletin düşünce ve kalem ürünlerinde bulabiliriz.

biçiminde yazıldığında numaralanmış yerlere getirilmesi gereken noktalama işareti aşağıdakilerden hangisidir?

A) Virgül (,)
B) İki nokta (:)
C) Noktalı virgül (;)
D) Tırnak işareti (")
E) Kısa çizgi (-)

15. I. Eski Kun beylerinden birinin çok güzel iki kızı vardı. Hükümdar kızlarını insanlardan uzak tutmak için ülkesinin kuzey taraflarında yüksek bir kule yaptırdı. Kızlarını bu kuleye bıraktı. Hükümdarın, kızlarıyla evlenmesi için yakarışlarla çağırdığı Tanrı, nihayet bir bozkurt şeklinde geldi. Bu kızlarla evlendi. Bu evlenmeden doğan Dokuz Oğuz - On Uygur çocukları, birer bozkurt sesi ve bozkurt ruhu taşıyarak çoğaldılar.

II. Hepsi bu sözü beğenip çıkmaya yol izlediler, bulamadılar. O zaman bir demirci dedi ki: "Burada bir demir madeni var. Yalın kata benziyor. Şunun demirini eritsek yol olurdu." Varıp o yeri gördüler. Dağın geniş yerine bir kat odun, bir kat kömür dizdiler. Tanrının gücü ile yakılan ateş sonrası demir dağ eriyip akıverdi. O günü, o ayı, o saati belleyip dışarı çıktılar. O günden beri Göktürklerde adet olmuştur: O günü bayram sayarlar.

III. Seyit hemen yola çıktı. Geldiler, gördüler. Bir on bin kadar var Frenk, konmuşlar, otururlar. Seyit yüz kişiyi dört yol eyledi, yirmi beş kişi, dört yandan dün buçuğunda davlumbaz urdular, baskın yaptılar. Frenk askeri birbirini kırdılar. Seyit, vakit vakit bir taraftan nara ururdu. Erteye değin kâfirler birbirleriyle cenk eylediler. Cenk arasında Seyit, Simbat'a erişti. Bir vuruş ile yıktı. Üstüne saldırdılar, ortadan Simbat'ı aldılar.

IV. Meğer hanım, Oğuz'da Duha Koca oğlu Deli Dumrul derler idi bir er var idi. Bir kuru çayın üzerine bir köprü yaptırmış idi. Geçeninden otuz akça alur idi, geçmeyeninden döğe döğe kırk akça alur idi. Bunu niçün böyle eder idi. Anun içün ki benden deli, benden güçlü er var mıdır ki çıka benim ile savaşa, der idi. Benim erliğim, bahadırlığım, cılasınlığım Rum'a, Şâm'a gide çavlana, der idi.

V. Muhteşem Bihruz Bey eski vezirlerden vefat etmiş Paşa'nın oğludur. Vilayetten vilayete göç ederek on beş sene kadar birbiri ardınca İstanbul'a ayak basmamış olan pederiyle küçük yaşlarında memleket memleket dolaştığından dolayı Bihruz Bey bir çocuk için birinci derecede öğrenilmesi gereken bilgileri on altı yaşına kadar öğrenememişti.

Numaralanmış parçalar ait oldukları edebî dönemlere göre eşleştirilirse hangisi dışarıda kalır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. **Türk edebiyatına ait aşağıdaki şiirlerden hangisi farklı bir alfabe ile yazılmıştır?**

A) Saçma ey göz eşkden gönlümdeki odlara su
Kim bu denlü dutuşan odlara kılmaz çâre su.

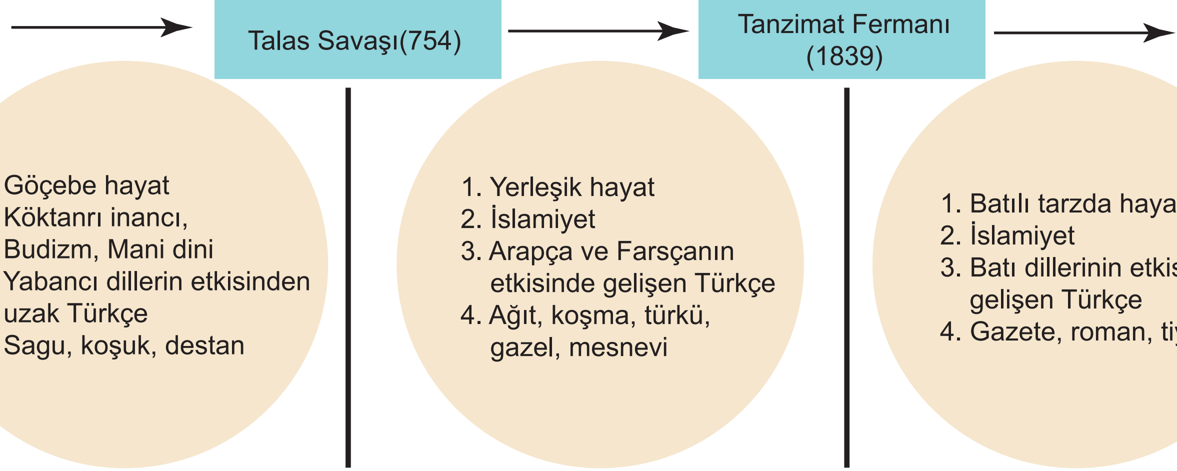
B) Cûylar mı devr eden tarf-ı çemenzârın yahud
Mâî pervâz ile kat' olmuş yeşil hârâ mıdır?

C) Ödlek arıg kevredi
Yunçıg yavuz tavradı.

D) Yanaram mumlayın baştan ayağa
Nedür, bu yanmağın pâyânı yok mu?

E) Ey benim aşkında bülbül gibi nâlân olduğum
Îyddir çık nâz ile seyrâna kurbân olduğum.

17.

Bu tabloyu inceleyen araştırmacı aşağıdakilerden hangisini bu dönemlerin dışında tutar?

A) Türkler arasında şiirin ve diğer güzel sanatların kaynağı bütün eski milletlerde görülen din kaynağıdır.

B) Türk edebiyatları için önemli bir özellik de Türkistan coğrafyasında ortaya çıkan Nevaî ekolüdür.

C) Halk edebiyatı, İslamiyet'ten önceki sözlü edebiyatın Müslüman Türk halkı arasında bir devamıdır.

D) Tanzimat'ın edebiyatımıza getirdiği yeni bir yazı çeşidi de gazete makalesidir.

E) Yazılı edebiyatın kökeni İslamiyet öncesi mezar taşlarına kazılan yazılara kadar uzanır.

18. Yunus Emre'nin şiirlerinde geçen ve Eski Türkçenin izlerini taşıyan kelimelerden bazıları anlamlarıyla birlikte şu şekildedir:

Sınuk	kırık
Bug	sıkıntı, gam
Assı	fayda, kazanç, kâr
Öt-	geçmek
Bezek	süs
Usag	İhmalkâr
Irıl-	Ayrılmak, uzaklaşmak
Tudaş ol-	Rast gelmek
Esrük	Aklı başında olmayan
Arkurı	ters, aykırı
sayru	hasta
Yagı	düşman
Yort-	hızlı koşmak
Görklü	iyi, güzel

Tablodan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Eski Anadolu Türkçesinde küçük ünlü uyumu kuralı (Düzlük - yuvarlaklık uyumu) bulunmamaktadır.

B) Eski Anadolu Türkçesinin en belirgin özelliklerinden birisi olan yuvarlaklaşma hadisesi Yunus'un şiirlerinde yaygın olarak kullanılmıştır.

C) Yunus'un eserlerinde halk kültürü, deyimler, mahalli ifadeler öne çıkmıştır.

D) Yunus'un eserlerinde kullandığı kelimeler günümüz Türk şivelerinde birtakım ses değişikliklerine uğrayarak kullanılmaktadır.

E) Yunus'un şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimeler yoktur.

19. I. Alp Er Tonga öldi mü
İsiz ajun kaldı mu
Ödlek öçin aldı mu
Emdi yürek yırtılur

II. İlkbaharda her çiçekler bezeri,
Sonbaharda döker yaprak gazeli,
Kardeşim şehit olmuş nerde mezarı?
Felek beni taşa çaldı neyleyim.

III. Minnet Hudâya iki cihânda kılub saîd
Nâm-ı şerîfin eyledi hem gaazi hem şehîd.

Bu şiir örneklerinden yola çıkılarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Birinci şiir İslamiyet öncesi Türk edebiyatı ürünü olan bir sagudan alınmıştır.
B) İkinci şiir, İslamiyet 'in kabulünden sonraki dönemde söylenmiş bir ağıttan alınmıştır.
C) Üçüncü şiir, İslamiyet'in kabulünden sonraki klasik Türk edebiyatı eserlerinden olan mersiyeden alınmıştır.
D) Şiirlerin üçü de ölen kişilerin arkasından söylenen sözlerden oluşmuştur.
E) Şiirlerde aynı nazım birimi kullanılmıştır.

20. Dede Korkut Hikâyeleri XII, XIII, XIV. asırlarda Anadolu'nun doğusunda Oğuz Türkleri arasında yaşamış, işlenmiş ve yayılmış hikâyelerdir. Göktürk Kitabeleri ise, taşlar üzerine yazılmış Türk edebiyatının ilk yazılı örnekleridir.

Göktürk Kitabeleri'ndeki:
"Körür közüm körmez teg,
Bilir biligim bilmez teg boldı"

söyleyişleri, Dede Korkut Hikâyeleri'nde:

"Menüm görür gözlerüm görmez oldı
Tutar menüm ellerüm tutmaz oldı "

şeklinde görülmektedir.

Bu ifadelerdeki benzerliklerden hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Türk edebiyatı, uzun zamanlar sözlü bir edebiyat olarak geliştiğinden, bu edebiyatın söyleyenlerle dinleyenleri arasında asırların mirası bir üslup birliği meydana gelmiştir.
B) Yazılı edebiyata geçildikten sonra sanatçılar birbirlerinin eserlerinden alıntı yapmışlardır.
C) Bugün pek çok masal anlatıcısının "Evvel zaman içinde, kalbur saman içinde" gibi tekerlemelerle başlaması da bu durumu yansıtır.
D) Saz şairlerinin şiirlerinde, evvelce söylenmiş birçok mısrayı, bazen aynen tekrar edişleri aynı geleneği sürdürmelerindendir.
E) Hikâyecilik sanatını dinlerken öğrenip zevkine ve heyecanına varan ve devam ettiren her neslin dilinde, böyle cümleler tekrarlanmıştır.

21. Tokuz Oguz begleri budunu bu sabımın etgüti eşid katıdgı tıngla:
İlgerü kün togsıkka birigerü kün ortasıngaru kurıgaru kün batısınga yırıgaru tün ortasıngaru anda içeri budun kop manga körür. Bunca budun kop ittim. Ol amtı anyıg yok. Türk kağan Ötüken yış olursar ilte bung yok.

Eski Türkçe Dönemi'ne ait olan, edebiyatımızda pek çok alanda ilkleri temsil eden bu eser aşağıdaki alfabelerden hangisi ile yazılmıştır?

A) Arap B) Göktürk C) Uygur D) Kiril E) Latin

22. Türk edebiyatının farklı dönemlerine ait aşağıdaki şiirlerden hangisinde din - edebiyat ilişkisinden söz edilemez?

A) Ölüm haberi gelmeden
Ecel yakamız almadan
Azrail hamle kılmadan
Gel dosta gidelim gönül.

B) Tevbe kılıp Hakk'a dönen âşıklara
Cennet içinde dört pınarda şerbeti var.
Tevbe kılmayıp Hakk'a dönmeyen gafillere
Dar lahidde kah azap hasreti var.

C) Dört han Tanrı'yı tanımayanlar
Tanrı sözünü saymayanlar
Karanlık şeytana tapınanlar
On binlerce günah işleyenler!

D) Benden selam olsun Bolu Beyi' ne
Çıkıp su dağlara yaslanmalıdır.
Ok gıcırtısından kalkan sesinden
Dağlar seda verip seslenmelidir.

E) Allâh adın her kim ol evvel anâ
Her işi âsan eder Allâh anâ

Allâh adı olsa her işin önü
Hergiz ebter olmaya anın sonu.

10. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

2. Ünite

1. Deli Dumrul kalktı, atına bindi; doğanını eline aldı, ardına düştü. Bir iki güvercin öldürdü. Döndü, evine gelirken Azrail, atının gözüne göründü. At ürktü. Deli Dumrul'u kaldırdı, yere vurdu. Kara başı bunaldı, darda kaldı. Ak göğsünün üzerine Azrail basıp kondu. Demin mırıldanıyordu, şimdi hırıldanmaya başladı.

Der:
Bre Azrail aman!
Tanrının birliğine yoktur güman.
Ben seni böyle bilmezdim.
Ne söyledim, bilmedim.
Beylikten usanmadım yiğitliğe doymadım.
Canımı alma Azrail, medet!

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) At, özgürlük ve sadakati temsil eder.
B) Beyler, olağanüstü özelliklere sahiptir.
C) Doğan, ölümsüz bir kuş olarak kabul edilir.
D) Toplum hayatında İslam inancının etkileri görülür.
E) Hayvancılık ve tarım, temel geçim kaynaklarıdır.

2. Aşağıdakilerden hangisi ayraç içinde verilen özellikle ilişkilendirilemez?

A) Yaylalar, ovada doğup büyüyen çocukların unutulmaz heyecan yaşadığı, delikanlılarının tükenmez özlem duyduğu, yetişkin insanların rahat ve huzur bulduğu yerlerdir. (Nesnel anlatım)
B) Yemeğin üstüne söylenen çaylar ve ustanın çaycının çırağıyla diyalogunun bambaşka güzellikte olduğunu söyledi. (Dolaylı anlatım)
C) Burası, bir terzi dükkânından çok belli müdavimleri olan, karınca kararınca görüş ve düşüncelerin açıklandığı nezih bir mekândır âdeta. (Öznel anlatım)
D) Güneş bütün işini gücünü bırakıp perdeye düşüyor, salkım söğüt kendi gölgesi kadar bir karanlık getirip bırakıyor. (Soyut anlatım)
E) Bir tren gelecek, trene bineceğim ve kendime gideceğim.'' diyerek ayrıldı yanımızdan. (Doğrudan anlatım)

3. İbni Sina; öğretmenin, çocuğu tanıması, onun kabiliyetlerini fark etmesi gerektiğini ileri sürmekle XVIII. yüzyıl eğitimcisi J. J. Rousseau'dan asırlar önce önemli bir pedagojik ilkeyi belirtmiştir.

Bu cümlede kaç fiilimsi kullanılmıştır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

4. – Sevinçten, saadetten mahrum kadınlar Türk kadınları mı, dedi. Hayır, hayır! Türk kadınları asla sevinçten, saadetten mahrum değildiler. Sevinçten, saadetten mahrum olanlar sizsiniz. Siz büyükannelerinize benzemediniz. Ah, biz gençken ne kadar da mesuttuk! Bahar, şu arkamdaki bahar bizi sevinçten deli ederdi. Şimdi siz, bunları görmüyorsunuz ve hırçınlaşıyor, tahammül olunmaz bir varlık oluyorsunuz.

Genç kız gülümsedi. Büyükannesinin böyle hiddetli serzenişlerini her vakit dinler, bazen onunla tartışırdı.

Bu parçadaki çatışmanın aşağıdakilerin hangisinden kaynaklandığı söylenebilir?

A) Yalnızlık korkusundan
B) Karşılaşılan haksızlıklardan
C) Geçmişe duyulan özlemden
D) Bireylerdeki güven bunalımından
E) Kuşaklar arası düşünce farklılığından

5. Sultan Mehmene Banu, kız kardeşi için yaptırdığı köşkün süsleme işini meşhur bir nakkaş olan gencin birine verir. Genç, köşkte çalışırken Mehmene Banu'nun kız kardeşiyle karşılaşır. İki genç birbirlerine sevdalanır. Genç nakkaş, Sultan'dan kız kardeşini istetir. Sultan, kız kardeşini gence vermek istemez. Genci oyalamak için ona Elma Dağı'nı delip şehre su getirmesini şart koşar. Âşık genç, büyük bir gayretle dağları delmeye başlar. Mehmene Banu dağı delip şehre suyu getirmek üzere olan gence yaşlı dadısını göndererek kız kardeşinin öldüğü haberini ulaştırır. Bu acı haber üzerine genç, elinde tuttuğu külüngü havaya atar. Düşen külünk genç âşığın başına isabet eder ve genç, ölür. Onun bu acı haberini alan sevdiği kız, korku ve heyecanla olayın geçtiği kayalığa gelir. Onun acısına dayanamaz ve kendisi de orada can verir. Her iki sevgiliyi can verdikleri yerde yan yana gömerler.

Bu parçada sözü edilen halk hikâyesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kerem ile Aslı B) Ferhat ile Şirin C) Tahir ile Zühre D) Arzu ile Kamber E) Emrah ile Selvihan

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde hem isim-fiil hem de sıfat-fiil kullanılmıştır?

A) Bilginin efendisi olmak için çalışkanlığın uşağı olmak istiyorum.
B) Dostunu kaybeden, servetini kaybedenden daha çok zarar etmiştir.
C) Alın terinden, göz nurundan nasibini almamış bir eser düşünemeyiz.
D) Çalışmanın zevkine varamayan insan, can sıkıntısından kurtulamaz.
E) O gün Atatürk'le - işini bitiren değil, işine başlayacak büyük liderle - buluştuk.

7. Yeni tuttuğu hizmetçi kadına dedi ki:

– Dilin Anadolu'ya benzemiyor. Rumelili misin sen?

– Erfiçe köylerindenim. Alnımın yazısı imiş, buralara düştüm.

Anlıyor ki vaktiyle sarışın imiş. Şimdi saçları küçük aktar dükkânı bebeklerinin ne kıla ne de ota benzeyen, dokunsanız hışırdayacağını sandığınız cansız, kuru, soluk rengini, şeklini almış. Gözleri eski şekerlenmiş şuruplar kadar donuk, fersiz, katı, suyu çekilmiş.

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Karşılıklı konuşmaya yer verilmiştir.

B) III. kişili anlatım kullanılmıştır.

C) Dolaylı anlatıma başvurulmuştur.

D) Kişisel izlenimlerden yararlanılmıştır.

E) Öyküleyici anlatım biçimi kullanılmıştır.

8. – Nine senin evin yandı mı?

– Hey oğul, ben beş defa muhacir oldum, beş defa evim yandı. Ben Üsküp'ten beri beş defa düşman bandırasından (yabancı devlet bayrağı) bizim bayrağa kaçtım. Bunlardan, evvelisi gün, ümidi kesince bir tek oğlumu aldım; size, bizim bayrağa kaçtım.

– Bayrağımızı çok mu seversin nine?

Birdenbire buruşuk yüzü üzerinden bir gözyaşı seli aktı, kurumuş ellerini kaldırdı; ellerinde hayalî, aziz bir şeyi öptü.

– Sevmek ne demek oğul? Ben elli senedir onu kovalıyorum. Dünyada oğlumdan başka dikili bir ağacım kalmadı. Bayrağımız nereden çıktıysa ben de oradan çıktım.

Bu parçanın teması aşağıdakilerden hangisidir?

A) Çaresizlik B) Evlat sevgisi C) Ölüm korkusu D) Yaşama sevinci E) Bağımsızlık duygusu

9. Aşağıdaki cümlelerden hangisinin sonuna yanlış bir noktalama işareti konmuştur?

A) Kır atın yanında duran ya huyundan ya suyundan…

B) Gideyim mi gitmeyeyim mi bilemedim?

C) Memlekette herkes bana şunu sordu:

D) Bilin ki bu insanlara boyun eğdiremeyeceksiniz!

E) At, adımına göre değil adamına göre yürür.

10. Keşişin evinden kaldıkları hana döndüklerinde sabaha yakındı. Kerem'e uyku haramdı. Başını yastığa koyar koymaz kendinden geçen Sofu bile uyuyamadı. İkisi de sabaha kadar yatakta döndü durdu. Er sabahta kalktılar. Fırından ekmek aldılar, yaşlı bir kadından peynir istediler, testilerine su doldurdular, keşişin ardından onlar da Erzurum'a doğru at sürdüler. Günler geceler yol aldıktan sonra uzaktan Ağrı Dağı'nı gördüler. Ağrı Dağı sanki anaç bir tavuk, öbür yerler onun ayaklarının altında dolaşan civcivlerdi. Dağın tepesi puslu değildi o gün. Karların üzerinde ak bir aydınlık... Dağ, çocukluğundan beri Kerem'de yalnızlığı çağrıştırırdı. Doruklar hep ulaşılmazdı. Ama herkeste doruklara çıkma umudu vardı. Oysa çıkılması ne kadar zorsa, inilmesi de zordu. Uzaktan ak bir aydınlık gibi görünen Ağrı Dağı'nın doruklarında kim bilir neler oluyordu? Dağ, uzaktan sessiz görünürdü; doruklarına varıldığında kar, boran, kamçı şaklaması gibi ses veren uğultulu rüzgârlar... Çok geçmedi, Ağrı Dağı'nın başını duman bürüdü. Dağ, tıpkı kendisi gibi, derdini içine gömen sessiz bir ozana benzedi.

Bir halk hikâyesinden alınan bu parça ile ilgili,

I. Öyküleyici anlatım ve ilahi bakış açısına yer verilmiştir.

II. "Han" mekânı, olayın modern zamandan uzak bir dönemde yaşandığını göstermektedir.

III. Olayın geçtiği zaman, belirgin bir biçimde sınırlandırılmıştır.

IV. "Dağ" mekânı ile olayın kahramanının karakteri arasında bir ilişki kurulmuştur.

yargılarından hangileri yanlıştır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) III ve IV.

11. Meğer bir gün Deli Dumrul'un köprüsünün yanında bir bölük oba konmuştu. O obada bir iyi güzel yiğit hasta düşmüştü. Allah'ın emriyle o yiğit öldü. Kimi oğul diye, kimi kardeş diye ağladı. O yiğit üzerine dehşetli kara feryat koptu. Ansızın Deli Dumrul dörtnala yetişti. Der:
"Ne ağlıyorsunuz, benim köprümün yanında bu gürültü nedir, niye feryat ediyorsunuz?" dedi.
Dediler:
"Hanım, bir güzel yiğidimiz öldü, ona ağlıyoruz." Deli Dumrul der:
"Bre yiğidinizi kim öldürdü?" Dediler:
"Vallahi bey yiğit, Allah Teâla'dan buyruk oldu, al kanatlı Azrail o yiğidin canını aldı."
Deli Dumrul:
"Bre Azrail dediğiniz ne kişidir ki adamın canını alıyor, yâ kadir Allah, birliğin varlığın hakkı için Azrail'i benim gözüme göster, savaşayım, çekişeyim, mücadele edeyim, güzel yiğidin canını kurtarayım, bir daha güzel yiğidin canını almasın." dedi. Çekildi döndü, Deli Dumrul evine geldi.

Bu parçadan yola çıkılarak Dede Korkut Hikâyeleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Diyalog tekniğiyle olaya hareketlilik kazandırılmıştır.
B) Atlı göçebe kültürünün etkisi devam etmektedir.
C) Olağanüstü olay ve varlıklara yer verilmiştir.
D) Oğuzların Müslüman olmayan komşularıyla savaşları anlatılmaktadır.
E) Olay çevresinde gelişen bir edebî metindir.

12. I. Buraya gelmeden evlerinin yakınındaki kütüphaneye uğramıştı.
II. Öbürü önce hiçbir şey anlamadı, yaptığı işe devam etti.
III. Daha önce de buraya gelmiş ve ona uğrayıp gitmişti.
IV. Ömrüm bu evi temizlemekle geçecek, bunu biliyorum.
V. Şiirimizin evrelerini izleyen bir okur kuşkusuz bu sonuca varır.

Numaralanmış cümlelerdeki fiilimsi türleri eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

13. Kamber artık Arzu'nun sevdasından dağlarda, köylerde gezer olur, gözü başka kimseleri görmez. Bir gün Arzu'nun ninesi bunların sevdasına engel olamayacağını anlayınca Arzu'ya der ki: "Arzu kızım, bugün Kamber'i yemeğe çağır ona bir yemek yedirelim ve sizin işinizi konuşalım." Aslında fikri Kamber'i zehirlemekmiş.Arzu sevinçle Kamber'e koşar ve der ki: "Kamber ağam, ninem seni bu akşam yemeğe çağırdı, nihayet gönlü seni sevdi." Eve gelir, nine çeşitli yemekler hazırlar. Köyde bir tanıdıklarının çırağı olan Arap, Arzu'nun evine girer. Arzu bu Arap ile ninenin konuşmalarını duvarın ardından dinler. Arap çok şiddetli bir zehir getirmiştir. Yemeklere bu zehir atılacak ve o gece Kamber zehirlenip öldürülecektir. Nine Arap'ı da kandırır, "Arzu'yu bu Kamber'den kurtaralım, sana vereyim" der. Akşam Kamber sevinçle Arzu'nun evine gelir ve bakar ki yemekler sofraya konmuş, envai çeşit hepsi birbirinden güzel ama Arzu bir kenarda surat asmış duruyor.

Kamber aşk dili ile Arzu'ya bir beyit atar:

Arzum yasa batmışsın
Kaşını gözünü çatmışsın
Sofraya teklif olmuyor Arzum
Sen sofraya yan bakmışsın.

Bu parçadan halk hikâyelerinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Aşk, kahramanlık gibi konular işlenir.
B) Nazım nesir karışıktır.
C) Kalıplaşmış ifadelere yer verilir.
D) Kahramanlar genellikle engellerle karşılaşırlar.
E) Anlatmaya bağlı edebî metinlerdir.

14. İstasyonda genç bir hamal, eşyanı alacak; sana birkaç defa, sesi işitmek için bir sözü tekrarlatacak.

Bu cümledeki fiilimsi türünün benzeri aşağıdaki cümlelerin hangisinde vardır?

A) Onun buraya gelişi herkesi şüphesiz heyecanlandırdı.
B) Tüm bunlar ona yaptığı projenin doğruluğunu gösterdi.
C) Sözlerine başlamadan önce salonu kısık gözlerle süzdü.
D) Selim Efendi, her şeyi düşünerek ve planlayarak yapar.
E) Bankta tek başına oturan ihtiyara doğru yürüdü.

15. Hazreti Ali, bunları söyledikten sonra az önce yere diktiği sancağı eline alarak Düldül'ü hendeğe doğru sürdü. At, bu geniş hendeği hiç zorluk çekmeden atlayarak bir sıçrayışta karşı tarafa geçivermişti. Ondan, böyle bir hareket beklemeyen Hayber savaşçıları, hemen saldırıya geçtiler. Ali'nin üzerine oklar, taşlar, tutuşturulmuş yağlı bez parçaları fırlatmaya başladılar. Fakat çok yetenekli bir savaş atı olan Düldül, kahraman sahibini bu tehlikeli silahlara hedef olmaktan kurtararak yoluna devam ediyordu. Yahudilerin korkusu ve telaşı iyice artmıştı.

Bu parçanın anlatıcısı ve bakış açısıyla ilgili

I. İlahi bakış açısı tercih edilerek detaylı bir anlatım olanağı elde edilmiştir.
II. Üçüncü kişiye dayalı anlatımla metne tarafsızlık kazandırılmıştır.
III. Bakış açısıyla okur, olay örgüsüne tamamen dâhil edilmiştir.

yargılarından hangileri doğrudur?

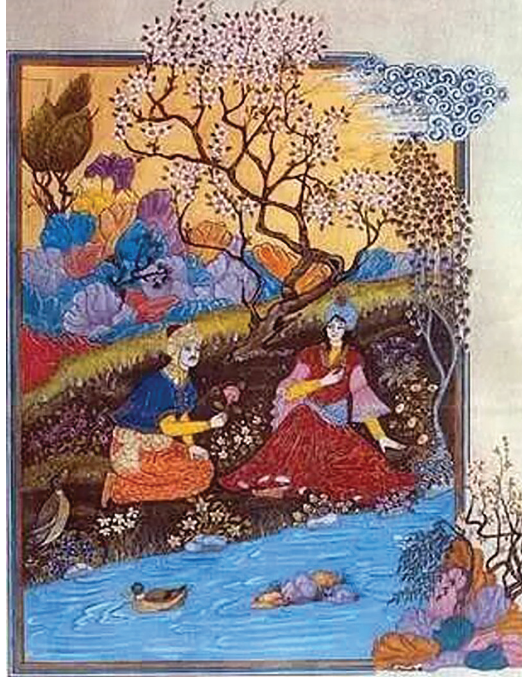
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

16. Mustafa dışarı sır sızdırmıyordu ama üzüntüden de eriyordu. Koca öküzün önüne ambarı dökseler tüketecekti, iştihasında kusur yoktu, o çalışmak istemiyordu, buna azmetmişti. "Ambarımı kül edecek, nasıl deflesek be?" diye Mustafa ara sıra, ahıra uğradıkça, yarı karanlık içinde, gözleri şimşek çakarak haykırıyordu. Aç bırakmak da işine gelmiyordu. Hayvan büsbütün zayıf düşecek, büsbütün ahıra bağlanacaktı.

Bu parça aşağıdaki edebî dönemlerin hangisine aittir?

A) Sözlü Dönem B) Servetifünun Dönemi C) Yazılı Dönem
D) İslami Dönem E) Millî Edebiyat Dönemi

17.

Bu görsel, tema bakımından aşağıdaki şiirlerden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

A) Keldi esin esneyü
Kadka tükel osnayu
Kirdi bodun kasnayu
Kara bulıt kükreşür

B) Zühre yazdı gözyaşıyla nameyi
Hak kaldırsın ara yerde uğruyu
Kıyamette ya o beni ben onu
Söylen Han Tahir'e helal eylesin.

C) Mecaz boldı dostluk hakikat kanı
Minger dosta biri bulunmaz köni
Öküşrek kişining içi gadr erür

D) İnsân-ı kâmil ki dirler
Mustafa'dur Murtazâ'dur.
Dahi kim vardur cihânda
Ben gayrı insân bilmezem.

E) Estergon Kal'ası su başı durak
Kemirir içimi bir sinsi firak
Gönül yâr peşinde yâr ondan ırak
Akma Tuna akma ben bir dertliyim
Yâr peşinde koşar kara bahtlıyım.

18. Ahmet Mithat Efendi'nin - - - - adlı eserini hikâye türünün hazırlayıcısı olarak kabul edebiliriz. Modern Türk hikâyesi ise - - - - adlı eser ile başlar. Kitap bir mukaddime ile altı hikâye, bir mensure ve bir tercümeden oluşur. - - - - yazdığı hikâyeler kadar seçtiği isimle de farklılığı ortaya koyar. İlk örnek olma özelliği kazanan bu hikâyelerde, kendi kaygıları, kendi özlemleri, kendi problemleri içinde yaşayan küçük insanları, başkalarınca küçük ama kendilerince büyük dünyalarında yakalamayı başarmıştır.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi sırasıyla getirilmelidir?

A) Taaşşuk-ı Talat ve Fıtnat, Yüksek Ökçeler, Ömer Seyfettin
B) Letâif-i Rivâyât, Küçük Şeyler, Samipaşazâde Sezai
C) Felâtun Bey ile Râkım Efendi, Sergüzeşt, Şemsettin Sami
D) Karabibik, Araba Sevdası, Recaizâde Mahmut Ekrem
E) İntibah, Rumûzu'l-Edep, Halit Ziya Uşaklıgil

19. Şimdi kırılamaz (I) rekorunu düşünüyordu. Ulaşılabilecek (II) son hız! Bir martı saatte iki yüz on dört mil hız yapıyordu. Bu, martı sürüsünün tarihinde görülmüş (III) şey değildi, bu bir atılımdı. Tek başına çalışmalar yaptığı (IV) alana geri dönerek sekiz yüz fit yükseklikten dalış yaparken yüksek hızda nasıl dönülebileceğini (V) de öğrenmeye koyuldu.

Bu parçadaki numaralanmış sıfat-fillerin hangisi adlaşmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

20. İyice soğudu hava ( ) Çıplak Dağ'da ince bir kar örtüsü ( ) Doğuda, Hamamlı köyünün arkasındaki yüksek tepelerde ( ) Fakat batıda Küçük Süphan ve özellikle kuzeybatı tepeleri hepten beyaz ( ) Karın kasabaya inmesi gün meselesi ( )

Parantezlerle belirtilen yerlere sırasıyla hangi noktalama işaretleri getirilmelidir?

A) (.) (…) (…) (.) (.)
B) (.) (…) (.) (!) (.)
C) (:) (.) (…) (.) (!)
D) (…) (...) (.) (.) (.)
E) (…) (.) (.) (…) (!)

21. Aşağıda parantezle belirtilen yerlerden hangisine diğerlerinden farklı bir noktalama işareti getirilmelidir?

A) Saf şiir anlayışında dil, titizlikle işlenmiş ( ) etkili söyleyiş önem kazanmıştır.
B) Tören 17.30'da ( ) hükûmet daireleri kapandıktan sonra başlayacaktır.
C) Zindana atılan mahkûmlar gibi titreşerek ( ) haykırarak geri geri kaçmaya uğraşıyorduk.
D) Sabahtan beri bekliyorum ( ) ne gelen var ne giden.
E) Heyecandan bağırmak ( ) kahkahalar atmak istiyorum.

22. I. Bağın ortasındaki yıkık kulübenin kapısız girişinden bir ihtiyar çıktı. Saçı sakalı bembeyazdı. Kamburunu düzeltmek istiyormuş gibi gerindi. Elleri, ayakları titriyordu. Gök kadar boş, gök kadar sakin duran denize baktı, baktı.

II. Duvarın dibindeki taş yığınlarına çöktü. Başını ellerinin arasına aldı. Sırtında yırtık bir çuval vardı. Çıplak ayakları topraktan yoğrulmuş gibiydi. Zayıf kolları kirli tunç rengindeydi. Yine başını kaldırdı. Gökle denizin birleştiği dumandan çizgiye dikkatle baktı,

III. Bu, her gece uykusunda onu kurtarmak için birçok geminin pupa yelken geldiğini gören zavallı eski bir Türk forsasıydı. Tutsak olalı kırk yılı geçmişti. Otuz yaşında, dinç, levent, güçlü bir kahramanken Malta korsanlarının eline düşmüştü.

IV. Yirmi yıl onların kadırgalarında kürek çekti. Yirmi yıl iki zincirle iki ayağından rutubetli bir geminin dibine bağlanmış yaşadı. Yirmi yılın yazları, kışları, rüzgârları, fırtınaları, güneşleri onun vücudunu eritemedi.

V. Elli yaşına gelince, korsanlar onu, "Artık iyi kürek çekemez!" diye bir adada satmışlardı. Efendisi bir çiftçiydi. On yıl kuru ekmekle onun yanında çalıştı. Tanrı'ya şükrediyordu. Çünkü artık bacaklarından mıhlı değildi.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde hikâye kişisinin fiziksel betimlemesine yer verilmiştir?

A) I, II ve III. B) I, II ve IV. C) I, III ve IV. D) II, III ve IV. E) III, IV ve V.

23. Yirmi yaşında ya vardım, ya yoktum. Küçücük köpeğim Koton'la İzmir'in ikinci sınıf otellerinden birinde oturuyordum. Bir gün karşımdaki odaya, iri mavi gözlü, Rose Mayer adında, sarı saçlı bir Fransız kızı geldi. Kederli olduğu yüzünden belli idi. Otelciye kim olduğunu sordum.
– Paris'ten bir doktora âşık olmuş, peşine takılmış, doktorun ailesi kabul etmemiş, kovmuşlar. Zavallı şimdi memleketine dönmek için vapur bekliyor, dedi.
Rose ile merdivenlerde, koridorlarda karşı karşıya geldikçe birbirimize dikkatli bakmaya… Sonra "bonjur, bonsuvar" demeye başladık. Nihayet bir hafta içinde dost olduk. Bir ay geçmeden anlaştık. Evlendik. Rose, gerçekten sokağı, gezmeyi hiç sevmiyordu. Sabahtan akşama kadar evin işleriyle uğraşıyor, durmak, dinlenmek bilmez bir hırsla her tarafı, her şeyi yıkıyordu. O, ben, köpeğim, üçümüz de günde üç defa banyo ediyorduk. Geceleri Paris Kahvesi'ne veya sinemaya giderdik. Dönüşte Rose, yorgun argın, ayakkabılarımızın altını çamaşır sulu suyla siler, Koton'un ayaklarını yıkamakla kalmaz, bazı geceler zavallı hayvancağızı tepeden tırnağa gıcır gıcır sabunlardı.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yaşanması mümkün olan bir olay anlatılmıştır.
B) Çağrışımlarla yüklü ağır bir dili vardır.
C) Kahraman anlatıcı bakış açısı kullanılmıştır.
D) Merak ögesi ön planda tutulmuştur.
E) Kadın kahramanın fiziksel ve ruhsal portresine yer verilmiştir.

24. Bir sabah gayet erken uyanarak kendi âleminde bir kahvaltı etmek için küçük odasına çekildiği zaman, sokakta birtakım çocukların ağladığını işiterek pencereden dışarı baktı.

Bu cümlede geçen fiilimsilerle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Uyanarak, sıfat-fiil; çekildiği, zarf-fiil; kahvaltı etmek, isim-fiil
B) Uyanarak, zarf-fiil; çekildiği, sıfat-fiil; kahvaltı etmek, isim-fiil
C) Uyanarak, isim-fiil; çekildiği, zarf-fiil; kahvaltı etmek, sıfat-fiil
D) Uyanarak, zarf-fiil; çekildiği, isim-fiil; kahvaltı etmek, zarf-fiil
E) Uyanarak, isim-fiil; çekildiği, sıfat-fiil; kahvaltı etmek, isim-fiil

25. Dar kapısından başka aydınlık girecek hiçbir yeri olmayan dükkânında tek başına, gece gündüz kıvılcımlar saçarak çalışan Koca Ali, tıpkı kafese konmuş terbiyeli bir arslanı andırıyordu. Uzun boylu, iri pençeli, kalın pazılı, geniş omuzlu bir pehlivandı. On yıldır bu karanlık in içinde ham demirden dövdüğü kılıç ve namluları tüm Anadolu'da, tüm Rumeli'de sınır boylarında büyük bir ün kazanmıştı. Yanına çırak almaz, kimseyle çok konuşmaz, dükkânından dışarı çıkmaz, durmadan uğraşırdı. Bekârdı. Hısımı, akrabası yoktu. Kentin yabancısıydı. Kılıçtan, demirden, çelikten, ateşten başka söz bilmez, pazarlığa girişmez, müşterileri ne verirse alırdı. Yalnız savaş zamanları ocağını söndürür, dükkânının kapısını kilitler, kaybolur, savaştan sonra ortaya çıkardı. Kentte onunla ilgili birçok hikâye söylenirdi. Ama kimdi? Nereliydi? Nereden gelmişti? Bunları bilen yoktu. Halk onu seviyordu. Kentte böyle tanınmış bir ustanın bulunması herkes için ayrı bir övünç kaynağıydı.

Bu parça ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Betimlemelere sıkça başvurulmuştur.
B) İlahi bakış açısıyla yazılmıştır.
C) Merak unsuru ikinci plandadır.
D) Koca Ali'nin kişisel portresine yer verilmiştir.
E) Yer ve zaman ögeleri bellidir.

26. "Paskal'ın dilini çıkarması yok mu? İnsan buna gülmekten bayılır!" diyordu. Zaten bunu orada küçük iskemlelerin üzerine oturanların ekserisi tasdik etmişti. Oyuncuların yanındaki locada, o masum, o çocukça gülüşleri hayatın acılarına teselli olabilecek genç kızlardan biri, tam bir coşku ve sevinçle kanatlarını sallayarak uçuşan kuşlar gibi, o küçücük pembe dudaklarının üzerinde nurani bir tebessüm olduğu hâlde, ellerini birbirine çırparak Paskal'ı alkışlıyordu. "Eftalya" ismindeki, yirmi yaşında, bu genç kız ihtiyar validesiyle hemen her hafta bu locaya geliyordu. Validesi: 'Kızım burada çok mu eğleniyorsun?' diye sorduğu vakit; Eftalya, Paskal'ı ölen sevgili köpeğine benzettiğini ve bazen de onun hareketlerinin ve tavrının, bir kere görüp de pek hoşuna giden bir maymunu andırdığını söylerdi. O gün ise beyaz ketenler, sihrî tebessümler içinde bulunan bu genç kız, o gürültüler arasında, bir hayvan kadar sevimli bulduğu ve beğendiği oyuncuya, locadan çiçek atıyordu. Birkaç dakika sonra oyuncu, tiyatrosunun iç tarafındaki toprağın üzerine oturarak, hâlâ güldürdüğü adamların kahkahaları devam ederken içini çeke çeke ağlıyordu. Bu zavallı Paskal, o güzel Eftalya'yı seviyordu, bu kusurlu vücut, o kusursuz varlığa âşık olmuştu!

Bu parçada işlenen çatışma aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güzel - çirkin B) Zengin - fakir C) Genç - yaşlı D) Aşk - nefret E) Sevinç - keder

27. Ervâh ki tuhfe-i Hudâ'dır
Hâk-i reh-i şâh-ı enbiyâdır.

Cibril nevâline haberci,
Mikâil anın vekil-i harcı

Kur'ân o Resûl'i kıldı tavsîf
Ahlâk-ı azîmin etdi ta'rîf.

(Allah'ın hediyesi olan ruhlar, peygamberler şahının yolunda topraktır. Cebrail ona verilen ihsanın habercisi, Mikail onun kahyasıdır. Onun temiz varlığı Levlak ile vasıflandırılmış. Kuran Resul'un vasıflarını ve büyük ahlakını tarif etmiştir.)

Yukarıdaki dizelerde mesnevi nazım biçiminin

I. Dinî-tasavvufi konular ele alınır.
II. Her beyit kendi arasında kafiyelidir.
III. Aruz ölçüsünün kısa kalıpları kullanılır.
IV. Olay çevresinde gelişen metinlerdir.

özelliklerinden hangileri yoktur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız IV. D) I ve III. E) III ve IV.

10. SINIF

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

3. Ünite

1. **I. Metin**

Ser-nâme-i muhabbeti cânâna yazmışam
Hasret risâlesin varak-ı câna yazmışam

Nâlişlerini derd ile bîçâre bülbülün
Bâd-ı sabâ eliyle gülistâna yazmışam

Zülfün hikâyetini gönülde misal idüp
Gam kıssasını levh-i perişana yazmışam

II. Metin

Gitdi ol dem o karâr itdi olar
Yemliha kardaşların gördi sorar

Didi eglendün ne denlü oldı nevm
Didiler yâ bir gün ü yâ bazı yevm

Didi üç yüz dahı tokuz yıl tamâm
Bilki bunda yatmışuz biz ve's-selâm

Aşağıdakilerden hangisi bu iki metnin ortak özelliği değildir?

A) Aruz ölçüsüyle yazılmaları
B) Nazım birimlerinin beyit olması
C) Gazel nazım şekliyle kaleme alınmaları
D) Ahenk unsurlarından yararlanılması
E) Dönemlerinin dil özelliğini yansıtmaları

2. A benim bahtiyarım
Gönlümün tahtı yârim
Yüzünde göz izi var
Sana kim baktı yârim

Bu dizelerdeki söz sanatlarının anlama katkısıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Duyguların somutlaştırılmasına yardımcı olmuştur.
B) Anlatılmak istenenlerin daha güçlü dile getirilmesini sağlamıştır.
C) İmgeler oluşturarak farklı çağrışımlarla anlamı zenginleştirmiştir.
D) Dizeleri basitlik ve sıradanlıktan uzaklaştırmıştır.
E) Dizelere her okuyucunun anlayabileceği bir nitelik kazandırmıştır.

3. Türlüg çeçek yarıldı
Barçın yadım kerildi
Uçmak yeri körüldi
Tumluk yana kelgüsüz

(Rengârenk çiçekler açıldı
İpek yaygılar serildi
Cennet yeri göründü
Soğuklar artık gelmez.)

Bu dizelerle ilgili olarak,

I. Batı etkisindeki Türk edebiyatına ait bir nazım biçimidir.
II. Uyak düzeni “aaab” biçimindedir.
III. Nazım biçimi koşuktur.
IV. Zengin uyak vardır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

4. Yunus senin methin eder dillerde
Dillerde dillerde her gönüllerde
Arayı arayı gurbet illerde
Ya Muhammed canım arzular seni

Bu dörtlükle ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?

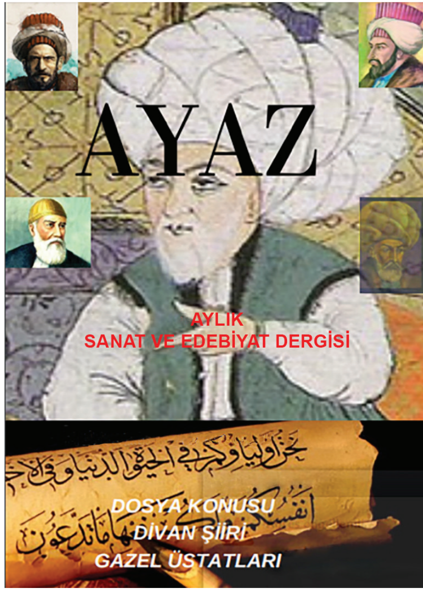
A) Yarım uyak kullanılmıştır.
B) Ek hâlinde redife yer verilmiştir.
C) Lirik şiir türüne örnektir.
D) Bir şiirin son dörtlüğüdür.
E) Âşık edebiyatından alınmıştır.

5. Gevheri ümidim Hak'tan
Yandı bu bağrım firaktan
Ey efendim derd-i aşktan
Ölürüm kimseler bilmez

Bu dörtlük ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Bir semainin son dörtlüğüdür.
B) Tam uyak kullanılmıştır.
C) Nida sanatına yer verilmiştir.
D) Âşık tarzı halk şiirine örnektir.
E) Düz uyak örgüsüyle yazılmıştır.

6. Aşağıda edebî bir derginin kapağına yer verilmiştir.

Buna göre içerik olarak değerlendirildiğinde aşağıdaki beyitlerden hangisinin 'Ayaz' adlı derginin bu sayısında yayımlanması beklenemez?

A) Nedür bu handeler bu işveler bu nâz u istiğnâ
Nedür bu cilveler bu şîveler bu kâmet-i bâlâ

B) Aşk derdiyle hoşem el çek ilacımdan tabib
Kılma derman kim helakim zehri dermanındadır

C) Nefî vâdî-i kasâ'idde suhan-perdâzdır
Olamaz ammâ gazelde Bakî vü Yahya gibi

D) Zerredir ammâ ki tâb-ı âfitâb-ı aşk ile
Rûzigârın şemse-i tâk u revâkıdır gönül

E) Bâğ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz
Biz neşâtın da gamın da rûzgârın görmüşüz

7. Gazel ve kaside yapı bakımından benzerlik gösterir. Sadece yapıya bakılarak bir şiirin gazel ya da kaside olduğunu tespit etmek zordur. Fakat gazel ve kaside işledikleri konu bakımından birbirinden ayrılır.Gazelde aşk, sevgili, ayrılık gibi konular işlenirken kasidede din ve devlet büyükleri övülür. Bu sebeple içeriğe bakılarak gazel ve kaside birbirinden ayırt edilebilir.

Buna göre verilen beyitlerden hangisi kasideden alınmış olabilir?

A) Beni cândan usandırdı cefâdan yâr usanmaz mı
Felekler yandı âhımdan murâdım şem'i yanmaz mı

B) Can ver gönül ol gamzeye kim bunca zamandır
Cân içre seni sakladığım ânın içindir

C) Gitti başından gönül ol serv-kaddin sâyesi
Ağla kim idbâra tebdîl oldu ikbâlin senin

D) Cân ü ten oldukça benden derd ü dâğ eksük değül
Çıhsa cân hâk olsa ten ni cân gerek ni ten bana

E) Bir cam sun Allah için bir kase de ol mah için
Ta meth-i Şahenşah için alam ele levh u kalem

8. Benüm şi'rüm bigi dürler düzilmiş gûşvâr olmış
Yaraşur şeh kulagında bu dürr-i şâhvâr olsun

(Benim şiirim gibi inciler dizilmiş, kulaklara küpe olmuş. Çünkü sultan kulağında şahlara yakışan bu inciler bulunmalıdır.)

Bu beyit, kasidenin hangi bölümünden alınmıştır?

A) Nesib
B) Tegazzül
C) Fahriye
D) Methiye
E) Dua

9. Deli gönül ile düştük bir cenge,
Hikmeti sorulmaz iştir bu gönül.
Günden güne girer her türlü renge,
Bazı solar gâh kumaştır bu gönül.

Bu dörtlük aşağıdaki nazım şekillerinden hangisiyle söylenmiş olabilir?

A) Koşma
B) Varsağı
C) Semai
D) Şathiye
E) Mani

10. Fâriğ olmam eylesen yüz bin cefâ sevdim seni
Böyle yazmış alnıma kilk-i kazâ sevdim seni
Ben bu sözden dönmezem devr eyledikçe nüh felek
Şâhid olsun aşkıma arz u semâ sevdim seni

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Aruz ölçüsüyle kaleme alınmıştır.
B) Yarım kafiye kullanılmıştır.
C) Sözcük hâlinde redif vardır.
D) Yabancı tamlama kullanılmıştır.
E) Çapraz uyak örgüsüyle yazılmıştır.

11. Edebiyat öğretmeni, iki şiir örneğini biçim ve içerik açısından incelemesi için Ayşenur'a ödev vermiştir. Ayşenur yaptığı araştırma sonucunda elindeki örneklerin özelliklerini şu şekilde belirlemiştir:

1. Şiirin dizelerindeki hece sayıları birbirine eşittir (11 hecelidir), şiir dörtlüklerden oluşmaktadır ve kafiye dizilişi "abab-cccb-…" şeklindedir. Şiir biçimce halk edebiyatı şiir geleneğinden yararlanılarak yazılmıştır. Teması tabiat sevgisidir.

2. Şiirin dizelerindeki hece sayıları birbirine eşittir hem de heceler simetrik olarak (açık-kapalılık yönünden) dizilmiştir. Şiir beyitlerden oluşmaktadır ve şiirin kafiye dizilişi "aa-bb-cc…" şeklindedir. Şiir divan edebiyatı şiir geleneğinden yararlanılarak yazılmıştır. Teması aşktır.

Ayşenur bu belirlemelere göre bu şiirlerin nazım biçimleri ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşmış olmalıdır?

A) Birinci şiirin nazım biçimi koşma, ikincisininki ise mesnevidir.
B) Birinci şiirin nazım biçimi semai, ikincisininki ise gazeldir.
C) Birinci şiirin nazım biçimi semai, ikincisininki ise kasidedir.
D) Birinci şiirin nazım biçimi varsağı, ikincisininki ise kasidedir.
E) Birinci şiirin nazım biçimi koşma, ikincisininki ise kasidedir.

12. I. Sabâ Mesîh-dem olub bahârdan bu gece
Hıtâ'ya benzedi gülşen nigârdan bu gece

II. Müzeyyen oldu reyâhin bezendi bâğ-ı çemen
Meğer ki bağa haber geldi yârdan bu gece

III. Renk aldı özge ateşimizden şarâb ü gül
Peymâne söylesün bunu gülzâr söylesün

IV. Hâk -i pâyine yetem der ömrlerdir muttasıl
Başını taştan taşa (v)urup gezer âvâre su

V. Ey dost senin yoluna canım vereyim Mevlâ
Aşkını komayayım od'a gireyim Mevlâ

Numaralandırılmış beyitlerden hangilerinde telmih (hatırlatma) sanatına başvurulmuştur?

A) I ve II.
B) I, II ve III.
C) I, III ve V.
D) II, III ve IV.
E) III, IV ve V.

13. Yıktılar kalamızı
Sürdüler balamızı
Daha can boğazdayken
Çektiler salamızı

Ah Kerkük yüz ak Kerkük
Her zaman yüz ak Kerkük
Ölseydim düşmeseydim
Men sennen uzak Kerkük

Elinde yâd elinde
Öt bülbül yâd elinde
Bir diyar mezar olsun
Kalmasın yâd elinde

Can Kerkük canan Kerkük
Her söze kanan Kerkük
Kalıpdı yardan uzak
Mum kimin yanan Kerkük

Bu türküden, aşağıdaki değer ve kavramlardan hangisi çıkarılamaz?

A) Özgürlük
B) Yardımseverlik
C) Özlem
D) Gurur
E) Memleket sevgisi

14. Divan şairleri, genellikle soyut sevgiliye besledikleri duyguları kaleme alır. Ancak bunun okuyucuda gerçekmiş izlenimi uyandırması için “sen” dilini kullanmayı tercih ederler.

Aşağıdaki beyitlerin hangisinde hitap edilen kişi diğerlerinden farklıdır?

A) Ağyarı sürüp gönlüm evin halvet edindim
Ta kim gele ol yar ona mihman ola bir gün

B) Gittin amma kodun hasret ile canı bile
İstemem sensiz olan sohbet-i yaranı bile

C) Mest-i nazım kim büyüttü böyle bi-perva seni
Kim yetiştirdi bu güna servden bala seni

D) Senin yüzün güneştir yoksa aydır
Canım aldı gözündeki ne eydir

E) Değildim ben sanâ mâil sen etdin aklımı zâil
Bana ta’n eyleyen gaafil senî görgeç utanmaz mı

15. I. Nesîm âteş çıkardı gonca-i çeşm-i ümîdimden
Bıraktı gülşen-i âmâlime berk-i bahâr âteş

II. Meh ü mihrin senin olsun felek biz îd-gehlerde
Hilâl ebrûların hurşîd-i tâbân olduğun gördük

III. Yokmuş bir âha ey gül-i ra’nâ tahammülün
Bağrın ne yaktın âteş-i hasretle bülbülün

IV. Hünerin var ise bir şehrde bir ârif bul
Yoksa her karyede bir nice bahâdır bulunur

V. Âlûde-i hûndur yine dâmân ü girîbân
Ey gamze-i hûn-hâr gazâdan mı gelürsün

Numaralanmış beyitlerden hangisi gazelin matla bölümünden alınmıştır?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

16. Gazel, divan şiirinde beyit sayısı 5 ila 15 arasında değişen; kafiye düzeni “aa, ba, ca…” olan ( ) aşk, ayrılık, hasret ( ) tasavvuf gibi konuların işlendiği nazım şeklidir ( ) Gazelin ilk beytine “matla”, son beytine ise “makta” adı verilir. Bu nazım şeklinin Türk edebiyatında büyük temsilcileri vardır ( ) Fuzuli, Baki, Şeyh Galip, Taşlıcalı Yahya Bey ( )

Bu parçada yay ayraçla belirtilen yerlere getirilmesi gereken noktalama işaretleri aşağıdakilerin hangisinde sırasıyla verilmiştir?

A) (;) (,) (.) (:) (…) B) (,) (;) (.) (:) (…) C) (;) (,) (.) (;) (…)
D) (;) (,) (.) (;) (.) E) (,) (,) (.) (:) (.)

17. (I) Halk edebiyatı şiir geleneği üç ana kolda ilerlemiştir: anonim halk şiiri, aşık tarzı halk şiiri ve dinî-tasavvufî halk şiiri. (II) Halk şiiri gerek içerik gerekse tema bakımından İslâmiyet'in kabulünden önceki Türk şiir geleneğiyle benzerlikler gösterir. (III) Bu şiir geleneğinde mani, koşma, türkü, semai gibi nazım biçimleri kullanılmış; şiirler temaları bakımından güzelleme, koçaklama, taşlama, ağıt gibi adlar almıştır. (IV) Halk şiirinde soyut öğelerden çok somut öğelerin, hayalî güzellerden çok gerçek güzellerin, olağan üstü olay ve olgulardan çok günlük hayatın gerçeklerinin ağır basması söz konusudur. (V) Bu şiir geleneğinde eser verenlerin birçoğu, düzenli bir eğitimden geçmemiş; halkın içinden gelip onların ortak duyarlıklarını yansıtmayı amaçlamışlardır.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisinde yazım yanlışı yoktur?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

18. Aşağıdaki dörtlüklerin hangisinde isim tamlaması yoktur?

A) Bu derdime çare bilmem neyleyim
Kande gider isem methin eyleyim
Başım alup bilmem kande gideyim
Rakiplerin siteminden dilinden

B) Kaşın kudret kalemiyle yazılmış
Güzel hicrin ile bağrım ezilmiş
Mah yüzüne çifte çifte dizilmiş
Benler midir fülfül müdür hal midir

C) Ağlayı ağlayı düştüm yollara
Karışayım boz bulanık sellere
Adı sanı bilinmedik illere
Gitmeyince gönül yardan ayrılmaz

D) Ağacın eyisi özünden olur
Yiğidin eyisi sözünden olur
İl için ağlayan gözünden olur
Ağlama hey gözü yaşın sevdiğim

E) Dinle sana bir nasihat edeyim
Hatırdan gönülden geçici olma
Yiğidin başına bir iş gelince
Onu yad ellere açıcı olma

19. Âb-gûndur günbed-i devvâr rengi bilmezem
Yâ muhît olmış gözümden günbed-i devvâre su

Dest-bûsi ârzûsiyle ger ölsem dostlar
Kûze eylen toprağım, sunun anınla yâre su

Zevk-i tîgünden aceb yoh olsa gönlüm çak çak
Kim mürûr ilen bırağur rahneler dîvâre su

Bu şiir ile ilgili olarak,

I. Ağır, sanatlı bir dil kullanılmıştır.
II. Beyitler kendi içinde uyaklanmıştır.
III. İmge ve mazmunlara yer verilmiştir.
IV. Nazım biçimi şarkıdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

20. Köprüye varınca köprü yıkıldı
Üç yüz atlı birden suya döküldü
Nice yiğitlerin boynu büküldü

Kızılırmak yedin allı gelini
Gelini gelini suna boylumu

Bu şiirle ilgili aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

A) Nazım biçimi semaidir.
B) Ölüm temasını işlemiştir.
C) Çapraz uyak örgüsü vardır.
D) Sanatsız bir dil kullanılmıştır.
E) Zengin kafiyeyle söylenmiştir.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI CEVAP ANAHTARI

1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite
1. C	1. D	1. B
2. E	2. A	2. E
3. E	3. D	3. C
4. D	4. E	4. E
5. C	5. B	5. B
6. E	6. D	6. C
7. E	7. C	7. E
8. C	8. E	8. C
9. A	9. B	9. A
10. D	10. C	10. E
11. E	11. D	11. A
12. B	12. D	12. C
13. D	13. C	13. B
14. A	14. A	14. A
15. E	15. A	15. C
16. C	16. E	16. A
17. B	17. B	17. E
18. E	18. B	18. C
19. E	19. E	19. B
20. B	20. A	20. B
21. B	21. A	
22. D	22. A	
	23. B	
	24. B	
	25. C	
	26. A	
	27. C	

10. SINIF MATEMATİK

1. Ünite

1. **Farklı 9 gömleği, farklı 3 pantolonu ve farklı 2 çift ayakkabısı olan Enes Bey 1 gömlek, 1 pantolon ve 1 çift ayakkabıyı kaç farklı biçimde giyebilir?**

A) 72 B) 54 C) 27 D) 15 E) 9

2. **$n \in \mathbb{N}$ olmak üzere**

$C(n, n-2) + C(n, n-1) + C(n+1, n) = 21$

eşitliğini sağlayan n kaçtır?

A) 5 B) 6 C) 8 D) 9 E) 10

3. 4 evli çift yan yana sıralanıp fotoğraf çektirecektir.

Herkes eşiyle yan yana olmak şartıyla kaç farklı şekilde fotoğraf çektirebilir?

A) 24 B) 120 C) 180 D) 360 E) 384

4. **$(5x-2)^n$ ifadesinin açılımında katsayılar toplamı 81 olduğuna göre x'li terimin katsayısı kaçtır?**

A) 160 B) 40 C) 5 D) −40 E) −160

5. Renkleri dışında aynı özelliklere sahip mavi, kırmızı ve beyaz toplardan 48 tanesi bir torbaya atılıyor.

Torbadan rastgele çekilen bir topun mavi olma olasılığı $\frac{1}{4}$, beyaz olma olasılığı $\frac{1}{3}$ olduğuna göre torbaya kaç tane kırmızı top atılmıştır?

A) 14 B) 16 C) 18 D) 20 E) 24

6. İki kutudan birinde 1'den 7'ye kadar tek sayıların, diğerinde 2'den 8'e kadar çift sayıların yazılı olduğu aynı özelliğe sahip dörder kart vardır.

Bu kutuların her birinden rastgele birer kart çekildiğinde çekilen kartların üzerinde yazılı olan sayıların toplamının 9 olma olasılığı kaçtır?

A) $\frac{3}{4}$ B) $\frac{1}{2}$ C) $\frac{3}{8}$ D) $\frac{1}{4}$ E) $\frac{1}{8}$

7.

Yukarıdaki bozuk para sayma makinesi, üst bölüme konulan paraları değerlerine göre ayırarak alt bölümdeki kutucuklara aktarıyor ve ekranda da toplamda kaç lira saydığını gösteriyor. Makine 1 liralık, 50, 25, 10 ve 5 kuruşluk madenî paraları sayabilmektedir. Emin Bey bir miktar madenî parayı makinenin üst bölümüne koyuyor ve makineyi çalıştırıyor. Makine sayma işlemini bitirdikten sonra ekranda 20.00 (20 lira) yazdığını, sadece 1 liralık ve 50 kuruşluk bölümlerde para olduğunu diğer bölümlerde para olmadığını görüyor.

Buna göre olası durumların kaç tanesinde 50 kuruşluk madenî paraların sayısı 1 liralık madenî paraların sayısından fazla olur?

A) 13 B) 15 C) 17 D) 18 E) 19

8.

Bülent, sadece aşağıda verilen harf ve rakamlarla, herbiri birbirinden farklı dört haneli cep telefonu PIN kodu oluşturacaktır.

- Harfler : A, B, C, D
- Rakamlar : 1, 2, 3, 4

Buna göre Bülent en az 1, en çok 3 harf içeren kaç farklı PIN kodu oluşturabilir?

A) 24 B) 58 C) 82 D) 348 E) 1632

9. Aşağıdaki tabloda 1'den 100'e kadar doğal sayılar yazılmıştır.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Bu tablodaki tam kare sayılar arasından rastgele seçilen bir sayının bir doğal sayının küpüne eşit olma olasılığı nedir?

A) $\frac{1}{6}$ B) $\frac{1}{5}$ C) $\frac{1}{4}$ D) $\frac{1}{3}$ E) $\frac{1}{2}$

10.

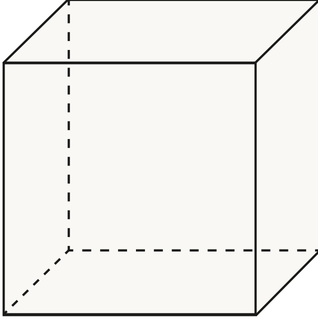

Bir lokantada müşteriler çorba, ana yemek ve salata çeşitlerinden seçim yapabilmektedirler. 1 çorba, 1 ana yemeği 10 farklı şekilde; 1 çorba, 1 salatayı 14 farklı şekilde seçilebilmektedir.

Müşteriler 1 ana yemek ve 1 salatayı 35 farklı şekilde seçebildiklerine göre bu lokantada kaç farklı ana yemek vardır?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 5 E) 7

11.

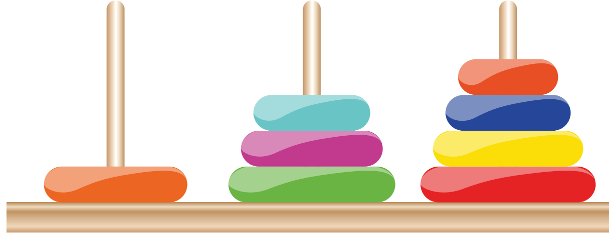

Ezgi, yukarıda verilen küp biçimindeki oyuncak kutusunun yüzlerini mavi, yeşil, sarı ve mor renkleri bir kez, kırmızı rengi iki kez kullanarak rastgele her bir yüzü tek bir renge boyayacaktır.

Buna göre Ezgi'nin kırmızı renk ile boyayacağı yüzlerin bir ayrıtının ortak olma olasılığı kaçtır?

A) $\frac{1}{6}$ B) $\frac{1}{3}$ C) $\frac{1}{2}$ D) $\frac{3}{4}$ E) $\frac{4}{5}$

12.

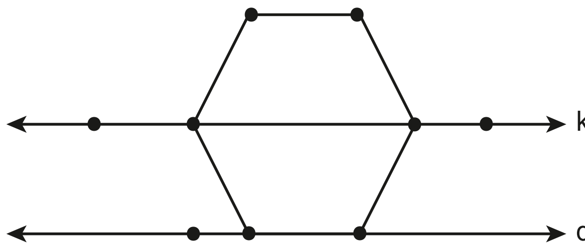

Kaan, görselde verilen oyuncağının halkalarını ölçülerine uygun bir şekilde çubuklara dizmiştir. Sonra dizdiği bu halkaları çubuklardan çıkaracaktır.

Buna göre çıkardığı halkayı tekrar herhangi bir çubuğa takmamak şartıyla 8 halkayı tek tek kaç farklı şekilde çıkarabilir?

A) 210 B) 280 C) 560 D) 1680 E) 6720

13.

Şekildeki düzgün altıgenin, iki noktası k doğrusu ve bir kenarı d doğrusu üzerindedir.

Köşeleri şekildeki dokuz noktanın herhangi üçü olan ve en az bir köşesi düzgün altıgen üzerinde olan kaç farklı üçgen çizilebilir?

A) 73 B) 78 C) 79 D) 83 E) 84

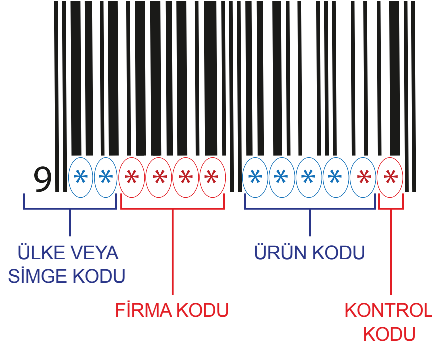
14. Bir şirkette çalışanlardan 5 kişilik bir ekip oluşturulacaktır. Şirket sahibi, yöneticiye 6 kadın ve 6 erkekten oluşan çalışan listesini vererek ekibi oluşturmasını istiyor.

- Ekipte 2 kadın ve 3 erkek yer alacak
- Listede ismi olan Esma Hanım ekipte yer alacak ancak listede ismi olan Yusuf Bey ekipte yer almayacaktır.

Buna göre yönetici kaç farklı seçim yapabilir?

A) 24 B) 36 C) 50 D) 72 E) 100

15.

Şekil I

Şekil II

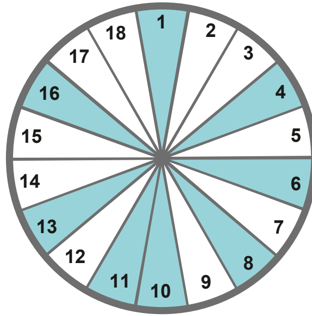
Ürünlerin üzerinde bulunan barkodlardaki rakamlar Şekil I'deki gibi ülke, firma, ürün ve kontrol kodlarını göstermektedir. Spor giyim mağazasında kasiyer olarak çalışan Simge, ödemesi yapılmak istenen ürünün, ürün kodunun bazı rakamlarının okunmadığını görüyor. Simge bu ürün koduyla ilgili aşağıdakileri hatırlamaktadır.

- Silinen rakamlar barkoddaki diğer rakamlardan farklıdır.
- Silinen rakamlar birbirinden farklıdır.

Buna göre barkod numarasını kasaya yazarak girmek isteyen Simge, girdiği kodu tekrar girmemek şartı ile <u>en fazla</u> kaçıncı denemesinde doğru kodu girer?

A) 64 B) 48 C) 36 D) 24 E) 12

16. Aşağıda 18 eş parçaya ayrılmış bir dairede, daire dilimleri numaralandırılmış ve bazı dilimleri boyanmıştır.

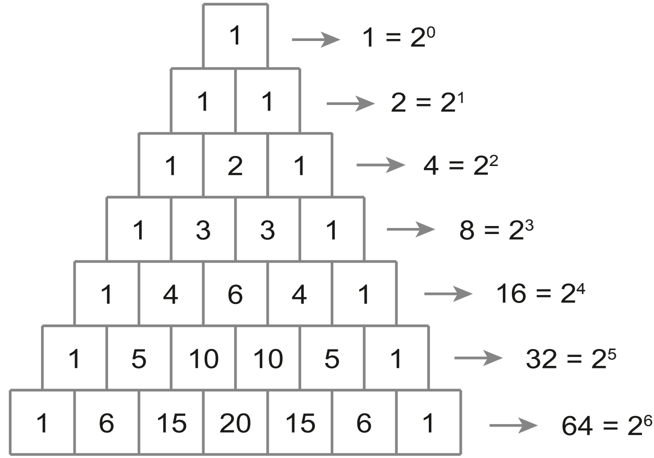

Bu dairede, boyalı olmayan daire dilimlerinden bazıları rastgele seçilerek boyanmış ve boyalı dilimlerin sayısının tüm dilimlerin sayısına oranı $\frac{2}{3}$ olmuştur.

Buna göre içinde 4'ün katı yazılı olan daire dilimlerinin tamamının boyanmış olma olasılığı nedir?

A) $\frac{1}{5}$ B) $\frac{8}{15}$ C) $\frac{3}{10}$ D) $\frac{2}{5}$ E) $\frac{14}{15}$

17.

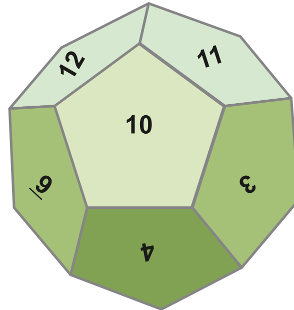

Pascal üçgeninde, satırlardaki sayıların toplamı her zaman 2'nin kuvvetidir.

Buna göre Pascal üçgeninde sayılarının toplamı 2^8 sayısına eşit olan satırda bulunan ilk iki ve son iki sayının dışındaki sayıların toplamı kaçtır?

A) 238 B) 240 C) 241 D) 246 E) 254

18. Aşağıdaki şekilde her bir yüzü düzgün beşgen olan ve 1'den 12'ye kadar sayıların yazılı olduğu düzgün 12 yüzlü bir zar verilmiştir.

Havaya atılan bu zar düştüğünde alt yüze gelen sayının dışında, diğer 11 yüzündeki sayıların toplamının 3 ile bölünebilen bir sayı olma olasılığı nedir?

A) $\frac{1}{2}$ B) $\frac{1}{3}$ C) $\frac{1}{4}$ D) $\frac{1}{6}$ E) $\frac{1}{12}$

19.

Yeni Şifreniz

*	*	*	*
I.	II.	III.	IV.

ŞİFREMİ SIFIRLA

Beril, internet üzerinden abone olduğu bir derginin sitesine giriş parolasını unutmuş ve parolasını sıfırlamıştır. Derginin sistemi, sıfırlanan parolalar için geçici dört haneli yeni bir parola oluşturmaktadır.

Sistem, bu parolada hanelerden

- I.' ye A, E, I, U harflerinden birini,
- II.'ye 3, 5, 7 rakamlarından birini,
- III.'ye B, R harflerinden birini,
- IV.'ye 2, 4 rakamlarından birini

rastgele seçmektedir.

Yeni parolanın E3R4 olma olasılığı nedir?

A) $\frac{1}{4}$ B) $\frac{1}{12}$ C) $\frac{1}{24}$ D) $\frac{1}{48}$ E) $\frac{1}{96}$

20. Bir okulun 10, 11 ve 12. sınıflarındaki öğrencileri arasından voleybol takımına seçilen 12 öğrencinin sınıflarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo: Voleybol Takımına Seçilen Öğrenci Sayıları

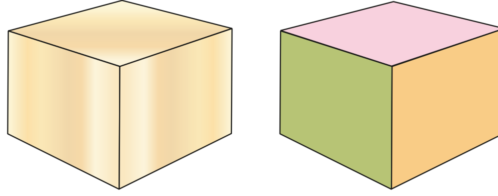
Sınıfla	Öğrenci Sayıları
10.	4
11.	3
12.	5

Bu öğrencilerden altışar kişilik iki takım oluşturulacak ve her takımda 10. sınıftan en fazla 2 öğrenci olacaktır.

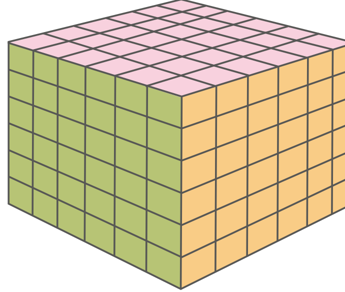
Buna göre bu iki takım kaç farklı şekilde oluşturulabilir?

A) 95 B) 151 C) 210 D) 242 E) 322

21.

Küp şeklindeki tahta parçasının bütün yüzleri boyanıyor.

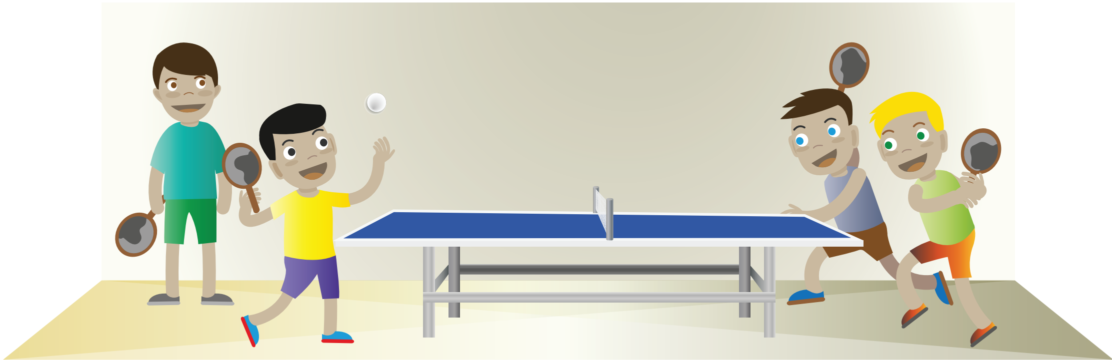

Boyanan bu tahta parçası 216 eş küp elde edilecek şekilde kesilerek boş bir torbanın içine atılıyor.

Torbadan rastgele çekilen bir küpün iki yüzünün boyalı olma olasılığı nedir?

A) $\frac{1}{27}$ B) $\frac{2}{27}$ C) $\frac{4}{27}$ D) $\frac{2}{9}$ E) $\frac{4}{9}$

22.

Bir ilçede okullar arası düzenlenecek masa tenisi yarışmasına her okuldan bir takım katılacaktır. Ali'nin okulunda masa tenisi oynayabilen 10 öğrenci bulunmaktadır. Ancak bu öğrencilerden birisi ayağını burktuğu için oynamayacak, diğer öğrencilerden de ikisi oyun esnasında anlaşamadığından birlikte oynamayacaktır.

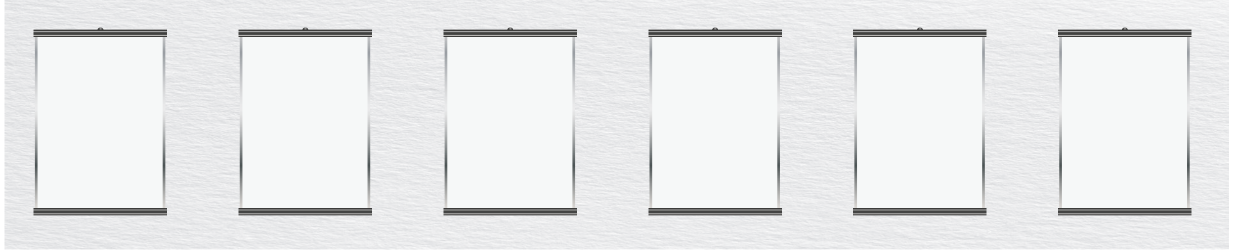
Bir takım iki öğrenciden oluştuğuna göre Ali'nin okulunda kaç farklı takım oluşturulabilir?

A) 27 B) 28 C) 35 D) 36 E) 44

23.

Atık yağların zararlarına dikkat çekmek ve bu yağların geri dönüşümünü sağlamak için 4 tane afiş hazırlanmıştır

Hazırlanan bu afişler duvara asılı 6 farklı panodan 4'üne asılacaktır.

Afişler bu panolara kaç farklı şekilde asılabilir?

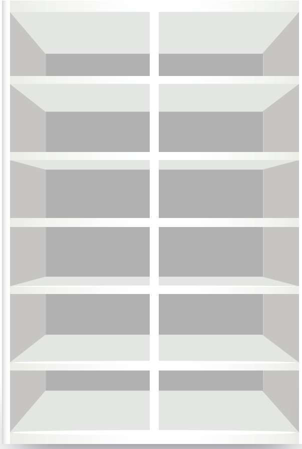
A) 144 B) 180 C) 256 D) 360 E) 480

24. Bir torbada renkleri dışında aynı özelliğe sahip bilyelerin 4'ü sarı diğerleri kırmızı ve beyaz renktedir. Torbadan rastgele bir bilye çekildiğinde beyaz renkte olma olasılığı $\frac{1}{4}$ 'tür. Torbaya aynı özelliğe sahip 4 kırmızı bilye atıldığında torbadan rastgele çekilen bir bilyenin kırmızı renkte olma olasılığı $\frac{2}{3}$ 'tür.

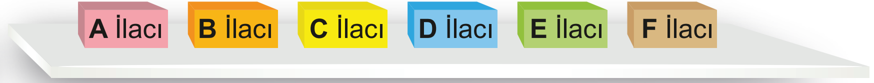
Buna göre torbada başlangıçta kaç bilye vardı?

A) 20 B) 24 C) 28 D) 30 E) 32

25.

Şekil I

Şekil II

Bir eczacı 6 katlı, her katı 2 bölmeli Şekil I'deki gibi bir dolap yaptırıyor. Şekil II'de verilen 6 farklı ilaçtan A ile B, C ile D ve E ile F aynı katta farklı bölmelere dizilecektir.

Buna göre eczacı, bu ilaçları dolaba kaç farklı şekilde dizilebilir?

A) 160 B) 320 C) 640 D) 960 E) 1440

26. Umay'ın duvar saati en az 2'si dolu olan 3 tane orta boy pille çalışmaktadır. Umay, 5'i dolu 3'ü boş olan toplam 8 tane aynı marka orta boy pil arasından rastgele üçünü duvar saatine takmıştır.

Buna göre duvar saatinin çalışma olasılığı nedir?

A) $\frac{5}{28}$ B) $\frac{2}{7}$ C) $\frac{15}{28}$ D) $\frac{4}{7}$ E) $\frac{5}{7}$

10. SINIF MATEMATİK

2. Ünite

1. $\mathbf{f:\mathbb{R}\rightarrow\mathbb{R}}$,

$$f(x) = (2n-2)x^2 - (n-2)x + (m+n)$$

fonksiyonu birim fonksiyon ise m – n aşağıdakilerden hangisine eşittir?

A) −3 B) −2 C) 1 D) 2 E) 3

2. f ve g gerçek sayılar kümesinde tanımlı fonksiyonlardır.

$$(f+3g)(x+2) = 5x+3$$

$$g(x) = 2x+1$$

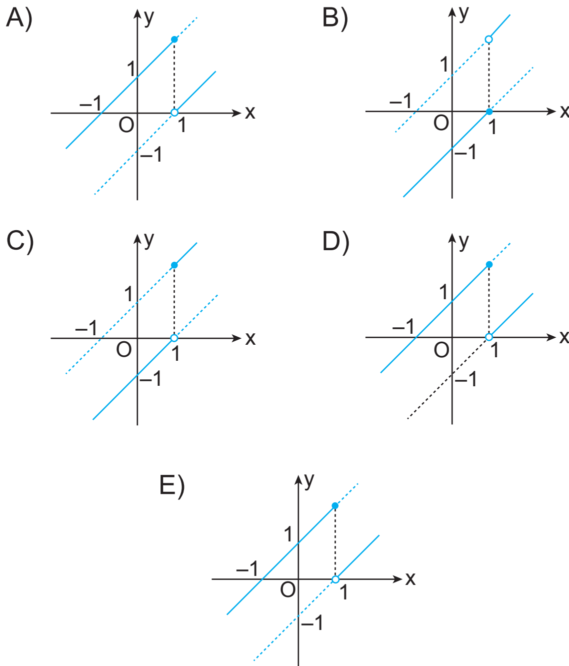
olduğuna göre $f(5)$ kaçtır?

A) −20 B) −15 C) 0 D) 15 E) 20

3. Gerçek sayılar kümesinde tanımlı

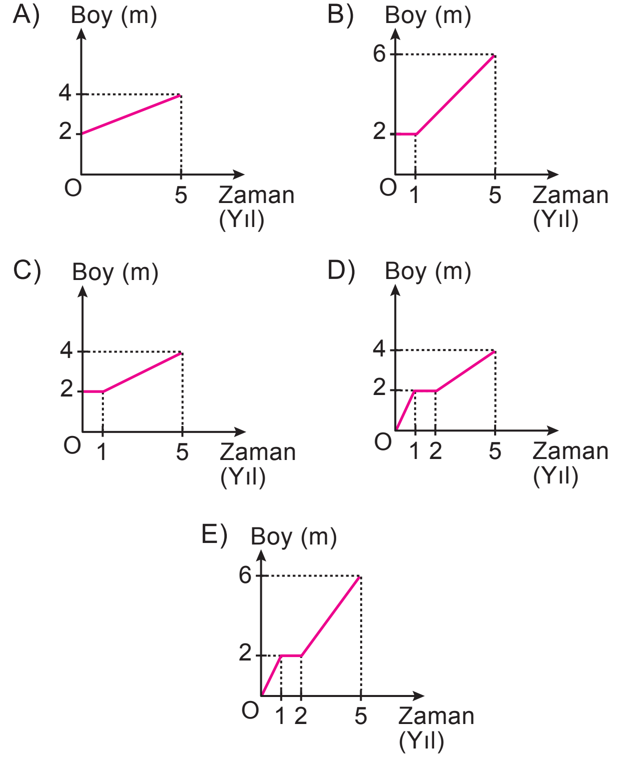
$$f(x) = \begin{cases} x+1, & x \geqslant 1 \text{ ise} \\ x-1, & x < 1 \text{ ise} \end{cases}$$

fonksiyonunun grafiği aşağıdakilerden hangisidir?

4. Bir fidan dikildiğinde boyu 2 metredir. Bu fidanın ilk yıl boyunun hiç uzamadığı ve sonraki 4 yılda boyunun her yıl 0,5 m uzadığı gözlenmiştir.

Buna göre fidanın boyunun zamana bağlı değişimini gösteren fonksiyonunun grafiği aşağıdakilerden hangisidir?

5. Gerçek sayılar kümesinde f ve g fonksiyonları

$f(x) = x^2 - 1$

$g(x) = x + 3$

biçiminde tanımlanıyor.

Buna göre $(f\,o\,g)(-1)$ kaçtır?

A) −3 B) −1 C) 0 D) 1 E) 3

6. Gerçek sayılar kümesinde f, g ve h fonksiyonları

$$(f\,o\,g)(x) = 3x+1$$

$$(g\,o\,h)(x) = x+5$$

biçiminde tanımlanıyor.

Buna göre $3h(4) - f(9)$ kaçtır?

A) −1 B) −3 C) 0 D) 1 E) 3

7. f: $\mathbb{R}-\{4\} \longrightarrow \mathbb{R}-\{-2\}$ tanımlı bire bir ve örten bir f fonksiyonu verilmektedir.

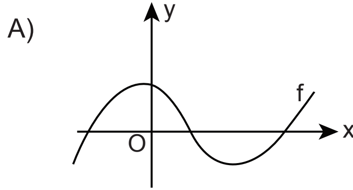
$f(x)=\dfrac{ax+3}{x-b}$ olduğuna göre $f^{-1}(3)$ kaçtır?

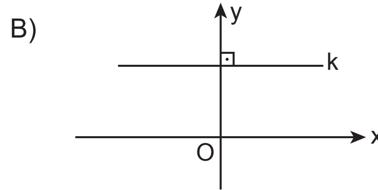
A) -4 B) -2 C) 1 D) 3 E) 5

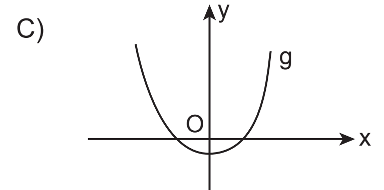
8. **$f:\mathbb{R}\longrightarrow\mathbb{R}$ birim fonksiyon ve $f(2x+3)=(a+b)x^2+(2a+b)x+2b-c$ olduğuna göre $a-2b+c$ işleminin sonucu kaçtır?**

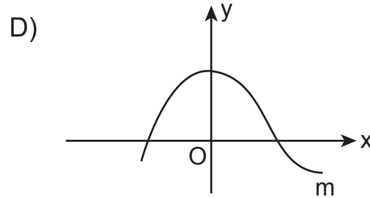
A) -2 B) -1 C) 0 D) 1 E) 2

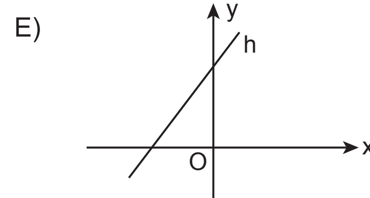
9. **Aşağıda grafiği verilen gerçek sayılar kümesinde tanımlı fonksiyonlardan hangisi bire bir fonksiyon olabilir?**

A)

B)

C)

D)

E)

10. Gerçek sayılar kümesinde tanımlı f, g, h ve k fonksiyonları

$f(x)=\sqrt[3]{x}-x^3$,
$g(x)=4^{-x}-4^{x}$,
$h(x)=x^5-x^3+4$,
$k(x)=x^2-x$

biçiminde tanımlanıyor.

Bu fonksiyonlardan hangileri tek fonksiyondur?

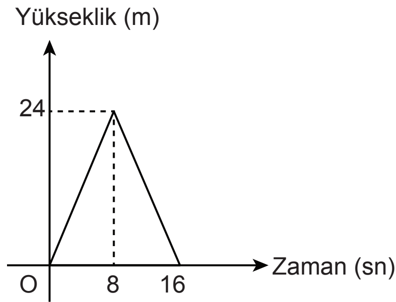
A) f ve g B) f ve h C) g ve h D) g ve k E) h ve k

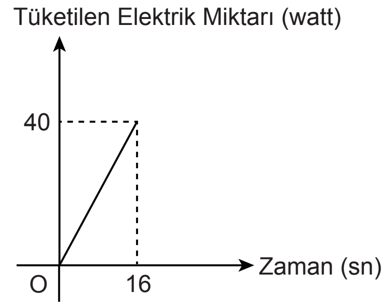
11. $f:\mathbb{R}-\{a\}\longrightarrow\mathbb{R}-\{b\}$ tanımlı bire bir ve örten bir f fonksiyonu verilmektedir.

$x\cdot f(x)-1=2x-f(x)$ olduğuna göre $a+b$ kaçtır?

A) -1 B) 0 C) 1 D) 2 E) 3

12. Giriş katında bulunan bir asansör binanın en üst katına çıkıp iniyor. Bu asansörün bulunduğu yüksekliğin ve tükettiği elektriğin zamana göre değişimi aşağıdaki doğrusal grafiklerle gösterilmiştir.

Başlangıçta giriş katında bulunan bu asansör en üst kata çıktıktan sonra inerken giriş katından 6 metre yükseklikteki katta duruyor.

Asansör giriş katından bu kata gelene kadar kaç watt elektrik tüketmiştir?

A) 28 B) 30 C) 32 D) 35 E) 38

13. $f:K\longrightarrow L$ ve $g:M\longrightarrow N$ tanımlı f ve g fonksiyonları veriliyor.

$\mathbf{f=\{(-2,-3),(-1,-1),(0,1),(1,3),(2,5),(3,7)\}}$

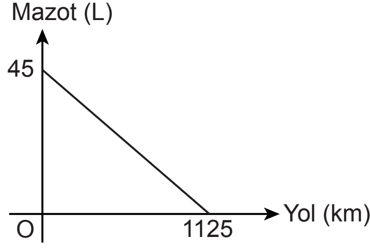
$\mathbf{g=\{(-3,-4),(-2,-3),(0,-1),(3,2),(4,3)\}}$

olduğuna göre $2\cdot f\cdot g$ fonksiyonu aşağıdakilerden hangisidir?

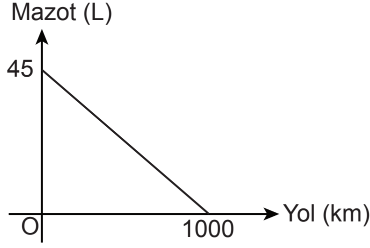
A) $\{(0,-1),(8,3)\}$ B) $\{(-2,18),(0,4)\}$ C) $\{(8,-3),(0,-1),(8,3)\}$

D) $\{(-2,9),(0,-1),(3,12)\}$ E) $\{(-2,18),(0,-2),(3,28)\}$

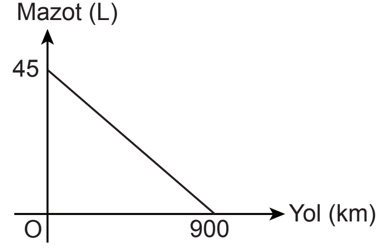
14. Aşağıda her birinin deposunda 45 L mazot bulunan üç aracın gittikleri yola göre depolarındaki yakıt miktarını gösteren grafikleri verilmiştir.

I. Araç

II. Araç

III. Araç

Bu araçların depolarında 27 L mazot kaldığında I, II ve III. aracın gittiği yollar aşağıdakilerin hangisinde kilometre cinsinden verilmiştir?

	I. Araç	II. Araç	III. Araç
A)	675	600	540
B)	675	650	540
C)	450	420	380
D)	450	400	360
E)	360	400	450

15. f ve g uygun koşullarda tanımlı birer fonksiyondur.

$(fog)(x) = \frac{3x}{2(x+1)}$ **ve** $g(x) = \frac{2x-1}{x+1}$ **olduğuna göre** $f(x)$ **aşağıdakilerden hangisidir?**

A) $\frac{1-x}{2(x+1)}$

B) $\frac{3x}{2(2x-1)}$

C) $\frac{7x-2}{2(x+1)}$

D) $\frac{x+1}{2}$

E) $\frac{x+1}{2x-1}$

16. Gerçek sayılar kümesinde f ve g fonksiyonları

$f(x) = ax + 2$
$g(x) = 2x - b$

biçiminde tanımlanıyor.

$(fog^{-1})(x) = 2x + 8$ **olduğuna göre** $a + b$ **toplamı kaçtır?**

A) 5

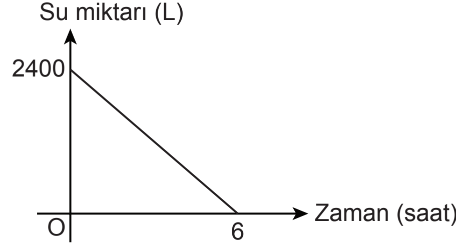
B) 6

C) 7

D) 8

E) 9

17. İçinde 2400 L su bulunan bir deponun boşaltma vanası açıldığında su miktarının zamana göre değişimi aşağıdaki grafikte verilmiştir.

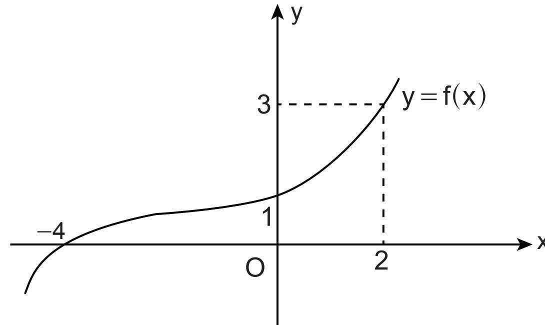
Depodaki su miktarı 2 saat sonra kaç litre olur?

A) 2000 B) 1600 C) 1200 D) 800 E) 600

18. $\mathbf{f : A \longrightarrow \mathbb{R}, f(x) = -3x + 8}$ **fonksiyonunun görüntü kümesi $[-13, 23]$ olduğuna göre A kümesi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) $[-7,5]$ B) $[-5,5]$ C) $[-5,7]$ D) $[-3,7]$ E) $[-7,7]$

19.

Yukarıda gerçek sayılar kümesinde tanımlı bir f fonksiyonunun grafiği ve gerçek sayılar kümesinde tanımlı

$g(x) = -\frac{3}{2}x + 6$ fonksiyonu veriliyor.

Buna göre $\mathbf{\dfrac{(f^{-1}og)(2) + (g^{-1}of)(-4)}{(gof)(2) + (fog)(4)}}$ **işleminin sonucu kaçtır?**

A) $\frac{12}{5}$ B) 3 C) $\frac{7}{2}$ D) $\frac{18}{5}$ E) 4

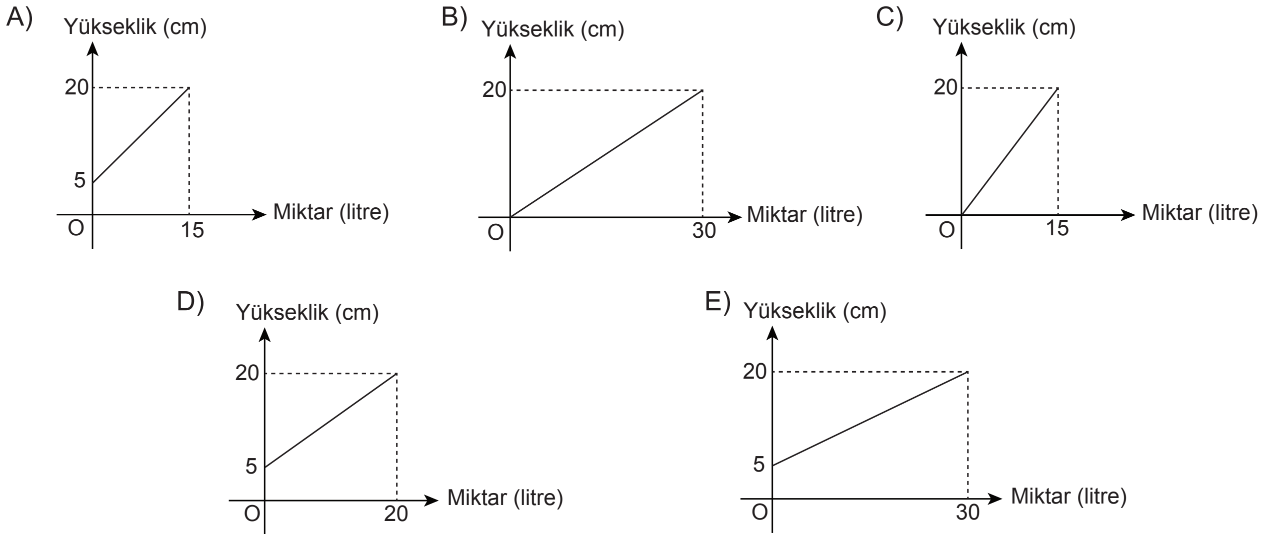
20. Bir şehirde taksilerin taksimetre açılış ücreti 4,60 TL'dir. Gidilen her kilometre için 3,40 TL alınmaktadır.

Buna göre bu şehirde taksiye binen bir kişi, indiği yerde taksiciye 59 TL ödediğine göre kaç kilometre yol gitmiştir?

A) 14 B) 15 C) 16 D) 17 E) 18

21. Yüksekliği 20 cm olan ve içerisinde 5 cm yükseklikte su bulunan dikdörtgenler prizması şeklindeki bir akvaryumun tamamı su ile doldurulacaktır. Doldurulan her bir litre su ile akvaryumdaki suyun yüksekliği 0,5 cm artmaktadır.

Buna göre akvaryumdaki suyun yüksekliğinin, akvaryuma doldurulan su miktarına göre değişimine ait grafik aşağıdakilerden hangisidir?

22. $\mathbf{f}:\mathbb{R}\longrightarrow\mathbb{R},\ \mathbf{f(x)=\dfrac{ax+2}{5-(4-a)x}}$ **fonksiyonu bire bir ve örten olduğuna göre** $\mathbf{f^{-1}(a+10)}$ **ifadesinin değeri kaçtır?**

A) 17 B) 18 C) 19 D) 20 E) 21

23. Şifreli mesajları göndermede ve çözmede kullanılan yöntemlerden biri de fonksiyonlardır.

Aşağıda alfabemizdeki her harfe bir sayı karşılık getirilmiştir.

A	1	Ğ	9	N	17	U	25
B	2	H	10	O	18	Ü	26
C	3	I	11	Ö	19	V	27
Ç	4	İ	12	P	20	Y	28
D	5	J	13	R	21	Z	29
E	6	K	14	S	22		
F	7	L	15	Ş	23		
G	8	M	16	T	24		

Tablodaki her harfe karşılık gelen sayılar için $f(x)=2x+7$ fonksiyonu tanımlansın. Bu fonksiyon yardımıyla bir kelimedeki harflere karşılık gelen sayıların bu fonksiyon altındaki görüntüsü o kelimenin şifresi olsun.

Örneğin; $f(V)=f(27)=2\cdot 27+7=61$ olduğundan V harfi 61 sayısı ile şifrelenmektedir.

Buna göre $63-9-35-29-53-39-9-35$ şeklinde şifrelenmiş kelime aşağıdakilerden hangisidir?

A) YAKINMAK B) YAKINSAK C) YAKIŞMAK

D) YAKLAŞIK E) YAKLAŞIM

24. Gerçek sayılar kümesi üzerinde f fonksiyonu

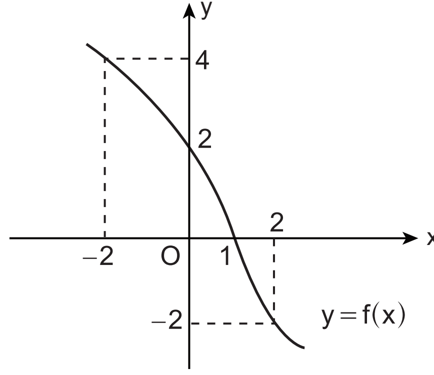
$$f(x)=\begin{cases} 2x+8, & x\le -1 \\ 5-x, & -1<x<4 \\ \dfrac{11-2x}{3}, & x\ge 4 \end{cases}$$

biçiminde tanımlanıyor.

Buna göre $f(a)=0$ denklemini sağlayan a değerlerinin toplamı kaçtır?

A) $\frac{21}{2}$ B) $\frac{13}{2}$ C) $\frac{11}{2}$ D) $\frac{3}{2}$ E) 1

25. Aşağıda f fonksiyonunun grafiği verilmiştir.

Buna göre $\dfrac{f(2)+f^{-1}(4)}{f^{-1}(2)+(fof)(2)}$ işleminin sonucu kaçtır?

A) –5　B) –3　C) –1　D) 3　E) 5

26. $y=f(x)$ fonksiyonunun grafiği y eksenine göre simetriktir.

$f(x)+4x^2=3f(-x)+6$ olduğuna göre $f(-3)+f(3)$ toplamı kaçtır?

A) –30　B) –15　C) 0　D) 15　E) 30

27. Gerçek sayılar kümesi üzerinde tanımlı f ve g fonksiyonları veriliyor.

$(f^{-1}og)(x)=f(x)-2g(x)$ ve $f(x)=3x+4$ olduğuna göre $g^{-1}(10)$ değeri kaçtır?

A) 4　B) 5　C) 6　D) 7　E) 8

28. $f:\mathbb{R}\longrightarrow\mathbb{R}$ doğrusal bir fonksiyondur.

$f(1)=7$ ve $f(4)=13$ olduğuna göre $f(9)+f^{-1}(7)$ toplamı kaçtır?

A) 20　B) 22　C) 24　D) 30　E) 38

10. SINIF MATEMATİK

3. Ünite

1. $P(x) = x^{n+3} + \frac{2}{x^{n-2}} + 4x^{n-2} + 5$

ifadesi bir polinom belirttiğine göre $P(-1)$ kaçtır?

A) 8 B) 9 C) 10 D) 11 E) 12

2. $P(x)$ bir polinom olmak üzere

$P(x+1) + P(x+2) = 4x + 12$ olduğuna göre $P(3)$ kaçtır?

A) 9 B) 12 C) 15 D) 18 E) 21

3. $P(x) = 2x^4 + \frac{3}{2}x^3 + 2x^2 + ax$

polinomunun $x^2 + 1$ ile kalansız bölünebilmesi için a kaç olmalıdır?

A) 3 B) $\frac{3}{2}$ C) 1 D) -1 E) -3

4. $(x-1) \cdot P(x+1) = x^3 + 4x + c$

eşitliğini sağlayan $P(x)$ polinomu aşağıdakilerden hangisidir?

A) $x^2 - x + 5$ B) $-x^2 - x + 5$ C) $-x^2 - x - 5$ D) $x^2 - x - 5$ E) $x^2 + x + 5$

5. $\frac{x^2 + ax + 12}{x^2 + x - 20}$ rasyonel ifadesinin sadeleşmiş biçimi $\frac{x-3}{x+5}$ olduğuna göre a kaçtır?

A) 8 B) 4 C) -1 D) -3 E) -7

6. $P(x) = x^3 - 2x + 1$ polinomunun çarpanlarına ayrılmış biçimi aşağıdakilerden hangisidir?

A) $(x-1)(x^2+x-1)$
B) $(x+1)(x^2+x-1)$
C) $(x-1)(x^2-x-1)$
D) $(x-1)(x^2-x+1)$
E) $(x+1)(x^2-x-1)$

7. $\dfrac{(a^4+a^2+1)(a^2+a-2)}{(a^3-1)(a^3+1)}$ **rasyonel ifadesinin sadeleşmiş biçimi aşağıdakilerden hangisidir?**

A) 8
B) 4
C) -1
D) $\dfrac{a+2}{a+1}$
E) $\dfrac{a+3}{a-1}$

8. $\mathbf{P(x)=3x^{\frac{3n+13}{n+2}}+2x^{n-4}+3}$ **ifadesi bir polinom belirttiğine göre $P(-1)$ kaçtır?**

A) 5
B) 4
C) 3
D) 2
E) 1

9. $P(x)=(a+3)x^4-(2-b)x^3+(c+1)x^2+a+b+c+d-2$ polinomu sabit polinomdur.

$P(4)=9$ olduğuna göre d kaçtır?

A) 2
B) 3
C) 5
D) 8
E) 13

10. Gerçek katsayılı ve baş katsayısı 1 olan 4. dereceden bir $P(x)$ polinomu her $x \in \mathbb{R}$ için $P(x)=P(-x)$ eşitliğini sağlamaktadır.

$P(-2)=P(1)=0$ olduğuna göre P(3) değeri kaçtır?

A) 30
B) 35
C) 40
D) 45
E) 50

11. $P(x)=x^{12}-4x^{10}-5x^3+3$

$Q(x)=x^6+3x^4+5x-1$ polinomları veriliyor.

Buna göre aşağıdaki polinomlardan hangisinin katsayılar toplamı 14'tür?

A) $2P(x)-3Q(x)$
B) $3P(x)-4Q(x)$
C) $4P(x)+3Q(x)$
D) $3P(x)+2Q(x)$
E) $2P(x)+3Q(x)$

12. $P(x)$ bir polinom olmak üzere $P(x-1)+P(2x+3)=9x-2$'dir.

Buna göre $P(4)$ kaçtır?

A) 8
B) 11
C) 15
D) 16
E) 18

13. Yücel Öğretmen, tahtaya $x \cdot P(x - P(x))$ ifadesini yazıyor ve bu ifadenin aşağıdaki bilgileri sağladığını söylüyor.

- İfade bir polinomdur.
- Derecesi 10'dur.

Buna göre $P(x^4 - P^2(x^2))$ polinomunun derecesi kaçtır?

A) 9 B) 12 C) 18 D) 24 E) 36

14. $(x+1) \cdot P(x-1) = x^3 + ax^2 - 5x + b$ eşitliğinde $P(x-1)$ polinomunun $(x-3)$ ile bölümünden kalan 2 olduğuna göre $P(-2)$ kaçtır?

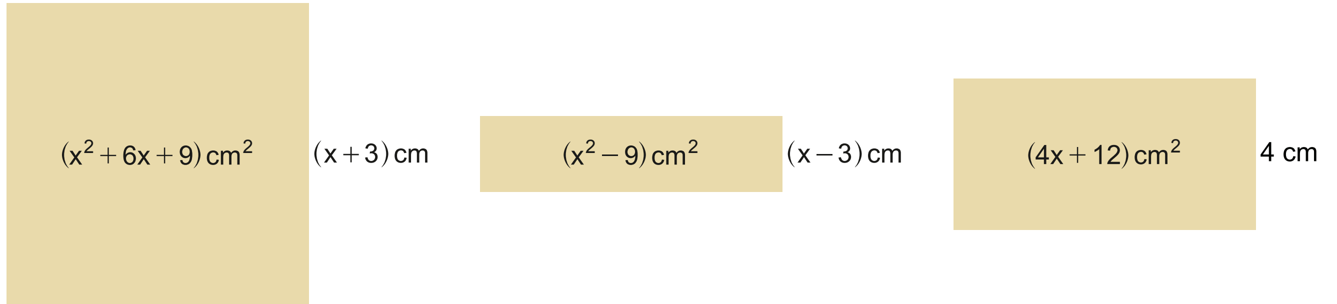
A) 1 B) 0 C) -1 D) -2 E) -3

15. $P(x-3)$ polinomunun $(x-2)$ ile bölümünden kalan 3 ve $P(x+1)$ polinomunun sabit terimi -15'tir.

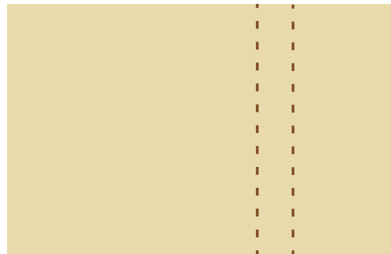
Buna göre $P(x)$ polinomunun tek dereceli terimlerinin katsayılarının toplamı kaçtır?

A) -12 B) -6 C) -9 D) 6 E) 9

16.

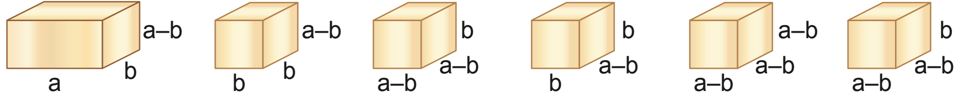
Yukarıda alanları ve birer kenar uzunlukları yazılı olan bir kare ve iki dikdörtgen şeklinde karton parçaları verilmiştir. Bu karton parçalarının ardışık iki kenarından birer santimetre genişliğinde şeritler kesilip atılıyor. Geriye kalan parçalar uzunlukları eşit kenarlardan birleştirilerek aşağıdaki dikdörtgen şeklinde karton parçası elde ediliyor.

Elde edilen bu dikdörtgen şeklindeki karton parçasının kapladığı alanı santimetre cinsinden gösteren cebirsel ifade aşağıdakilerden hangisidir? $(x > 3)$

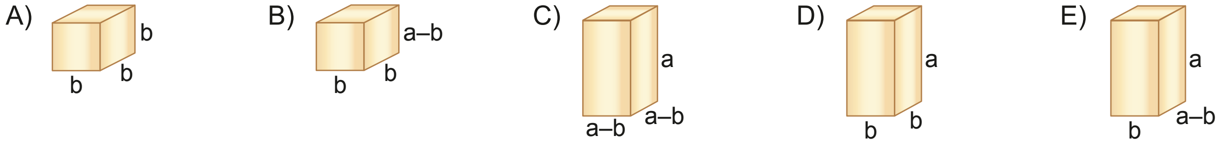
A) $2x^2 + 5x + 3$ B) $2x^2 + 3x + 1$ C) $2x^2 + 4x$ D) $2x^2 + 5x + 2$ E) $2x^2 + 7x + 6$

17.

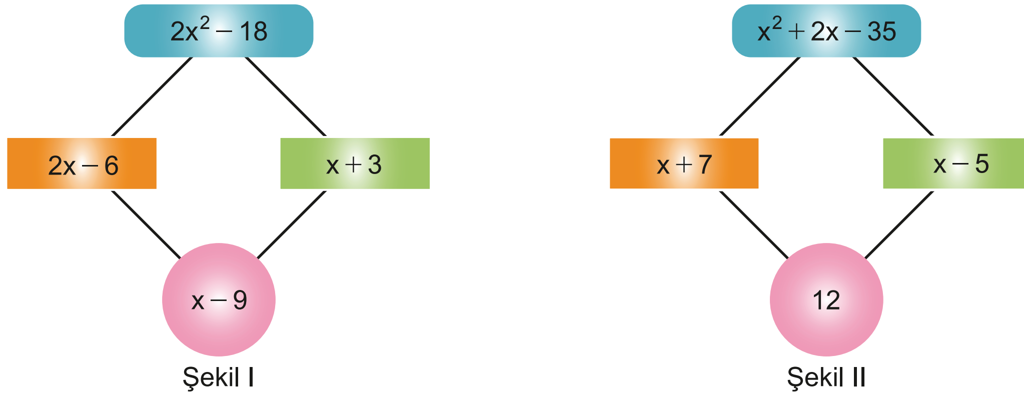

Yukarıda ayrıtlarının uzunlukları santimetre cinsinden verilmiş prizma şeklindeki tahta parçalarının tamamı kullanılarak bir küp oluşturulmak istendiğinde bir tahta parçasına daha ihtiyaç duyuluyor.

Bu tahta parçası aşağıdakilerden hangisidir?

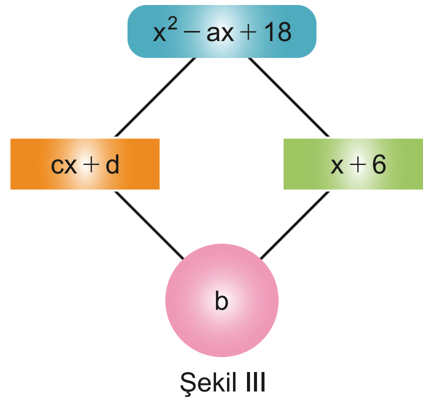
18.

Şekil I

Şekil II

Yukarıdaki Şekil I ve Şekil II'de verilen işlem düzeneği belli bir kurala göre düzenlenmiştir.

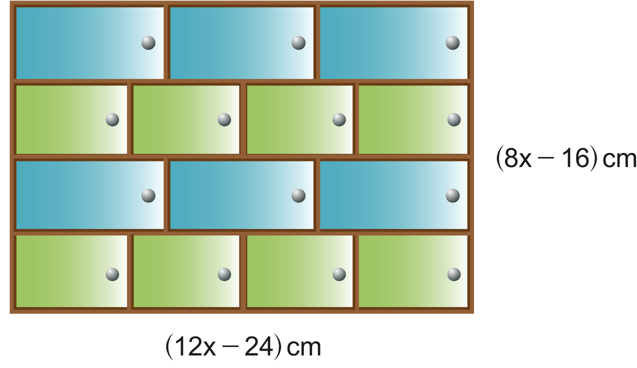

Şekil III

Buna göre aynı kurala göre düzenlenmiş Şekil III'teki işlem düzeneğindeki a, b, c ve d sayıları için $a \cdot c - b \cdot d$ kaçtır?

A) -18 B) -6 C) 0 D) 6 E) 18

19.

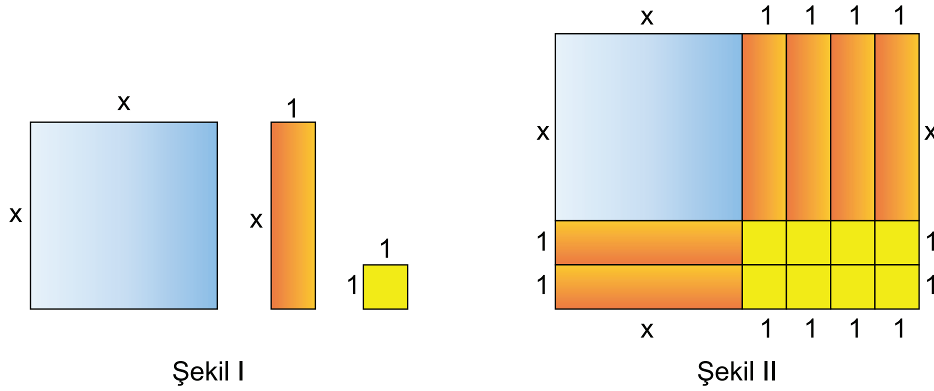

Bir marangozun yapacağı 14 kapaklı dolap modeli yukarıdaki şekilde verilmiştir. Ön yüzü dikdörtgen şeklindeki dolabın uzun kenarı $(12x-24)$ cm, kısa kenarı $(8x-16)$ cm'dir. Dolabın aynı renk olan kapakları özdeş ve bütün kapakların kısa kenarlarının uzunlukları birbirine eşittir.

Buna göre mavi kapağın alanının, yeşil kapağın alanından kaç cm² fazla olduğunu gösteren cebirsel ifade aşağıdakilerden hangisidir?

A) $2(x-2)^2$ B) x^2+2x C) $2(x+2)^2$ D) $2(x^2+2)$ E) $2(x^2-4)$

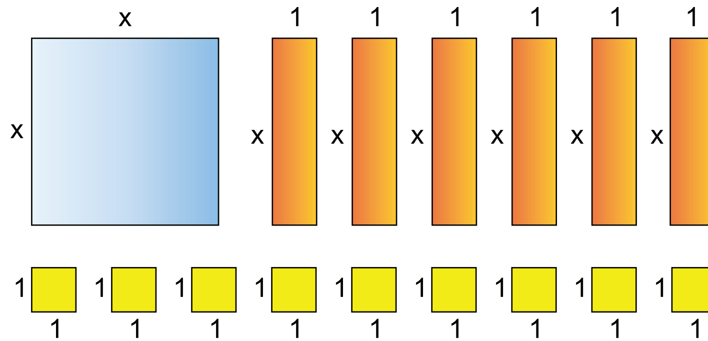
20. Aşağıda Şekil I'de verilen kare ve dikdörtgenlerden belirli sayıda kullanılarak Şekil II'deki dikdörtgen oluşturulmuştur.

Şekil I

Şekil II

Şekil II'deki dikdörtgenin alanının cebirsel ifadesi $(x+2)(x+4)$ birimkaredir.

Buna göre yukarıdaki kare ve dikdörtgenler kullanılarak oluşturulabilen dikdörtgenlerin alanlarının birimkare cinsinden cebirsel ifadesi aşağıdakilerden hangisi olamaz?

A) $(x+3)^2$ B) $(x+2)(x+4)$ C) $x(x+6)$

D) $(x+3)(x+2)$ E) $(x+1)(x+6)$

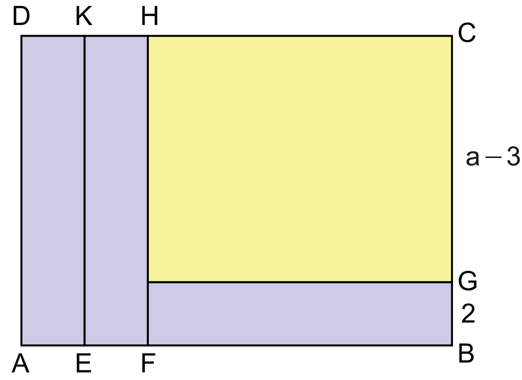
21. Bir $P(x)$ polinomunun (x^2-x-2) ile bölümünden elde edilen bölüm $Q(x)$ ve kalan $(2x-3)$'tür.

$Q(x-4)$ polinomunun katsayıları toplamı $\frac{1}{5}$'tir.

Buna göre $P(x-1)$ polinomunun $(x+2)$ ile bölümünden kalan kaçtır?

A) -14
B) -7
C) -5
D) -3
E) 3

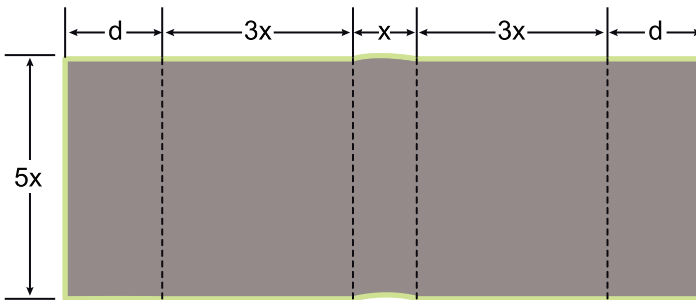
22. Şekilde kısa kenar uzunluğu 2 birim olan üç eş dikdörtgen ile kısa kenar uzunluğu $(a-3)$ birim olan bir dikdörtgenden oluşmuş ABCD dikdörtgeni verilmiştir.

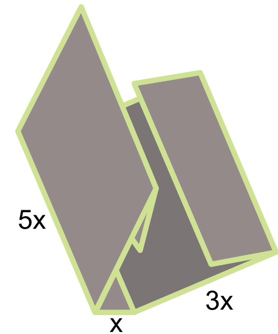

$A(ABCD)=4\,br^2$ olduğuna göre a^2+2a değeri kaçtır?

A) 4
B) 5
C) 6
D) 7
E) 8

23. Dikdörtgen şeklindeki bir kartondan bir kitap için cilt yapılacaktır. Kitabın boyu 5x cm, genişliği 3x cm ve sırtı x cm'dir.

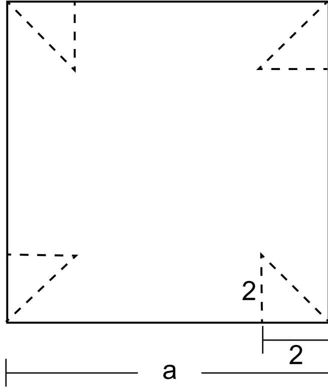

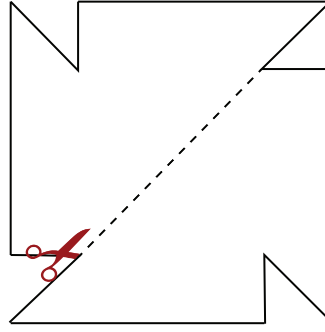
Kartonun alanı $(35x^2+40x)\,cm^2$ olduğuna göre cildin kitabın kapağına katlandığı kısım olan d kaç cm'dir?

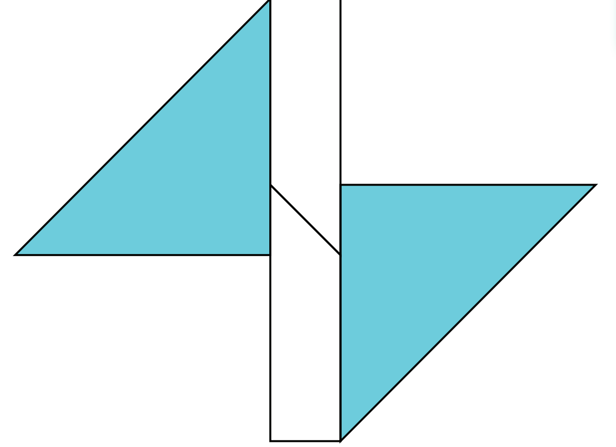
A) 2
B) 3
C) 4
D) 5
E) 6

24. Aşağıda Şekil I'de bir kenarının uzunluğu a birim olan kare şeklindeki kartonun köşelerinden, dik kenarlarından birinin uzunluğu 2 birim olan eş ikizkenar dik üçgenler kesilip çıkarılıyor.

Şekil I

Şekil II

Şekil III

Geriye kalan parça Şekil II'deki gibi iki eş parçaya ayrıldıktan sonra Şekil III'teki gibi birleştiriliyor ve üçgenler boyanıyor.

Şekil III'teki boyalı üçgenlerin alanları toplamı 25 birimkare olduğuna göre boyasız dikdörtgenin alanı kaç birimkaredir?

A) 9 B) 16 C) 25 D) 32 E) 36

25. $\dfrac{x^3-2x+1}{x^2+3} = Ax - \dfrac{Bx+C}{x^2+3}$

olduğuna göre $A+B+C$ toplamı kaçtır?

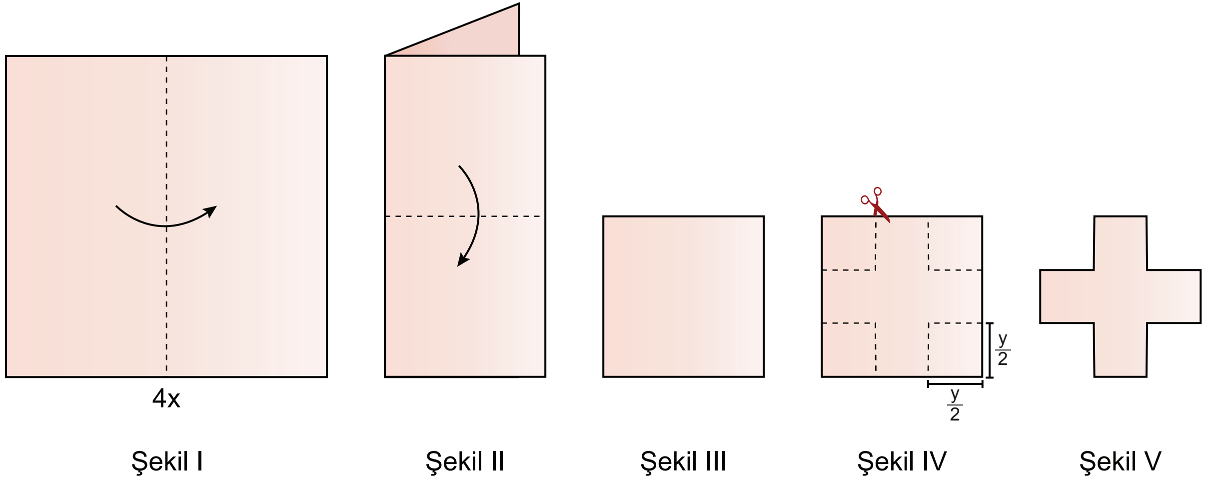
A) -3 B) -1 C) 5 D) 6 E) 7

26. a ve b birer gerçek sayıdır.

$\dfrac{2x^2-15x+a}{bx-12}$ **rasyonel ifadesinin en sade biçimi** $\dfrac{x-6}{4}$ **olduğuna göre $a+b$ kaçtır?**

A) 10 B) 10 C) 20 D) 26 E) 28

27.

Bir kenarının uzunluğu 4x birim olan kare şeklindeki bir kağıt Şekil I ve Şekil II'deki gibi orta kısımlarından katlanarak Şekil III elde ediliyor. Katlanan kağıdın köşelerinden Şekil IV'teki gibi kenar uzunluğu $\frac{y}{2}$ birim olan kareler kesilip çıkarılıyor ve Şekil V'teki kağıt parçası elde ediliyor.

Şekil V'teki kağıt parçası açıldığında kağıt parçasının kapladığı alan birimkare cinsinden aşağıdakilerden hangisidir?

A) $\left(2x-\frac{y}{2}\right)\left(2x+\frac{y}{2}\right)$

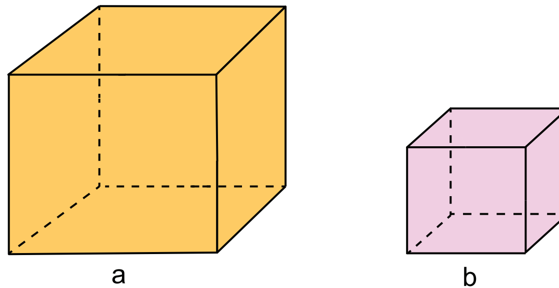
B) $\left(4x-\frac{y}{2}\right)\left(4x+\frac{y}{2}\right)$

C) $2(x-y)(x+y)$

D) $2(2x-y)(2x+y)$

E) $4(2x-y)(2x+y)$

28. Şekilde birer ayrıtlarının uzunluğu a ve b birim olan iki küp verilmiştir.

Verilen küplerin hacimleri farkı 98 birimküp ve ayrıtlarının uzunlukları arasındaki fark 2 birim olduğuna göre $a \cdot b$ ifadesinin değeri kaçtır?

A) 48 B) 35 C) 24 D) 15 E) 8

MATEMATİK CEVAP ANAHTARI

1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite
1. B	1. B	1. C
2. A	2. B	2. A
3. E	3. C	3. B
4. E	4. C	4. A
5. D	5. E	5. E
6. D	6. A	6. A
7. A	7. D	7. D
8. E	8. B	8. B
9. B	9. E	9. E
10. D	10. A	10. C
11. E	11. C	11. E
12. B	12. D	12. A
13. B	13. E	13. E
14. C	14. D	14. D
15. D	15. D	15. C
16. D	16. C	16. D
17. A	17. B	17. A
18. B	18. C	18. C
19. D	19. A	19. A
20. C	20. C	20. E
21. D	21. E	21. B
22. C	22. A	22. D
23. D	23. C	23. C
24. E	24. D	24. B
25. D	25. C	25. C
26. E	26. E	26. D
	27. C	27. E
	28. C	28. D

10. SINIF FİZİK

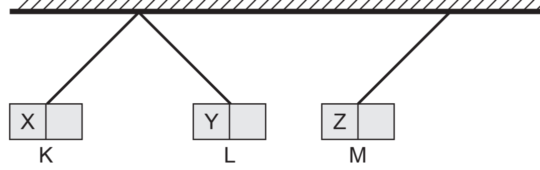
1. Ünite

1. Her birinin direnci 12 Ω olan 3 adet özdeş iletken birbirine bağlandığında elde edilebilecek en büyük eşdeğer direnç R_1 en küçük eşdeğer direnç ise R_2 oluyor.

Buna göre $\frac{R_1}{R_2}$ oranı kaçtır?

A) 4 B) 9 C) 12 D) 24 E) 36

2. K, L ve M cisimlerinden ikisi mıknatıs biri demir bir cisimdir. Belirlenen uçları X, Y ve Z olarak adlandırılan cisimler ip yardımıyla bağlanıp yaklaştırıldığında şekildeki konumu alıyor.

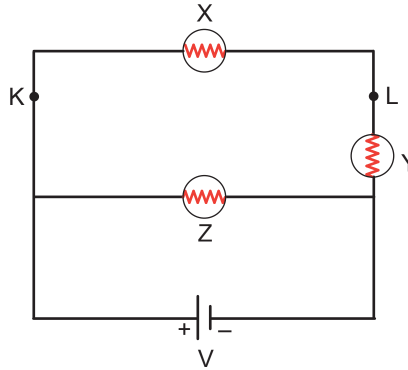
Buna göre,

I. M demir cisimdir.
II. X ve Y uçları zıt kutupludur.
III. Z ucu N kutbudur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

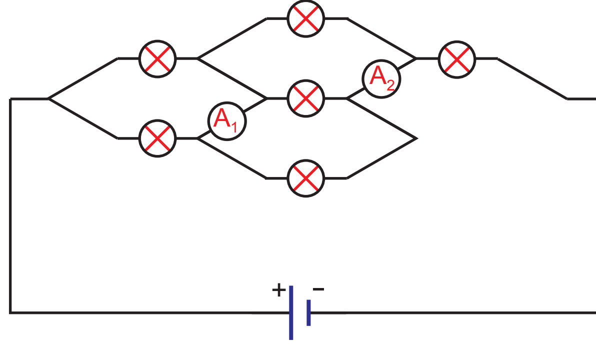
3. İç direnci önemsiz üreteç ve X, Y ve Z lambaları ile kurulan şekildeki düzenekte lambaların parlaklıkları sırayla P_X, P_Y ve P_Z'dir.

Buna göre, KL noktaları arasına X lambasına paralel bir lamba daha bağlanırsa P_X, P_Y ve P_Z nasıl değişir?

A) P_X artar, P_Y azalır, P_Z değişmez.
B) P_X azalır, P_Y artar, P_Z değişmez.
C) P_X ve P_Z değişmez, P_Y artar.
D) P_X değişmez, P_Y ve P_Z artar.
E) P_X ve P_Z azalır, P_Y artar.

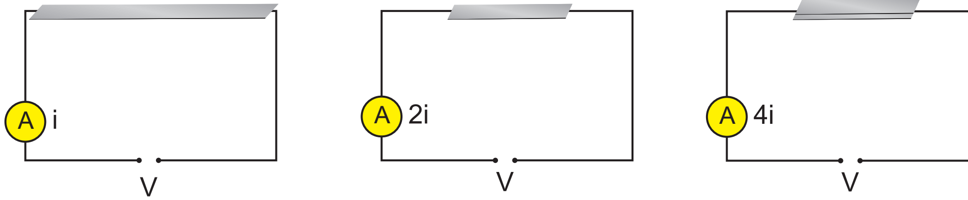
4. İç direnci önemsiz üreteç, özdeş lambalar ve ideal ampermetrelerle şekildeki elektrik devresi kuruluyor.

Buna göre ampermetrelerin gösterdiği değerler oranı $\frac{A_1}{A_2}$ kaçtır?

A) $\frac{1}{5}$ B) $\frac{1}{4}$ C) $\frac{1}{3}$ D) $\frac{2}{3}$ B) $\frac{3}{4}$

5. Uzun metal bir plaka, gerilim kaynağı ve ampermetre kullanılarak yapılan deneyde bir metalin direncinin bağlı olduğu fiziksel özellikler araştırılıyor.

Metal plakanın takılı olduğu devrede ampermetre i, metal plaka ikiye bölünüp bir yarının takıldığı devrede ampermetre 2i ve kesik iki plakanın üstüste yerleştirilip takıldığı devrede ampermetre 4i akım değeri göstermektedir.

Oluşturulan devrelerin tümünde aynı V gerilimi uygulandığına göre;

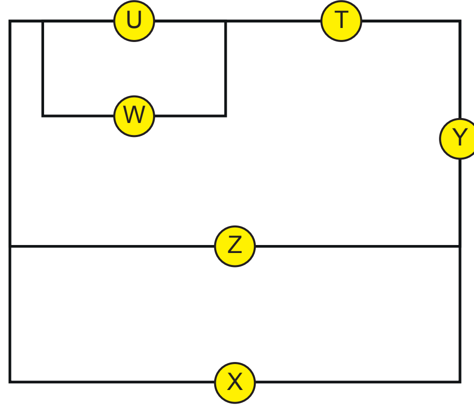
I. Plakanın uzunluğu artarsa direnci artar.
II. Plakanın kalınlığı artarsa direnci artar.
III. Plakanın direnci uzunluğun karesi ile orantılıdır.

hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

6. Güç kaynağı ve elektrikle çalışan aletler arasında bağlantı kurmak için iletken kullanılması gerekir. Büyük devreler için kablo ile yapılan bu işlem daha küçük yapılar için iletken mürekkep ile yapılabilir. İletken mürekkep çizildiği zeminde tıpkı bir iletken kablo gibi davranır.

İletken mürekkep ile şekildeki devre çiziliyor.

İletken mürekkep ile çizilen devrede X, Y, Z, T, U ve W devre elemanlarının takılabildiği boşluklardır.

Hassas voltmetreler, hassas ampermetreler, led lambalar ve güç kaynakları ile devre oluşturulacaktır.

Hangi devrede lambalar ışık verir?

A)

voltmetre	Z
ampermetre	W
lamba	T, Y, X
güç kaynağı	U

B)

voltmetre	X, W
ampermetre	T
lamba	Y, U
güç kaynağı	Z

C)

voltmetre	T
ampermetre	Y
lamba	X, Z
güç kaynağı	U, W

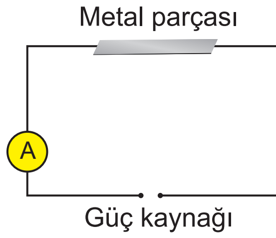
D)

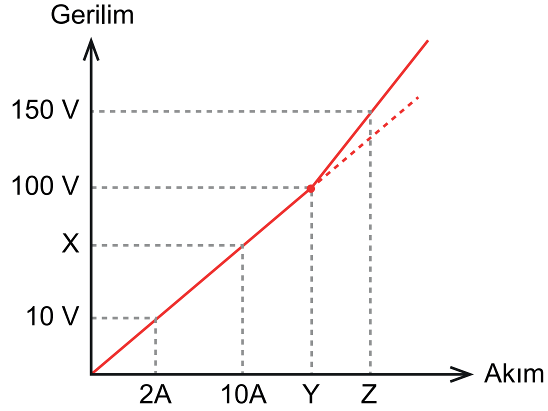
voltmetre	U,W
ampermetre	T
lamba	X, Y
güç kaynağı	Z

E)

voltmetre	U
ampermetre	W
lamba	Y, Z, X
güç kaynağı	T

7. Bilinmeyen metal parçası, ampermetre ve güç kaynağı ile basit bir elektrik devresi kuruluyor. Potansiyel değeri düzenli olarak arttırılıp akım değerleri kaydediliyor.

Buna göre yapılan çıkarımlardan hangisi yanlıştır?

A) Başlangıçta metal parçasının direnci 5 ohm'dur.

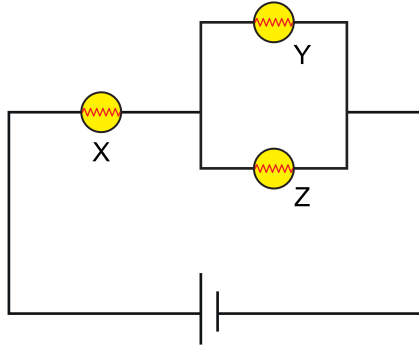
B) Grafikte X noktasının değeri 50 V'dur.

C) Grafikte Y noktasının değeri 20 A'dir.

D) 100V geriliminin üzerine çıkıldığında metal parçasının direnci artar.

E) Grafikte Z noktasının değeri 30 A'dir.

8. X, Y ve Z harfleri ile kodlanmış özdeş üç lamba kullanılarak bir elektrik devresi kuruluyor.

Lambalardan birinin kesinlikle sağlam olduğu biliniyor.

Devredeki lambaların ışık vermesi ile ilgili yapılan yorumlardan hangisi yanlış olur?

A) Devredeki lambalar ışık vermiyorsa sadece X lambası bozuk olabilir.

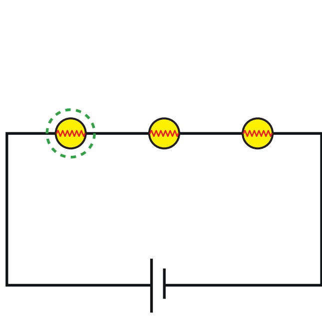
B) Devredeki lambalar ışık vermiyorsa X lambası kesinlikle bozuktur.

C) Devredeki lambalar ışık vermiyorsa X ve Y lambalarının ikisi de bozuk olabilir.

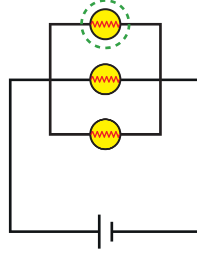
D) Devreden akım geçiyorsa mutlaka iki lamba ışık veriyordur.

E) Devreden akım geçiyorsa sadece Z lambası bozuk olabilir.

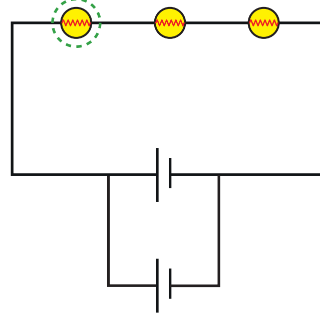
9. Özdeş lambalar, özdeş pil ve iletken kablolar yardımıyla elektrik devreleri kuruluyor. Her sistemden seçilen bir lamba mat bir silindir içine alınıyor ve parlaklıkları izleniyor.

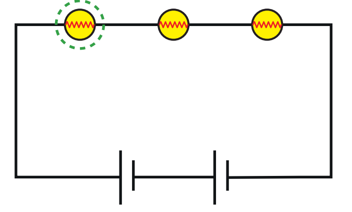
Devre I

Devre II

Devre III

Devre IV

Gözlem sonucu yapılan çıkarımlardan hangisi <u>yanlış</u> olur?

A) Lamba, en parlak II. devrede yanar.

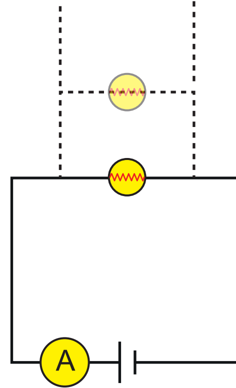
B) Lambları paralel bağlamak eşdeğer direnci küçültür.

C) Kaynakları seri ve düz bağlamak gerilimi arttırır.

D) I. ve III. devredeki lambalar aynı parlaklıkta yanar.

E) II. devredeki lamba en uzun süre yanar.

10. İç direnci önemsiz pil ile direnci R olan tek lamba kullanılarak kurulan devrede ampermetre i değerini gösteriyor ve V gerilimine sahip pil t süre sonra bitiyor.

Aynı devre tam dolu V gerilimine sahip pil ile tekrar kuruluyor ve lambaya paralel özdeş bir lamba daha devreye eklendiğinde ampermetre 2i değerini gösteriyor. Sırayla lambalar paralel olacak şekilde lamba sayısı n olana kadar lamba eklenmeye devam ediliyor.

Oluşan son devre için yapılan yorumlardan hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Devrenin eşdeğer direnci R/n kadardır.

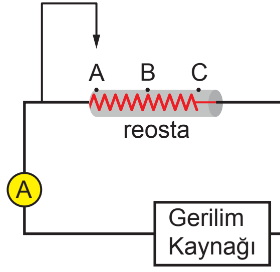
B) Ampermetrenin gösterdiği değer n.i kadardır.

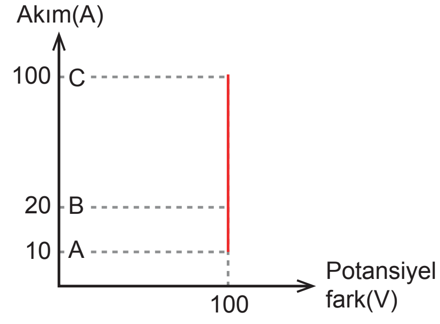
C) Her bir lambadan geçen akım i kadardır.

D) Lambaların iki ucu arasındaki gerilim n.V kadardır.

E) Lambalar yaklaşık t/n süre kadar ışık verir.

11. Bir grup öğrenci reosta adı verilen elektriksel devre elemanını anlamaya çalışıyor. Bunun için reosta, ampermetre ve gerilim kaynağı ile basit bir devre kuruyorlar. Gerilim kaynağını çalıştıran öğrenciler reosta üzerinde bulunan sürgüyü A, B ve C noktalarından çekerek ampermetrede okunan değerleri kaydedip akım potansiyel fark grafiği çiziyorlar.

Buna göre reosta ve devre için hangisi yanlıştır?

A) Reosta 1 ohm ve 10 ohm değerleri arasında değişken bir dirençtir.

B) Reostanın iki ucu arasındaki potansiyel fark en fazla sürgü C noktasında iken olur.

C) Reosta en büyük direnç değerini sürgü A noktasındayken alır.

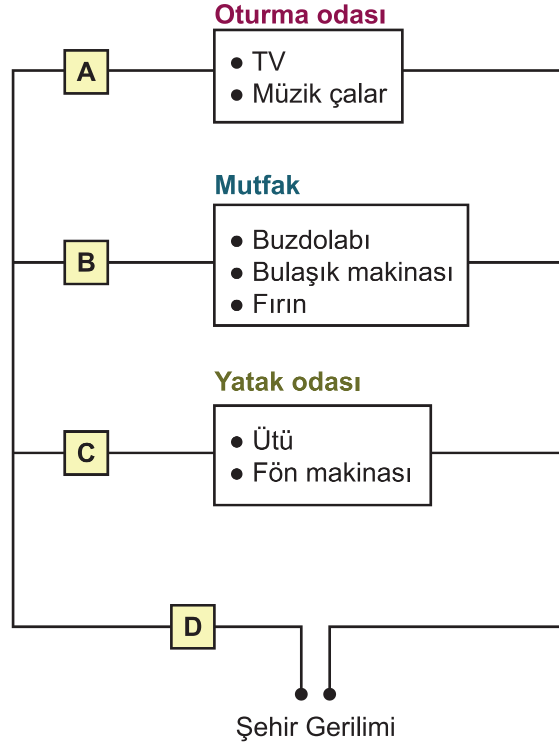
D) Gerilim kaynağı 100 V luk potansiyel fark oluşturur.

E) Reosta sabit gerilim altında devreden geçen akımı kontrol etmek için kullanılabilir.

12. Elektrik tesisatı olan her yerde sigorta bulunması gerekir. Elektrik sigortası temelde bir güvenlik aracıdır.Sigortanın temel işlevi, devreden belli bir değerin üzerinde akım geçişi olduğunda elektrik tesisatını devre dışı bırakmak; akım geçişini engellemektir. Halk dilinde sigorta atması olarak bilinen bu durum temelde güvenlik işlevinin yerine getirilmesidir.

Özellikle evlerde kullanılan sigorta panelinde çok sayıda düğme bulunur. Bunlardan biri evin tesisatının tamamına bakarken diğerleri belirli parçalardan sorumludur.

Bir eve ait elektrik tesisatında bulunan A, B, C ve D sigorta düğmelerinin sorumlu olduğu tesisat parçaları verilmiştir.

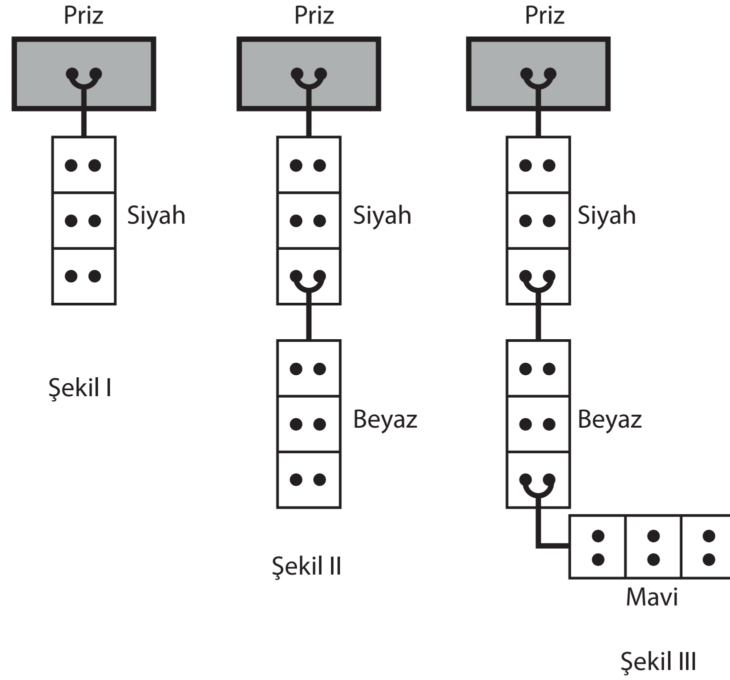
Buna göre yapılan yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) Sigorta devreye seri bağlanır.
B) A sigortası atıyorsa TV bozuk olabilir.
C) B sigortası atıyorsa fırın bozuk olabilir.
D) C sigortası atıyorsa buzdolabı bozuk olabilir.
E) D sigortası atıyorsa hangi aletin bozuk olduğu bulunamaz.

13. Daha fazla elektrikli aleti aynı anda çalıştırmak için tek priz kullanılacaksa üçlü kablo dediğimiz aygıtlar kullanılır. Siyah, beyaz ve mavi renkli üç uzatma kablosu ile tek priz kullanarak aynı anda elektrikli aletleri çalıştırmak için çözümler üretilmeye çalışılıyor.

Şekil I, II ve III'deki düzenekler sırasıyla oluşturuluyor.

Oluşturulan düzeneklerde her göze bir elektrikli alet takılabildiğine göre;

I. Üçlü kablodaki her bir göz prize paralel bağlanır.

II. Şekil II'de aynı anda 5 alet çalışabilir.

III. Düzenekler içerisinde siyah kablodan geçen akım miktarı şekil III'de en fazladır.

IV. Prizdeki gerilimin en az olduğu düzenek şekil I'dir.

hangileri kesinlikle doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I, II ve III. D) I, II ve IV. E) I, II, III ve IV.

14. Evlerimizde ya da okullarımızdaki tüm elektik tesisatları birbirine paralel bağlıdır.

Ahmet okulun toplantı salonundaki özdeş avizelerden ilkini açtığında verdiği ışık miktarının diğer üç avizeyi açtığında da değişmediğini gözlemliyor.

Ahmet bu durumdan yola çıkarak verilen sonuçlardan hangisine ulaşabilir?

A) Paralel bağlı devrelerde akım, devre elemanı arttıkça azalır.
B) Seri bağlı devrelerde tüm devre elemanlarından geçen akım miktarı eşittir.
C) Paralel devrelerde kol sayısının artması her bir koldaki gerilimi etkilemez.
D) Paralel devrelerde kol sayısının artması devrenin direncini azaltır.
E) Seri bağlı devrelerde akım dirençle ters orantılıdır.

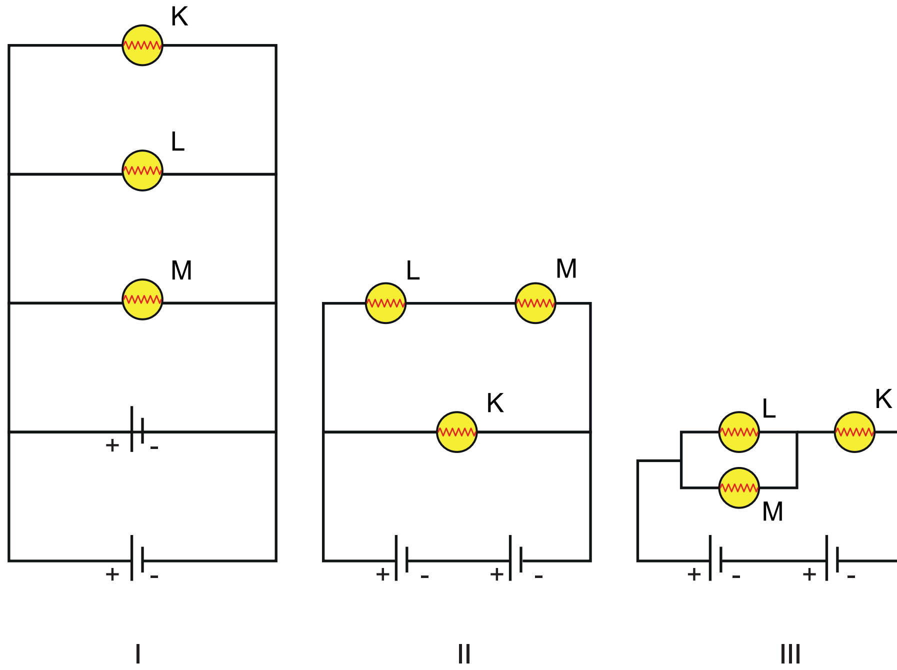
15. Özdeş K, L ve M lambaları, iki adet özdeş üreteç ve yeterince iletken tel kullanarak; Ali, Ayşe ve Mehmet adlı üç öğrenci elektik devresi yapacaktır. Öğrenciler verilen tüm lamba ve üreteçleri kullanmak zorundadır.

Ali : M lambası Ayşe ve Mehmet'in devresindeki M lambasından daha sönük yanacaktır.

Ayşe : L lambası Mehmet'in devresindeki L lambası ile eşit parlaklıkta yanacaktır.

Mehmet : K lambası hem kendi devresinde hem de Ali ve Ayşe'nin devresindeki lambalardan daha parlak yanacaktır.

Bu bilgilere dayanarak **I**, **II** ve **III** numaralı devreler verilmiştir.

Buna göre Ali, Ayşe ve Mehmet hangi devreleri yapmış olabilir?

	Ali	Ayşe	Mehmet
A)	II	I	III
B)	I	III	II
C)	III	I	II
D)	I	II	III
E)	III	II	I

16. Ampul ve tasarruflu ampulün çalışma mekanizmaları birbirinden farklıdır. Ampul tungsten telinin kızarması, tasarruflu ampul ise içinde bulunan gazın ışıması prensibi ile çalışır.

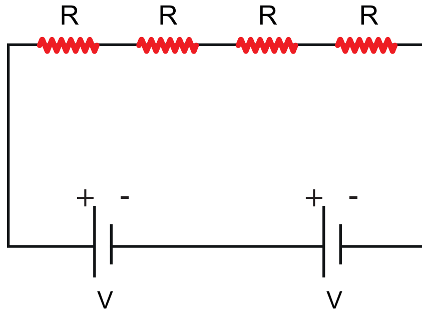
	Güç	Elektrik enerjisini ışığa çevirme oranı	Enerji kaybı
Ampul	40W	%30	%70
Tasarruflu ampul	13W	%90	%10

40W ampul ile 13W tasarruflu ampule ait elektrik enerjisini ışık enerjisine dönüştürme oranları verilmiştir. Kayıp enerji olarak verilen yüzde ısı enerjisine dönüşen enerji miktarını gösterir.

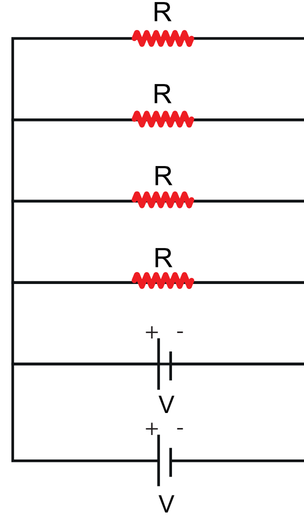
Örnek olarak verilen ampullere ait bilgiler doğrultusunda hangisi yanlıştır?
(Şehir gerilimi yaklaşık 220 V'tur.)

A) Ampul, tasarruflu ampulün yaklaşık 3 katı kadar akımla çalışır.
B) Her iki ampul de odada yaklaşık aynı oranda aydınlanma sağlar.
C) Ampuldaki enerji kaybı tasarruflu ampuldeki kaybın yedi katı kadardır.
D) Sadece aydınlanma için evdeki tüm ampuller tasarruflu ampul ile değiştirilirse %60'lık bir tasarruf yapılır.
E) Aydınlanma amacı ile seçeceğimiz ampulün güç değerine bakarak fazla olanı seçmek her zaman daha karlıdır.

17. Bir öğrenci elinde bulunan dört özdeş direnç ve iç direnci önemsiz iki özdeş üreteç ile şekil I ve II'de verilen iki farklı elektrik devresini kuruyor. Öğrenci şekil I'de verilen tüm devre elemanlarını seri, şekil II'de ise hepsini birbirine paralel bağlıyor.

Şekil I

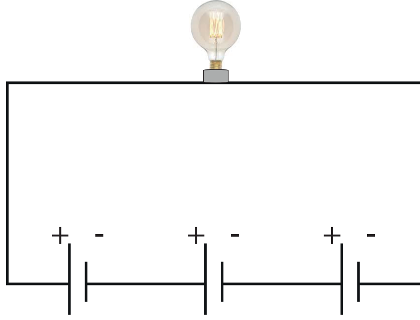

Şekil II

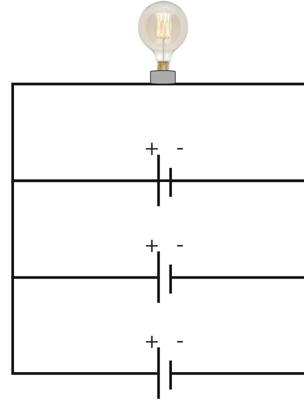
Buna göre, öğrencinin kurduğu elektrik devreleri ile ilgili olarak verilen bilimsel yorumlardan hangisi doğrudur?

A) Şekil II'deki devrenin eşdeğer direnci şekil I'dekinden büyüktür.
B) Şekil I'deki tek bir direncin uçları arasındaki gerilim şekil II'deki tek bir direncin geriliminden fazladır.
C) Şekil II'deki üreteçlerin tükenme süresi şekil I'dekilerden kısadır.
D) Her iki şekilde de devredeki anakol akımları eşittir.
E) Her iki şekilde de tek bir üretecin üstünden geçen akım şiddetleri birbirine eşittir.

18. Kamp yerinde bir gece kalmak zorunda kalan bir grup genç, bozulan el feneri içindeki lamba ile aydınlanma ihtiyaçlarını karşılamak için bir düzenek kuracaklardır. Ellerinde bulunan üç pil yardımıyla şekil I ve II'deki düzenekleri kuruyorlar.

Şekil I

Şekil II

Buna göre;

I. Daha uzun süre aydınlık ortam istiyorlarsa şekil I'deki devreyi kullanmalılar.
II. Işığa daha çok ihtiyaç duyuyorlarsa şekil II'deki devreyi kullanmalılar.
III. Daha uzun süre aydınlık ortam istiyorlarsa şekil II'deki devreyi kullanmalılar.

verilen önerilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

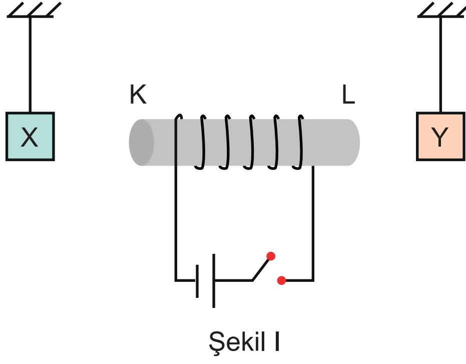
19. Bir evde kullanılan elektrikli aletlerin güçleri ve çalışma süreleri tabloda verilmiştir.

Elektrikli alet	Güç(watt)	Günlük kullanım süresi(saat)
TV	1000	2
Ütü	2000	0,5
Süpürge	1600	1
Klima	1000	4

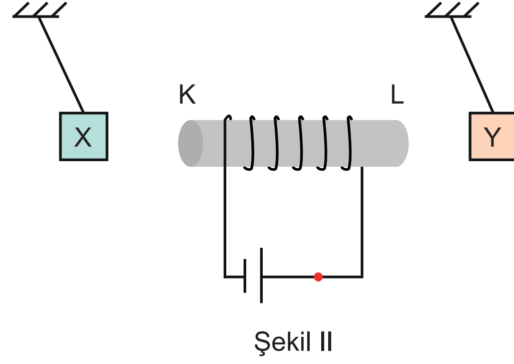
Faturalandırma işleminde elektrik enerjisi için belirlenen indeks kwh için 0,5 ₺ olduğuna göre, 30 günde bu aletlerin kullanımından kaynaklanan fatura tutarı kaç ₺'dir?

A) 99 B) 120 C) 129 D) 134 E) 142

20. X ve Y cisimleri iplerle tavana bağlı iken aralarına bir elektromıknatıs şekil I'deki gibi yerleştiriliyor. Anahtar kapatıldığında sistem şekil II'deki gibi dengeye geliyor.

Şekil I

Şekil II

Buna göre;

I. X bir mıknatıstır.
II. Y bir mıknatıstır.
III. Elektromıknatısın K ucu mıknatısın S kutbu gibi davranır.

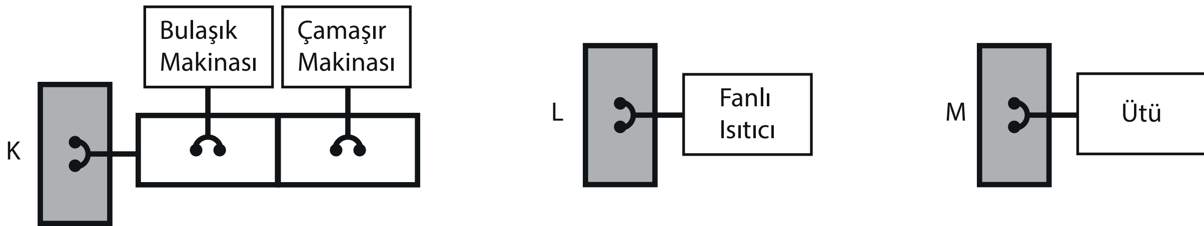
yargılarından hangileri kesinlikle doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

21. Bir evde bulunan elektrikli ev aletlerinin bazılarının ortalama güç değerleri 1 saat çalışmaları baz alınarak tabloda verilmiştir.

Aletler	**Ortalama güç(watt)**
Ütü	2800
Fanlı ısıtıcı	2000
Bulaşık makinası	1800
Çamaşır makinası	800

Verilen aletlerin evde kullanım durumları şema ile gösterilmiştir. Bulaşık ve çamaşır makinası K, fanlı ısıtıcı L ve ütü ise M prizine takılmıştır.

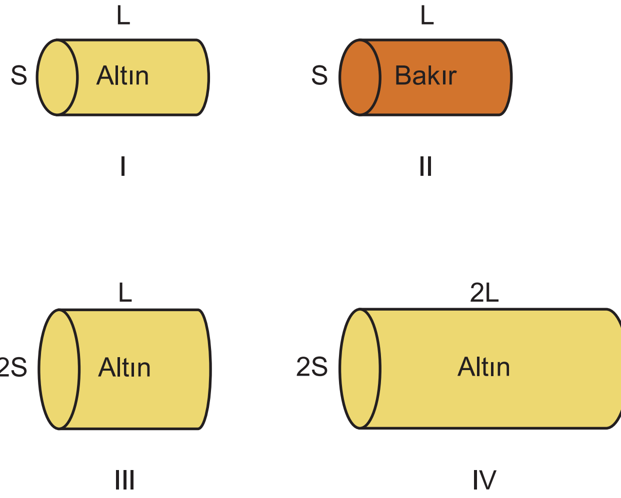
Buna göre;

I. En fazla enerjiyi ütü harcar.
II. En fazla akım K prizinden geçer.
III. En az akım L prizinden geçer.

hangileri doğrudur?
(Şehir gerilimi yaklaşık 220 V'tur.)

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

22. Kesit alanı, uzunluk ve cinsleri verilen dört metal parçası şekildeki gibidir.

Metal parçasının direncinin bağlı olduğu değişkenleri sınıf gösterisinde sunmak isteyen Elif, Yağız ve Hülya'nın görev dağılımı:

Elif : Metal parçasının uzunluğu direnci nasıl etkiler?

Yağız : Metal parçasının kesit alanı direnci nasıl etkiler?

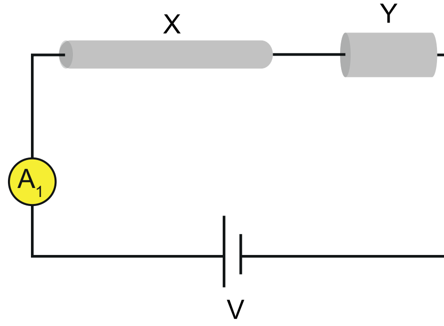
Hülya : Metal parçasının cinsi direnci nasıl etkiler?

sorularının cevabını veren mini deneylerdir.

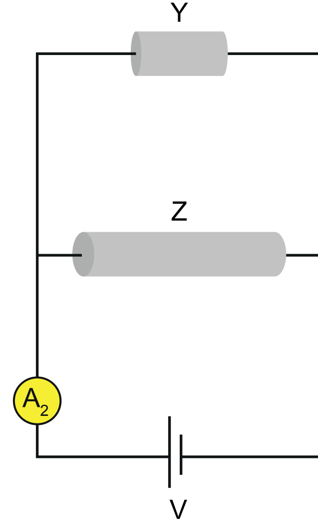
Buna göre, yapılacak mini deneylerde öğrencilerin hangi metal parçalarını kullanmaları uygun olur?

	Elif	**Yagız**	**Hülya**
A)	I ve III	I ve II	III ve IV
B)	III ve IV	I ve III	I ve II
C)	I ve II	I ve IV	III ve IV
D)	III ve IV	I ve II	II ve IV
E)	II ve III	I ve IV	II ve IV

23. Deney yapan bir grup öğrenci X, Y ve Z metal parçaları, iç direnci önemsiz özdeş piller ve ampermetre kullanarak şekildeki devreleri hazırlıyor.

Şekil I

Şekil II

Kullanılan X, Y ve Z tellerinin özelliklerini veren tablo şekildeki gibidir.

	Kesit Alanı	Uzunluk	Özdirenç
X	S	2L	ρ
Y	2S	L	ρ
Z	2S	2L	2ρ

Buna göre;

I. A_1 ampermetresinin gösterdiği değer, A_2 ampermetresinin gösterdiği değerden büyüktür.
II. X ve Z metal parçalarının dirençleri eşittir.
III. En büyük akım Z metal parçasından geçer.

yargılarından hangileri doğrudur?

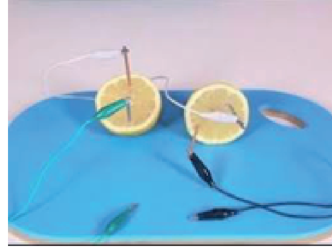
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

24. Devreye bağlandığında iki nokta arasında potansiyel fark oluşturarak yüklü parçacıkların hareket etmesini sağlayan elektromotor kuvvetini meydana getiren devre elemanına üreteç ya da elektromotor kuvveti kaynağı denir.

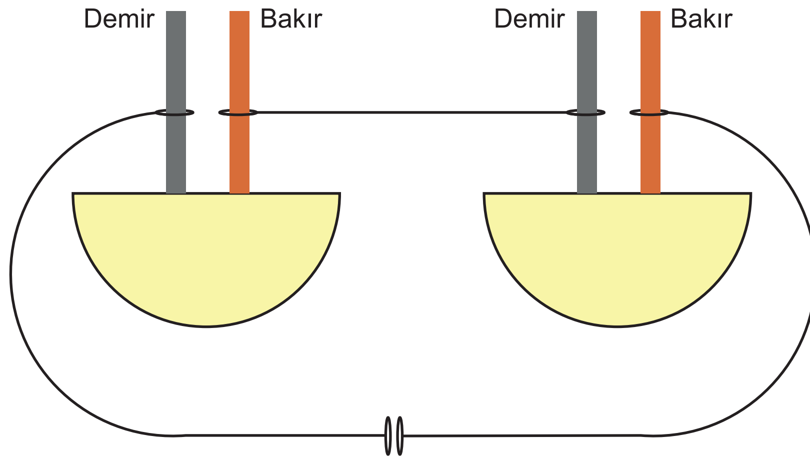
Meyvelerden elektrik üretebileceğini düşünen bir öğrenci limon kullanarak bunu ispatlamaya çalışıyor.

Malzemeler

- Limon
- Dört adet bakır çubuk
- Dört adet çinko çubuk
- Üç adet kıskaçlı kablo

Limonu ikiye keserek her bir yarısına bir bakır ve bir çinko çubuk saplıyor. Oluşan limon pillerini kablolar yardımıyla birbirine bağlıyor. Devreye LED taktığında ışık verdiğini gözlemliyor.

Aynı deneyi sadece bakır veya sadece demir çubuklarla tekrarladığında ise lambanın yanmadığını görüyor.

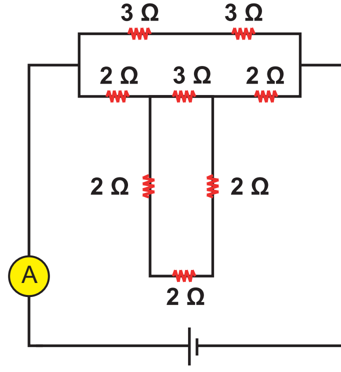
Buna göre;

I. Limona saplanan demir ve bakır çubuklar potansiyel fark oluşmasına neden olmuştur.
II. Yapılan deneyde limon pilleri birbirine seri bağlanmıştır.
III. İki limon pili bakır çubuklardan birbirine bağlanırsa LED ışık vermez.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

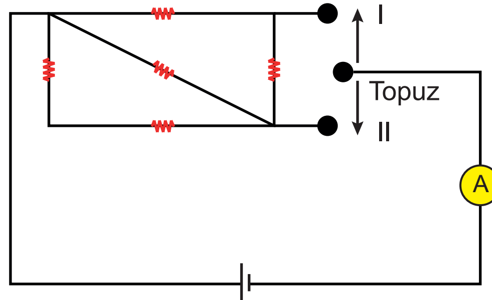
25. 3 ve 2 Ω'luk dirençler kullanılarak oluşturulan elektrik devresine ampermetre ve iç direnci önemsiz 30 V'luk üreteç bağlanmıştır.

Buna göre ampermetrede okunan değer kaç A'dir?

A) 10 B) 12,5 C) 15 D) 20 E) 30

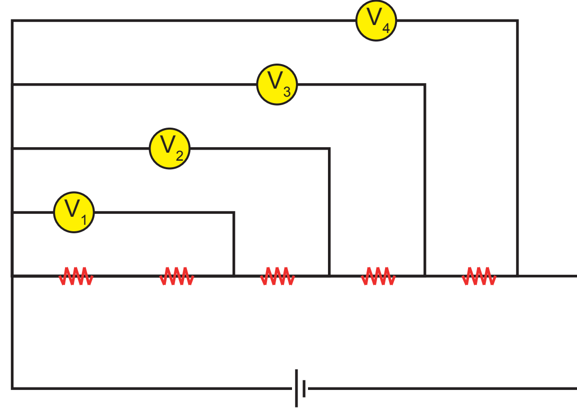
26. Özdeş dirençler, ideal ampermetre ve üreteç kullanılarak şekildeki devre oluşturuluyor. Kapalı devre için iletken topuz I yönünde çekilerek yukarıdaki topuza dokunduruluyor ve ampermetrede okunan değer i_1 oluyor. İletken topuz **II** yönünde çekilerek alttaki topuza dokundurulduğunda ise ampermetrede okunan değer i_2 oluyor.

Buna göre ampermetrede okunan değerler oranı $\frac{i_1}{i_2}$ nedir?

A) $\frac{4}{5}$ B) 1 C) $\frac{5}{4}$ D) $\frac{3}{2}$ E) $\frac{5}{2}$

27. Özdeş dirençler, ideal voltmetreler ve iç direnci önemsiz üreteç kullanılarak şekildeki devre oluşturuluyor.

Buna göre;

I. V_4 voltmetresinde okunan değer, üretecin gerilimine eşittir.

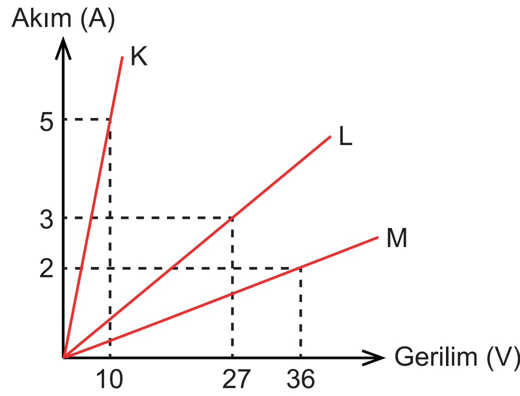
II. V_1 voltmetresinde okunan değer V_3 voltmetresinde okunan değerin yarısı kadardır.

III. V_4 voltmetresinde okunan değer V_2 voltmetresinde okunan değerin iki katı kadardır.

yargılarından hangisi yanlıştır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

28. 6 Ω'luk üç direnç kullanılarak K, L ve M devreleri oluşturuluyor. Devreler gerilim değeri arttırılabilen üreteçlere takılıyor. K, L ve M devrelerinde gerilime bağlı akım grafiği şekildeki gibi oluyor.

Buna göre;

I. Eşdeğer direncin en büyük olduğu devre M devresidir.

II. K devresinde dirençler birbirine paralel bağlanmıştır.

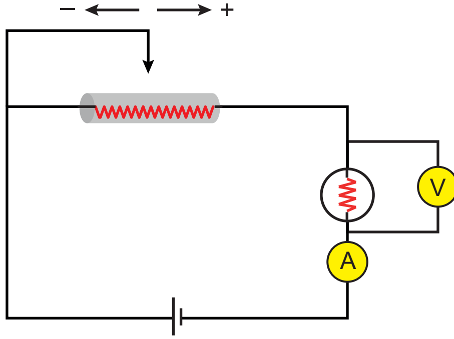
III. L devresinde iki direnç paralel diğeri onlara seri bağlanmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız II. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

29. Lamba, reosta ve iç direnci önemsiz üreteç ile şekildeki devre kuruluyor. Reostanın sürgüsü hareket ettirilerek lambaya bağlı ampermetre ve voltmetrede okunan değerler kaydediliyor.

Yapılan deneyde akım ve gerilimin zamanla değişimi tablodaki gibidir.

Zaman(s)	Akım(A)	Gerilim(v)
0	1	5
5	2	10
10	3	15
15	4	20

Buna göre;

I. Lambanın direnci 5Ω kadardır.

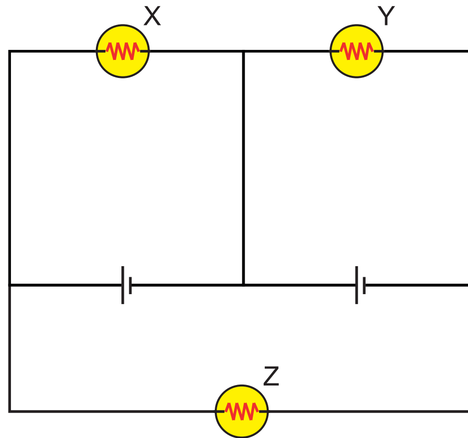
II. Reostanın sürgüsü + yönde hareket etmiştir.

III. Zamanla devrenin eşdeğer direnci azalmıştır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız II. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

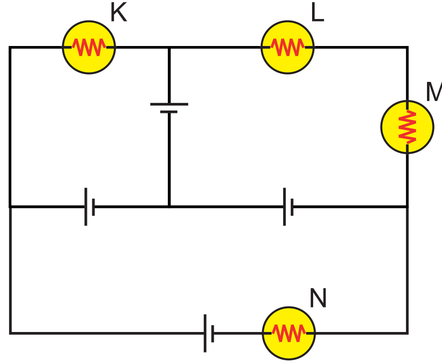
30. Özdeş X, Y ve Z lambaları ile özdeş ve iç dirençleri önemsiz üreteçler kullanılarak şekildeki devre oluşturuluyor.

Buna göre yapılan yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) İki ucu arasındaki gerilimin en büyük olduğu lamba Z lambasıdır.
B) X ve Y lambaları aynı parlaklıkta yanar.
C) Üzerinden en fazla akım geçen lamba X lambasıdır.
D) En parlak yanan lamba Z lambasıdır.
E) Y lambası üzerinden geçen akım, Z lambası üzerinden geçen akımın yarısı kadardır.

31. K, L, M ve N özdeş lambaları ile iç direnci önemsiz özdeş üreteçler kullanılarak şekildeki devre kuruluyor.

Buna göre;

I. K lambası ışık vermez.

II. En parlak N lambası yanar.

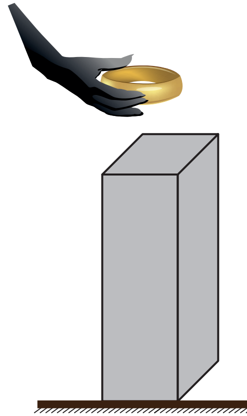
III. L ve M lambaları üzerinden geçen akımlar eşittir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

32. Dikdörtgenler prizması ve halka şeklindeki iki cisimden prizma olanı dikey olarak yere konup, halka üzerine konulmaya çalışılıyor.

Defalarca tekrarlanan bu olayda bazen halka prizma üzerinde duruyor, bazen ise el çekilir çekilmez halka fırlayarak yere düşüyor.

Buna göre;

I. Prizma ve halkanın ikisi de birer mıknatıstır.

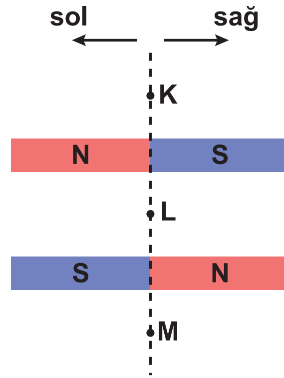
II. Halkanın yere düşme nedeni birbirine bakan yüzeylerin aynı kutup olmasıdır.

III. Halkanın prizma üzerinde durabilmesi birbirine bakan yüzeylerin zıt kutup olduğunu gösterir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

33. Birbirine paralel yerleştirilmiş, özdeş iki çubuk mıknatıs şekildeki gibidir.

Buna göre mıknatıslar ile aynı düzlem üzerinde bulunan K, L ve M noktaları için;

I. L noktasında manyetik alan sıfırdır.

II. K noktasında manyetik alanın yönü sağa doğrudur.

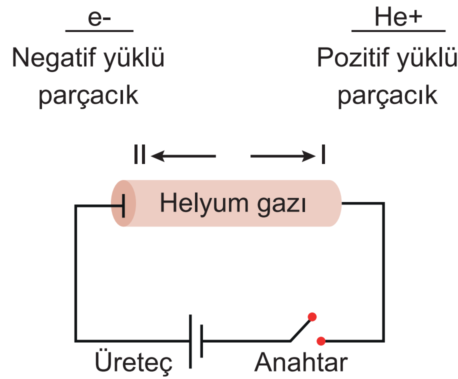
III. M noktasında manyetik alanın yönü sağa doğrudur.

IV. L noktasında manyetik alanın yönü sola doğrudur.

ifadelerinden hangileri doğru olabilir?

A) Yalnız I. B) I ve IV. C) I, II ve III. D) I, II ve IV. E) I, II, III ve IV.

34. Helyum iki elektronlu bir atomdur. İyonlaşma sonucu elektronlardan biri atomdan ayrılır.

İçerisinde helyum gazı bulunan bir deşarj tüpü bir gerilim kaynağına bağlanıyor. Anahtar kapatılınca gaz iyonlaşarak ışıma meydana geliyor.

Işıma meydana gelirken tüp içerisinde I ve II yönünde, negatif ve pozitif yüklerden kaç q kadar yük hareketi olmuş olabilir?

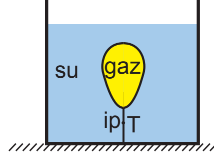
	I	II
A)	-10	+5
B)	+8	-8
C)	-5	-5
D)	+10	-18
E)	+10	+10

10. SINIF FİZİK

2. Ünite

1. Şekildeki kapta su ve esnek balon ip yardımıyla dengelenmiştir.

Kaba bir miktar daha aynı sıcaklıkta su eklendiğinde;

I. ipteki gerilme kuvveti (T),

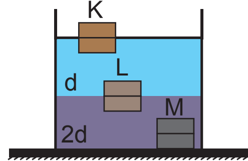
II. esnek balon içindeki gaz basıncı (P_G),

III. esnek balona etki eden kaldırma kuvveti (F_K)

niceliklerinden hangileri artar?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

2. Eşit hacim bölmeli parçalardan oluşan K, L ve M cisimleri birbirine karışmayan d ve 2d özkütleli sıvılarda, şekildeki gibi dengededir.

Buna göre;

I. Cisimlere etki eden kaldırma kuvvetlerinin büyüklükleri arasındaki ilişki $F_M > F_L > F_K$ dir.

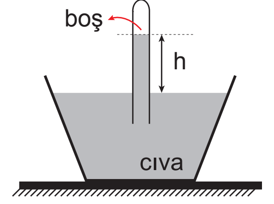
II. Cisimlerin ağırlık kuvvetlerinin büyüklükleri arasındaki ilişki $G_M > G_L > G_K$ dir.

III. Cisimlerin özkütleleri arasındaki ilişki $d_L > d_M > d_K$ dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

3. Torricelli açık hava basıncını ölçebilmek için cıva kullanarak şekildeki deneyi tasarlıyor ve cıva yüksekliğini h olarak ölçüyor.

Buna göre h yüksekliği;

I. cıvanın özkütlesi,

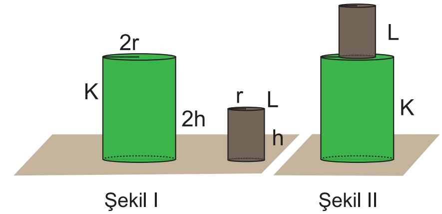
II. yerçekimi ivmesi,

III. cam tüpün kesit alanı

niceliklerinden hangilerine bağlıdır?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II.
D) I ve III. E) I, II ve III.

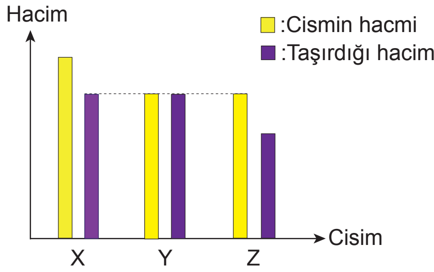
4. Türdeş, içi dolu K ve L silindirlerinin yarıçapları sırayla 2r, r ve yükseklikleri 2h, h'dır. Cisimlerin şekil I'de zemine yaptıkları basınç eşit ve P kadardır.

Buna göre cisimler şekil'II deki gibi üst üste konulduğunda zemine yapılan basınç kaç P olur?

A) $\frac{5}{3}$ B) $\frac{5}{4}$ C) 1 D) $\frac{4}{5}$ E) $\frac{3}{5}$

5. Taşma seviyesine kadar dolu olan K sıvısına ayrı ayrı bırakılan X, Y ve Z cisimlerinin ve bu cisimlerin taşırdığı sıvı hacimlerinin grafiği şekildeki gibidir.

Buna göre,

I. X ve Y'ye etkiyen kaldırma kuvvetleri eşittir.

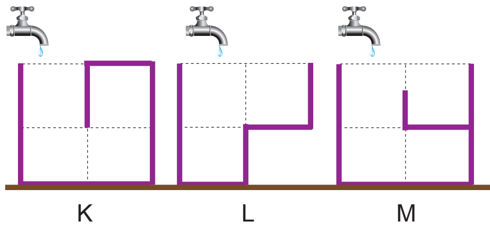
II. X, Y ve Z'ye etkiyen kaldırma kuvvetleri eşittir.

III. Cisimlerden yoğunluğu en büyük olanı Y'dir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve III. E) II ve III.

6. Düşey kesitleri şekildeki gibi olan eşit hacim bölmeli boş K, L ve M kapları eşit ve sabit debili musluklar açılarak doldurulmaya başlanıyor.

Buna göre, kaplardan dışarıya su taşıncaya kadar geçen t_K, t_L ve t_M süreleri arasındaki ilişki nasıl olur?
(Kapların içindeki engellerin hacmi önemsiz)

A) $t_M > t_K > t_L$ B) $t_M = t_K > t_L$
C) $t_L > t_K > t_M$ D) $t_K > t_M > t_L$
E) $t_M > t_K = t_L$

7. İçi dolu, türdeş X, Y ve Z katı cisimleri, birer dinamometreye bağlanarak, kap içerisindeki bilinmeyen bir sıvıya bırakılıyor. Cisimler havada ve sıvı içindeyken dinamometrelerin gösterdiği değerler kaydediliyor.

Cisim	Havada	Sıvı içinde
X	100	70
Y	80	60
Z	110	80

Tabloda verilen değerlere göre yapılan yorumlardan hangisi kesinlikle doğrudur?

A) Z cisminin batan hacmi Y cisminin batan hacminden küçüktür.

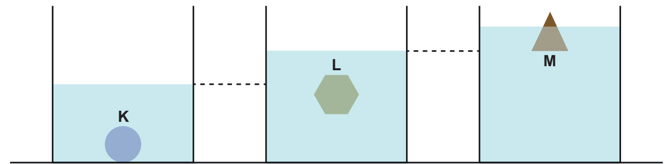
B) Y cismine etki eden kaldırma kuvveti, X cismine etki eden kaldırma kuvvetine eşittir.

C) X cisminin özkütlesi sıvınınkinden küçüktür.

D) X ve Z cisminin batan hacimleri birbirine eşittir.

E) Y cisminin özkütlesi, Z cisminin özkütlesinden küçüktür.

8. İlk durumda içindeki su seviyeleri aynı olan özdeş kaplara K, L ve M cisimleri bırakıldığında, denge durumu ve kaplardaki su seviyeleri şekildeki gibi olmaktadır.

Yukarıda verilen bilgilere dayanarak;

I. K cisminin ağırlığı L ve M cisimlerinin ağırlığından büyüktür.

II. L cisminin özkütlesi M cisminin öz kütlesinden büyüktür.

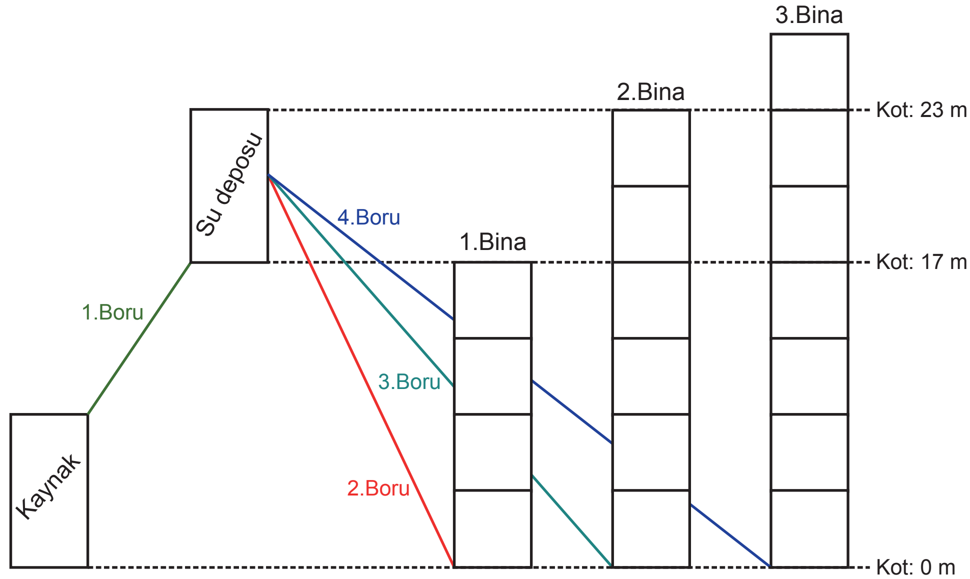
III. M cisminin hacmi K cisminin hacminden büyüktür.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II.
D) II ve III. E) I, II ve III.

9. Bir noktanın referans olarak belirlenmiş noktadan yüksekliğine ‘‘kot’’ denir. Su depoları, suyun iletileceği ev ya da binalarından imkân varsa daha yüksek kotlara inşa edilirler. Bunun sebebi suyun enerji harcamadan depodan evlere iletilebilmesidir. Aksi halde suyun evlere taşınması daha maliyetli bir hal alır. Su, su deposundan daha yüksek kottaki binalara hidroforlar yardımıyla iletilir. Su deposundan daha alçak kotta olmasına rağmen yüksekliği su deposunun yüksekliğinden fazla olan binaların tamamına suyu iletmek için de hidrofora ihtiyaç vardır.

Şekilde bir siteye ait içme suyu iletim hattına ait kaynak(içme suyu kaynağı), su deposu, binalar ve iletim için kullanılan borular temsilen gösterilmiştir.

Bütün binalara su iletildiğine göre yapılan yorumlardan hangisi yanlış olur?

A) Kaynaktan su deposuna suyun taşınması için hidrofora ihtiyaç vardır.

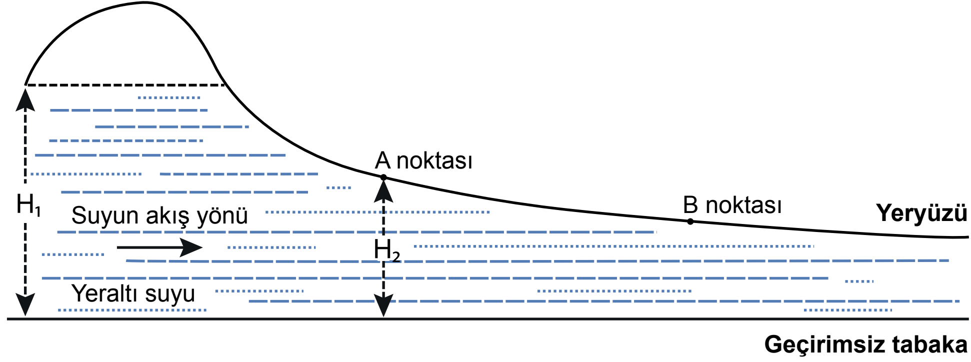
B) Su, su deposundan 1.binaya yerçekimi etkisiyle gidebilir.

C) Su, 2. binada hidroforla taşınır.

D) Su 2.boruda, boru uçları arasındaki basınç farkı ile hareket eder.

E) Su 3. binada yer çekimi etkisi ile taşınır.

10. Toprak altında önemli miktarda su depolama özelliği olan, suyun hızlı taşınmasını sağlayan jeolojik birimlere akifer denir. Akiferlere, yer kabuğunda doğal yeraltı su depoları da denilebilir. Toprağı delerek açılan ve suyu basınç etkisiyle yer üstüne çıkaran kuyulara artezyen kuyusu denir. Kuyunun alt ucu, daha yüksek düzeydeki bir kaynaktan beslenen derin su birikintisine açılır. Suyun hızı hareket alanının daraldığı yerde artarken, geniş olan yerlerde azalmaktadır. Su, açılan kuyudan kaynak düzeyine kadar fışkırır. Şekilde bir akiferin kesiti verilmiştir. Bu akiferdeki kaynak su derinliği H_1'dir.

Tarlası ve hayvanları için sulama ihtiyacını karşılayacak iki çiftçi, A ve B diye kodladıkları iki noktadan birine bir artezyen kuyusu açacaktır ama bir türlü ortak karara varamamışlardır.

İsmail bey: İster A ister B noktasından açılsın suyun çıkabileceği yüksekliğin aynı olacağını, bu sebeple kendilerine yakın olan A noktasından açmaları gerektiğini savunur.

İhsan Bey: B noktasına kuyu açılabileceğini, böylece kuyudan çıkan suyun hızının ve çıkabileceği yüksekliğin daha fazla olduğunu savunur.

Verilen bilgiler ve çiftçiler için yapılan yorumlardan hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) İhsan Bey'in, B noktasından çıkacak suyun hızının, A noktasındakine göre daha büyük olacağı fikri doğrudur.

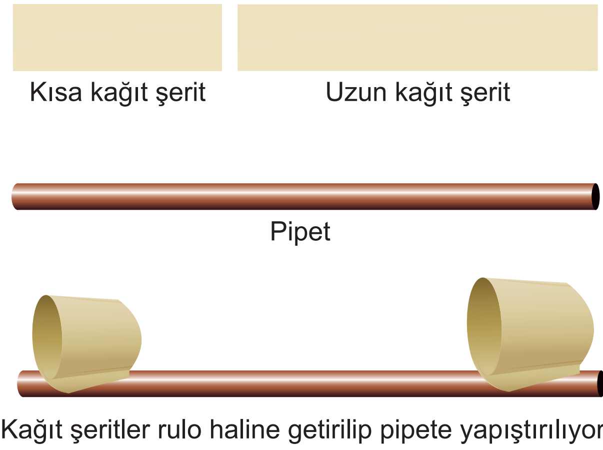
B) İsmail Bey'in, A ve B noktalarından çıkarılacak suyun yüksekliklerinin aynı olacağı fikri doğrudur.

C) H_2 derinliğindeki suyun geçirimsiz tabakaya uyguladığı basınç, H_1 derinliğindekine göre daha küçüktür.

D) Yer altı suyunun akış hızı, A noktası hizasından B noktası hizasına geçerken artar.

E) Yer altı suyunun A noktası hizasında geçirimsiz tabakaya uyguladığı basınç, B noktası hizasında uyguladığı basınçtan küçüktür.

11. Bir grup öğrenci, seyrettikleri bir eğitim videosunu gerçekleştirmek için basit materyaller kullanarak uçan bir cisim elde etmişlerdir.

Kağıt şeritler rulo haline getirilip pipete yapıştırılıyor.

Elde edilen cismi kağıttan uçak gibi fırlattıklarında uzun mesafe uçtuğunu gözlemlemişlerdir.

Elde edilen cismin uçma olayı;

I. Akışkanın hızının arttığı yerde basınç azalır.

II. Basınç farkı net bir kuvvet oluşmasına neden olur.

III. Cisim alçak basınçtan yüksek basınca doğru hareket eder.

prensiplerinden hangileriyle açıklanır?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

12. Emme basma tulumbalar açık hava basıncının etkisi ile yeraltındaki suların yeryüzüne çıkarılmasını sağlayan araçlardır. Tulumbadan su çıkabilmesi için basınç farkını oluşturmak adına kol aşağı yukarı hareket ettirilir.

1 atm'lik basınç yaklaşık 10,3 m derinlikli suyun yapmış olduğu basınca eşit olmaktadır.

Rastgele seçilen X, Y ve Z bölgelerindeki açılan kuyu derinlikleri ve açık hava basıncına ait değerler verilmiştir.

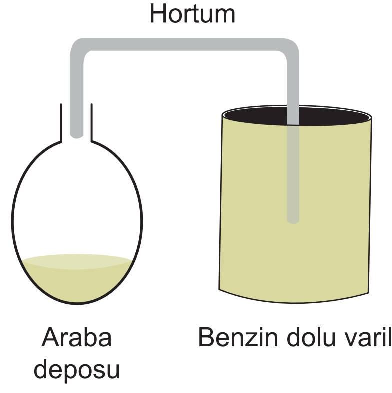

	Derinlik	Açık hava basıncı
X	10 m	1 atm
Y	7 m	0,8 atm
Z	8 m	0,6 atm

Verilen bilgiler dikkate alınarak hangi bölgelerdeki kuyulardan tulumba ile su çıkarılabilir?

A) Yalnız X B) Yalnız Y C) Yalnız Z D) X ve Y E) X ve Z

13. Benzini iyice azalan bir arabanın deposuna, benzin dolu varile şekildeki gibi sabitlenmiş hortumunun ucu sarkıtılıyor.

Yapılan düzenekte arabanın deposuna benzin akışı olmadığı gözleniyor.

Buna göre;

I. hortumda delik açmak,

II. benzin varilini ısıtmak,

III. arabanın deposunu soğutmak

hangileri yapılırsa benzin akışı sağlanır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

14. Rakım bir yerin deniz seviyesinden olan yüksekliğidir.

Saf maddeler için ayırt edici özellik olan kaynama noktası, sistemin bulunduğu yerin açık hava basıncından etkilenir. Antalya, Kars ve Erzurum illerinin kara yolları üzerinde bulunan şehir giriş tabelaları verilmiştir.

ANTALYA
Nüfus: 912 000
Rakım: 39m

KARS
Nüfus: 77 700
Rakım: 1750m

ERZURUM
Nüfus: 395 000
Rakım: 1890m

Antalya'daki suyun kaynama noktası T_1, Kars'ta T_2 ve Erzurum'da T_3 olduğuna göre, bu sıcaklıklar arasındaki ilişki nedir?

A) $T_1>T_2>T_3$ B) $T_1=T_2=T_3$ C) $T_2>T_1>T_3$ D) $T_3>T_2>T_1$ E) $T_1=T_2>T_3$

15. İçi sıvı dolu kaba bir şeffaf pipet batırılıyor. Pipetin içerisinde sıvının yükseldiğini gözlemlemek isteyen bir öğrenci şekil I, II ve III'deki düzenekleri kuruyor.

Şekil I

Şekil II

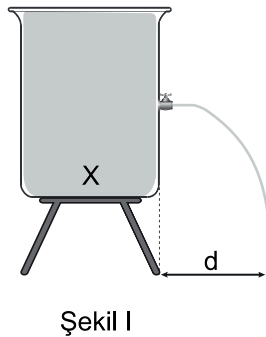

Şekil III

- Şekil I'de pipetin uç kısmından üflüyor ve pipette sıvı seviyesi artıyor.
- Şekil II'de yanan bir mumum alevini pipetin uç kısmına yaklaştırıp bekliyor ve pipetteki sıvı seviyesinin arttığını gözlemliyor.
- Şekil III'de sıcak hava üfleyen bir fön makinasını pipetin uç kısmına yaklaştırıyor ve pipette sıvı seviyesinin arttığını gözlemliyor.

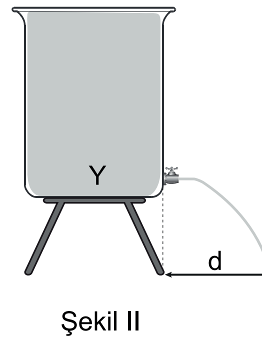
Verilen bilgilere göre yapılan bilimsel yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) Şekil I'de pipetin uç kısmından üflemek havayı hızlandırarak gaz basıncının düşmesine neden olmuştur.
B) Şekil II, sıcaklık arttıkça gaz basıncı azalır ilkesini ispat etmek için kullanılabilir.
C) Şekil II'de ısınan hava yukarı doğru hareket ettiği için pipetin uç kısmında bir alçak basınç oluşturmuştur.
D) Şekil III'deki sistem şekil I ve II'deki sistemin birleşimi gibidir, bu nedenle sıvı artışı en çok bu durumda gözlenebilir.
E) Pipetlerin uç kısmından uygulanan işlemler sonlandırıldığında sıvı seviyesi eski haline döner.

16. Sıvı basıncı sıvı derinliğine, sıvının özkütlesine ve yer çekimi ivmesine bağlıdır.
Şekil I ve II'deki özdeş kaplara özdeş musluklar takılmış ve kaplar X ve Y sıvıları ile ağzına kadar doldurulmuştur. Kaplara takılan musluklar açıldığında sıvı akışı şekildeki gibi oluyor.

Şekil I

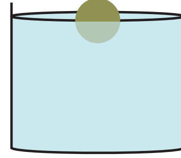

Şekil II

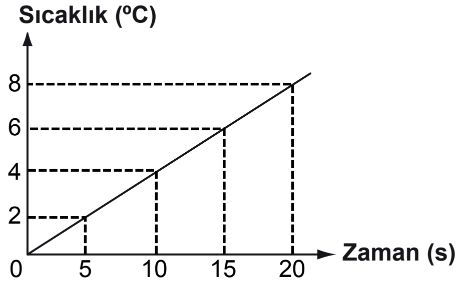
Buna göre sistem hakkında yapılan yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) X sıvısının özkütlesi, Y sıvısının özkütlesinden daha büyüktür.
B) Her iki kapta musluklar üzerindeki sıvı basıncı eşittir.
C) Her iki musluktan çıkan sıvının hızları eşittir.
D) Sıvı akışı ilk şekil I'deki kapta durur.
E) Şekil I'deki kaba Y sıvısı konmuş olsaydı, sıvı yine aynı hızla musluktan akardı.

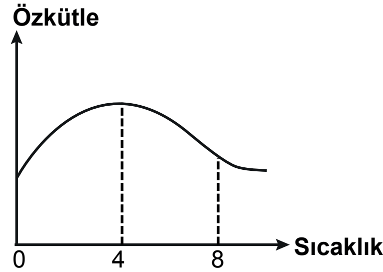
17. Bir kap içerisindeki 0°C saf suyun içerisine, türü bilinmeyen katı bir cisim bırakılıyor ve cismin yarısının suya battığı gözleniyor.

Bir ısı kaynağı yardımıyla sisteme ısı enerjisi aktarıldığında suyun sıcaklığına ait grafik şekildeki gibi oluyor.

Saf suya ait sıcaklık öz kütle grafiği şekildeki gibidir.

Bu süreç içinde gerçekleşen olaylar ile ilgili yapılan bilimsel açıklamalardan hangisi yanlıştır?
(Cismin fiziksel özellikleri bu sıcaklık değişiminden etkilenmemektedir.)

A) Suyun öz kütlesi önce artar sonra azalır.
B) Cisme etkiyen kaldırma kuvveti önce artar sonra azalır.
C) Cismin batan hacmi önce azalır sonra artar.
D) Her durumda cisme uygulanan kaldırma kuvveti cismin ağırlığına eşittir.
E) Cismin özkütlesi her durumda suyun özkütlesinden küçüktür.

18. Gıda boyası ile renklendirilmiş su bulunan leğenin zeminine yeterince uzun bir mum sabitleniyor.

Mum yakıldıktan sonra cam bir kavanoz ile kapatılıyor.

Bir süre sonra mumun söndüğü ve cam kavanoz içinde su seviyesinin arttığı gözleniyor.

Buna göre;

I. Kavanoz içinde su seviyesinin artmasının nedeni basınç farkıdır.

II. Yanan mumun kavanozun içindeki havada kimyasal değişime sebep olması, gaz basıncının azalmasına neden olmuştur.

III. Kavanozun içine su girişinin olması, akışkanların yüksek basınçtan alçak basınca doğru hareket ettiğinin bir göstergesidir.

IV. Su geçişi tamamlandıktan sonra kavanozun içindeki havanın basıncı açık hava basıncına eşittir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) I ve II. B) I ve IV. C) II ve III. D) III ve IV. E) I, II ve III.

19. Elektrik süpürgesinde bulunan motor çalıştırıldığına, süpürge hortumunun içinde süpürgeye doğru hızlı bir hava akımı oluşur.

Hortumun ucuna takılan aparatlar yardımıyla yüzeyler üzerinde bulunan parçacıklar süpürgenin torbasına doğru hortumdan gönderilir.

Şekilde hortumun ucuna takılan K ve L aparatı verilmiştir. K aparatı ince yassı uçlu L aparatı ise dairesel geniş uçludur.

Buna göre;

I. Elektrik süpürgesi basınç farkı yardımıyla parçacıkları hareket ettirir.

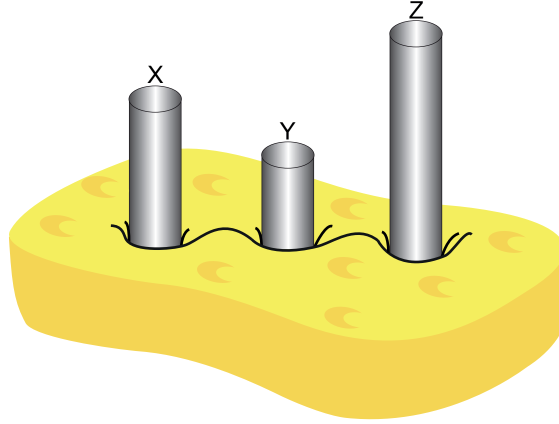
II. K aparatı, L aparatına göre daha hızlı hava çeker.

III. K aparatı kullanılarak kütlece daha büyük küçük parçacıklar hareket ettirilebilir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

20. X, Y ve Z katı silindirleri homojen bir sünger üzerine şekildeki gibi konulduğunda, süngerin sıkışma miktarının eşit olduğu gözlemleniyor.

Buna göre, süngerdeki sıkışma miktarının aynı olmasının sebebi; X, Y ve Z silindirlerine ait hangi niceliğin eşit olasından kaynaklanır?

A) ağırlık B) yüzey alanı C) basınç D) özkütle E) hacim

21. Eski bir plastik topun havasının inmiş olduğu (yumuşadığı ve oynamak için uygun olmadığı) fark ediliyor.

Sibop kısmından hava pompalarken, topun her yerinin aynı anda hareketlendiğini ve şeklinin yumuşakken de gergin haldeyken de küresel olduğu görülüyor.

Bu durumdan yola çıkarak gazlarla ilgili;

I. Bulundukları kabın içindeki her noktaya eşit basınç uygularlar.

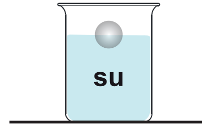
II. Alçak basınçtan yüksek basınca doğru hareket ederler.

III. Sıcaklık arttıkça gazların basıncı artar.

ifadelerinden hangileri söylenebilir?

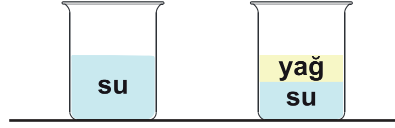
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

22. İçi su dolu olan yeterince derin bir kapta, küçük bir plastik top şekil I'deki gibi dengededir.

Şekil I

Plastik top alınıp, aynı ölçülerdeki başka bir kaba suyun bir kısmı boşaltılıp üstüne sıvı yağ ekleniyor. Şekil II'deki kapta sadece su ve şekil III'deki kapta su ve sıvı yağ bulunmaktadır. Plastik top sırasıyla şekil II ve III'deki kaplara bırakılıyor.

Şekil II Şekil III

Buna göre;

I. Şekil II'de topa uygulanan kaldırma kuvveti, şekil I'de uygulanan kaldırma kuvvetine eşittir.

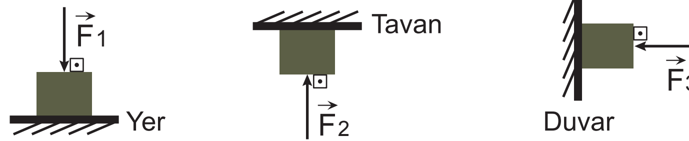
II. Şekil III'de topun batan kısmının hacmi, şekil I'de topun batan kısmının hacminden büyüktür.

III. Şekil III'de topa uygulanan kaldırma kuvveti, şekil I'de uygulanan kaldırma kuvvetinden küçüktür.

yargılarından hangileri doğrudur?
(dsu=1g/cm^3, dyağ=0,9g/cm^3)

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

23. G ağırlığında küp şeklindeki cisimlere, şekildeki gibi $\vec{F}_1$, $\vec{F}_2$ ve $\vec{F}_3$ kuvvetleri uygulanmaktadır.

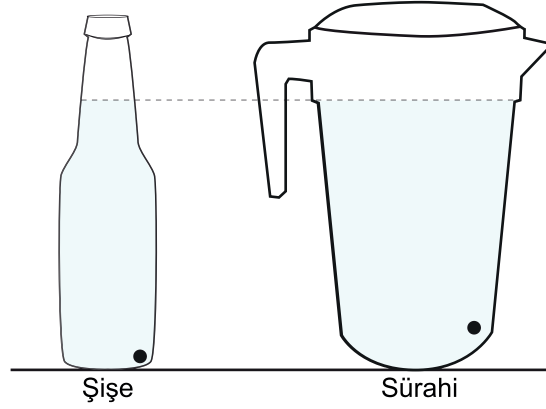

Üç durumda da cisimlerin temas ettikleri yüzeye uygulanan basınçlar eşit olduğuna göre $\vec{F_1}$, $\vec{F_2}$ ve $\vec{F_3}$ kuvvetlerinin büyüklükleri arasındaki ilişki nedir?

A) $F_1=F_2=F_3$ B) $F_1>F_2>F_3$ C) $F_1=F_2>F_3$ D) $F_2>F_1>F_3$ E) $F_2>F_3>F_1$

24. Plastik bir şişe ve plastik bir sürahiyi eşit yükseklikte olacak şekilde su ile dolduran bir öğrenci, şişenin ve sürahinin hemen dibine birer delik açıyor ve su akışını gözlemliyor.

Su akışları tamamlandıktan sonra şişeyi yağ ve sürahiyi aynı yükseklikte olacak şekilde su ile doldurup, deliklerin ağzını açıp, yağ ve suyun akışını gözlemliyor.

Bu deneyi yapan öğrenci;

I. Basınç sıvı yüksekliğine bağlıdır.

II. Kabın şekli sıvı basıncını etkilemez.

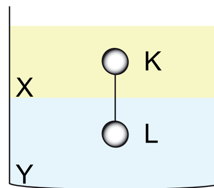
III. Sıvı basıncı sıvının cinsine bağlıdır.

IV. Sıvı basıncı sıvının sıcaklığına bağlıdır.

çıkarımlarından hangilerini yapabilir?

A) I ve II. B) II ve III. C) II ve IV. D) I, II ve III. E) I, II, III ve IV.

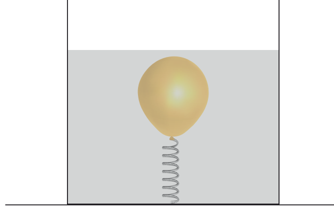
25. Birbirine karışmayan X ve Y sıvıları içerisinde, birbirine iple bağlı K ve L katı cisimleri şekildeki gibi dengededir.

Buna göre yapılan çıkarımlardan hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) İp gerilmesi sıfır ise K cisminin öz kütlesi X sıvısının özkütlesine eşittir.
B) L cisminin özkütlesi Y sıvısının özkütlesinden büyükse ipteki gerilme kuvveti sıfırdan farklıdır.
C) K cisminin özkütlesi X sıvısının öz kütlesinden küçükse ipteki gerilme kuvveti sıfırdan farklıdır.
D) İp gerilmesi sıfır ise aradaki ip kesildiğinde L cismi dibe batar.
E) İp gerilmesi sıfırdan farklı ise aradaki ip kesildiğinde K cisminin batan hacmi azalır.

26. İçerisinde su bulunan kabın tabanına esnek bir yay sabitlenmiş ve ucuna bir şişirilmiş balon takılmıştır. Sistem şekildeki gibi dengedeyken kaba bir miktar daha su ekleniyor.

Buna göre;

I. Balonun hacmi azalır.

II. Yayın uzama miktarı azalır.

III. Yayı geren kuvvet azalır.

IV. Balonun içindeki gazın basıncı azalır.

hangileri gerçekleşir?

A) I ve III. B) II ve III. C) II ve IV. D) I, II ve III. E) I, II, III ve IV.

27. Bernoulli İlkesi; akışkan bir maddenin(sıvı, gaz) akış halindeyken, hızı ile temas ettiği yüzeylere uyguladığı basıncın ters orantılı olması ilkesidir.

Buna göre günlük hayattan verilen örneklerden;

I. Otoyolda yüksek süratle hareket eden araçların yan yana geçerken birbirini savurması,

II. Şiddetli rüzgarlarda evlerin camlarının patlaması,

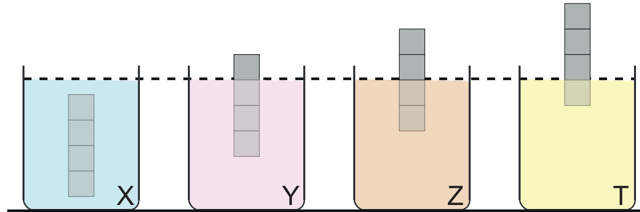
III. Açık musluktan akan suyun yere doğru yaklaştıkça incelmeye başlaması,

IV. Odun sobasında yanma sonucu oluşan dumanın, rüzgarlı havada bacadan daha hızlı çıkması

hangilerinin bilimsel açıklamasında Bernoulli İlkesi'nden faydalanılır?

A) I ve III. B) II ve III. C) I, II ve III. D) II, III ve IV. E) I, II, III ve IV.

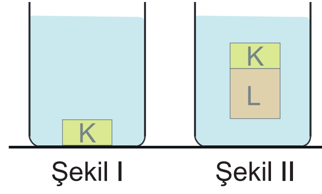
28. Dikdörtgenler prizması şeklindeki özdeş katı cisimler dört eşit bölmelidir. Özdeş kaplara konan X, Y, Z ve T sıvılarına bırakıldıklarında şekildeki gibi dengede kalıyorlar.

Buna göre yapılan yorumlardan hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Sıvılar arasında özkütlesi en küçük olan X sıvısıdır.
B) En büyük kaldırma kuvvetini T sıvısı uygular.
C) Z sıvısının özkütlesi X sıvısının özkütlesinin iki katı kadardır.
D) T sıvısının özkütlesi Y sıvısının özkütlesinin üç katı kadardır.
E) Cisim konulmadan önce sıvı seviyesinin en düşük olduğu kap X sıvısının olduğu kaptır.

29. Aynı ağırlıkta olan K ve L cisimlerinden, K cismi sıvıya bırakıldığında şekil I'deki gibi batmaktadır. K cismi sıvıdan alınıp L cisminin üzerine konularak tekrar aynı sıvıya bırakıldığında şekil II'deki gibi dengede kalıyorlar.

Buna göre;

I. Şekil II'de cisimlere uygulanan kaldırma kuvveti, şekil I'de uygulanan kaldırma kuvvetinin iki katı kadardır.

II. Şekil II'de K cismi L'nin üzerinden alınıp sıvıya bırakılırsa sıvı seviyesi azalır.

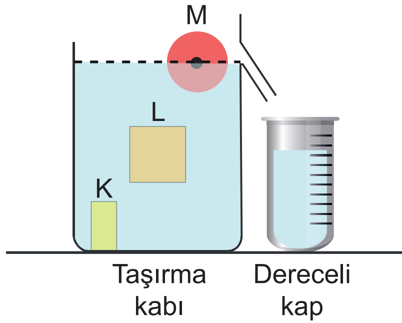
III. Şekil II'de kapta meydana gelen ağırlaşma, şekil I'de meydana gelen ağırlaşmanın iki katı kadardır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

30. Ağzına kadar su ile dolu olan taşırma kabına, K, L ve M cisimleri sırasıyla bırakılıyor. Son durumda cisimler su içerisinde şekildeki gibi dengede kalıyor.

Cisimler atıldıkça dereceli kap içerisinde biriken suyun hacmi tabloda verilmiştir.

Kap içindeki cisimler	Dereceli kaptaki su miktarı (m1)
K	20
K ve L	50
K, L ve M	60

Buna göre yapılan yorumlardan hangisi yanlıştır?

A) En büyük kaldırma kuvveti L cismine uygulanmıştır.

B) K cisminin hacmi L cisminin hacmine eşittir.

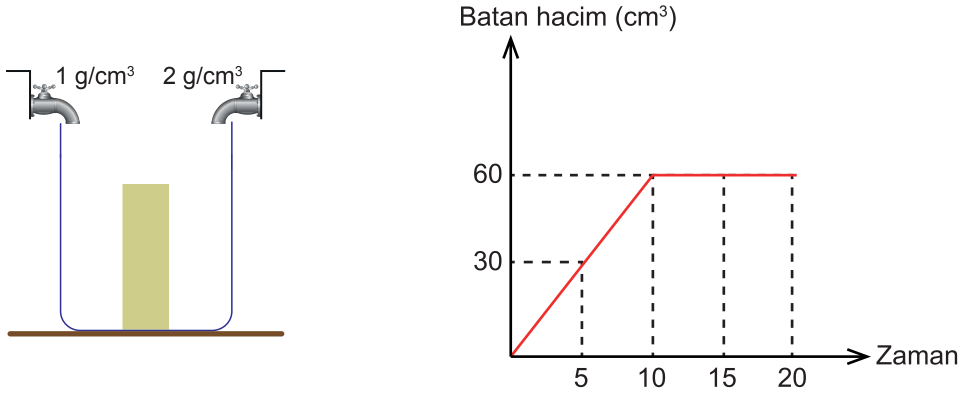
C) K cisminin hacmi M cisminin hacmine eşittir.

D) En az kaldırma kuvveti M cismine uygulanmıştır.

E) Özkütlesi en büyük olan cisim K cismidir.

31. Boş bir kap içerisinde 100 cm^3 hacminde bir cisim bulunmaktadır. Eşit ve sabit debili musluklar aynı anda açılarak kap doldurulmaya başlanıyor. Musluklardan akan sıvıların özkütlesi 1 ve 2 g/cm^3'tür.

Kap dolarken cismin batan hacminin zamanla değişimi grafikteki gibidir.

Musluklar yardımıyla kap tamamen doldurulduğuna göre;

I. Kap içerisinde oluşan karışımın özkütlesi 1,5 g/cm^3'tür.

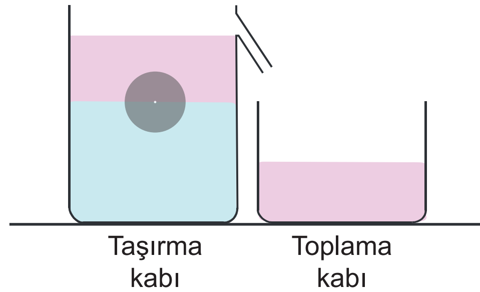
II. Son durumda cisme uygulanan kaldırma kuvveti cismin ağırlığından küçüktür.

III. Cismin özkütlesi 1,5 g/cm^3'tür.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

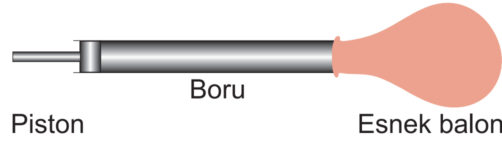
32. Taşma seviyesine kadar birbirine karışmayan iki sıvı ile dolu olan kaba dışarıdan bir cisim bırakıldığına toplama kabında sıvı birikiyor. Sıvılardan birinin özkütlesi diğerinin iki katı kadardır.

Toplama kabında biriken sıvının ağırlığı 2F kadar olduğuna göre; cisme etkiyen kaldırma kuvveti, cismin ağırlığı ve taşırma kabında meydana gelen ağırlaşma kaç F kadardır?

	Kaldırma Kuvveti	Cismin Ağırlığı	Kaptaki Ağırlaşma
A)	2F	3F	2F
B)	F	3F	2F
C)	3F	3F	F
D)	F	F	F
E)	F	2F	3F

33. İçerisinde bir miktar hava bulunan esnek balon piston takılı olan borunun ucuna yerleştiriliyor. Piston içeri doğru ittirildiğinde balonun hacminin arttığı gözleniyor.

Buna göre;

I. Piston ittirilmeden önce ve sonra balonun içindeki gaz basıncı eşittir.

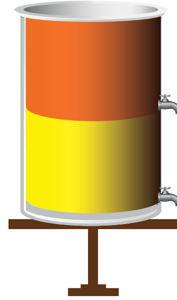
II. Son durumda balonun içindeki gaz basıncı açık hava basıncına eşittir.

III. Piston ittirilmeden önce borunun içindeki havanın basıncı açık hava basıncından büyüktür.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

34. Üstü kapalı, silindir biçimli kap birbirine karışmayan iki sıvı ile tamamen doludur. Kaba takılı olan özdeş musluklar aynı anda açılıp sıvı akışı bitene kadar gözlem yapılıyor. Sıvı akışı biten musluk hemen kapatılıyor.

Buna göre;

I. Musluklardan çıkan sıvıların hızı zamanla azalır.

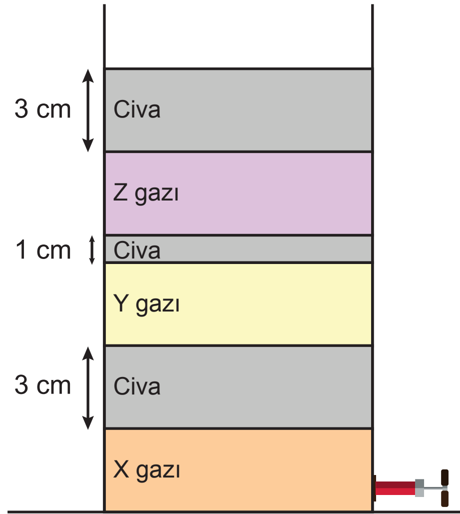
II. Üstteki musluktan sıvı akışı daha önce biter.

III. Kap tamamen boşaltılamaz.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

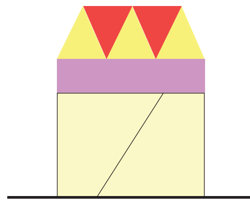
35. Açık hava basıncının 76 cm-Hg olduğu bir ortamda, zeminde bulunan pompa yardımıyla sırayla cıva ve gazlarla ağzı açık silindir şekildeki gibi dolduruluyor.
İşlem bittikten sonra X, Y ve Z gazları ile cıva şekildeki gibi dengede kalıyor.

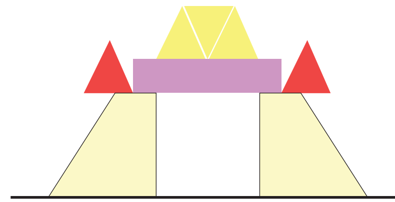

Buna göre X, Y ve Z gazlarının basınçları P_X, P_Y ve P_Z kaç cm-Hg'dir?

	P_X	P_Y	P_Z
A)	83	80	79
B)	69	72	73
C)	83	83	83
D)	79	77	79
E)	69	69	69

36. Kalınlıkları aynı tahta parçalardan oluşan yapboz parçaları şekil I ve II'deki gibi üst üste konuyor.

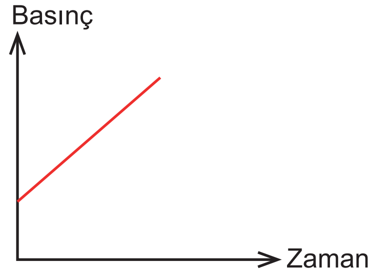

Şekil I

Şekil II

Şekil I'de tahtaların zemine uyguladığı basınç P kadar olduğuna göre; şekil II'de zemine uygulanan basınç kaç P olabilir?

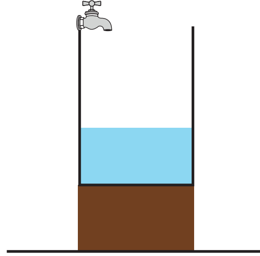
A) $\frac{3}{4}$ B) 1 C) $\frac{4}{3}$ D) $\frac{3}{2}$ E) 2

37. Bir sisteme ait basınç - zaman grafiği verilmiştir.

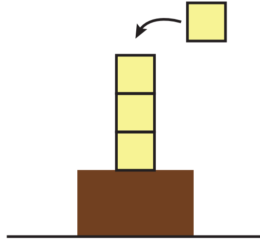

Verilen grafik;

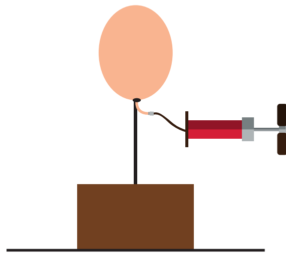
I. Katı cisim üzerindeki boş kaba sabit debili musluktan su akıtılıyor.

II. Katı cisim üzerine belirli periyotla özdeş küpler yerleştiriliyor.

III. Katı cisme bağlı uçan balon seyyar bir pompa yardımıyla şişiriliyor.

hangi sistemlerin zemine uyguladığı toplam basıncın zamana bağlı değişim grafiği olabilir?

A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) I ve II.   D) I ve III.   E) II ve III.

FİZİK
CEVAP ANAHTARI

1. Ünite

1. B	31. C
2. D	32. E
3. B	33. D
4. B	34. B
5. A	
6. B	
7. E	
8. B	
9. E	
10. D	
11. B	
12. D	
13. B	
14. C	
15. C	
16. E	
17. C	
18. C	
19. C	
20. E	
21. D	
22. B	
23. B	
24. E	
25. A	
26. A	
27. C	
28. E	
29. E	
30. C	

2. Ünite

1. B	31. A
2. D	32. C
3. C	33. B
4. B	34. E
5. D	35. A
6. A	36. A
7. D	37. A
8. D	
9. E	
10. E	
11. C	
12. D	
13. D	
14. A	
15. B	
16. E	
17. B	
18. E	
19. E	
20. C	
21. A	
22. C	
23. E	
24. D	
25. D	
26. D	
27. E	
28. B	
29. D	
30. B	

10. SINIF KİMYA

1. Ünite

1. Al_2O_3 bileşiğinde elementlerin kütlece birleşme oranı

$\frac{m_{Al}}{m_O} = \frac{9}{8}$' dir.

Eşit kütlelerde alüminyum ve oksijen elementleri alınarak en fazla 68 g Al_2O_3 bileşiği elde edildiğine göre hangi elementten kaç gram artar?

A) 4 g alüminyum
B) 4 g oksijen
C) 8 g alüminyum
D) 6 g oksijen
E) 12 g alüminyum

2. Aynı iki elementten oluşan basit formülleri farklı iki bileşikte, elementlerden birinin sabit miktarı ile birleşen diğer elementin değişen miktarları arasında katlı bir oran vardır.

Buna göre aşağıdaki bileşik çiftlerinden hangisinde katlı oran vardır?

A) $C_3H_6 – C_4H_8$
B) $CO – CS_2$
C) $HClO – HClO_2$
D) $FeO – Fe_2O_3$
E) $C_2H_2 – C_6H_6$

3. Normal koşullarda 1 mol gaz 22,4 litre hacim kaplar.

Buna göre aşağıdaki maddelerden hangisinin 1 molü normal koşullarda 22,4 litre hacim kaplamaz?

A) N_2 B) O_2 C) H_2 D) NaCl E) He

4. C ve H elementlerinden oluşan 0,1 mol bileşiğin tam yanması sonucu 17,6 g CO_2 ve 7,2 g H_2O oluşuyor.

Buna göre bu bileşiğin molekül formülü aşağıdakilerden hangisidir?
(H:1 g/mol, C:12 g/mol, O:16 g/mol)

A) CH_2 B) C_4H_8 C) C_3H_4O D) C_4H_{10} E) $C_5H_{10}O_2$

5. Otomobillerde kullanılan hava yastığının şişmesini sağlayan kimyasal tepkime;

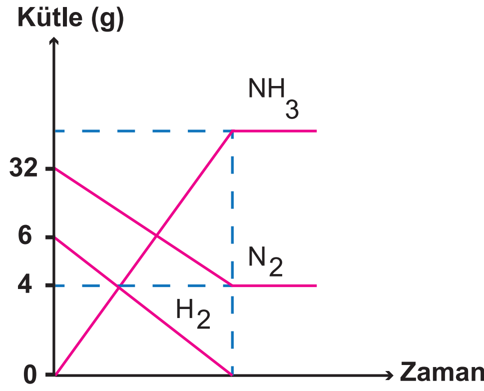
$2NaN_3(k) \rightarrow 2Na(k) + 3N_2(g)$

şeklindedir.

Bir kaza sırasında normal koşullarda 2 saniyede hava yastığının hacminin 6,72 litre arttığı düşünülürse kaza sırasında kaç gram NaN_3 tepkimeye girmiş olur?
(NaN_3:65 g/mol)

A) 13 B) 26 C) 39 D) 52 E) 65

6. N_2 ve H_2 elementlerinden NH_3 bileşiğinin oluşumuna ait kütle-zaman grafiği şöyledir:

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

A) 28 g N_2 ile 6 g H_2 harcanmıştır.

B) Elementler arası sabit oran 16/3'tür.

C) Toplam kütle korunmuştur.

D) Ortama H_2 eklenirse oluşan NH_3 miktarı artar.

E) 34 g NH_3 oluşur.

7. Aşağıda bazı tepkime örnekleri verilmiştir.

I. $Ag^+(suda) + Cl^-(suda) \rightarrow AgCl(k)$
II. $CH_4(g) + 2O_2(g) \rightarrow CO_2(g) + 2H_2O(s)$
III. $HCl(suda) + NaOH(suda) \rightarrow NaCl(suda) + H_2O(s)$

Buna göre verilen tepkime örnekleri hangisinde doğru sınıflandırılmıştır?

	I	II	III
A)	Çökelme	Yanma	Asit-baz
B)	Yanma	Çökelme	Asit-baz
C)	Çözünme	Çökelme	Yanma
D)	Asit-baz	Çökelme	Yanma
E)	Çözünme	Asit-baz	Çökelme

8. Zn atomuna ait bazı miktarlar şöyledir:

I. 3 tane Zn atomu
II. 130 akb Zn atomu
III. 1 mol Zn atomu

Buna göre Zn atomunun kütlelerinin büyükten küçüğe doğru sıralanışı aşağıdakilerden hangisidir?
(Zn: 65 g/mol)

A) II > I > III
B) III > I > II
C) III > II > I
D) II > III > I
E) I > IIII > II

9. Metal malzeme satan bir işletmenin sahibi her biri 5,4 kg olan bir miktar demir malzemesi almış ancak 3 ay boyunca satamamıştır. Malzeme listesini kütlelerini de hesaba katarak güncelleyen işletme sahibi 3 aydır dükkanının nemli bölgesinde bulunan demir malzemesinin her birinin kütlesini 6 kg olarak ölçmüştür.

Buna göre,

I. Demir malzemeler havanın oksijeni ile $4Fe(k) + 3O_2(g) \rightarrow 2Fe_2O_3(k)$ tepkimesine girmiş olabilir.
II. Kütlesi artan her bir demir malzeme havanın 600 gram oksijeni ile tepkimeye girmiştir.
III. Ortamdaki toplam kütle artmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I ve III.

10. Bir bileşiği oluşturan elementlerin kütleleri arasında her zaman sabit bir oran vardır. Bileşiğin miktarı değişse de bileşiği oluşturan elementlerin kütlece birleşme oranı değişmez.

Tabloda X ve Y elementlerinden oluşan iki farklı bileşiğe ait bilgiler verilmiştir.

	X kütlesi (g)	Y kütlesi (g)	Bileşik kütlesi (g)	Artan madde kütlesi (g)
1. bileşik	12	16	24	4 gram X
2. bileşik	6,4	9,6	12,8	3,2 gram Y

Buna göre,

I. Aynı iki elementten oluşan bütün bileşiklerin kütlece birleşme oranları da aynıdır.
II. 1. bileşiği oluşturan elementlerin harcanan kütleleri arasındaki oran $\frac{1}{2}$ veya $\frac{2}{1}$ dir.
III. 2. bileşiği oluşturan elementlerden eşit kütlelerde alınarak tam verimle bir tepkime gerçekleştiğinde artan madde olmaz.

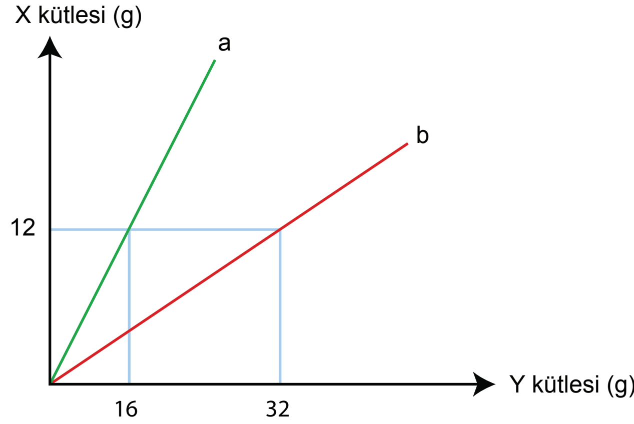
ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

11. Aynı iki element basit formülleri farklı birden fazla bileşik oluşturuyorsa, bu elementlerden birinin eşit miktarı ile birleşen diğer elementin miktarları arasında tam sayılarla ifade edilen katlı bir oran vardır.

Buna göre,

I. Soru:

X ve Y elementlerinden oluşan a ve b bileşiklerinin kütle değişim grafiğine göre a bileşiğinin formülü XY ise, b bileşiğinin formülü nedir?

II. Soru:

a bileşiği: Fe_2O_3 b bileşiği: Fe_3O_n

a ve b bileşiklerinde, eşit miktarda Fe elementi ile birleşen a bileşiğindeki O elementinin b bileşiğindeki O elementine oranı $\frac{9}{8}$ olduğuna göre "n" değeri kaçtır?

III. Soru:

Eşit kütlelerde X ve Y elementleri alınarak başlatılan tepkime tam verimle gerçekleşiyor ve 17 gram XY_2 bileşiği oluşurken 3 gram X elementinden artıyor. Buna göre başlangıçta X ve Y elementlerinden kaçar gram alınmıştır?

sorularından hangileri katlı oranlar kanunundan yararlanılarak çözülebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

12. Mol kavramı, günlük hayatta kullanılan deste ve düzine gibi maddelerin sayısını ifade etmeye yarayan bir kavramdır ve 1 deste 10, 1 düzine 12, 1 mol $6{,}02.10^{23}$ sayısına karşılık gelir.

Buna göre,

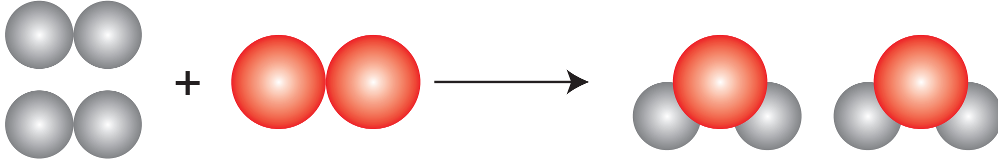
I. $3{,}01.10^{22}$ tane C atomu, 0,5 mol C atomudur.
II. $6{,}02.10^{23}$ tane Ag atomu, 1 mol Ag atomudur.
III. 2 mol Mg atomu, $1{,}204.10^{24}$ tane Mg atomudur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

13. Kimyanın temel kanunları ile ilgili;

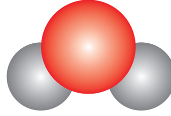
1. Kimyasal tepkimelerde tepkimeye giren maddelerin kütleleri toplamı, tepkime sonucunda oluşan maddelerin kütleleri toplamına eşittir.

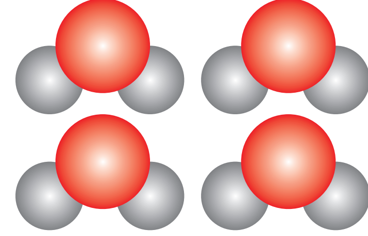

2. Bir bileşiği oluşturan elementlerin kütleleri arasında sabit bir oran vardır.

: Hidrojen atomu

: Oksijen atomu

1 oksijen atomu 16 birim kütle
2 hidrojen atomu 2 birim kütle

$$\frac{\text{Hidrojenin kütlesi}}{\text{Oksijenin kütlesi}} = \frac{2}{16} = \frac{1}{8}$$

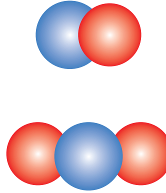
4 oksijen atomu 64 birim kütle
8 hidrojen atomu 8 birim kütle

$$\frac{\text{Hidrojenin kütlesi}}{\text{Oksijenin kütlesi}} = \frac{8}{64} = \frac{1}{8}$$

3. İki element birden fazla bileşik oluşturmak için bir araya geldiğinde bir elementin belirli bir kütlesiyle birleşen diğer elementin kütleleri arasında basit bir oran vardır.

: Karbon atomu

: Oksijen atomu

$$\frac{\text{Karbon monoksitteki oksijenin kütlesi}}{\text{Karbon dioksitteki oksijenin kütlesi}} = \frac{1}{2}$$

bilgileri veriliyor.

Buna göre,

- 32'şer gram karbon (C) ve oksijen (O) elementlerinin tam verimli tepkimesinden 44 gram CO_2 bileşiği oluşurken 20 gram karbon elementi artıyor.
- 56 gram karbon monoksit (CO) bileşiği tamamen analiz edildiğinde 32 gram oksijen elementi ile 24 gram karbon elementi elde ediliyor.

deneylerini yapan bir öğrenci;

I. kütlenin korunumu,

II. katlı oranlar,

III. sabit oranlar

kanunlarından hangilerini ispatlayabilir?

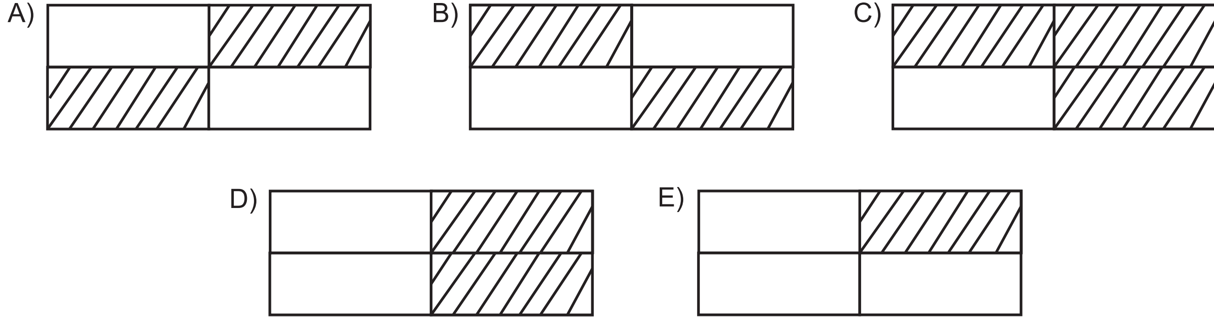
A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

14. Bir maddenin mol sayısı; $\frac{\text{Kütle}}{\text{Mol kütlesi}}$ veya $\frac{\text{Tanecik sayısı}}{\text{Avogadro sayısı}}$ formülleri kullanılarak hesaplanabilir.

Bazı maddelerin miktarları, kütle veya tanecik sayısı olarak tabloda verilmiştir.

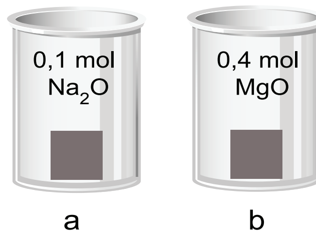
11,2 g CaO bileşiği (O:16 g/mol, Ca:40 g/mol)	$1{,}204.10^{23}$ tane Mg atomu
$3{,}01.10^{23}$ tane Fe atomu	20 g $CaCO_3$ bileşiği (C:12 g/mol, O:16 g/mol, Ca:40 g/mol)

Buna göre miktarı 0,2 mol olan maddelerin bulunduğu kutucukların taranmış hâli aşağıdakilerden hangisidir?

15. Mol kütlesi, maddelerin bir molünün kütlesidir. Bileşiklerin mol kütlesi hesaplanırken, bileşiğin yapısında yer alan elementlerin mol sayıları ile atom kütleleri ayrı ayrı çarpılıp toplanır. **Örneğin** atom kütleleri sırasıyla 12 g, 1 g ve 16 g olan C, H ve O elementlerinden oluşan C_2H_6O bileşiğinin mol kütlesi:

(12.2) + (6.1) + (16.1) = 46 g şeklinde hesaplanır. Bu işlem sonucunda, "1 mol C_2H_6O bileşiği 46 gramdır" ifadesine ulaşılır.

Buna göre yukarıda verilen a ve b kaplarında eşit kütlelerde madde bulunmasını isteyen Ömer,

I. a kabına 0,1 mol Fe_2O_3 ile 0,3 mol H_2O, b kabına 0,2 mol NaCl eklemelidir.
II a kabına 0,3 mol H_2O ile 0,2 mol NaCl, b kabına 0,1 mol Fe_2O_3 eklemelidir.
III. a kabına 0,2 mol Fe_2O_3, b kabına 0,1 mol H_2O ile 0,3 mol NaCl eklemelidir.

işlemlerinden hangilerini ayrı ayrı yapabilir?

(H:1 g/mol, O:16 g/mol, Na:23 g/mol, Mg:24 g/mol, Cl:35 g/mol, Fe:56 g/mol)

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

16. 0ºC sıcaklık ve 1 atmosfer basınç koşullarına normal koşullar denir. Normal koşullarda 1 mol gaz 22,4 litre hacim kaplar.

Tabloda L, M ve T maddelerinin 1 atmosfer basınçtaki hâl değişim sıcaklıkları verilmiştir.

Madde	Erime sıcaklığı (ºC)	Kaynama sıcaklığı (ºC)
L	0	100
M	-28	17
T	-76	-12

Tabloya göre aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

A) 0,1 mol L maddesinin normal koşullardaki hacmi 2,24 litredir.
B) Normal koşullarda 11,2 litre hacim kaplayan M maddesi 0,5 moldür.
C) 0,3 mol T maddesinin normal koşullardaki hacmi 6,72 litredir.
D) 0,2 mol L maddesinin normal koşullardaki hacmi 4,48 litredir.
E) Normal koşullarda 44,8 litre hacim kaplayan M maddesi 2 moldür.

17. Bor elementinin en kararlı izotopları ${}^{10}_{5}B$ ve ${}^{11}_{5}B$'dir. Bu izotopların doğada bulunma yüzdeleri sırasıyla %20 ve %80 olup bor elementinin ortalama atom kütlesi 10,8'dir.

Ülkemizde ${}^{10}B$ izotop oranı yüksek bor cevher yatakları bulunmaktadır.

${}^{10}B$ nin 5 nötronu, ${}^{11}B$ nin 6 nötronu vardır. 5 nötronu olan 1 nötron almaya çalışırsa patlayabilir ve çok yüksek enerjili partiküller yayar. Bu enerji herhangi bir hücreyi öldürebilecek güçtedir.

${}^{10}B$ elementi kanser hücresine girerse kanser hücresini, sağlıklı hücreye girerse sağlıklı hücreyi öldürür. Bilim insanlarının görevi ${}^{10}B$ elementini kanser hücresine yönlendirmek olmalıdır.

Bu metne göre,

I. Proton sayıları aynı, nötron sayıları farklı olan atomlar izotop atomlardır.
II. İzotop atomların doğada bulunma yüzdelerinden ortalama atom kütlesi hesaplanabilir.
III. ${}^{10}B$ elementi ile kanser hastalığı tedavi edilebilir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

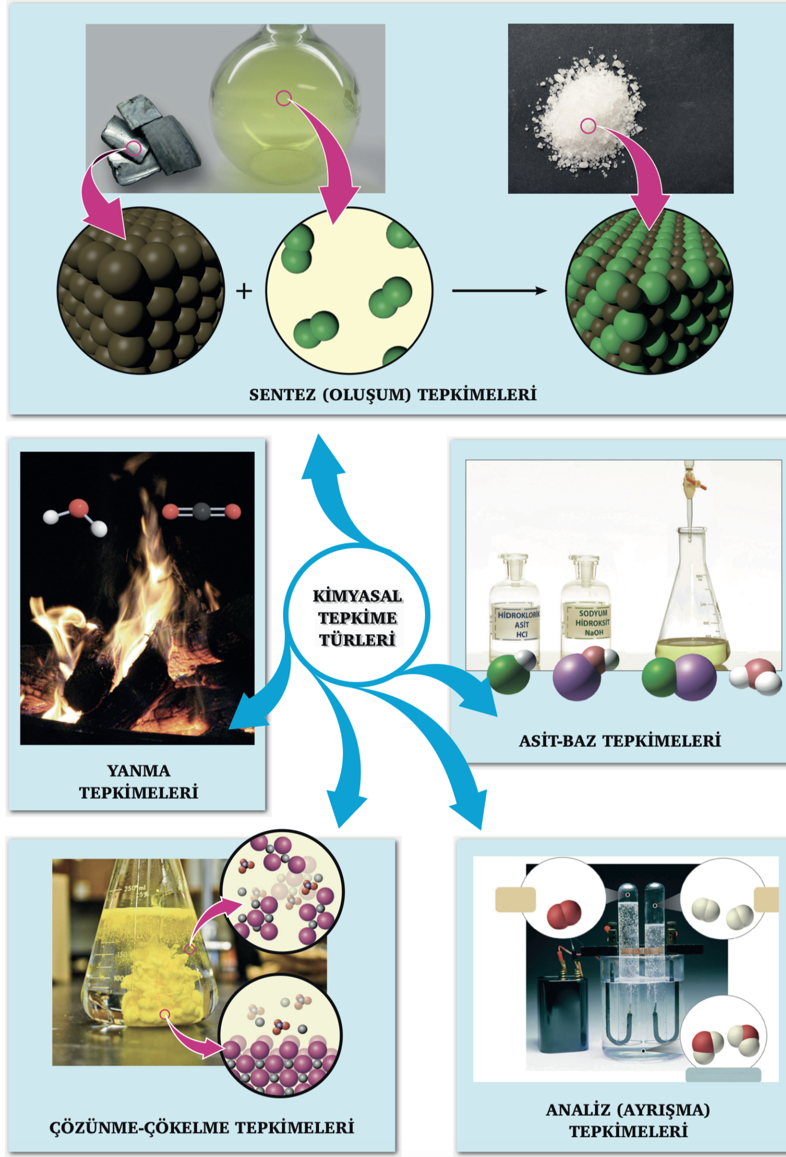
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

18. Doğadaki birçok olay kimyasal değişimler sonucu gerçekleşir. Kimyasal tepkime bir veya daha fazla maddenin yeni maddelere dönüşmesidir. Kimyasal tepkimeler kimyasal denklemlerle ifade edilir. Yanıcı maddenin oksijenle tepkimeye girmesine yanma, tepkimeye ise yanma tepkimesi denir. İki veya daha fazla kimyasal türün tepkimeye girerek bileşik oluşturmasına sentez (oluşum) tepkimesi denir. Bir bileşiğin ısı veya elektrik enerjisiyle daha küçük kimyasal türlere ayrışması analiz (ayrışma) tepkimesi şeklinde tanımlanır.

Buna göre aşağıdaki tepkimelerden hangisi verilen tanımlara uymaz?

A) $HCl(suda) + NaOH(suda) \rightarrow NaCl(k) + H_2O(s)$
B) $N_2(g) + 3H_2(g) \rightarrow 2NH_3(g)$
C) $CaCO_3(k) \rightarrow CaO(k) + CO_2(g)$
D) $CH_4(g) + 2O_2(g) \rightarrow CO_2(g) + H_2O(g)$
E) $C(k) + O_2(g) \rightarrow CO_2(g)$

19.

Görsele göre,

I. Analiz tepkimeleri sentez tepkimelerinin tersidir.

II. Maddelerin sulu çözeltilerinin birbiri ile verdiği tepkimelerde katı oluşuyorsa çözünme - çökelme tepkimesidir.

III. Yanma ve asit-baz tepkimeleri aynı zamanda sentez tepkimeleridir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilr?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

20.

Travertenler, kalsiyum bikarbonat açısından zengin olan termal suların havadaki oksijen ile temas etmesi sonucunda kalsiyum karbonat katısının çökelmesi ve zamanla sertleşmesi ile oluşurlar.

Asidik olan limon suyu, yapısında bazik özelliğe sahip kalsiyum karbonat içeren mermer yüzeylerde iz bırakır ve zamanla aşındırır.

Metaller nemli havalarda uzun süre bekletilirse havadaki oksijen ile tepkimeye girerek oksitlenirler.

Görsele göre,

I. Bazı doğal güzellikler çözünme - çökelme tepkimeleri ile oluşur.

II. Gıdaların yapısında bulunan bazı maddeler, mermerden yapılmış eşyalara zarar verebilir.

III. Demir metalinin paslanması, yanma tepkimelerine örnek olarak verilebilir.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

21. Kimyasal tepkilerde atom tür ve sayısı her zaman korunur.

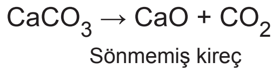

$aKMnO_4 + 16HCl \rightarrow cKCl + 2MnCl_2 + bCl_2 + dH_2O$

tepkimesi en küçük tam sayılarla denkleştirildiğine göre a, b, c, d katsayıları aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	a	b	c	d
A)	2	10	2	16
B)	2	5	2	8
C)	1	6	1	8
D)	2	2	5	8
E)	1	1	4	16

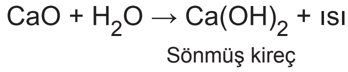
22. Kireç, doğada kireç taşı olarak bulunan kayaçların yüksek sıcaklıktaki (900°C) fırınlarda ısıtılması ile elde edilir.

$CaCO_3 \rightarrow CaO + CO_2$

Sönmemiş kireç

Sönmemiş kirecin su ile tepkimesinden sönmüş kireç elde edilir.

$CaO + H_2O \rightarrow Ca(OH)_2$ + ısı

Sönmüş kireç

Sönmüş kireç inşaat, kağıt sanayi, madencilik, su arıtımı gibi pek çok alanda kullanılmaktadır.

Buna göre,

I. Sönmemiş kireç eldesi sentez tepkimesidir.

II. 200 gram %25 saflıktaki $CaCO_3$'ün ısıtılması ile 28 gram CaO elde edilir.

III. 74 gram $Ca(OH)_2$ elde etmek için en az 56 gram CaO gerekir.

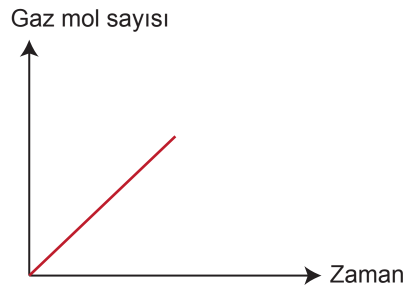
yargılarından hangileri doğrudur?

(H:1 g/mol, C:12 g/mol, O:16 g/mol, Ca:40 g/mol)

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I,II ve III.

23.

Yukarıda verilen grafikler,

I. $KClO_3(k) \rightarrow KCl(k) + O_2(g)$

II. $4Fe(k) + 3O_2(g) \rightarrow 2Fe_2O_3(k)$

III. $2LiF(k) + Br_2(s) \rightarrow 2LiBr(k) + F_2(g)$

tepkimelerinden hangileri için uygundur?

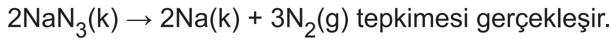
(Li:7 g/mol, O:16 g/mol, F:19 g/mol, Cl:35,5 g/mol, K:39 g/mol, Fe:56 g/mol, Br:80 g/mol)

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

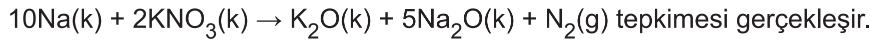
24. Hava yastığı, otomobillerde çarpışma anında çok hızlı biçimde açılıp azot (N_2) gazı ile şişerek yolcunun yaralanmasını önleyen, esnek bir malzemeden yapılmış koruma sistemidir.

Hava yastığının içinde katı bir madde olan sodyum azit (NaN_3) vardır. NaN_3 kararsız bir madde olup çarpma anında gönderilen sinyalle küçük bir kıvılcım oluşur ve,

$2NaN_3(k) \rightarrow 2Na(k) + 3N_2(g)$ tepkimesi gerçekleşir.

Bu tepkime sonucu oluşan sodyum (Na) aşırı reaktiftir ve insan vücuduna ciddi zarar verebilir. Bunun için ortamda bulunan potasyum nitrat (KNO_3) ile

$10Na(k) + 2KNO_3(k) \rightarrow K_2O(k) + 5Na_2O(k) + N_2(g)$ tepkimesi gerçekleşir.

Daha sonra oluşan iki oksit (K_2O ve Na_2O) silisyum dioksit (SiO_2) ile etkisiz hale getirilir.

$K_2O(k) + Na_2O(k) + SiO_2(k) \rightarrow$ alkalin silikat

İşte ard arda ve kısa sürede gerçekleşen bu tepkimeler ile yaralanma ve ölümlerin önüne geçilir.

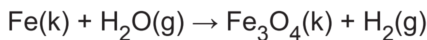
Buna göre,

I. $2NaN_3(k) \rightarrow 2Na(k) + 3N_2(g)$ tepkimesi analiz tepkimesidir.
II. 130 gram NaN_3'ten normal koşullarda 67,2 litre azot gazı açığa çıkar.
III. $10Na(k) + 2KNO_3(k) \rightarrow K_2O(k) + 5Na_2O(k) + N_2(g)$ tepkimesi sentez tepkimesidir.

yargılarından hangileri doğrudur?
(N:14 g/mol, Na:23 g/mol)

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

25. Fe elementi su buharı içerisinde ısıtılırsa,

$Fe(k) + H_2O(g) \rightarrow Fe_3O_4(k) + H_2(g)$

denkleştirilmemiş tepkimesine göre H_2 gazı açığa çıkar.

Buna göre 16,8 g demir ve yeteri kadar su buharının tepkimesinden,

I. 0,4 g H_2 gazı açığa çıkar.
II. 0,1 mol Fe_3O_4 oluşur.
III. Açığa çıkan H_2 gazı NK'da 8,96 L hacim kaplar.

ifadelerinden hangileri doğrudur?
(H:1g/mol, Fe:56 g/mol)

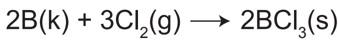
A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

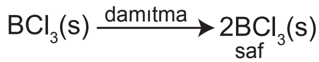
26. Kimyasal tepkimelerde başlangıçta alınan maddelerden biri diğerinden daha önce biterek tepkimenin durmasına sebep olabilir. Bu tür tepkimelerde miktarı bittiği için tepkimenin durmasına neden olan maddelere *sınırlayıcı bileşen* adı verilir.

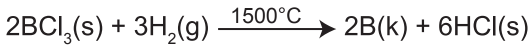
Kapalı bir kapta $S(k) + 2H_2SO_4(suda) \rightarrow 3SO_2(g) + 2H_2O(g)$ tepkimesi ile 6,4 gram S ve 19,6 gram H_2SO_4'ten 3,6 gram H_2O oluştuğuna göre aşağıdakilerden hangisi yanlıştır?
(H:1 g/mol, O:16 g/mol, S:32 g/mol)

A) Sınırlayıcı bileşen H_2SO_4'tür.
B) 19,2 gram SO_2 oluşur.
C) Tepkime sonunda kapta 0,4 mol madde bulunur.
D) 3,2 gram S artar.
E) 0,2 mol H_2O oluşur.

27. Endüstride bir çok kullanım alanı olan bor elementi doğada elementel hâlde değil cevherleri içinde bulunur ve çeşitli işlemlerden geçerek % 95 saflıkta bor elementi elde edilir. Ancak bu saflıktaki bor, endüstride kullanılamaz. Saflık yüzdesini artırmak için;

tepkimeleri gerçekleştirilir ve son tepkimede % 99,99 saflıkta bor elementi elde edilir.

Buna göre 23,5 gram saf BCl_3 bileşiğinin tamamından yaklaşık kaç gram % 99,99 saflıkta bor elementi elde edilebilir?
(B:11 g/mol, Cl:35,5 g/mol)

A) 22 B) 11 C) 4,4 D) 2,2 E) 1,1

28.
- Kimyasal tepkimede oluşan ürünün hesaplanan miktarı teorik verim, gerçekleşen tepkime sonucunda oluşan miktarı ise gerçek verimdir.
- Bir tepkimenin yüzde verimi, gerçek verimin teorik verime oranı ile hesaplanır.

$2NH_3 + CO_2 \rightarrow CO(NH_2)_2 + H_2O$ denklemine göre 51 gram NH_3'ün 44 gram CO_2 ile tepkimesinden 47,7 gram $CO(NH_2)_2$ (üre) elde edildiğine göre,

I. Sınırlayıcı bileşen CO_2'dir.
II. Teorik verimi 60 gramdır.
III. % verimi 79,5 dir.

yargılarından hangileri doğrudur?
(H:1 g/mol, C:12 g/mol, N:14 g/mol, O:16 g/mol)

A)Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

29. Elementler bileşik oluştururken sabit kütle oranında birleşir.

XY_3 bileşiğinde kütlece %40 oranında X elementi bulunmaktadır.

Buna göre XY_2 bileşiği ile ilgili,

I. m gram X ile m gram Y elementinden 2m gram XY_2 bileşiği oluşur.
II. XY_2 bileşiğinin mol kütlesi 64 g/mol olduğuna göre X'in atom kütlesi 32 g/mol'dür.
III. 20 gram X ve 30 gram Y'den en fazla 40 gram XY_2 bileşiği oluşur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

30. Katlı oranlar kanununa uyan bileşik çiftleri,

- İki tür element içermelidir.
- Element türleri aynı olmalıdır.
- Basit formülleri aynı olmamalıdır.

Buna göre aşağıdaki bileşik çiftlerinden hangisi katlı oranlar kanununa uymaz?

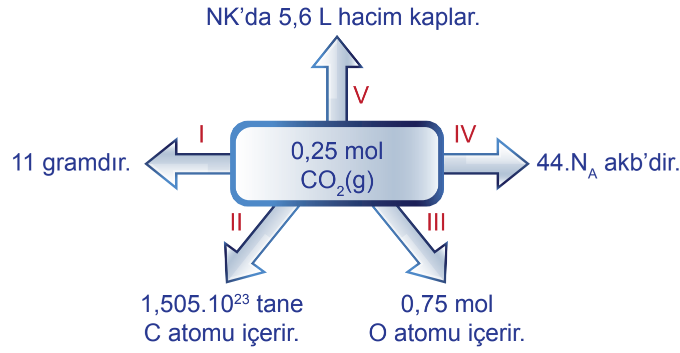
A) $CuO – Cu_2O$ B) $H_2O – H_2O_2$ C) $FeO – Fe_2O_3$
D) $NO_2 – N_2O_4$ E) $SO_2 – SO_3$

31. 1 mol $C_2H_6O_2$ bileşiği, 2 mol C atomu, 6 mol H atomu ve 2 mol O atomu olmak üzere toplam 10 mol atom içerir.

Verilen bilgiye göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Toplam 2 mol atom içeren CH_4 bileşiği 0,4 moldür.
B) 1,5 mol H_2O bileşiği 3 mol H atomu içerir.
C) 2,5 mol CO_2 bileşiği 5 mol C atomu içerir.
D) 0,2 mol N_2O_3 bileşiği toplam 1 mol atom içerir.
E) 0,4 mol O atomu içeren SO_2 bileşiği 0,2 moldür.

32. 0,25 mol CO_2 gazı ile ilgili bazı bilgiler şöyledir:

Buna göre verilen bilgilerden hangileri yanlıştır?

(C:12 g/mol, O:16 g/mol, N_A:Avogadro sayısı = 6,02.10^{23})

A) Yalnız II. B) I ve II. C) I ve IV. D) III ve IV. E) III ve V.

33. Normal koşullarda (1 atm basınç, 0°C sıcaklık) bir mol gaz 22,4 litre hacim kaplar.

Buna göre,

I. 1 mol atom içeren O_2 gazı,

II. 44 gram CO_2 gazı,

III. 4.N_A tane hidrojen atomu içeren CH_4 gazı

maddelerinden hangilerinin normal koşullarda hacmi 22,4 litredir?

(C:12 g/mol, O:16 g/mol, N_A:Avogadro sayısı)

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

34. 1 mol C_3H_6 bileşiğinde 6,02.10^{23} tane molekül vardır.

Buna göre 1,806.10^{22} tane molekül içeren C_3H_6 bileşiği ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

(H:1 g/mol, C:12 g/mol)

A) 3.10^{-2} moldür.

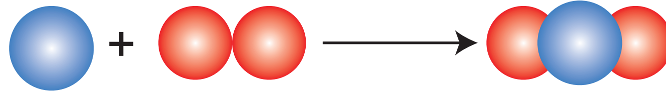
B) 9.10^{-2} mol C atomu içerir.

C) 2.10^{-2} gram H atomu içerir.

D) 0,27 mol atom içerir.

E) 1,26 gramdır.

35. Kimyasal tepkimelerde tepkimeye giren maddelerin atom tür ve sayısı ürünlerinkine eşittir. Eşit değilse tepkimenin uygun katsayılarla denkleştirilmesi gerekir.

Bu bilgiye göre aşağıdaki tepkimelerden hangisinin denkleştirilmesi gerekir?

A) $2H_2 + O_2 \rightarrow 2H_2O$

B) $C_2H_5OH + 3O_2 \rightarrow 2CO_2 + 3H_2O$

C) $2NH_3 + CO_2 \rightarrow CO(NH_2)_2 + H_2O$

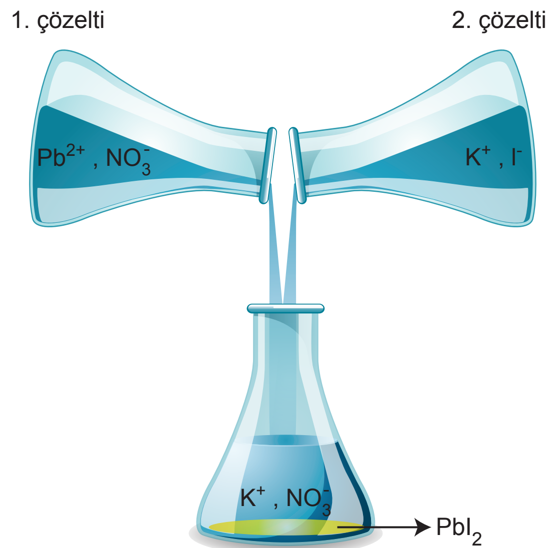
D) $CS_2 + O_2 \rightarrow CO_2 + 2SO_3$

E) $Na_2CO_3 + 2HCl \rightarrow 2NaCl + CO_2 + H_2O$

36. Kimya öğretmeni 66,2 gram $Pb(NO_3)_2$ katısını 100 mL suda çözerek 1. çözeltiyi, 33,2 gram KI katısını 100 mL suda çözerek 2. çözeltiyi hazırlıyor. Daha sonra 1. ve 2. çözeltileri farklı bir kapta karıştırarak bir katı çökeleğin oluştuğunu öğrencilerine gösteriyor. Aynı zamanda tahtaya

$Pb(NO_3)_2(suda) + 2KI(suda) \rightarrow PbI_2(k) + 2KNO_3(suda)$

tepkimesini yazarak, karıştırma sırasında bu tepkimenin gerçekleştiğini söylüyor ve çöken katının kaç gram olduğunu öğrencilerine soruyor.

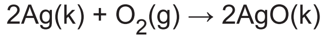
Buna göre öğrencilerin verdiği doğru cevap aşağıdakilerden hangisidir?

(KI:166 g/mol, $Pb(NO_3)_2$:331 g/mol, PbI_2:461 g/mol)

A) 16,6 B) 23,5 C) 33,2 D) 33,1 E) 46,1

37. $CO(g) + \frac{1}{2}O_2(g) \rightarrow CO_2(g)$ tepkimesinde 1 mol CO ile 0,5 mol O_2 tepkimeye girmektedir. Tepkimeye girenler 1'er mol alınırsa 0,5 mol O_2 artar.

Buna göre,

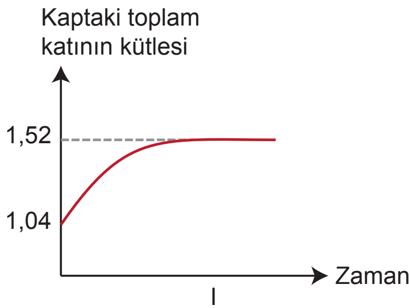
tepkimesine girenler 2'şer mol alınırsa hangi maddeden kaç mol artar?

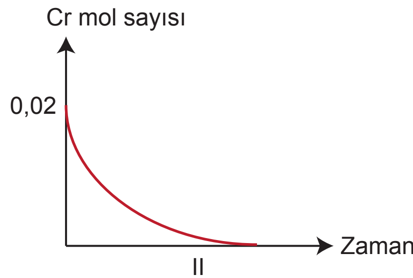
A) 1 mol O_2
B) 0,5 mol Ag
C) 0,5 mol O_2
D) 0,25 mol Ag
E) 1,25 mol Ag

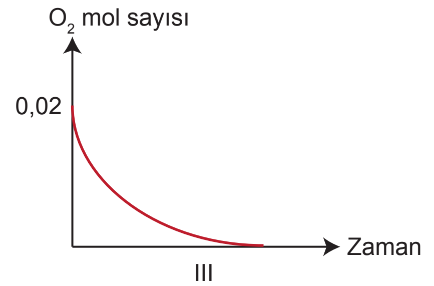
38. Bir kimyasal tepkimede tamamen tükenen maddeye *sınırlayıcı bileşen* denir. Sınırlayıcı bileşene göre oluşan ürünlerin miktarı belirlenir.

Krom elementinin 1,04 gramı ile oksijen gazının 0,64 gramı tepkimeye girerek tam verimle Cr_2O_3 katısı oluşuyor.

Buna göre tepkime ile ilgili,

grafiklerinden hangileri doğrudur?
(O:16 g/mol, Cr:52 g/mol)

A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) I ve III.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

39. Saf olmayan madde kullanılan tepkimelerde elde edilecek ürünün miktarı bulunurken saflık yüzdesinin de dikkate alınması gerekir.

Buna göre %80 saflıkta $CaCO_3$ içeren 50 gramlık bir karışım,

tepkimesine göre ayrıştığında NK'da <u>en fazla</u> kaç litre CO_2 gazı elde edilir?
(C:12 g/mol, O:16 g/mol, Ca:40 g/mol)

A) 5,6
B) 6,72
C) 8,96
D) 11,2
E) 13,44

40. Kimyasal hesaplamalar teorik sonuçlar üzerinden yapılır. Ancak deneylerde elde edilen sonuçlar her zaman teorik sonuçlar ile örtüşmez. Bu durumda $\%verim = \frac{deneysel\ verim}{teorik\ verim} . 100$ formülü kullanılarak yüzde verim hesaplaması yapılır.

Neşe, $Mg(k) + 2HCl(suda) \rightarrow MgCl_2(suda) + H_2(g)$ tepkimesini gerçekleştirecek bir deney tasarlıyor.

1 mol Mg ve 2 mol HCl alarak gerçekleştirdiği tepkimeden 47 g $MgCl_2$ oluştuğunu gözlemliyor.

Teorik olarak hesapladığı sonucu ile deneysel sonucu örtüşmeyen Neşe, bu deneyde yüzde kaç verim elde etmiştir?

(H:1 g/mol, Mg:24 g/mol, Cl:35 g/mol)

A) 100 B) 75 C) 50 D) 25 E) 12,5

10. SINIF KİMYA

2. Ünite

1. Aşağıdaki tabloda bazı maddelerin çözünme durumları verilmiştir.

Madde	Çözünme durumu
H_2SO_4	İyonlaşarak
NaOH	Moleküler
C_2H_5OH	Moleküler
KNO_3	İyonlaşarak
$C_6H_{12}O_6$	Moleküler

Buna göre hangi maddenin suda çözünme durumu yanlıştır?

A) H_2SO_4 B) NaOH C) C_2H_5OH D) KNO_3 E) $C_6H_{12}O_6$

2. Bileşimi ve özelliği her yerinde aynı olan karışımlara homojen karışımlar denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde homojen bir karışım elde edilir?

A) Yoğurt ile suyun karıştırılarak ayran yapılması

B) Zeytinyağı, limon suyu ve sirkenin karıştırılarak salata sosu hazırlanması

C) Kahve ve su kullanarak sade Türk kahvesi yapılması

D) Toz şekerin suda karıştırılarak şerbet hazırlanması

E) Toprak ve su karıştırılarak çamur hazırlanması

3. Heterojen karışımlar bileşenlerinin fiziksel hâllerine göre süspansiyon, emülsiyon, aerosol, kolloid ve adi karışım şeklinde sınıflandırılır.

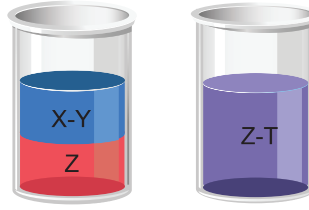
- **Süspansiyon:** Bir katının bir sıvı içinde heterojen dağılmasıyla oluşan karışımlardır.
- **Emülsiyon:** İki sıvının birbiri içinde heterojen dağılmasıyla oluşan karışımlardır.
- **Aerosol:** Katı veya sıvı parçacıkların bir gaz ortamında heterojen dağılmasıyla oluşan karışımlardır.
- **Kolloid**: Bir madenin başka bir madde içinde gözle görülemeyecek kadar küçük tanecikler hâlinde asılı kalmasıyla oluşan heterojen karışımlardır.
- **Adi karışım:** Genellikle katı-katı heterojen karışımlardır.

Buna göre aşağıda verilen örneklerden hangisi doğrudur?

A) Aerosol – Baca dumanı
B) Süspansiyon – Şerbet
C) Emülsiyon – Kolonya
D) Kolloid – Gazoz
E) Adi karışım – Bronz

4. Genellikle polar maddeler polar çözücülerde, apolar maddeler apolar çözücülerde çözünür.

Şekildeki kaplarda X, Y, Z ve T sıvılarından oluşan karışımlar bulunmaktadır.

Buna göre,

I. X ile Z,
II. Y ile T,
III. X,Y ile T

karışımlarından hangileri emülsiyondur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

5. X, Y, Z ve T maddelerinden oluşan karışımlarla ilgili;

- X – Y karışımı emülsiyon,
- X – Z karışımı süspansiyon,
- Y – T karışımı çözelti

bilgileri veriliyor.

Buna göre,

I. X ve Y maddeleri sıvıdır.
II. Z maddesi katıdır.
III. T maddesi sıvıdır.

yargılarından hangileri kesinlikle doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

6. Şekildeki kaplarda aynı şartlarda hazırlanmış çeşitli tuz çözeltileri bulunmaktadır.

5 g K_2SO_4
100 g H_2O

20 g $NiSO_4$
200 g H_2O

30 g $CuSO_4$
300 g H_2O

Buna göre verilen çözeltiler ile ilgili,

I. Farklı fiziksel özellikleri vardır.
II. Kimyasal yollarla bileşenlerine ayrılır.
III. Kütlece yüzde derişimleri aynıdır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

7. İki veya daha fazla maddenin birbiri içinde çözünebilmesi için molekül yapılarının benzer olması gerekir.

Tabloda polar / apolar maddelere örnekler verilmiştir.

Apolar	Polar
C_6H_6	NH_3
I_2	H_2O
CCl_4	PCl_3
BH_3	CH_3OH

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) CCl_4 ve I_2 maddeleri birbirleri ile homojen karışım oluşturur.
B) BH_3 ve H_2O maddeleri birbirleri ile heterojen karışım oluşturur.
C) C_6H_6 ve CH_3OH maddeleri birbirleri ile homojen karışım oluşturur.
D) NH_3 ve I_2 maddeleri birbirleri ile heterojen karışım oluşturur.
E) PCl_3 ve H_2O maddeleri birbirleri ile homojen karışım oluşturur.

8. X, Y ve Z maddelerinin tanecikleri arasındaki etkileşimlerin kuvvetleri ile ilgili;

- X maddesinin kendi tanecikleri arasındaki etkileşimin kuvveti, X – Y tanecikleri arasındaki etkileşimin kuvvetinden büyüktür.
- Y maddesinin kendi tanecikleri arasındaki etkileşimin kuvveti, Y – Z tanecikleri arasındaki etkileşimin kuvvetinden küçüktür.

bilgileri veriliyor.

Buna göre sıvı hâlde bulunan X, Y ve Z maddeleri için,

I. Y ile Z maddeleri birbiri içinde çözünür.
II. X ile Y maddeleri karıştırıldıklarında emülsiyon oluşur.
III. X ile Z maddelerinin tanecikleri birbirine benzer yapıda değildir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

9. Katı X maddesinin sulu çözeltisine sabit sıcaklıkta yapılan bir işlem sırasında çözeltinin kütlece yüzde derişiminin bir süre sabit kaldıktan sonra azaldığı tespit ediliyor.

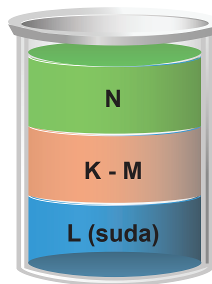
Buna göre çözelti ve yapılan işlem ile ilgili,

I. Dibinde katısı olan çözeltiye saf su eklenmiştir.
II. Dibinde katısı olmayan çözeltiden su buharlaştırılmıştır.
III. Dibinde katısı olan çözeltiye sırasıyla X katısı ve saf su eklenmiştir.

ifadelerinden hangileri doğru olabilir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

10. K, L, M ve N sıvılarının birbiri içindeki çözünürlüklerini belirlemek için saf suya önce K, L ve M sıvıları ilave edilip karıştırılıyor. Daha sonra N sıvısı ilave edildiğinde şekilde gösterilen karışım oluşuyor.

Buna göre,

I. K sıvısı N sıvısında çözünmez.
II. M ve L sıvıları birbiri içinde çözünmez.
III. L ve N sıvılarından oluşan karışım tek fazlıdır.
IV. K ve L sıvılarından oluşan karışım emülsiyondur.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) I ve III. B) I ve IV. C) II ve III. D) II, III ve IV. E) I, II, III ve IV.

11. “Benzer benzeri iyi çözer. Yani polar maddeler polar çözücülerde, apolar maddeler apolar çözücülerde çözünür.”

X ve Y sıvıları karıştırıldığında berrak ve tek fazlı bir karışım oluştuğuna göre, bu karışım ile ilgili aşağıdakilerden hangisi kesinlikle yanlıştır?

A) X ve Y homojen bir karışım oluşturmuştur.
B) X ve Y polar olabilir.
C) X ve Y kimyasal özelliklerini korumuştur.
D) X ve Y’nin kütleleri arasında belli bir oran vardır.
E) X ve Y apolar olabilir.

12. Aynı ortamda bulunan şekildeki çaylara belirtilen miktarlardaki kesme şekerler atılarak tamamen çözünmesi sağlanıyor.

- 1. bardaktaki çay 2.’ye göre seyreltik, 3. bardaktaki çay 2.’ye göre derişiktir.
- Çaylara eşit miktarda su eklendiğinde şeker tatları azalır.

Buna göre,

I. Seyreltik ve derişik kavramları karşılaştırılan çözeltiye göre farklılık gösterir.
II. Çözünen madde miktarı daha çok olan çözelti her zaman derişik çözeltidir.
III. Bir çözeltiye çözücü ilave edilirse çözelti seyreltik olur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

13. Bir çözeltiye çökelme olmadan sadece çözünen madde eklenirse veya çözeltiden sadece çözücü madde uzaklaştırılırsa çözeltinin kütlece yüzde derişimi artar.

Buna göre kütlece %10’luk 200 gram şekerli su çözeltisine,

I. Başlangıçtaki şeker miktarının 5 katı kadar şeker eklemek,
II. 150 gram su buharlaştırmak,
III. 50 gram şeker ekleyip, 75 gram su buharlaştırmak

işlemlerinden hangileri ayrı ayrı uygulanırsa çözeltideki şekerin kütlece yüzde derişimi 40 olur?
(Yapılan işlemler sırasında çökelme olmadığı kabul edilecektir.)

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

14. 100 gram çözeltide çözünmüş maddenin gram cinsinden miktarına kütlece yüzde derişim denir.

Kütlece %20'lik 150 gram şekerli suya, 20 gram şeker, 30 gram su ekleniyor. Elde edilen çözeltinin 60 gramı bir bardağa boşaltılıyor.

Buna göre bardakta kaç gram şeker vardır?

A) 5 B) 10 C) 15 D) 20 E) 25

15. Derişik ve seyreltik çözelti ifadeleri, çözeltilerin derişimlerini karşılaştırmada kullanılır. Bir çözeltinin tek başına seyreltik ya da derişik olduğuna karar verilemez.

Ayşe laboratuvarda 3 farklı çözelti örneği hazırlamıştır.

Ayşe'nin hazırladığı bu çözeltilerle ilgili,

I. 2. çözelti en derişiktir.
II. 1. çözelti 2.'ye göre daha derişiktir.
III. 3. çözelti 1.'ye göre derişik, 2.'ye göre seyreltiktir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

16. Hacimce 100 birim olan bir çözeltide, kaç birim hacim çözünen madde olduğunu belirten ifadeye hacimce yüzde derişim denir.

Tabloda üç ayrı etanol çözeltisine ait miktar bilgileri verilmiştir.

Çözelti	Etanol hacmi (mL)	Su hacmi (mL)
1.	10	90
2.	20	230
3.	15	285

Buna göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?
(Etanol ile su karıştırıldığında toplam hacmin değişmediği kabul edilecektir.)

A) 1. ve 3. çözeltiler aynı sıcaklıkta karıştırılsa son çözelti hacimce yüzde 8'lik olur.
B) 2. çözeltiye 150 mL su eklenirse çözelti hacimce yüzde 5'lik olur.
C) 3. çözelti en seyreltik çözeltidir.
D) 2. çözeltide çözünen madde hacmi, çözücü hacminden daha azdır.
E) 1. çözelti en derişik çözeltidir.

17. Hacim esasına göre verilen yüzde çözeltiler, 100 hacim birimi (mL, L, m^3 vb.) çözeltide kaç hacim birimi çözünen olduğunu gösterir.

Hacimce %25'lik 300 mL glikol çözeltisi hazırlamak için aşağıdaki işlemlerden hangisi yapılmalıdır?

A) 25 mL glikolün üzerine damla damla 275 mL su eklenip karıştırılmalıdır.
B) 75 mL glikol bir miktar su içinde çözülüp hacmi su ile 300 mL'ye tamamlanmalıdır.
C) 75 mL glikol 300 mL su içinde çözülmelidir.
D) 50 mL glikol bir miktar suda çözülüp üzerine 250 mL su eklenmelidir.
E) 60 mL glikol üzerine 240 mL su eklenmelidir.

18. 100 gram çözeltide çözünmüş maddenin gram cinsinden miktarına kütlece yüzde derişim denir.

Buna göre,

I. 100 gram suda 35 gram tuzun çözündüğü çözeltideki tuz derişimi %35 olur.
II. Kütlece %5'lik NaCl çözeltisi hazırlamak için 5 gram NaCl ile 100 gram su karıştırılır.
III. Bir çözeltide 16 gram su ile 4 gram şeker varsa, çözeltideki şeker derişimi %20 olur.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) II ve III. E) I, II ve III.

19. Aynı şartlarda hazırlanan bazı çözeltiler için aşağıdaki tabloda çözücü ve çözünen miktarları verilmiştir.

Çözelti	Çözücü (g su)	Çözünen (g)
Serum	770	7,2 g yemek tuzu
Kolonya	200	800 g etil alkol
Deniz suyu	110	4 g yemek tuzu

Tabloya göre,

I. Çözeltileri oluşturan maddelerin miktarları arasında belli bir oran vardır.
II. Çözücü miktarı çözünen miktarından her zaman daha fazla olmalıdır.
III. Deniz suyu seruma göre daha derişik bir çözeltidir.

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız III. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

20. Kütlece derişim; 100 gram çözeltideki herhangi bir bileşenin gram cinsinden kütlesidir.

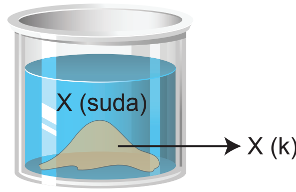
Buna göre aynı şartlarda,

I. 3 gram şeker ile 12 gram su,
II. 5 gram şeker ile 15 gram su,
III. 7 gram şeker ile 28 gram su

kullanılarak hazırlanan çözeltilerden hangilerinde şekerin kütlece yüzde derişimi 20 olur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

21. Şekilde dipte katısı ile dengede olan X maddesinin sulu çözeltisi gösterilmiştir.

Kaba sabit sıcaklıkta bir miktar saf su ilave edilirse çözeltinin,

I. Kütlece yüzde derişimi azalır.
II. Kütlesi artar.
III. Kütlece yüzde derişimi değişmez.

yargılarından hangileri <u>kesinlikle</u> doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

22. Bir gıda maddesinin üzerindeki bilgiler şöyledir:

Bir porsiyon (100 g) için besin değerleri	
Yağ	0,9 g
Tuz	0,3 g
Protein	10,5 g
Karbonhidrat	62,5 g

Besin öğeleri için günlük ihtiyaç değerleri	
Yağ	90 g
Tuz	6 g
Protein	50 g
Karbonhidrat	250 g

Buna göre bu gıda maddesinden bir porsiyon yiyen kişi için,

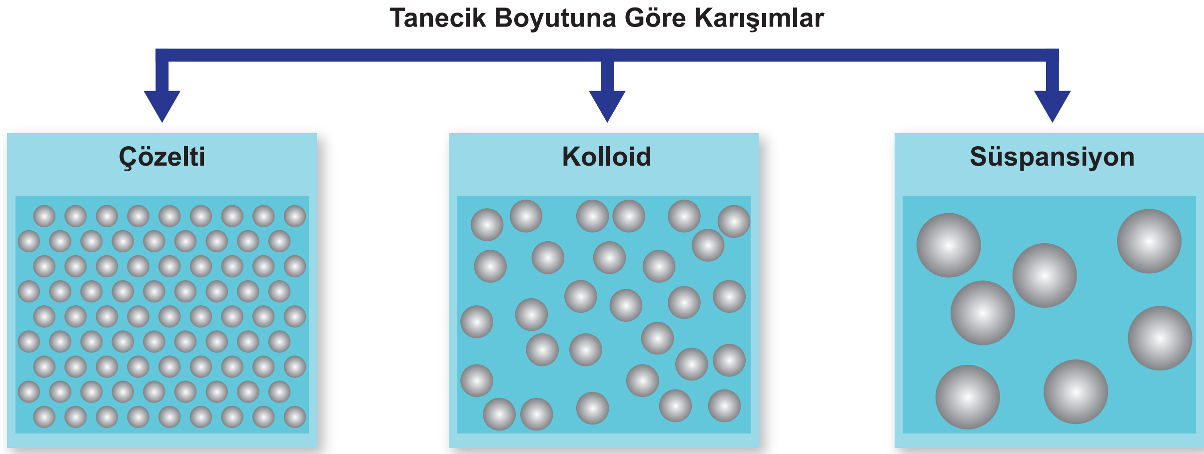
I. Yağ ihtiyacının %1'i karşılanmıştır.
II. Karbonhidrat ihtiyacını karşılama yüzdesi, tuz ihtiyacını karşılama yüzdesinin 5 katıdır.
III. Protein ihtiyacının % 21'i karşılanmıştır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

(Günlük ihtiyaç değerleri 2000 kcal/gün üzerinden hesaplanmış olup cinsiyet, yaş, fiziksel aktivite gibi faktörlere bağlı olarak değişebilir.)

A) Yalnız II. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

23. Karışımların tanecik boyutlarına göre sınıflandırılması şekildeki gibidir.

Buna göre,

I. kan serumu,
II. çamurlu su,
III. deniz suyu

karışımlarındaki dağılan maddelerin tanecik boyutlarının büyükten küçüğe doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

A) I > II > III
B) II > I > III
C) II > III > I
D) III > I > II
E) III > II > I

24. Çözeltideki bileşenlerden genellikle miktarı fazla olana *çözücü*, miktarı az olana *çözünen* denir. Çözeltinin fiziksel hâlini çözücü belirler.

Aşağıdakilerden hangisi fiziksel hâlinin katı olduğu, çözüneni sıvı olan bir çözelti örneğidir?

A) Amalgam
B) Tunç
C) Pirinç
D) Lehim
E) Şekerli su

25. Yoğun fazda tanecikleri arasında hidrojen bağı bulunan maddeler suda iyi çözünür.

Buna göre,

I. NH_3
II. HF
III. C_6H_6
IV. C_2H_5OH
V. H_2S

maddelerinden hangileri H_2O ile hidrojen bağı oluşturarak çözünür?

A) I ve IV.
B) II ve V.
C) III ve IV.
D) I, II ve IV.
E) I, III ve V.

26.

%10'luk 500 gram $CuSO_4$ çözeltisi hazırlamak isteyen Buğra,

1. 50 gram $CuSO_4$ katısını tarttı.
2. Tartılan katıyı balon joje içerisine koydu.
3. Balon jojeye katı maddeyi çözmek için bir miktar su ilave ederek çalkaladı.
4. Katı maddenin tamamı çözündükten sonra balon jojeye 450 gram su ilave etti.
5. Balon jojenin kapağını kapatarak çözeltiyi etiketledi.

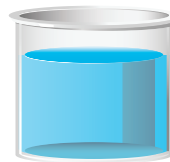
Buna göre Buğra çözelti hazırlarken kaç numaralı aşamada hata yapmıştır?

A) 1. B) 2. C) 3. D) 4. E) 5.

27. Kimya dersinde deney çalışması yapan Onur iki ayrı kapta 100'er gram su ile şekilde gösterilen çözeltileri hazırlıyor.

%20'lik
NaCl çözeltisi
1.

%10'luk
NaCl çözeltisi
2.

Bu iki çözelti için,

I. 1. çözelti daha derişiktir.
II. İki çözelti karıştırıldığında oluşan yeni çözeltinin kütlece yüzde derişimi 15 olur.
III. Çözeltilerdeki tuz oranını eşitlemek için 1. çözeltiye 100 gram su eklenebilir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

28. Hastanelerde kullanılan serum homojen bir karışımdır. 100 mL serum 0,9 g NaCl içermektedir.

Verilen bilgiye göre,

I. Serumdaki NaCl'nin kütlece derişimi %0,9'dur.
II. 500 mL serumda 4,5 g NaCl çözünmüş olarak bulunur.
III. 1 L serum hazırlamak için 9 g NaCl kullanılmalıdır.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

29. 100 gram çözeltide çözünmüş maddenin gram cinsinden miktarına *kütlece yüzde derişim* denir.

Kütlece %40'lık 400 gram tuzlu su çözeltisine su miktarı kadar saf su ekleniyor.

Buna göre son durumdaki çözelti ile ilgili,

I. Kütlece %20'lik olur.
II. Çözünen tuz miktarı azalır.
III. İlk çözeltiye göre daha seyreltik olur.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

30. Süt, günlük tükettiğimiz önemli besin maddelerinden biridir.

Tabloda inek sütünün ortalama bileşim verileri yazılmıştır.

Bileşenler	Sütteki ortalama miktarı (kütlece%)
Su	86,30
Laktoz	4,20
Yağ	3,60
Protein	3,10
Kazein	1,90
Mineral maddeler	0,70
Organik asitler	0,20

1 su bardağı süt 240 gram, 1 kahve fincanı süt 70 gram ve 1 çay kaşığı süt 5 gram olduğuna göre,

I. 1 su bardağı süt içen kişi 7,44 gram protein almış olur.

II. 20 çay kaşığı sütün 86,30 gramı sudur.

III. 5,88 gram laktoz alabilmek için 2 kahve fincanı süt içmek yeterlidir.

yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

KİMYA
CEVAP ANAHTARI

1. Ünite

1. B
2. D
3. D
4. B
5. A
6. B
7. A
8. B
9. D
10. D
11. C
12. D
13. E
14. C
15. A
16. C
17. E
18. A
19. B
20. E
21. B
22. D
23. A
24. B
25. D
26. C
27. D
28. E
29. E
30. D
31. C
32. D
33. D
34. C
35. D
36. E
37. A
38. B
39. C
40. C

2. Ünite

1. B
2. D
3. A
4. E
5. B
6. A
7. C
8. E
9. C
10. E
11. D
12. A
13. E
14. C
15. B
16. A
17. B
18. C
19. A
20. C
21. B
22. E
23. B
24. A
25. D
26. D
27. A
28. D
29. C
30. E

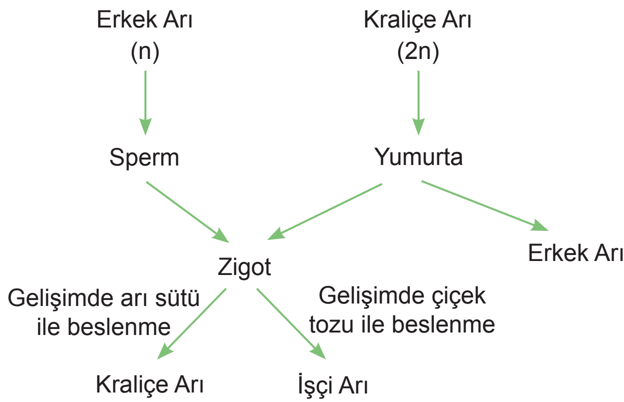
10. SINIF BİYOLOJİ

1. Ünite

1. Hücre bölünmeleri sırasında gözlenen olaylardan hangisi <u>yanlış</u> verilmiştir?

	Mitoz	Mayoz
A) DNA'nın eşlenmesi	+	+
B) Kromozom sayısının yarıya inmesi	-	+
C) Homolog kromozomların ayrılması	+	-
D) Kardeş kromatitlerin ayrılması	+	+
E) Krossing-over	-	+

2. Arı toplumundaki partenogenetik çoğalma şematize edilmiştir.

Buna göre,

I. Kraliçe ve erkek arıda üreme hücreleri oluşurken homolog kromozom ayrılması görülür.

II. İşçi arılardaki kalıtsal çeşitliliğin sebebi erkek arıda meydana gelen mutasyondur.

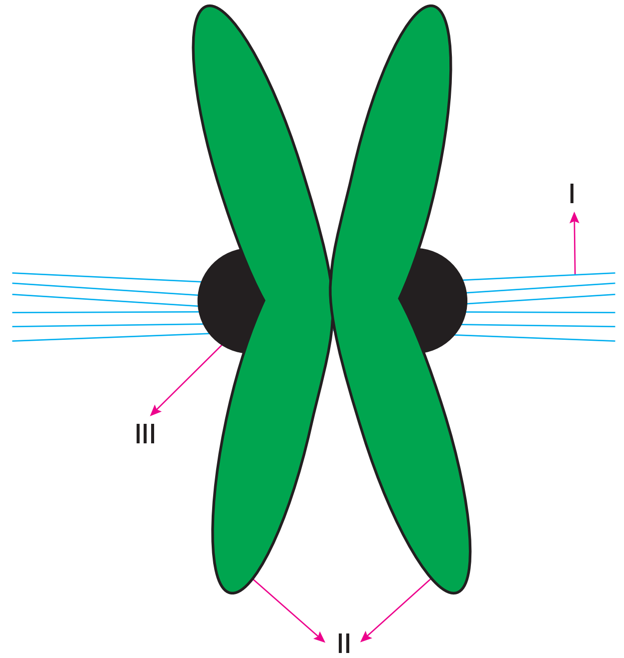
III. Yumurta oluşumu sırasında meydana gelen sentromer sayısının bilinmesi bu popülasyonu oluşturan bireylerin kromozom sayısını bilmemiz için yeterlidir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II.

D) II ve III. E) I, II ve III.

3. Mitoz bölünmenin profaz evresinde eşlenmiş bir kromozomun şekli verilmiştir.

Şekle göre numaralanmış kısımların isimlendirilmesi aşağıdaki seçeneklerin hangisinde verilmiştir?

	I	II	III
A)	Kinetokor	Kromatitler	İğ iplikleri
B)	Kromatitler	İğ iplikleri	Kinetokor
C)	İğ iplikleri	Kinetokor	Kromatitler
D)	Kinetokor	İğ iplikleri	Kromatitler
E)	İğ iplikleri	Kromatitler	Kinetokor

4. Vejetatif üreme şekilleri ile bu şekilde üreyen canlılar tabloda karışık olarak verilmiştir.

Üreme şekli	Görüldüğü canlı
I. Soğanla	a. Söğüt
II. Rizomla	b. Patates
III. Çelikle	c. Zencefil
IV. Yumruyla	d. Lale

Buna göre üreme şekillerinin canlılarla eşleştirilmesi seçeneklerin hangisinde doğru yapılmıştır?

	I	II	III	IV
A)	a	b	c	d
B)	b	d	a	c
C)	c	a	d	b
D)	d	c	a	b
E)	b	c	a	d

5. Aşağıdaki üreme örneklerinin hangisinde değişen ortam şartlarına uyum yeteneği fazla bireyler meydana gelir?

A) Kopan kolları tamamlayarak meydana gelen deniz yıldızları

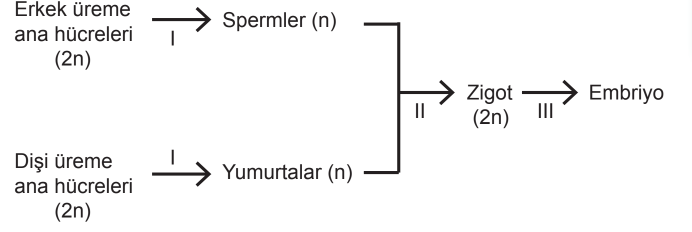
B) Ana hidranın üzerinden tomurcuklanarak oluşmuş hidralar

C) Kendi kendine döllenme sonucu oluşmuş planaryalar

D) Arka arkaya iki kez bölünerek oluşmuş bakteriler

E) Mitoz ile oluşmuş sporların çimlenmesiyle meydana gelen mantarlar

6. İnsanda embriyo oluşumu şematize edilmiştir.

Buna göre numaralandırılmış olaylardan hangileri kalıtsal çeşitliliğe (varyasyon) olanak sağlar?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

7. Canlılarda üremeyle ilgili aşağıdaki tanımlar verilmiştir.

- Dişi ve erkek gametlerin çekirdeklerinin birleşmesi olayıdır.
- Döllenmemiş yumurta hücresinin gelişerek yeni bir birey meydana getirmesidir.
- Bir bitkiden alınan sürgünün başka bir bitkinin gövdesine eklenmesi tekniğidir.
- Aynı türe ait iki gametin birleşmesi, gelişmesi ve yeni bir birey oluşturması şeklinde üreme çeşitidir.

Verilen tanımlar arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

A) Eşeyli üreme

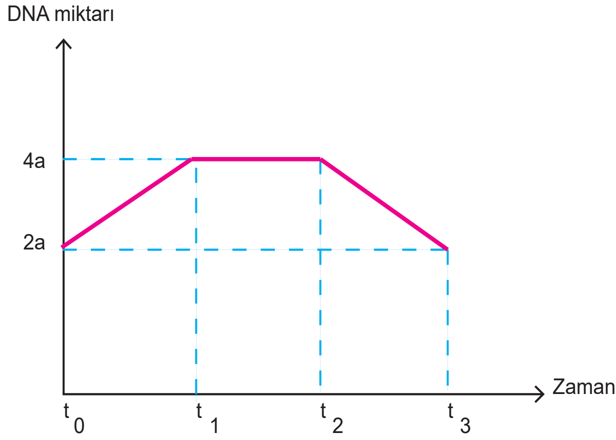
B) Aşılama

C) Partenogenez

D) Mayoz bölünme

E) Döllenme

8. Bir hücrenin mitoz bölünmesi sırasında DNA miktarındaki değişim grafikteki gibidir.

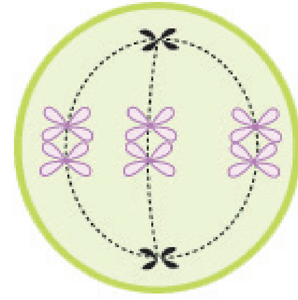

(2a: İlgili hücrenin bölünmeden önceki DNA miktarını ifade eder.)

Buna göre, farklı zaman dilimlerinde gerçekleşen olaylarla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur?

	t_0- t_1	t_1- t_2	t_2- t_3
A)	Replikasyon	Kromatit ayrılması	Sitokinez
B)	Replikasyon	Kromozom ayrılması	Sitokinez
C)	Replikasyon	Sitokinez	Kromatit ayrılması
D)	Replikasyon	Sitokinez	Kromozom ayrılması
E)	Çekirdek bölünmesi	Replikasyon	Sitokinez

9. 2n=6 kromozomlu bir hücreye ait hücre bölünmesinin bir evresi verilmiştir.

Şekil incelendiğinde;

I. Hücre mayoz bölünmenin metafaz I evresindedir.

II. Bu hücre mitoz bölünme geçiremez.

III. Bölünmeyle n=3 kromozomlu eşey hücresi oluşur.

verilenlerin hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve III. E) I, II ve III.

10. Kamçı kuyruklu kertenkele (Kafkas kertenkelesi)'nin üreme periyodu aşağıda özetlendiği gibidir.

- İlgili türün popülasyonlarında erkek birey yoktur.
- Çiftleşme dönemlerinde bazı bireyler erkek gibi davranarak kur yapar.
- Kur davranışı dişi canlıların mayoz sürecini tetikler.
- Mayoz sonrası oluşması beklenen dört yumurtadan ikisi kaybolur,diğer ikisi kaynaşarak zigotu, zigot ise embriyoyu oluşturur.

Verilen üreme süreci değerlendirildiğinde,

I. Yeni birey döllenme gerçekleşmeden meydana gelir.

II. Oluşan bireylerin değişen ortam koşullarına adaptasyonu ana canlı ile aynıdır.

III. Oluşan bireyler arasındaki morfolojik farklılık modifikasyon ile açıklanır.

yorumlarından hangileri yapılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I ve III.

11. İnsanın üç farklı hücresinin bölünme süreciyle ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

- K hücresi yeterli bölünme büyüklüğüne ulaşamamıştır.
- L hücresinin DNA replikasyonu sırasında kopya DNA hatalı oluşmuştur.
- M hücresinde mitoz bölünmenin metafaz evresinde bazı kromozomlar iğ ipliklerine tutunmamıştır.

İlgili hücrelerde gerçekleşen anomali sonrasında normal koşullarda verilmesi gereken “dur” sinyali oluşmamış ve hücreler bölünme süreçlerine devam etmiştir.

Bu üç hücrenin süreci tamamlamasıyla ilgili olarak;

I. K hücresinden mutasyona uğramış hücreler oluşur.
II. L hücresinden farklı genetik özelliklere sahip hücreler oluşur.
III. M hücresinden farklı kromozom sayısına sahip hücreler oluşur.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) II ve III. E) I, II ve III.

12. Biyoloji laboratuvarında öğrencilerle birlikte amip deneyi yapılmış ve tablodaki sonuçlar elde edilmiştir.

Eylem	Sonuç
Amipin yeterince büyümesi beklendi.	Amip bölündü.
Amipin yeterli büyüklüğe ulaşması bir parçası kesilerek engellendi.	Amip bölünmedi. Çekirdekli kısım büyümeye devam etti. Çekirdeksiz kısım öldü.
Amip yeterli büyüklüğe ulaştıktan sonra kesilip küçültüldü.	Amip bölünmeye devam etti.

Tablodaki sonuçlara bakılarak;

I. Amip sitoplazması belirli bir miktara ulaştığında bölünür.
II. Sitoplazması kesilen amipin genetik yapısı değişmiştir.
III. Hücrede yaşamsal faaliyetlerin devamı için çekirdeğe ihtiyaç vardır.
IV. Sitoplazma miktarı bölünmeyi doğrudan etkilemez.

yorumlarından hangileri yapılamaz?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve IV. D) I, II ve IV. E) I, III ve IV.

13. Çok hücreli mantarlar hif denilen ipliksi filamentlerden oluşur. Bu hifler dallanarak iç içe geçmiş miselyum adı verilen bir ağ oluşturur. Örneğin, şapkalı mantarlarda yer altında kalan miselyum organik madde alımını sağlarken şapka kısmı üremeyi gerçekleştirir. Şapka kısmında döllenme yeteneğinde olmayan haploit (n) spor hücreleri üretilir. Sporlar dış yüzeyinde bulunan örtü sayesinde olumsuz çevre koşullarına dayanıklıdır. Sporlar olgunlaştığında şapka açılır ve çok sayıda spor çevreye bırakılır. Rüzgar veya su gibi aracılarla etrafa yayılan sporlar nemli ve besin bulunan bir ortamda çimlenerek kendi türüne özgü mantarı oluşturur.

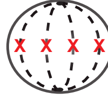
Mantarlar ile ilgili verilen bu bilgiye göre;

I. Sporlardan oluşan yeni bireyler diploittir.
II. Sporlar döllenme olmaksızın, tek başına yeni bir organizma oluşturabilir.
III. Sporların rüzgar ve su yoluyla yayılması geniş bir coğrafik alanda yaşamalarına olanak sağlar.

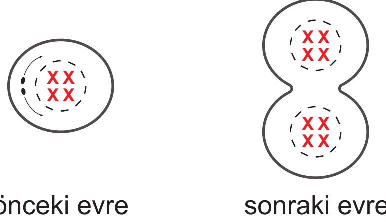
ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) II ve III. E) I, II ve III.

14. Bir öğretmen 2n=4 kromozomlu mitoz bölünme geçirebilen bir hücrenin metafaz evresini tahtaya çizmiştir.

Öğretmen Ali'den bu evreden bir önceki ve bir sonraki evreleri çizmesini istemiş ve Ali de aşağıdaki şekilleri çizmiştir.

önceki evre sonraki evre

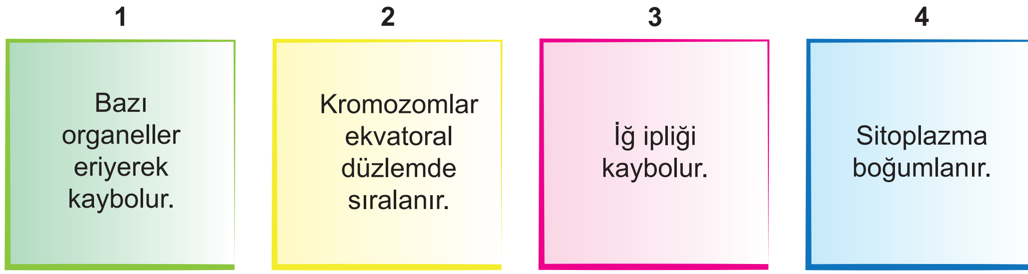
Ali'nin hata yaptığını gören öğretmen, Hasan'dan Ali'nin yaptığı hatayı düzeltmesini, bölünme sonunda kaç kromozomlu ve kaç tane hücre oluşacağını yazmasını istemiştir.

Hasan aşağıda verilenlerden hangisini yazarsa soruya doğru cevap vermiş olur?

	Oluşan hücrelerin kromozom sayısı	Oluşan hücre sayısı	Doğru şekil
A)	4	4	
B)	8	4	
C)	4	2	
D)	2	2	
E)	8	2	

15. Mitoz bölünme sırasında gerçekleşen olayları kartlar üzerine yazarak kart oyunu tasarlayan bir grup öğrenci oluşturdukları kart destesinden birer kart seçip daha önce seçilen kartların önüne, arkasına veya aralarına ekleyerek kart sırasını mitoz bölünmedeki gerçekleşme sırasına göre tamamlamaya çalışır.

Seçilen kartlar şunlardır.

Sıradaki öğrenci aşağıda verilen kartlardan hangisini seçerse kartı 2 ve 3. kartlar arasına yerleştirmek zorunda kalır?

A) Çekirdek zarı erir.

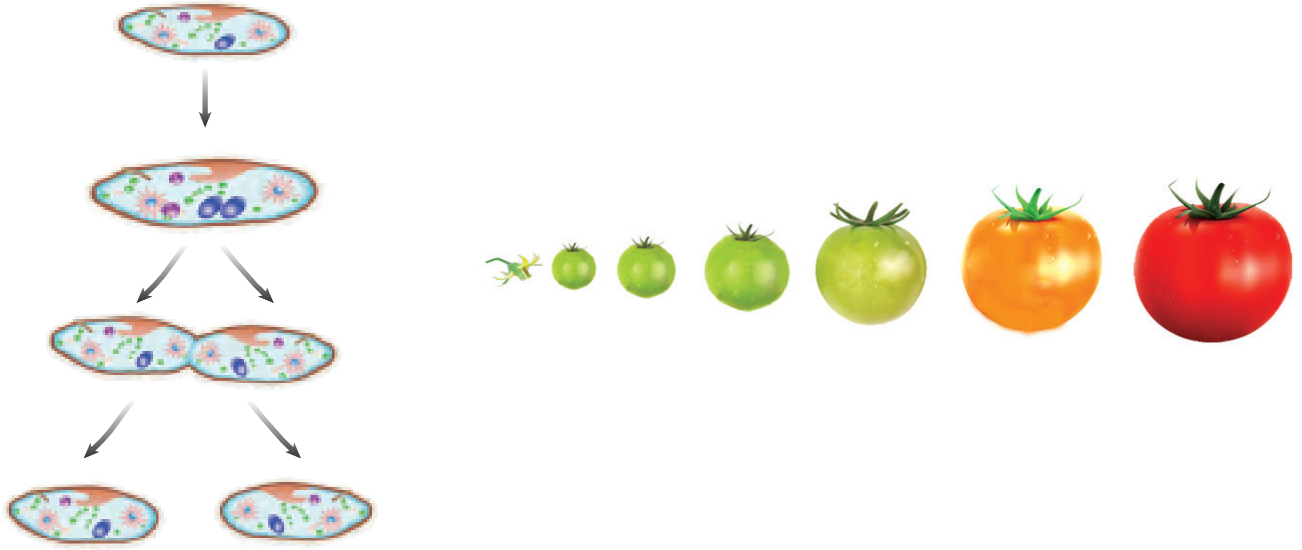
B) Kardeş kromatitler birbirinden ayrılır.

C) Çekirdekçik yeniden oluşmaya başlar.

D) Kromatin iplikler kromozomlara dönüşür.

E) Yeni hücreler meydana gelir.

16. Paramesyum ile bir domatesin mitoz bölünme sonucu nasıl değiştikleri resimde gösterilmiştir.

Buna göre;

I. Mitoz bölünme, üremeyi sağlayabilir.

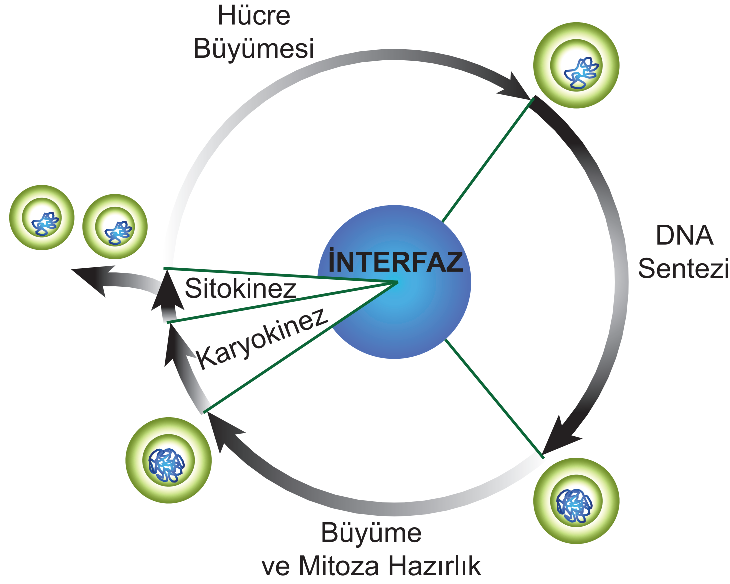
II. Mitoz bölünme, büyüme ve gelişmeyi sağlayabilir.

III. Mitoz bölünme tek hücreli ve çok hücreli canlılarda ortak görülen bir olaydır.

yargılarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) II ve III. E) I, II ve III.

17. Hücre döngüsü ile ilgili şekil ve bilgiler verilmiştir.

İnterfaz evresinde ATP sentezi, organel sayısı ve protein sentezi gibi olaylar artar. Hayvan hücrelerinde sentrozom miktarında da artış görülür.

Bu bilgilerden yararlanarak aşağıdaki sonuçlardan hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) İnterfaz evresi, hücrenin hayat devrinin en uzun dönemidir.

B) Hücre döngüsü, bir hücrenin bölünmeye başlamasından sonra onu takip eden diğer bir hücre bölünmesine kadar geçen zaman aralığını kapsar.

C) Hücrede interfaz sırasında mitokondri faaliyeti ve sayısı artış gösterebilir.

D) Bir hücrenin interfaz evresi canlının bulunduğu alem hakkında bilgi verebilir.

E) Mitotik evre sırasında kromozom sayısı iki katına çıkar.

18. Eşeyli üreyen canlılarda kalıtsal çeşitliliğin sağlanmasında rolü olan homolog kromozomlar arasında meydana gelen parça değişimi (krossing-over) olayını incelemek isteyen bir araştırmacının seçeneklerde verilen hücre tiplerinden hangisini kullanması doğru olur?

A) Tohumun çimlenip büyümesiyle oluşan bitkinin yaprak hücrelerini

B) Yumurta içinde gelişmekte olan civciv embriyonik hücrelerini

C) Aşılama yöntemi uygulanan meyve ağacının bölünebilir doku hücrelerini

D) Kraliçe arının eşey organındaki üreme ana hücresini

E) Çilek bitkisinin sürünücü gövdesinden oluşan genç gövde hücrelerini

19. Aksolotllar tüm Meksika Xochimilia Gölü'nde yaşar. Üreme dönemlerinde erkek Aksolotllar spermator adındaki kapsüle spermini bırakır ve bu kapsül suyun dibine iner. Daha sonra dişi Aksolotllar gelip bu kapsülün üzerine yerleşir. Döllenen yumurtalardan yaklaşık 2 hafta sonra larvalar oluşur. Bu larvaların gelişmesiyle ergin bireyler oluşur. Bir semender çeşidi olan Aksolotllar tüm organlarını yenileyebilme özelliği ile bilim dünyasının ilgisini çekmektedir.

Yenilenme sürecini nasıl başardığını anlamak üzere yapılan çalışmalarda;

1. evrede hücreleri incelendiğinde hücrelerde büyüme olduğu,
2. evrede hücre sayısını arttırdığı ve aynı RNA'ları ürettiği,
3. evrede DNA'larında nükleotit diziliminde değişme olmadığı halde farklı RNA'lar sentezlediği gözlenmiştir.

Bundan hareketle Aksolotllar ile ilgili olarak,

I. Üremeleri eşeyli olarak gerçekleştirmektedir.
II. Yenilenmeyi mitoz bölünmelerle gerçekleştirir.
III. Organ oluşumunda farklı genler aktifleşmiştir.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

20. ✓ Eşeysiz olarak çoğalabilmektedir.

✓ Ototrof beslenmektedir.

✓ Tohum ile çoğalmaktadır.

Yukarıda özellikleri verilen canlıda hücre bölünmeleri gerçekleşirken aşağıdakilerden hangisi gözlenmez?

A) Sitokinezin ara lamel ile gerçekleşmesi
B) Gamet oluşumu
C) Döllenme olayının gerçekleşmesi
D) DNA replikasyonu
E) Sentriyollerin zıt kutuba çekilmesi

21. Canlılarda çeşitli nedenlerden dolayı zarar gören kısımların onarılmasına rejenerasyon, canlıdan kopan bir parçanın kendini tamamlayarak yeni bir canlı oluşturmasına ise rejenerasyonla üreme denir. Rejenerasyon canlılara göre doku, organ ve vücut düzeyinde gerçekleşir.

Farklı canlılarda görülen rejenerasyon örnekleri;

I. Meksika kökenli bir semender türü olan Aksolotlların kopan beyin parçalarını yenilemesi,

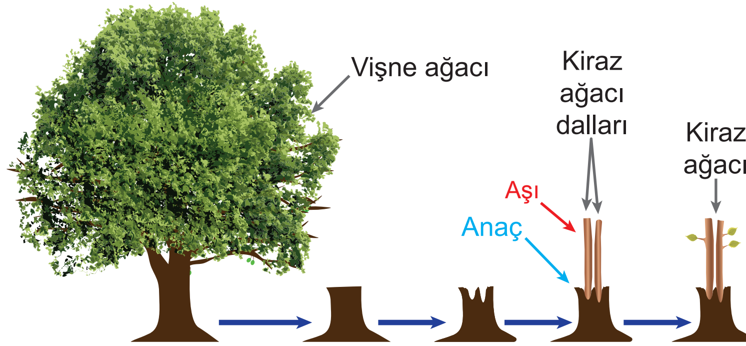
II. Yassı solucan türü olan planarya iki parçaya ayrıldığında başın bulunduğu kısım kuyruk, kuyruğun bulunduğu kısmın ise yeni bir baş oluşturması,

III. İnsan vücudunda oluşan yaraların iyileşmesi

ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi <u>yanlıştır</u>?

A) Aksolotllarda rejenerasyon organ düzeyindedir.
B) Canlı türüne göre rejenerasyon yeteneği farklıdır.
C) İnsanda görülen rejenerasyon vücut düzeyindedir.
D) Rejenerasyon yeteneği en düşük canlı insandır.
E) Yassı solucanda görülen rejenerasyon çoğalmayı sağlar.

22. Ali Bey, komşunun bahçesinde bulunan kaliteli, meyvesi lezzetli kiraz ağacından aldığı sürgünü kendi bahçesinde bulunan vişne ağacını budayıp gövdesine eklemesiyle istediği özelliklere sahip kiraz ağacını üretir.

Ali Bey'in yaptığı yöntem ile ilgili;

I. Parçadan çoğalma anlamına gelen çelikle üremenin farklı bir şeklidir.

II. Aşı anaçtan su ve diğer inorganikleri alabilir.

III. Aşı anaçtan bağımsız gelişebilir.

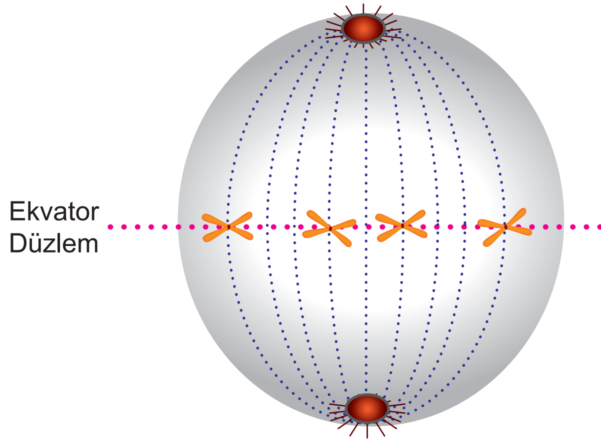
IV. Kirazın lezzetli olması vişne ağacında bulunan genlerle ilgilidir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

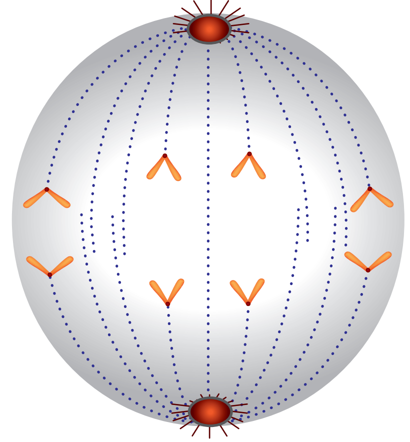
A) I ve II. B) III ve IV. C) I, III ve IV. D) I, II ve III. E) I, II, III ve IV.

23. Hücre bölünmesi sırasında kromatin ipliklerin kısalıp kalınlaşması sonucunda kromozomlar oluşur. Bir kromozom iki kardeş kromatitten meydana gelir ve kardeş kromatitleri bir arada tutan yapı sentromerdir.

Aşağıda hayvan hücresinde görülen mitoz bölünmenin iki evresi verilmiştir.

Metafaz

Anafaz

Buna göre;

I. Metafaz evresinde 8 kardeş kromatit vardır.

II. 4 kromozomlu bir hücredir.

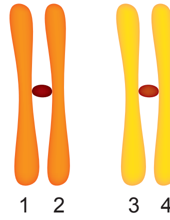
III. Sentromer bölünmesi metafaz evresinde gerçekleşir.

IV. Anafaz evresinde kardeş kromatitler ayrılır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) I ve II. B) II ve III. C) I, II ve IV. D) II, III ve IV. E) I, II, III ve IV.

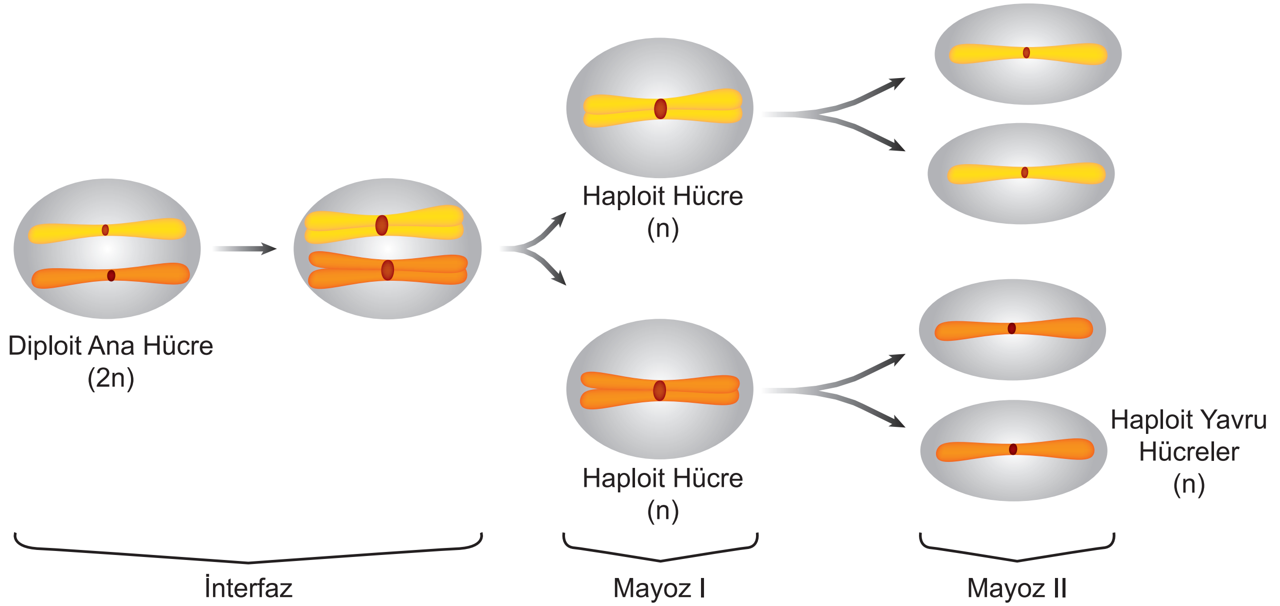
24. Krossing-over mayozun erken evresinde gerçekleşen parça değişimidir. Homolog kromozomların kardeş olmayan kromatitleri arasında genlerin karşılıklı olarak yer değiştirmesi sonucu genetik rekombinasyon meydana gelir ve gamet çeşitliliği artar.

Buna göre şematize edilen homolog kromozom çiftine ait hangi kromatitler arasında krossing over olması beklenmez?

A) 1-3 B) 1-4 C) 2-3 D) 2-4 E) 3-4

25. Mayoz bölünmede kromozom sayısının değişimi şekilde verilmiştir.

Mayoz sonucu oluşan haploid yavru hücreler olgunlaşma sürecinden sonra gametlere dönüşür. Haploid kromozomlu bu gametler döllenmeye katılırsa diploid kromozomlu yavrular oluşur.

Buna göre;

I. Mayoz her nesilde kromozom sayısının ikiye katlanmasını önler.

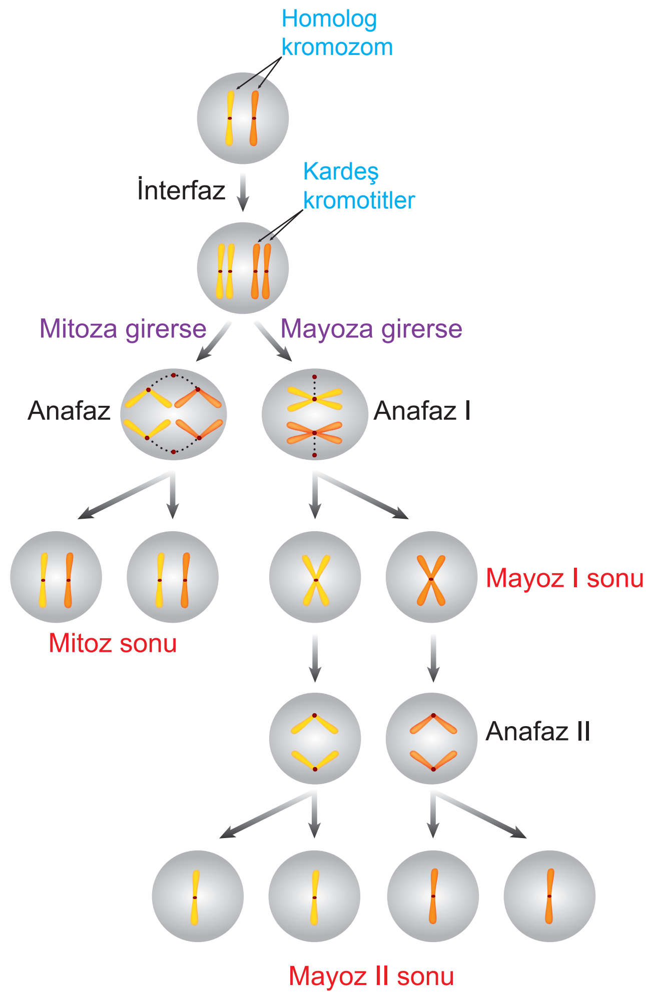
II. Kromozom sayısı hem mayoz I'de hem de mayoz II 'de yarıya düşer.

III. İnterfaz sürecinde gen miktarı iki katına çıkar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

26. Bir hücrenin mitoz ve mayoz hücre bölünmesini geçirdiği evrelerin bir kısmı şekilde gösterilmiştir.

Tablodan hareketle verilen ifadelerden hangisi <u>söylenemez</u>? (Mutasyon gerçekleşmemiştir)

A) Mitoz ve mayoz bölünme öncesinde hücre genetik maddesini eşler.

B) Mitoz sonucu oluşan hücreler genetik olarak farklıdır.

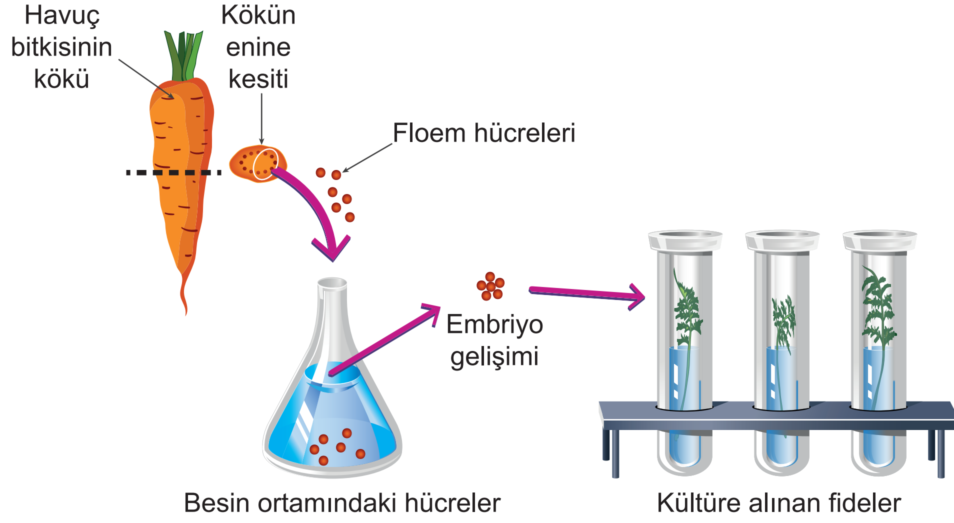
C) Mitoz bölünmede kromozom sayısı değişmez.

D) Mayoz bölünmede kromozom sayısının yarıya inmesinin nedeni homolog kromozomların ayrılmasıdır.

E) Mitozun anafaz evresi ile mayozun anafaz II evresinde kardeş kromatitler ayrılır.

27. Hücre, doku veya çok küçük organ parçalarını besleyici ortam koşullarında hücre bölünmesi yaptırarak büyütülmesine doku kültürü tekniği denir.

Aşağıdaki görselde havuç kökündeki floem hücreleri izole edilerek yeni havuç fidelerinin oluşumu gösterilmiştir.

Doku kültürünün amacını ve aşamalarını öğrenen bir öğrenci,

I. tüp bebek yönteminde sperm ve yumurta hücrelerinin vücut dışında birleştirilip elde edilen zigotun embriyo haline getirilmesi,

II. karaciğer parçalarının deney kabında mitoz bölünmelerle büyütülerek elde edilen dokunun karaciğer nakli bekleyen hastalara aktarılması,

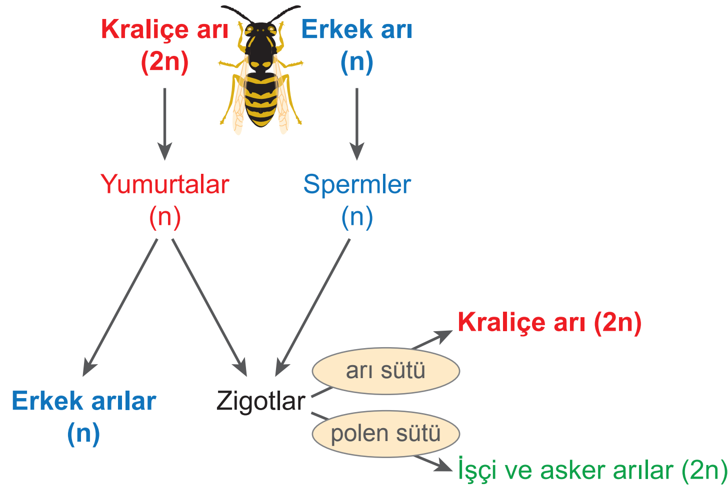
III. insan kulak kepçesindeki kıkırdak hücrelerinin bir başka hayvanın dokuları arasına yerleştirilerek insana ait kıkırdak dokusunun elde edilmesi,

IV. kalın bağırsaktaki bir hücre topluluğunun kontrolsüz olarak bölünmesi ile kanserli dokuların oluşumu

süreçlerinden hangilerinde doku kültürü kullanıldığını söyleyebilir?

A) Yalnız II. B) I ve III. C) II ve III. D) I, II ve III. E) I, II, III ve IV.

28. Bal arılarının üreme süreci aşağıdaki şemada gösterildiği gibidir.

Verilen şemadan yola çıkılarak;

I. Bal arısı popülasyonunda diploid kromozomlu bireyler dişi, haploid kromozomlu bireyler ise erkektir.

II. İlgili popülasyonda tüm dişiler birbirinden farklı genetik yapıya sahipken erkek arıların genetik yapıları birbirinin aynısıdır.

III. Popülasyonun bireylerinde gamet hücrelerinin oluşumu sırasında homolog kromozom ve kromatit ayrılması olayları ortak olarak gözlenir.

ifadelerinden hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

29. Bazı hücrelerin, diğer hücrelere zarar vermeden ortadan kaldırılmasına “apoptozis” ya da “programlı hücre ölümü” denir. İnsanda embriyonik dönemden başlayarak tüm yaşam boyunca apoptozis gerçekleşir. Hücre ölümü genetik materyal kontrolünde enzimatik tepkimeler ile meydana gelir. Her saniye yaklaşık bir milyon hücremiz bu yolla vücuttan uzaklaştırılmaktadır. Hücre bölünmesi kontrolü bozulan hücreler bu sayede ortadan kaldırılır.

Buna göre apoptozis ile ilgili olarak,

I. Hücre ölümlerine programlı denmesinin nedeni DNA kontrolünde gerçekleşmesidir.

II. Vücuttaki hücre sayısının dengede tutulmasına olanak sağlar.

III. Mitoz ile arasındaki kontrollü denge kanser oluşumunu engeller.

açıklamalarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

30. İnsanın 2n kromozomlu iki farklı hücresinde görülen mitoz ve mayoz hücre bölünmesinin özellikleri soru-cevap şeklinde karşılaştırılmıştır.

	Mayoz	Mitoz
Nerede	Üreme ana hücresi	Vücut hücresi
Ne zaman	Ergenlikten-Ölüme	Ömür boyu
Nasıl	DNA kendini eşler. Hücre 2 kez bölünür.	DNA kendini eşler. Sonra bölünür.
Ne üretir	n kromozomlu genetik olarak özgün 4 hücre	2n kromozomlu genetik olarak özdeş 2 hücre

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) Mayoz bölünme insan yaşamının belirli bir döneminde gerçekleşir.
B) Mayoz bölünme iki basamakta gerçekleşirken mitoz bölünme bir basamakta gerçekleşir.
C) Mayoz bölünmede kromozom sayısı yarıya inerken, mitoz bölünmede kromozom sayısı değişmez.
D) Mayoz ve mitoz bölünme sonucu oluşan hücrelerde genetik çeşitlilik görülmez.
E) Üreme ana hücresi hem mitoz hem de mayoz bölünme geçirebilir.

31. Bir eşeysiz üreme şekli olan partenogenez, insanlar tarafından deneysel olarak gerçekleştirilebilir. Ancak doğal yaşamlarında bazı bitki ve hayvanların partenogenezi iki farklı biçimde yaptıkları gözlenmiştir.

1. tip partenogenez: Bal arısı, eşek arısı, karıncalarda gözlenir. Dişi bireyin ürettiği yumurtalar döllenmeksizin yavru döllere dönüşebilmektedir. Oluşan soylar sonradan üreme olayına katılır fakat gametlerini mayozla oluşturamazlar.

2. tip partenogenez: Balık, kurbağa, sürüngenlerde ve su piresinde gözlenir. Bu canlılar, mayoz II'de körelmesi beklenen kutup hücresinin çekirdeğini yumurta ile kaynaştırıp diploid yumurta hücresi üretmektedir. Bu sayede bazen dönemsel bazen de tüm dönemlerinde erkek bireye ihtiyaç duymadan döl verebilmektedir.

Verilen bilgilere göre sağlıklı bir partenogenez sonucu;

I. Oluşan yavrular genetik olarak ataları ile aynı olur.
II. Yavrular her özellik için tek takım kromozom taşır.
III. Partenogenezde döllenme meydana gelmez.

ifadelerinden hangileri kesin olarak söylenir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) I, II ve III.

32. Günümüzde birçok bitki türü ıslah edilmekte ve bu ıslah sonucu eskiden çekirdekli olan bitkilerdeki çekirdek sayısı azaltılmakta hatta çekirdeksiz hale getirilmektedir. Muz, çekirdeksiz üzüm ve son zamanlarda yapılan çalışmalarla mandalina da çekirdeksiz hale getirilmiştir. Bu çalışmalar ile çekirdeği olmayan ürünler daha lezzetli ve verimlidir. Islah sonucu bitkinin farklı varyantları yetiştirilmediği için bitkiye ait gen havuzunda daralma görülmektedir.

Aşağıdakilerden hangisi bahsedilen yöntemin dezavantajlarından birisidir?

A) Ürün kalitesinin artması
B) Elde edilmiş olan özelliğin süreklilik göstermesi
C) Aynı kalitede ürün veren canlıların elde edilmesi
D) Sabit çevre koşullarına dayanıklı olması
E) Daha hızlı şekilde istendik ürün elde edilmesi

33. Hücre bölünmesinin kontrolü aşağıda özetlenmiştir.

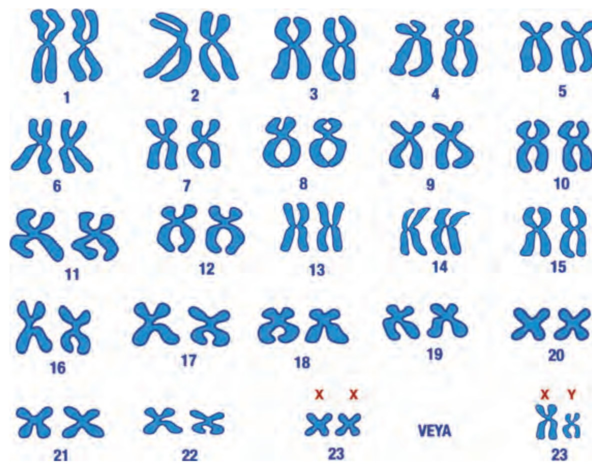
Hücrelerin bölünebilmesi için ortamda yeterli büyüme faktörlerinin bulunması gerekir. Büyüme faktörü, belirli vücut hücreleri tarafından salgılanan ve diğer hücreleri bölünmeye sevk eden bir proteindir. Her hücre tipi belirli bir ya da birkaç çeşit büyüme faktörüne özgül cevaplar oluşturur. Birçok hücrede hücre döngüsü evreleri arasındaki kontrolü sağlayan G_1, G_2 ve M adı verilen üç kontrol noktası vardır. Bu noktalardaki "dur" sinyalleri hücre döngüsünü düzenler. Kontrol noktaları hücre döngüsünde bir önceki evreye ait olaylar tamamlanmadan sonraki evrenin başlamasını engeller. Denetleme sistemi ile oluşabilecek mutasyonların önüne geçilerek yeni hücrelerin sağlıklı olması sağlanır.

Hücre bölünmesinin kontrolü ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Yaralanan bir hücre, etrafındaki hücrelerin bölünmesini tetiklemek için büyüme faktörü salgılar.
B) Büyüme faktörü salgılandığı hücrede bölünmeyi başlatır.
C) Hücrenin kendi kendini denetleyen bir mekanizması vardır.
D) Hücre döngüsünün kontrolü aksadığında, genetik yapısı değişmiş hücreler oluşabilir.
E) Kontrol noktaları döngüde kendinden önceki bölümlerin doğruluğunu kontrol eder.

34. Kromozomlara ait yapısal ve sayısal bozuklukları belirlemek için bireylerden elde edilen çekirdekli, canlı ve bölünebilir hücreler uygun kültür ortamları kullanılarak çoğaltılır ve mitozun metafaz evresinde durdurularak kromozomlar elde edilir. Bu kromozomlar boyanarak elde edilen görüntü bilgisayara aktarılır.

Aşağıda bir karyotip fotoğrafı gösterilmiştir.

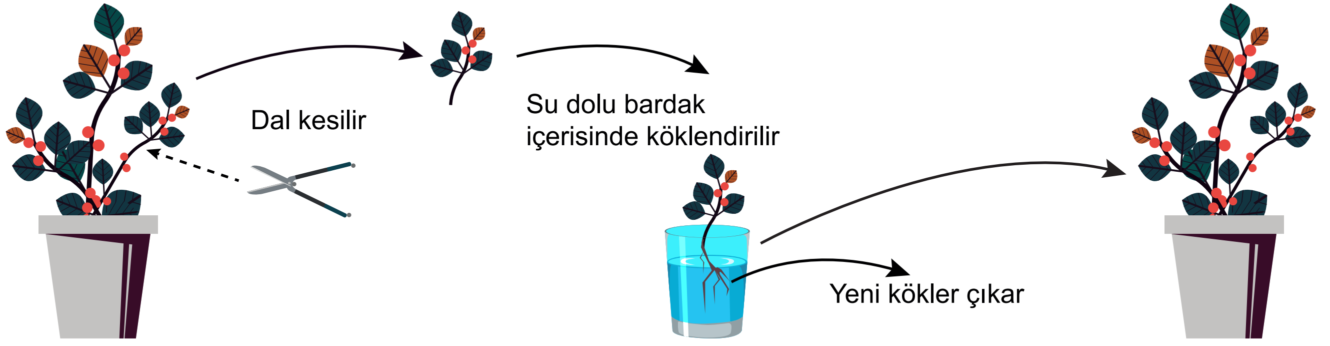
Karyotipten yararlanılarak;

I. bireyin cinsiyeti,
II. kromatit sayısı,
III. kromozom fazlalıkları

ifadelerinden hangileri belirlenir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

35. Didem misafirliğe gittiği komşusu Esra'nın evinde bir süs bitkisi görüyor ve bu bitkiyi çok sevdiğini söylüyor. Bunun üzerine Esra evindeki bitkiyi çoğaltıp Didem'e hediye etmek için aşağıdaki işlemi yapıyor.

Esra'nın yaptığı çoğaltma işlemi ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

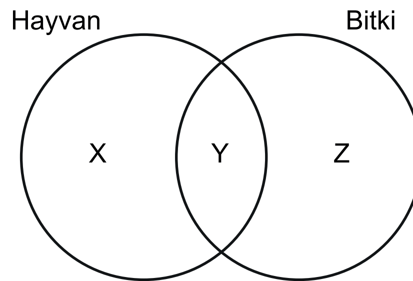
A) Çok sayıda ve kısa sürede süs bitkisi elde edilir.
B) Bitkinin gövde parçasından yeni bitki oluşur.
C) Yeni oluşan süs bitkisinin genetik yapısı farklıdır.
D) Bahçecilik ve tarım sektöründe oldukça fazla kullanılan yöntemdir.
E) Değişen ortam koşullarına uyum yeteneği düşüktür.

36. Mayoz bölünmenin profaz I evresinde homolog kromozomların yan yana gelmesiyle oluşan dört kromatitli yapıya tetrat denir.

Buna göre profaz I evresinde 23 tetrat bulunduran bir üreme ana hücresinin profaz II evresindeki kromozom sayısı kaçtır? (Bir kromozom iki kardeş kromatitten oluşur.)

A) 23 B) 46 C) 48 D) 92 E) 96

37. Aşağıda bitki ve hayvan hücresinde görülen mitoz bölünmeye ait bazı özellikler verilmiştir.

Venn diyagramı üzerinde gösterilen X, Y ve Z özellikleri ile ilgili verilenlerden hangisi yanlıştır?

A) X: Sitoplazma bölünmesi ara lamel oluşumu ile gerçekleşir.
B) Y: İğ iplikleri oluşur.
C) Z: Mikrotübül proteinleri görev alır.
D) Y: Sentromer bölünmesi görülür.
E) X: Sentrozom organeli görev alır.

38. Bazı canlılar erkek ve dişi üreme organına aynı anda sahiptir. Bu tür canlılara hermafrodit canlı denir. Hermafrodit canlıların bazılarında dişi ve erkek üreme hücreleri aynı anda oluşabilir ve bu canlılar kendi kendini dölleme yeteneğine sahiptir. Bazı hermafrodit canlılarda ise erkek ve dişi üreme hücreleri farklı zamanlarda gelişir ve bu canlılar kendini dölleyemez.

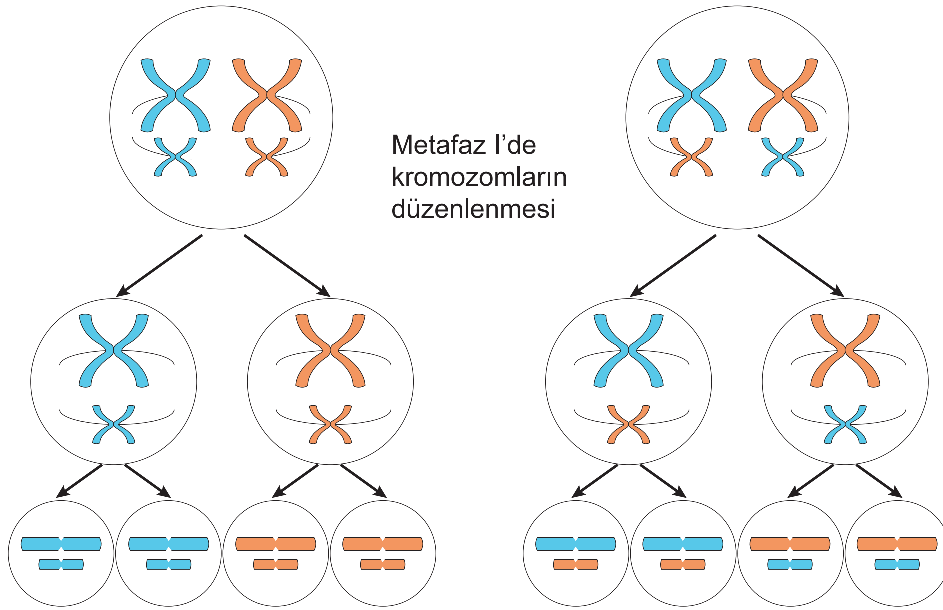
Hermafrodit canlılarda;

I. türün neslinin devam etme olasılığının artması,
II. kendini dölleyecek yeteneğe sahip olmaması,
III. erkek ve dişi gametlerin farklı zamanlarda olgunlaşması

görülen özelliklerden hangileri kalıtsal çeşitliliğin artmasına neden olur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) II ve III. E) I, II ve III.

39. Mayoz bölünme sırasında homolog kromozomların ayrılmasının sonuçlarını göstermek isteyen bir öğrenci aşağıdaki şekilleri çizmiştir.

Öğrenci çiziminden;

I. İki çift homolog kromozomlu bir hücrenin mayoz bölünme ile oluşturulan yavru hücrelerini çizmiştir.
II. Yavru hücreler için kromozomlar bakımından dört kombinasyon bulmuştur.
III. Metafaz I evresinde kromozom dizilimleri içeren iki ayrı olasılık düşünmüştür.

hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

10. SINIF BİYOLOJİ

2. Ünite

1. Dünyada ve ülkemizde en sık görülen Akdeniz anemisi olarak da bilinen Talasemi, kemik iliğinde kırmızı kan hücreleri olan eritrositlerde oksijen taşıyan hemoglobin maddesinin yapımıyla ilgili genlerde bozukluk ya da yetersizlik sonucu oluşan kalıtsal bir hastalıktır. Hastalığa çekinik bir gen neden olur. Genotipi heterozigot olan bireyler hastalığa neden olan geni taşımalarına rağmen sağlıklı kan hücrelerine sahiptir.

Ali ve Ayşe çifti Talasemi hastalığı bakımından taşıyıcı olduğuna göre bu çiftin doğacak çocuklarının hasta olma olasılığı kaçtır?

A) %0 B) %25 C) %50 D) %75 E) %100

2. Küçük yaştan itibaren doğa bilimlerine ilgi duyan Mendel, Pisum cinsi bezelyeler ile yaptığı çalışmalarda bezelyelerin yedi özelliğini nesiller boyunca takip etmiş, bu özelliklerden baskın olanları büyük harf, çekinik olanları ise küçük harf ile göstermiştir. Baskın ve çekinik özellikteki alellerin gametlere dağılımının eşit olduğunu, oluşan gametlerde ise her alel çiftinden yalnızca birinin bulunabileceğini tespit etmiştir. Farklı özelliklere sahip bezelyeler çaprazlandığında oluşan bireylerin birbirine benzediğini, çaprazlama sonuçlarının daha önceki hesaplamalar ile uyumlu olmasını ise gametlerin rastgele birleşmesi ile açıklamıştır. Mendel'in elde ettiği sonuçlarsa "Mendel İlkeleri" olarak özetlenmiştir.

Mendel İlkeleri ile ilgili verilenlere göre aşağıdakilerden hangisi bu ilkeler içinde değildir?

A) Dominantlık yasası B) Bağımsız dağılım ilkesi C) Eş baskınlık ilkesi
D) Ayrılma ilkesi E) Benzerlik yasası

3. Yumurta ve sperm, aktarılacak her karakter için genin sadece bir alelini taşır. Çünkü bir karakterin ortaya çıkmasından sorumlu olan iki alel, mayoz sırasında birbirinden ayrılır ve bu durum "Mendel'in Ayrılma İlkesi" olarak bilinir. Sperm ve yumurta döllenme sırasında sahip oldukları bu alelleri yavrulara aktarır. Böylece yavrular her bir karakter için çift alele sahip olmuş olur.

AabbDDEe genotipine sahip olduğu varsayılan bir canlının yavrularının genotipinin;

I. AAbbddee
II. AaBbDdEe
III. aaBBDDEE
IV. AabbDDEE

verilenlerden hangileri gibi olması beklenmez?

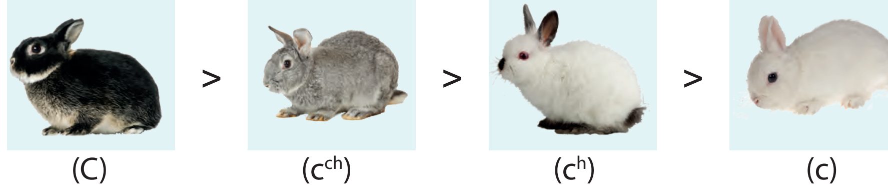
A) I ve II. B) I ve III. C) III ve IV. D) I, III ve IV. E) II, III ve IV.

4. Bir türde, bir özellik ile ilgili olarak ikiden fazla gen çeşidinin bulunmasına çok alellilik denir. Diploit bireyler bu alellerden sadece ikisini taşıyabilir ve aleller arasındaki baskınlık durumuna göre farklı fenotipler görülebilir. Örneğin, tavşanlarda post renklerini belirleyen aleller ve bu aleller arasındaki baskınlık ilişkisi aşağıda gösterildiği gibidir.

Post renkleri

Koyu Gri (C)
Chinchilla (c^{ch})
Kısıtlı noktalı (c^{h})
Albino (c)

Alellerin Baskınlık İlişkisi

(C) > (c^{ch}) > (c^{h}) > (c)

Bu bilgiler kullanılarak;

I. Bu özellik bakımından kaç farklı homozigot genotip bulunur?
II. Chinchilla tavşan kaç farklı genotipte olabilir?
III. Ebeveynlerinden biri kısıtlı noktalı diğeri albino olduğunda doğacak yavru hangi fenotipte olur?
IV. Ebeveynlerinden biri homozigot koyu gri olduğunda doğacak yavru hangi fenotipte olur?

sorularından hangilerine kesin cevap verilir?

A) I ve II.   B) II ve III.   C) III ve IV.   D) I, II ve IV.   E) I, II, III ve IV.

5. Her ikiside etkisini bir araya geldiklerinde fenotipe yansıtan alel genlerden birisi K, diğeri ise L ile ifade edilmektedir. Bireyler bu karakter bakımından KK, LL ve KL genotiplerine sahip olmaktadır.

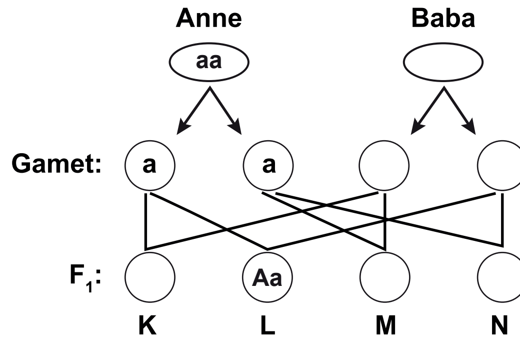
Buna göre homozigot genotipli ama farklı fenotiplere sahip iki bireyin çaprazlanması sonucu elde edilen bireyler kendileştirilerek aşağıdaki punnet karesi oluşturulmuştur.

♀ \ ♂	a	b
a	I	II
b	III	IV

Oluşturulan punnet karesi için hangi seçenekteki ifadenin yanlış olduğundan söz edilir?

A) a ve b aynı karakterlerin farklı özelliklerini ifade eder.
B) Punnet karesinde üç farklı fenotip ve üç farklı genotip vardır.
C) II ve III no'lu bireyler eş baskın fenotip gösterir.
D) I ve IV homozigot, II ve III heterozigot genotiptedir.
E) I ve IV no'lu bireyler ebeveynleri ile aynı özelliktedir.

6. İnsanda kıvırcık saç geni (A), düz saç geni (a) üzerine baskındır. Bir çiftin saç şekillerine göre çaprazlanması şekilde gösterilmiştir.

Buna göre;

I. Anne düz saçlı, baba kıvırcık saçlıdır.

II. K, M ve N kesinlikle düz saç genini taşır.

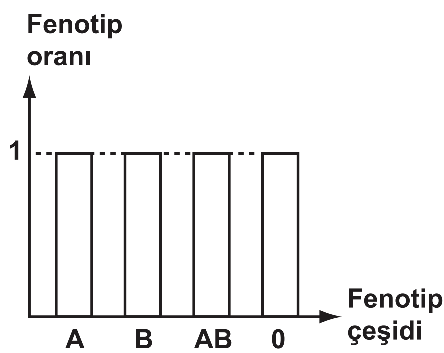
III. Babanın genotipi Aa olduğunda M veya N genotipli bireyin oluşma ihtimali aynıdır.

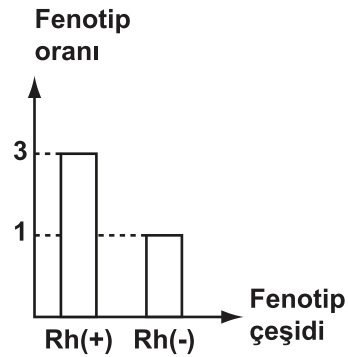
IV. Bu çiftin çocuklarının yüzde yüz kıvırcık saçlı olma ihtimali yoktur.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) I ve II. B) III ve IV. C) I, II ve III. D) I, III ve IV. E) I, II, III ve IV.

7. AB0 ve Rh sistemi bakımından genotipi bilinmeyen iki bireyin çaprazlanmasıyla oluşabilecek fenotip çeşidinin oranları grafiklerde gösterilmiştir.

Grafiklere göre aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Annenin genotipi A0 Rh(-)'dir.

B) Çaprazlama sonucu oluşan fenotip çeşidi 8'dir.

C) 0 Rh(+) erkek çocuğu doğma olasılığı 3/32'dir.

D) Çaprazlama sonucu oluşan genotip çeşidi 12'dir.

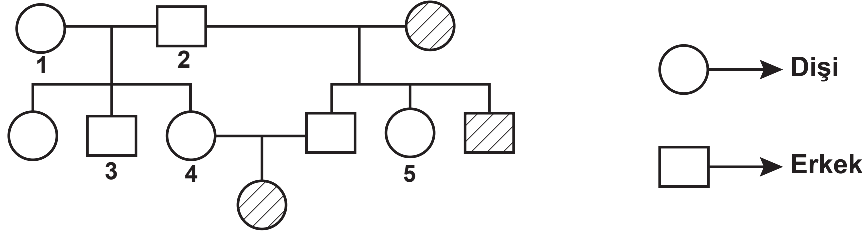
E) A Rh(-) bir çocuğun doğma olasılığı 1/16'dır.

8. Bir genin farklı alelleri birlikte bulunduğunda fenotipi belirleyen alel baskın, diğeri ise çekinik olarak adlandırılır. Baskın ve çekinik alellerin oluşturabileceği genotip ve fenotip çeşitleri tabloda verilmiştir.

Genotip	Fenotip
AA	Baskın Özellik
Aa	Baskın Özellik
aa	Çekinik Özellik

Fenotipi çekinik olan bireyin genotipi kesin olarak bilinir; ancak tablodan da anlaşıldığı gibi fenotipi baskın olan bireyin genotipi için iki olasılık vardır. Baskın bireyin genotipini belirlemek için çekinik bireyle yapılan çaprazlamaya "Kontrol çaprazlama" denir. Örneğin; bir köpek türünde siyah kürklü olma, kahverengi kürklü olmaya baskındır.

Soyağacında içi taralı bireyler kahverengi kürke sahip olduğuna göre;

yukarıdaki numaralı bireylerden hangileri için kontrol çaprazlama yapılmasına gerek yoktur?

A) 1 ve 2 B) 1 ve 3 C) 2 ve 3 D) 2, 4 ve 5 E) 3, 4 ve 5

9. Hemofili hastalığı, kanın pıhtılaşma mekanizmasında görülen sorunlardan kaynaklanan kalıtsal bir hastalıktır.

Hemofili hastalığının kalıtımı ile ilgili bir araştırma yapan Ahmet;

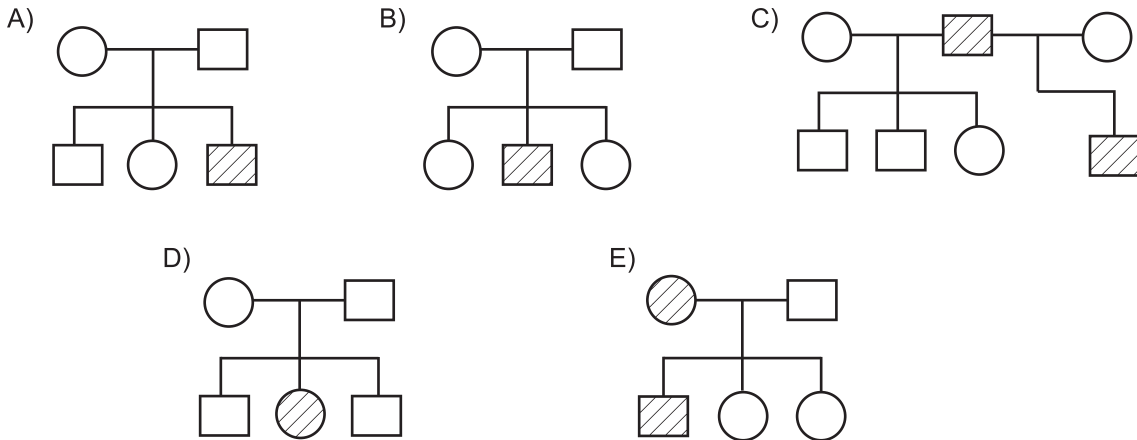
✓ Hemofiliye neden olan alel sadece X kromozomundan taşınır.

✓ Hemofiliye neden olan alel çekiniktir.

✓ Hemofili hastaları pıhtılaşma faktörlerini dışarıdan aldığı sürece yaşamına devam edebilir.

bilgilerine ulaşıyor.

Hemofili hastalığının kalıtımı ile ilgili verilen soyağaçlarda taralı bireylerin hangisinin fenotipi yanlış gösterilmiştir? (Taralı bireyler hemofili hastasıdır.)

Dişi Erkek

10. AB0 kan gruplarının kalıtımı aşağıda verildiği gibidir.

- A ve B alelleri çekinik gen olan 0 üzerine baskındır.
- AA ya da A0 genotipi kan grubu A, BB ya da B0 genotipi ise B kan grubudur.
- Homozigot 00 genotipi kan grubu 0'dir.
- AB genotipi kan grubu AB'dir.

Bir hastanede aynı zamanda doğum yapan Duygu, Zeynep ve Seval kız bebeği, Nilüfer ise erkek bebeği dünyaya getiriyor. Birbirine karışan bebeklerin kimlere ait olduğunu belirlemek için kan grubu tayini yapılıyor.

Doğan bebeklerin ve 4 ailenin kan grupları aşağıda verildiği gibidir.

1. bebek kız: 0	2. bebek kız: AB	3. bebek erkek: A	4. bebek kız: B

X ailesi	**Y ailesi**	**Z ailesi**	**T ailesi**
Duygu: B	Nilüfer: AB	Zeynep: B	Seval: 0
Çağrı: B	Sercan: 0	Osman: A	Mahmut: AB

Buna göre;

I. X ailesinin bebeğinin kan grubu 0'dır.
II. Y ailesinin bebeğinin kan grubu A'dır.
III. Z ailesinin bebeğinin kan grubu kesinlikle AB'dir.
IV. T ailesinin bebeğinin 3. ve 4. bebek olma olasılığı vardır.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) I ve II.
B) I ve IV.
C) I, II ve III.
D) II, III ve IV.
E) I, II, III ve IV.

11. Genotipleri bilinmeyen düzgün tohumlu iki bezelye çaprazlanıyor ve çaprazlama sonucu oluşan bezelyelerin genotip çeşidi 2, genotip oranı ise 2:2'dir.

Buna göre;

I. Çaprazlama sonucu oluşan bezelyelerin tamamı düzgün tohumludur.
II. Çaprazlama sonucunda buruşuk tohumlu bezelye ile düzgün tohumlu bezelyelerin oluşma olasılığı aynıdır.
III. Çaprazlanan bezelyelerden biri homozigot diğeri ise heterozigot genotiplidir.

ifadelerinden hangileri doğrudur? (Bezelyelerde düzgün tohum, buruşuk tohuma baskındır.)

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) I ve III.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

12. Bazı hastalık genlerinin gonozomlarda taşınmasına eşeye bağlı kalıtım denir. Gonozomlar, X ve Y olmak üzere iki çeşit olup dişilerde XX ve erkeklerde XY şeklinde bulunur. Gonozomal taşınan hastalıkların bazıları X kromozomunun özel bölgesinde bazıları Y kromozomunun özel bölgesinde bazıları ise X ve Y kromozomlarının ortak bölgesinde bulunmaktadır.

Buna göre;

I. Y kromozomu üzerinde bulunan bir genin oluşturduğu hastalık dişilerde görülebilir.
II. Y kromozomunda taşınan bazı genler sadece erkeklerde bulunur.
III. İnsanlarda bir genin etkin olabilmesi için kesinlikle diploit durumda olması gerekir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) Yalnız III.
D) I ve II.
E) I, II ve III.

13. Mendel'in kalıtım üzerine yaptığı çalışmalar aşağıda özetlenmiştir:

Mendel başlangıçta bal arıları ile çalışmıştır. Çok çalışkan olan bir bal arısı türüyle çok uysal olan başka bir bal arısı türünü çaprazlamış fakat hedeflediği uysal ve çalışkan bal arısı ırkını elde edememiştir. Daha sonra hasekiküpesi, aslanağzı, bakla, akşamsefası, menekşe ve mısır gibi pek çok bitki türü üzerinde melezleme çalışmaları yapmıştır; ancak beklediği sonucu yine elde edememiştir. Bu başarısız denemelerden sonra sadece iki farklı şekli olan bezelye özelliklerini çaprazlamaya karar vermiştir. Bu çaprazlamalar sonucunda elde ettiği fenotipleri gruplandırarak istatistikler ortaya çıkarmış ve bu istatistikleri değerlendirerek ayrışım oranlarını belirlemiştir.

Mendel'in yaptığı çalışmalarla ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

A) Mendel'in çalışmalarını yürütebilmesi için daha az fenotipe sahip bir canlı türü gereklidir.

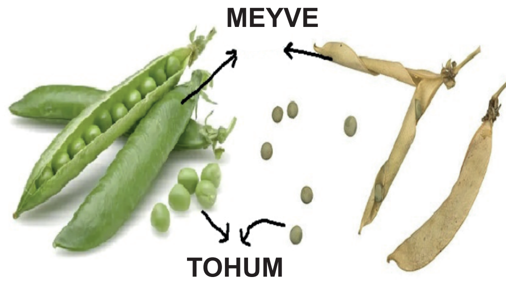
B) Kalıtım çalışmalarında üremeyi takip edebilmek için hayvan yerine bitki kullanmak daha kolaydır.

C) Mendel bezelyeden önce başka bitkiler ile çalışmış ancak bu bitkilerde çok fazla fenotip olması sonuç almasına engel olmuştur.

D) Mendel birçok özelliği çaprazlamanın karmaşık olmasından dolayı istediği sonuçları elde edememiştir.

E) Mendel'in çıkardığı sonuçlar ilk çalıştığı bitki ve hayvanlar için geçerli değildir.

14. Bezelye bitkisinde görülen iki fenotipin kalıtım özellikleri resim ve tabloda gösterilmiştir.

KARAKTER	BASKIN ÖZELLİK	ÇEKİNİK ÖZELLİK
Tohum Rengi	Sarı	Yeşil
Meyve Rengi	Yeşil	Sarı

Buna göre;

I. Bezelyenin çeşitli bölümlerinin renk kalıtımı farklı genler tarafından kontrol edilir.

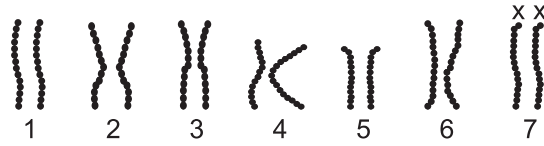
II. Bezelye bitkisinin farklı bölgelerinde görülen aynı rengin baskınlık durumu birbirinden farklıdır.

III. Bezelyede yeşil tohumlu olmak yeşil meyveli olmaya baskındır.

ifadelerinden hangileri çıkarılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

15. Sağlıklı bir canlıya ait 7 kromozom çifti ile ilgili görsel verilmiştir.

Bu görselden yararlanarak;

I. Bu canlı aynı tür cinsiyet kromozomuna sahiptir.

II. Her kromozom çiftinin şekli ve boyutu eşi ile birebir aynıdır.

III. Bu canlı diploid (2n) kromozom yapısına sahiptir.

sonuçlarından hangileri çıkarılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

16. Bir genin birbirinden farklı iki alele sahip olma durumuna heterozigotluk denir. İki karakter bakımından heterozigot olan bireye dihibrit, bu bireylerin çaprazlanmasına ise dihibrit çaprazlama denir.

Genotipi RrBb olan dihibrit iki bireyin çaprazlanması punnet karesinde verilmiştir.

♀ \ ♂		Spermler			
		RB	**rB**	**Rb**	**rb**
Yumurtalar	**RB**	**X**			
	rB				
	Rb				
	rb				**Y**

Bu çaprazlamaya göre X ve Y ile gösterilen genotipli yavruların oluşma ihtimali sırasıyla nasıl olmalıdır?

A) 1/16, 1/16 B) 1/16, 3/16 C) 3/16, 3/16 D) 3/16, 9/16 E) 9/16, 3/16

17. Homozigot olduğunda hayvanın doğmadan ölümüne yol açan çekinik bir alelin vücut kromozomları ile kalıtıldığı bilinmektedir.

Buna göre bu karakter için heterozigot dişi ve erkeğin, kendileri ile aynı genotipe sahip yavruların doğma ihtimali kaçtır?

A) 1/3 B) 1/2 C) 2/3 D) 3/4 E) 1

18. Farklı canlı türlerinde, belirli bir karakter üzerine etki eden alel genler arasındaki baskınlık-çekiniklik durumu ile ilgili aşağıdaki tablo oluşturulmuştur.

Canlı türleri	Alel çeşit sayısı	Alellerin baskınlık-çekiniklik durumu
K	3	$K_1>K_2>K_3$
L	3	$L_1>L_2=L_3$
M	4	$M_1>M_2>M_3>M_4$
N	4	$N_1>N_2=N_3>N_4$

Tablo incelendiğinde;

I. L ve M türlerinde ilgili karakterlere yönelik aynı sayıda fenotip çeşitliliği gözlenir.

II. İlgili karakterlerde fenotipik çeşitliliğin en fazla görüldüğü canlı türü M'dir.

III. K türünde ilgili özellik için ortaya çıkan fenotip ve genotip çeşit sayıları birbirine eşittir.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

19. Kısmi renk körlüğü, X kromozomu üzerinde çekinik gen ile taşınan kırmızı ve yeşil rengi ayırt edememe hastalığıdır. Hatice ve Oğuz çiftinin Göktuğ isimli erkek çocuğu renk körüdür. Bu hastalık sadece Hatice'nin ve Oğuz'un erkek kardeşlerinde görülmektedir.

Bu bilgilere göre Göktuğ'un doğacak kardeşinin renk körü olma olasılığı kaçtır?

A) 0 B) 1/8 C) 1/4 D) 1/2 E) 1

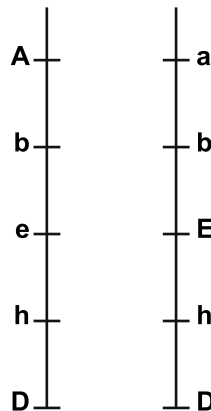
20. Bazı kalıtsal kavramların tanımları verilmiştir.

Alel gen : Biri anneden diğeri babadan gelen ve aynı karakter üzerine etki eden genlerdir.

Heterozigot gen : Alellerin farklı olması durumudur.

Baskın gen : Heterozigot durumda bile etkisini gösteren gendir.

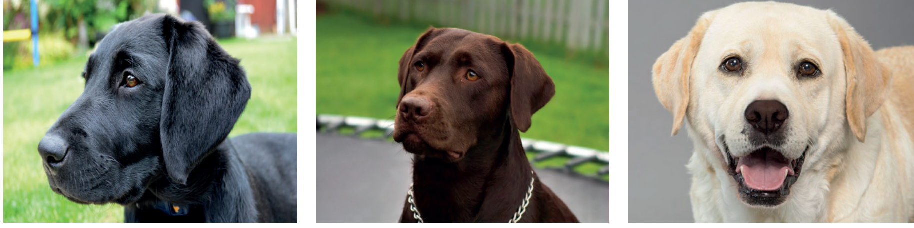
Biri anneden diğeri babadan gelen kromozomların üzerinde bulunan genler şekilde gösterilmiştir.

Bu yapının içerdiği alel gen, heterozigot gen ve baskın gen sayıları sırasıyla hangisinde doğru verilmiştir?

A) 10 - 3 - 5 B) 5 - 3 - 3 C) 10 - 2 - 2 D) 10 - 5 - 3 E) 5 - 2 - 4

21. Labrador cinsi köpeklerin kürk renkleri verilmiştir.

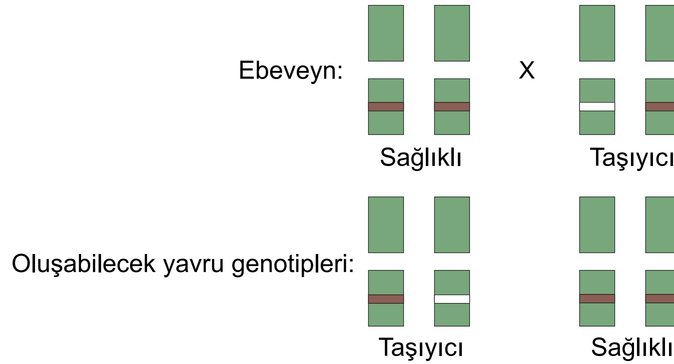

Labrador cinsi köpeklerde kürk renginin oluşmasında iki çift gen etkilidir (B-b, E-e). B ve E alelinin ikisine birden sahip olan bireyler siyah, bb taşıyan ve en az bir tane E geni taşıyan köpekler kahverengi olurken ee taşıyan tüm köpekler sarı kürklü olmaktadır.

Buna göre B ve E için heterozigot siyah labrador ile Bb genlerine sahip sarı labradorun kahverengi kürklü yavru sahibi olma ihtimali nedir?

A) 0 B) 1/16 C) 1/8 D) 1/4 E) 3/8

22. Albinoluk bakımından taşıyıcı olan bir kişi ile taşıyıcı olmayan sağlıklı bir kişi evlenirse doğacak her bir çocuğun %50 taşıyıcı, %50 sağlıklı olma olasılığı vardır.

Buna göre;

I. Albinoluk vücut kromozomlarında bulunan çekinik bir genle aktarılır.

II. İki taşıyıcının evlenmesi sonucunda her bir çocuk için %25 oranında albino doğma ihtimali vardır.

III. Hastalığın görülme sıklığı dişi ve erkek bireylerde farklı olması beklenir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

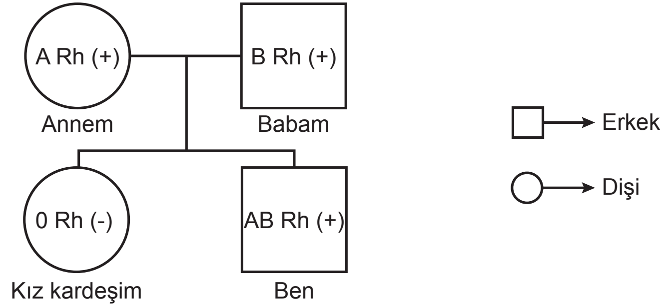
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

23. Aynı karaktere etki eden iki farklı alelin fenotipte etkisini göstermesi sonucu eş baskınlık oluşur.

Eş baskın olarak aktarılan bir özelliği fenotipinde gösteren bir birey, homozigot özellikteki birey ile çaprazlanması sonucu oluşacak bireylerin her iki alele de sahip olma olasılığı kaçtır?

A) 1/4 B) 1/2 C) 2/3 D) 3/4 E) 1

24. Aile fertlerinin kan gruplarını merak eden Ali elde ettiği bilgileri kullanarak aşağıdaki soy ağacını oluşturuyor.

Soy ağacında aile bireylerinin her birinin birbirinden farklı kan grubuna sahip olduğunu gören Ali, bu durumla ilgili olarak;

I. “A” ve “B” özellikleri bana anne ve babamdan geçen özellikler olduğuna göre sahip olduğum özelliğin yarısını annemden diğer yarısını babamdan alırım.

II. Kız kardeşimin kan grubu annem ve babamdan farklı olduğuna göre “0” özelliği ailemde gizli kalan ve kardeşimde ortaya çıkan bir özelliktir.

III. Rh (-) özelliği sadece kız kardeşimde olan ve “0” özelliği gibi gizli kalan bir özelliktir.

oluşturduğu çıkarımlardan hangilerinin doğru olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

25. AABbEE genotipli dişi ile AabbEe genotipli erkeğin AAbbEe genotipli erkek çocuklarının olma olasılığı aşağıdakilerden hangisidir?

A) 1/16 B) 3/16 C) 1/4 D) 3/8 E) 9/16

26. Monohibrit çaprazlamada oluşacak fenotip çeşitleri ve oranları belirlemede, punnet karesi yönteminden faydalanılır.

Punnet karesi;

-Genotipi verilen ebeveynlerden olası oluşabilecek gametler belirlenir.

-Dişi bireyden oluşan gametler sütuna, erkek bireyden oluşan gametler ise satıra yazılır.

-Satır ve sütuna yerleştirilen gametler yan yana aynı kareye yazılarak oluşturulur.

Heterozigot kahverengi gözlü bir dişi ile mavi gözlü bir erkeğin çaprazlanması sonucu oluşacak punnet karesi aşağıdakilerden hangisidir? (İnsanlarda kahverengi göz rengi geni (A), mavi göz rengi (a) üzerine baskındır.)

A)

♀ \ ♂	a	a
A	Aa	Aa
A	Aa	Aa

B)

♀ \ ♂	A	a
a	Aa	aa
a	aa	aa

C)

♀ \ ♂	a	a
A	Aa	Aa
a	aa	aa

D)

♀ \ ♂	A	a
A	Aa	Aa
a	Aa	aa

E)

♀ \ ♂	A	A
a	AA	AA
a	aa	aa

27. Bağımsız genlere sahip bireylerin oluşturacağı gamet çeşidi sayısı 2^n formülü ile hesaplanır. Buradaki “n” heterozigot karakter sayısıdır.

Buna göre;

I. AABbDdEe

II. AABBDdEE

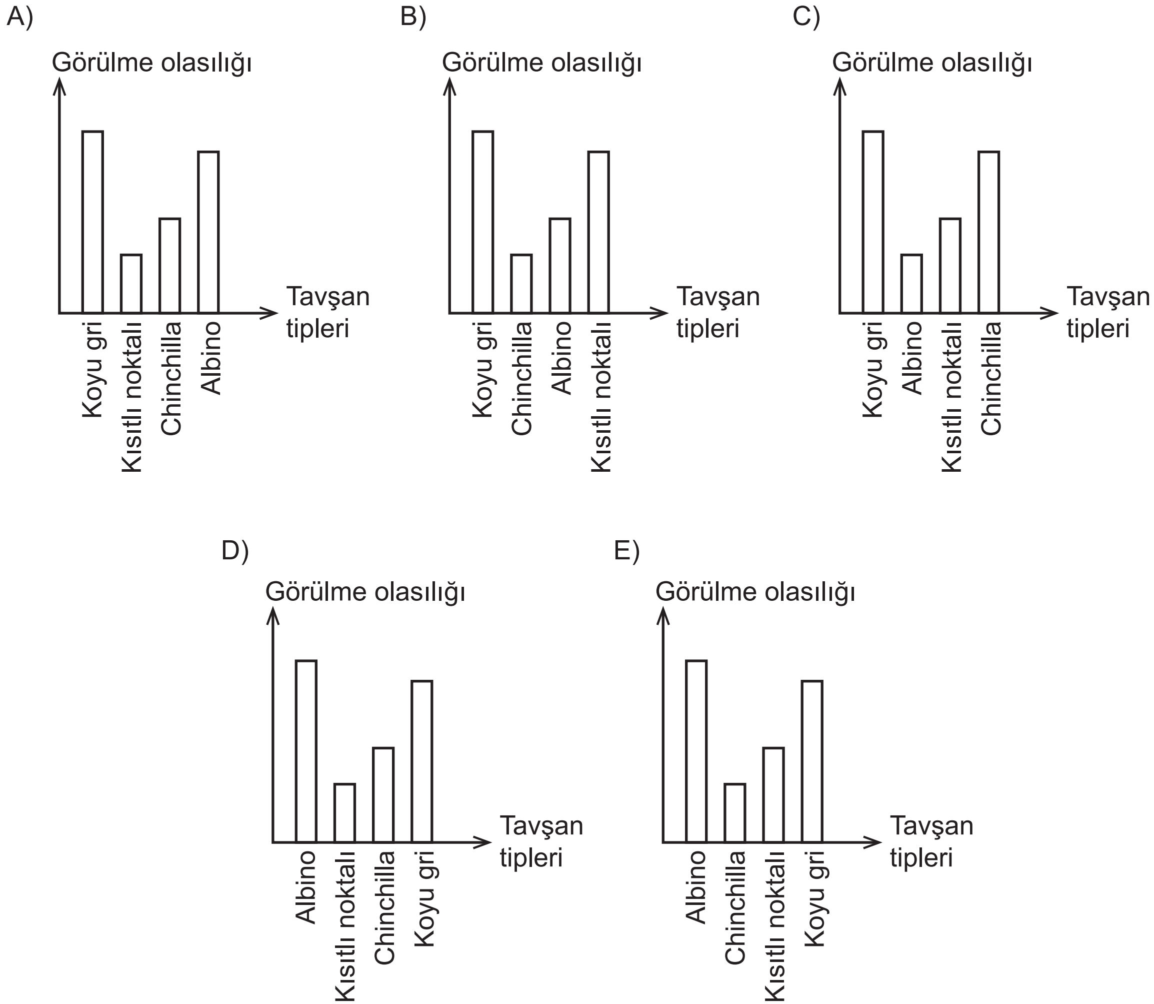
III. aaBBddEE

genotipli bireylerin oluşturacağı gamet çeşidi sayısının büyükten küçüğe doğru sıralanışı hangi seçenekte doğru verilmiştir?

A) I - II - III B) I - III - II C) II - I - III D) III - I - II E) III - II - I

28. Tavşanların kürk rengi çok alelli kalıtıma örnek olup dört farklı alel tarafından belirlenmektedir. Bu alellerden koyu gri olan C, chinchilla olan c^{ch}, kısıtlı noktalı olan c^{h} ve albino olan c sembolleriyle gösterilmektedir. Aleller arasındaki baskınlık durumu sırasıyla C - c^{ch} - c^{h} - c şeklindedir.

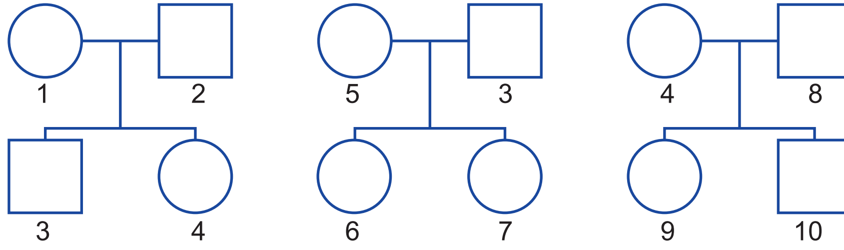
Buna göre bir tavşan popülasyonunda koyu gri, chinchilla, kısıtlı noktalı ve albino görülme olasılıkları hangi grafikte doğru olarak ifade edilmiştir?

29. **Kız kardeşi hemofili hastası olan sağlam fenotipli bir bayan ile bu özellik bakımından sağlam fenotipli erkeğin evliliğinden doğacak çocuklarının hemofili hastası olma olasılığı nedir?** (Hemofili geni X kromozomu üzerinden çekinik olarak aktarılır.)

A) 0 B) %25 C) %50 D) %75 E) %100

30. Soyağaçları verilen üç aileye ait bireyler numaralandırılmıştır.

Buna göre numaralı bireylerden hangileri arasındaki genetik benzerlik en uzaktır?

A) 1 ve 9
B) 5 ve 4
C) 4 ve 7
D) 3 ve 10
E) 8 ve 9

31. Bütün tavukların başında etli yapıda olan tarak (ibik) bulunmaktadır.

Tarak şekilleri ve genotipleri aşağıda gösterilmiştir.

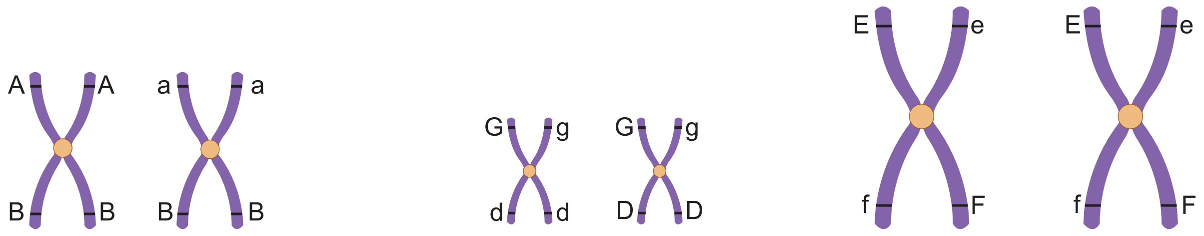

Tekli	Bezelye	Gül	Ceviz
rrpp	rrP-	R-pp	R-P-

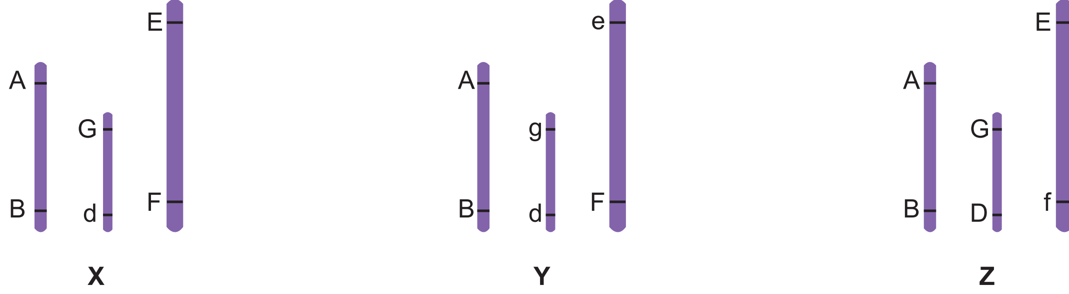
Ebeveynlerin genotipleri aşağıdakilerden hangisi gibi olursa dört tarak formuna sahip yavrular oluşabilir?

A) RrPP X rrpp
B) Rrpp X rrpp
C) RRpp X RrPp
D) Rrpp X rrPp
E) RRPp X RrPP

32. 2n=6 kromozomlu bir hücrenin kromozomları üzerindeki genler aşağıda verilmiştir.

Bu hücrenin mayoz bölünme sonucu oluşturduğu bazı üreme hücrelerinin kromozom durumu şekildeki gibidir.

Buna göre;

I. X hücresi oluşumu sırasında parça değişimi gerçekleşmiştir.

II. Homolog kromozomların rastgele dağılımının çeşitliliğe olan katkısını Y ve Z hücreleri kanıtlamaktadır.

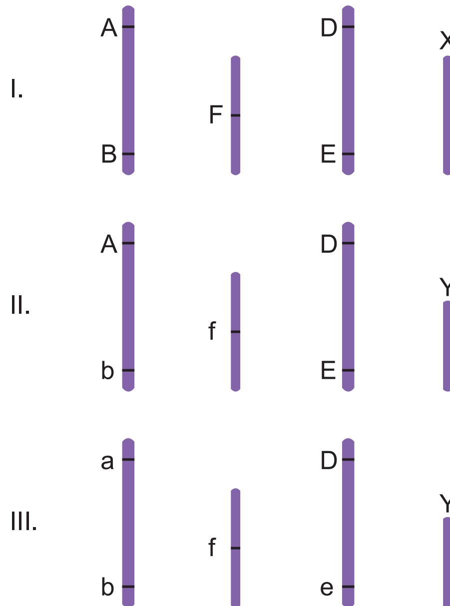
III. Mayozla oluşan hücrelerde her bir karakter için bir gen bulunur.

ifadelerinden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

33. Genotipi AaBbDDEeFfXY olan canlının AB ve DE genleri bağlı genlerdir.

Bu canlının oluşturabileceği;

gametlerin meydana gelebilme olasılığına göre sırası çoktan aza doğru nasıl olmalıdır? (Krossing over gerçekleşmediği varsayılacaktır.)

A) I > II=III B) I > II > III C) III >II > I D) I = III > II E) I = II = III

BİYOLOJİ CEVAP ANAHTARI

1. Ünite

1. C	31. C
2. B	32. D
3. E	33. B
4. D	34. E
5. C	35. C
6. C	36. A
7. D	37. A
8. A	38. D
9. D	39. E
10. A	
11. D	
12. C	
13. D	
14. C	
15. B	
16. E	
17. E	
18. D	
19. E	
20. E	
21. C	
22. A	
23. C	
24. E	
25. D	
26. B	
27. D	
28. A	
29. E	
30. D	

2. Ünite

1. B	31. D
2. C	32. E
3. B	33. D
4. D	
5. E	
6. C	
7. A	
8. D	
9. D	
10. C	
11. C	
12. D	
13. E	
14. C	
15. C	
16. A	
17. C	
18. A	
19. C	
20. E	
21. C	
22. C	
23. B	
24. E	
25. A	
26. C	
27. A	
28. C	
29. B	
30. B	

10. SINIF TARİH

1. Ünite

1. Eyyûbîlerin Filistin ve Suriye'deki bazı şehirleri ele geçirmesi üzerine düzenlenen IV. Haçlı Seferi'nde yardım amaçlı İstanbul'a gelen Haçlı ordusu, şehri yağmalamış ve bunun üzerine halk ayaklanmıştır. Bu ayaklanma sonucunda imparator ile oğlu öldürülmüş ve bu durumdan faydalanan Haçlılar, İstanbul'da bir Latin Krallığı kurmuşlardır.

Yalnız bu bilgiye dayanarak,

I. Haçlı Seferi amacından sapmıştır.
II. İstanbul Latin kontrolüne girmiştir.
III. Filistin ve Suriye'deki şehirler Haçlılar tarafından alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II.
D) II ve III. E) I, II ve III.

2. **Görsel: Anadolu'ya Gelen Oğuzlar (Temsili)**

Verilen görsel incelendiğinde Oğuzlarla ilgili olarak;

I. göçebe bir yaşam sürdükleri,
II. bazı hayvanları evcilleştirdikleri,
III. savaşçı özelliklerini geliştirdikleri

yorumlarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) II ve III.

3. **Türkiye Selçuklu sultanları, tahtın gelecekteki mirasçılarının devlet yönetiminde tecrübe kazanmaları için aşağıdakilerden hangisini yapmışlardır?**

A) Melikleri eyaletlere tayin etmişlerdir.
B) İkta sistemini uygulamışlardır.
C) Hassa birliklerini oluşturmuşlardır.
D) Fethedilen topraklarda iskân siyaseti izlemişlerdir.
E) Farklı milletlere hoşgörü ile yaklaşmışlardır.

4. XIII. yüzyılın ilk yarısında Moğolların önünden kaçan Türkmenlerin çoğu Güneydoğu Anadolu Bölgesine geldi. Selçuklular, Anadolu'ya göç eden Türkmenleri yerleştirmede ve ekonomik durumlarını düzeltmede zorluklar çekti. Selçuklu sultanlarının zayıf kişiliklerinden kaynaklanan yönetim boşluğu, ağır vergiler ve bunun sonucunda ortaya çıkan yoksulluk, Türkmenlerin yönetimden dışlanması gibi nedenlerle Maraş, Kâhta ve Adıyaman yöresinde Baba İshak adlı Türkmen dervişinin öncülüğünde büyük bir ayaklanma ortaya çıktı (1240). Selçuklular çıkan bu isyanı güçlükle bastırabildi. Baba İshak İsyanı, Türkiye Selçuklu Devleti'nin otoritesini zayıflattı.

Yukarıdaki metin değerlendirildiğinde Türkiye Selçuklu Devleti ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Eski gücünü kaybetmiştir.
B) Fetih anlayışına dayalı yayılmacı politika sürdürmüştür.
C) Moğol hâkimiyetine boyun eğmiştir.
D) Gayrimüslim halkın haklarını koruyamamıştır.
E) Gaza ve cihat anlayışını terk etmiştir.

5. XI. yüzyılda Oğuz Türklerinin Anadolu'ya yönelik akınlarında; Anadolu'nun İpek Yolu üzerinde yer alması, Asya ile Avrupa'yı birbirine bağlayan bir konumda olması, üç tarafının denizlerle çevrili olması, verimli topraklara sahip olması, iklim ve bitki örtüsünün Türklerin yaşamasına uygun olması etkili olmuştur. Bunun yanında İslamiyet'in etkisiyle cihat ve gaza geleneğini benimseyen Oğuz Türkleri, Anadolu'da bu dönemde siyasi yönden zayıf durumda olan Bizans İmparatorluğu'nu kendilerine hedef seçmişlerdir.

Oğuz Türklerinin Anadolu'ya akınlar düzenlemesinde aşağıdaki unsurlardan hangisinin etkili olduğu söylenemez?

A) Dinî
B) Coğrafi
C) Ekonomik
D) Siyasi
E) Hukuki

6. Türklerin Anadolu'yu yurt edinmesinde Malazgirt Savaşı tam bir dönüm noktası olmuştur. Savaştan kısa bir süre sonra Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmuştur.

Anadolu'da kurulan ilk Türk beyliklerinin aşağıdaki faaliyetlerinden hangisi onların İslamiyet'in koruyuculuğunu üstlendiklerinin kanıtı olarak gösterilebilir?

A) Medrese, cami ve kümbet gibi eserler yapmaları
B) Gürcü, Bizans ve Haçlı kuvvetleriyle mücadele etmeleri
C) Türkiye Selçuklu Devleti ile hâkimiyet mücadelesine girişmeleri
D) Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağlamaları
E) Bulundukları bölgeyi bayındır hâle getirmeleri

7. Aşağıda Miryokefalon Savaşıyla ilgili bir anlatıya yer verilmiştir.

"Türklerin ani saldırısına uğrayan Bizans İmparatoru Manuel; şaşkın, çaresiz ve perişan vaziyette bir ağacın altında öylece oturmuş kalmıştı. Bir Bizans atlısı, imparatoru Türklerin eline esir düşmekten son anda kurtarmıştı. Dehşet içinde kalan İmparator Manuel, komutanlarını çadırında toplamış ve kaçış planını açıklamıştı. Herkes imparatorun aklını kaçırdığını sandı, özellikle komutanları bu plana şiddetle itiraz etti. Bizans tarihçisi Niketas'ın rivayetine göre, toplantının yapıldığı çadırın önünde bulunan ve konuşulanları duyan bir asker şöyle haykırmıştı: "Sen değil misin bizi Tanrı'nın terk ettiği dar geçide zorla tıkıştıran... Bu felaket vadisinde, bu cehennemi andıran boğazda ne işimiz vardı? Biz basit insanların Türklerle ne alıp vereceği vardı? Şimdi bu adamlar bu dar, ne sakladığı görünmez vahşi toprakta bizi sarmış bulunuyorlar ve bizi tuzağa düşürdüler, şimdi sen bize ihanet edip bizi koyunlar gibi boğazlanmak üzere düşmanlara bırakıyorsun haaa!" İmparator, nöbetçinin bu ağır sözleri üzerine kaçma teşebbüsünden vazgeçmişti."

Yukarıdaki anlatı dikkate alındığında,

I. Türkler, baskın şeklinde bir taarruzla düşmanı çevrelemiştir.
II. İmparatorun askerleri Türklerle mücadele etmek istemiştir.
III. Türkler büyük bir zaferle savaşı kazanmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

8. Türkiye Selçuklu Devleti, son hükümdarının (II. Mesut) keder ve hüzün içinde ölümü üzerine parçalandı. 1308 yılında Anadolu'nun genel görünümü şöyleydi: Orta ve Doğu Anadolu Moğol kökenli İlhanlıların Anadolu valilerinin elinde, yine Trabzon Rum İmparatorluğu ve Kilikya Ermeni Krallığı İlhanlılara tâbi durumdaydı. Maraş ve Antep çevreleri ise Memlûkluların elindeydi. Marmara'nın güney ve doğu sahilleri Bizans denetimindeydi. Batı Anadolu, Isparta, Mersin, Kastamonu'da çeşitli Türkmen beylikleri kurulmuştu ancak bunların tamamı İlhanlı Devleti'ne vergi ödemek durumundaydı. Bu beylikler içerisinde Konya'da bulunan Karamanoğulları en güçlü beylik olarak görünürken kendilerini Türkiye Selçuklu Devleti'nin mirasçısı kabul ediyorlardı. Zaman zaman İlhanlı komutanları Anadolu'ya geliyor, kendilerine itaatsizlik yapan Türkmen beylerini cezalandırıyorlardı. Tüm bu gelişmeler yüzünden Anadolu'da can ve mal güvenliği kalmamış, ticari faaliyetler durma noktasına gelmişti.

Yukarıdaki paragraf göz önüne alındığında XIV. yüzyılın başlarında Anadolu'nun durumu ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Siyasi birlik bozulmuştur.
B) Rum ve Ermeni varlığı sona ermiştir.
C) Büyük bir kısmı Moğolların hâkimiyetindedir.
D) Ekonomik faaliyetler canlılığını yitirmiştir.
E) Bazı bölgelerde Türkmen beylikleri ortaya çıkmıştır.

9.

Boz - Ok Kavimleri (Sağ Kol)

GÜN HAN (1. OĞUL)	KAYI	BAYAT	ALKAEVLİ	KARAEVLİ
AY HAN (2. OĞUL)	YAZIR	DÖĞER	DODURGA	YAPARLI
YILDIZ HAN (3. OĞUL)	AVŞAR	KIZIK	BEĞDİLİ	KARKIN

Üç - Ok Kavimleri (Sol Kol)

GÖK HAN (4. OĞUL)	BAYINDIR	PEÇENEK	ÇAVULDUR	ÇEPNİ
DAĞ HAN (5. OĞUL)	SALUR	EYMÜR	ALAYUNTLU	YÜREGİR
DENİZ HAN (6. OĞUL)	İGDİR	BÜGDÜZ	YIVA	KINIK

Oğuz Boylarının Kullandıkları Tamgalar (Semboller)

Görsel incelendiğinde,

I. Semboller genellikle barış ve huzuru temsil etmektedir.
II. Hayvan figürleri sembol olarak kullanılmamıştır.
III. Farklı semboller kullanılması boylar arasında ayırt ediciliği sağlamaya yöneliktir.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

10. **Haçlıların Kudüs'ü Ele Geçirmelerini Gösteren Tablo**

Yukarıdaki tablo incelendiğinde;

I. Kudüs'ün alınmasıyla Haçlı Seferlerinin sona erdiği,

II. insanların yaşama hakkına saygı gösterilmediği,

III. Kudüs şehrinin tahribata uğradığı

yorumlarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

11. Bizanslı tarihçi Zonaras, IX. Konstantin Monomakhos'u Anadolu'nun Türkler tarafından fethinin müsebbibi olarak gösterirken pek de haksız sayılmaz. Bunun sebebi Bizans İmparatorluğu'nun doğu sınırlarında tampon durumunda olan Ani Krallığı'nı ilhak edip Büyük Selçuklular ile sınırdaş hâle gelmesidir. Bölgedeki 50.000 kişilik yerel muhafız gücünü dağıtır ve paralı askerlerden bir ordu kurar. Bu orduyu oluşturan askerlerin ücretlerinin ödenebilmesi için bölgeye dayatılan ağır vergiler de ciddi bir hoşnutsuzluğa sebep olur. Türkmen akınlarının başladığı bir dönemde, savunma savaşında avantaj teşkil edebilecek yerel kuvvetler yerine güçlü surların arkasında kalıp meydan savaşını beklemeyi tercih eden ordu modelinin yetersizliği anlaşılır ancak sistem bir kere bozulmuştur. Hatta Ermeni yerel hanedanları, derebeyi aileleri, askerî ve politik kadrolar yerlerinden edilmiştir.

Verilen metne göre Türklerin Anadolu'yu yurt edinmelerinde;

I. Bizans'ın Doğu Anadolu'da izlediği politika,

II. IX. Konstantin'in askerî ve stratejik tercihleri,

III. Hristiyan dünyasındaki mezhebi bölünmeler

gibi unsurlarından hangilerinin etkili olduğu savunulamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

12. IX. asırda Balkanlarda ve Anadolu'da gücünü korumaya çalışan Bizans İmparatorluğu, büyük bir orduya ihtiyaç duymuştur. Ordusunu her an savaşa hazır tutmak zorunda olan Bizans, ihtiyaç duyduğu parayı karşılamak için zaten zor durumda olan halktan daha fazla vergi toplamaya başlamıştır. Bizans idaresinden bıkan halklar, Selçuklu akınlarına direnmemiştir. Özellikle mezhep farkından dolayı Bizans tarafından büyük baskı ve işkencelere maruz kalan Ermeniler, Türk akınlarına hiç direniş göstermemiştir.

Verilen metinde bahsedilen durumun aşağıdakilerden hangisine yol açtığı söylenemez?

A) Yeni mezheplerin oluşmaya başlamasına
B) Anadolu'da nüfus dengelerinin değişmesine
C) Bizans'ın mali açıdan zorluklar yaşamasına
D) Bizans ve Türk ordularının karşı karşıya gelmesine
E) Türklerin Anadolu'da kolayca ilerlemesine

13. **Harita: XI. Yüzyılın Sonlarında Anadolu'da Yer Alan Beylik ve Devletler**

Verilen haritaya göre Anadolu ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Türk varlığının Batı Anadolu sahillerine ulaştığına
B) Türklerin denizaşırı fetihlerde bulunduğuna
C) Türkiye Selçuklularının Akdeniz'de kıyı sahibi olduğuna
D) Anadolu'da Türk siyasal bütünlüğünün bulunmadığına
E) Bizans'ın siyasi varlığının devam ettiğine

14.

Fotoğrafta yer alan yapılar Kars ilimizde bulunmaktadır. Bu yapıların en geç yapılanı XII. yüzyıl ortalarında inşa edilmiştir.

Verilenlere göre, bahsedilen dönemde Kars ile ilgili;

I. farklı din mensuplarına ev sahipliği yaptığı,
II. korunaklı savunma yapılarına ihtiyaç duyduğu,
III. yapıların Osmanlılar tarafından inşa edildiği

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

15.

Miryokefalon Savaşı'nın Sonuçları:
- Bizans'ın Anadolu'yu Türklerden geri alabilme umutları sona erdi.
- Bu savaştan sonra Anadolu'ya Türkiye denilmeye başlandı.
- Türklerin batıya ilerleyişi hızlandı. Batı Anadolu'da Türk nüfusu arttı.
- Anadolu'daki ticaret yollarının denetimi büyük ölçüde Türkiye Selçuklu kontrolüne geçti.

Miryokefalon Savaşı'nın sonuçlarına bakılarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

A) Türkiye Selçuklularının iktisadi yapısının güçlenmesini sağladığı
B) Yeni fetihlere zemin hazırladığı
C) Anadolu'nun Türk vatanı hâline gelmesini sağladığı
D) Bizans'ın Anadolu'daki nüfuzunun azaldığı
E) Haçlı Seferlerinin başlamasına neden olduğu

16.

Türkiye Selçuklu Ordusu	
Hassa askerleri	Hükümdarın sürekli yanında bulnunan atlı ve yaya askerlerdi. Üç ayda bir devletten maaş alırlardı.
Sipahiler (İkta askerleri)	Tamamen Türklerden oluşan askerlerdi. Maaş yerine ikta (dirlik) denilen tımar topraklarını alan sipahiler genelde atlı birliklerdi. Savaş zamanı ikta sahibi ile birlikte orduya katılırlardı.
Türkmenler	Uç bölgelerinde her an savaşa hazır durumda bulunan birliklerdi.
Devlete bağlı beylik askerleri	İhtiyaç duyulduğu zaman savaşa davet edilirlerdi.
Donanma	Donanma komutanlarına Reisül Bahr denirdi.

Verilen bilgilerden hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Selçuklu hâkimiyet sahasının deniz kıyılarına ulaştığına
B) Sınır bölgelerinin korunması için birlikler oluşturulduğuna
C) Toprak sistemine dayalı askerî yapının varlığına
D) Askerliğin vatan hizmeti hâline getirildiğine
E) Egemenlik altındaki beyliklerin asker gönderdiğine

17. Türkiye Selçuklularında İkta Uygulaması:

Mülkiyeti devlete ait olan mirî araziler meliklere, emirlere ve valilere hizmet karşılığı verilirdi. Arazi iyi işletildiği sürece verilen kişide kalır ve o kişi miras olarak bırakabilirdi. Araziyi üç yıl boyunca işletemeyen kişilerden tarlanın işletme hakkı geri alınırdı. İkta sahipleri kendilerine verilen araziler üzerinde asker beslemekten ve bu askerlerin eğitimini sağlamaktan sorumluydu. Savaş zamanı bu askerlerle birlikte savaşa katılırdı. Bunun yanında vergi toplamak ve bulundukları bölgenin güvenliğini sağlamakla da sorumluydular. İkta sahiplerinin bulundukları bölgelerde kale yaparak güçlenmelerini önlemek amacıyla iki yılda bir yerleri değiştirilirdi.

Buna göre ikta uygulaması ile ilgili,

I. Merkezî otoriteyi güçlendirici önlemler alınmıştır.
II. Yerel otoritelerin oluşması engellenmek istenmiştir.
III. Devlet hazinesinin giderleri artmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

18. **Harita: Türkiye Selçukluları Dönemi'nde Anadolu'daki Başlıca Ticaret Yolları**

Verilen harita incelendiğinde,

I. Kervansaraylar ticaret yolları üzerinde kurulmuştur.

II. Anadolu'nun batısında ticaret yolları seyrekleşmiştir.

III. Ticaret yollarının bazıları sahil şehirlerine kadar ulaşmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

19. Orta Çağ Avrupa'sının XI. yüzyıl itibariyle gerçekleştirdiği Haçlı Seferlerine karşı Anadolu'da esas direnişi gösteren devlet Anadolu Selçukluları olmuştur. İslam coğrafyasının güvenliğinin sağlanması adına yapılan mücadeleler özellikle Anadolu'da Türk-İslam varlığının korunmasında önem arz etmiştir.

Bu bilgiye göre;

I. Anadolu Selçuklu Devleti'nin sınırlarını genişlettiği,

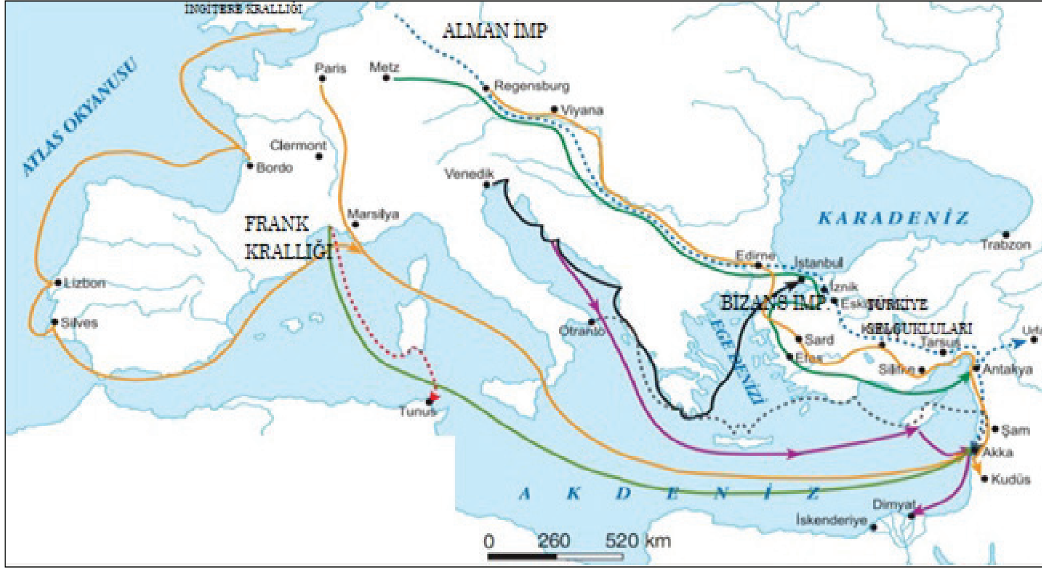
II. Anadolu Selçuklu Devleti'nin İslam dünyasının korunmasına katkı sağladığı,

III. Haçlı Seferlerinin başarıya ulaştığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) II ve III.

20. **Harita: Haçlı Seferleri**

Haçlı Seferleri ile ilgili verilen haritaya göre,

I. Hem deniz hem de kara üzerinden seferler düzenlenmiştir.

II. Akdeniz ticareti gelişmiştir.

III. Anadolu'nun güneydoğusuna sefer düzenlenmiştir.

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

21. Moğol İstilası ile Anadolu'da bozulan Türk siyasi birliği toplumun farklı sahalara yönelmesine sebep olmuş, idari olarak kontrolü kaybeden Türkler dinî ve kültürel alanlarda etkinlik kazanmıştır.

Bu duruma örnek olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

A) Haçlı Seferlerine karşı başarılı mücadeleler verilmesi

B) Anadolu'da yeni Türk-İslam beyliklerinin kurulması

C) Beylikler arasında siyasi çekişmelerin yaşanması

D) Anadolu Selçuklu Devleti'nin yıkılma sürecine girmesi

E) Ünlü mutasavvıfların bu dönemde yetişmesi

22. Türk akınlarının Anadolu üzerinde yoğunlaştığı sıralarda; Bizans İmparatorluğu'nda 1042'den 1081'e kadar 11 imparator değişmiştir. Hatta Botaniates ve Melissenos gibi Büyük Selçuklulardan yardım alarak imparator olmaya çalışanlar da olmuştur. Bu durumu fırsat olarak kullanan Selçuklular, istedikleri yardımları yaparak bazı şehir ve bölgeleri ele geçirmeye ve buralara Türk göçer aileleri iskân etmeye başlamışlardır.

Verilen metne göre aşağıdaki yorumlardan hangisine ulaşılamaz?

A) Türklerin Anadolu'yu vatan edinmeye çalıştığı
B) Bizans'ın siyasal anlamda istikrarsızlıklar yaşadığı
C) Büyük Selçukluların hâkimiyet sahasını genişlettiği
D) Anadolu'da siyasal bütünlüğün sağlandığı
E) Büyük Selçukluların fetihlerde kalıcılığı sağlamaya çalıştığı

23. 1243 Kösedağ Savaşı ve sonrasında Anadolu'da gerçekleşen Moğol istilaları ile Anadolu Selçuklu Devleti yıkılma sürecine girmiştir. Anadolu Selçuklu Devleti'ne bağlı beylikler bağımsızlıklarını ilan ederek siyasi otorite boşluğuna neden olmuşlardır.

Yalnızca bu bilgiye bakılarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Moğollar Anadolu'ya hâkim olmuştur.
B) Türklerin Anadolu'ya yerleşme süreci başlamıştır.
C) Moğollar ile Anadolu beylikleri birlikte hareket etmişlerdir.
D) Anadolu'da merkeziyetçi yapı bozulmuştur.
E) Anadolu'da Türk varlığı sona ermiştir.

10. SINIF TARİH

2. Ünite

1. Çelebi Mehmet döneminde gerçekleşen ilk Osmanlı Venedik deniz savaşını Osmanlı Devleti kaybetmiştir. Ancak bu savaş Türk denizciliğinin tecrübe kazanması açısından son derece önemli olmuştur.

Yalnız bu bilgiye dayanarak;

I. Osmanlı Devleti'nin denizcilikte henüz deneyimsiz olduğu,
II. Venediklilerin Ege Denizi'ne hâkim olduğu,
III. Osmanlı Devleti'nin kara savaşlarında üstün olduğu

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

2. Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren batıya doğru ilerlemiş ve Hristiyan unsurlara hâkim olmuştur. Fethettiği bölgelerdeki insanların dinî inançlarına karışmamış, bölge halkına adaletli davranmıştır. Böylece fethettiği bölge halkının takdirini kazanmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Sınırların genişlediği
B) Anadolu'da siyasi birliğin sağlandığı
C) Hoşgörü politikasının uygulandığı
D) Adalete önem verildiği
E) Gayrimüslim halk tarafından yönetimin benimsendiği

3. Osmanlı Devleti Balkanlarda uyguladığı iskân siyasetinde, hayvanlarına otlak bulmak için mevsimlik olarak yer değiştiren konargöçer Türkmenlere öncelik tanımıştır. Fethedilen yerlere nakledilen bu kişilerin kullanımına toprak verilmiştir.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin uyguladığı iskân politikası ile ilgili aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Tarımsal üretimin artırılmak istendiği
B) İskân faaliyetlerinin devlet tarafından teşvik edildiği
C) Hayvancılığa dayalı üretimin kısıtlanmaya çalışıldığı
D) Konargöçerlerin yerleşik hayata geçirilmesi için çaba harcandığı
E) Fethedilen yerlerin Türkleştirilmek istendiği

4. Ankara Savaşı, iki Türk devleti olan Osmanlı ve Timur Devleti arasında meydana gelmiştir. Savaş neticesinde Anadolu'daki beyliklerin bir kısmı tekrar bağımsızlıklarını kazanırken Osmanlı Devleti yıkılma tehlikesi geçirmiştir. Anadolu'nun bazı şehirleri Timur tarafından yağmalanmıştır.

Bu duruma bağlı olarak Ankara Savaşı'nın Türk dünyası üzerindeki etkileri arasında aşağıdakilerden hangisi <u>gösterilemez</u>?

A) Anadolu'da Türk siyasi birliğini parçalama
B) Türk dünyasındaki dayanışmayı zayıflatma
C) Balkanlarda Osmanlı fetihlerini durdurma
D) Türk hanlıkları üzerinde Rus baskısını artırma
E) Osmanlı hâkimiyetini zayıflatma

5. Osmanlı Devleti'nde, özellikle Kuruluş Dönemi'nde gerçekleştirilen birçok fethin batıya yönelik olduğu görülür. Marmara ve Trakya'da etkinlik kazanan fetihlerle gayrimüslim Bizans ve Balkan ülkeleri ile sıklıkla mücadele edilmiştir.

Bu durumun sebebi olarak aşağıdakilerden hangisi gösterilebilir?

A) Batı kültüründen etkilenmeleri
B) Avrupa'da Otuz Yıl Savaşlarının yaşanması
C) Doğu'da güçlü devletlerin bulunması
D) Anadolu'da Türk siyasi birliğini sağlama amacı
E) Gaza fikriyle hareket etmeleri

6. Orhan Bey, I. Murat ve Yıldırım Bayezid dönemlerinde gerçekleştirilen fetihlerin Marmara Denizi çevresi ve Trakya'da yoğunlaştığı görülür. Elde edilen başarılı sonuçlarla Bizans'ın merkezi olan İstanbul'a askerî yardımların gelmesi engellenmeye çalışılmıştır.

Buna göre;

I. İstanbul'un fethi için zemin hazırlandığı,
II. Anadolu beylikleriyle birlikte hareket edildiği,
III. fetihlerin stratejik bir plan dâhilinde gerçekleştirildiği

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) I, II ve III.

7. **Harita: I. Murat Dönemi'nde Osmanlı Devleti**

Bu haritaya göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Bizans'ın Avrupa Devletleri ile kara bağlantısının kesildiğine
B) Güçlü bir donanmaya sahip olduğuna
C) Orta Avrupa'da hâkimiyet kurduğuna
D) Anadolu siyasi birliğini sağladığına
E) Karadeniz ticaretinde etkili olduğuna

8.

BİR DEVRE MÜHRÜNÜ VURAN DEVLETİN KURUCUSU: OSMAN GAZİ

1258 Ertuğrul Gazi'nin 3 oğlundan birisi olan Osman Gazi, 1258' de doğdu.

1281 1281'de 23 yaşında kabiliyet ve cengaverliğiyle Ertuğrul Gazi'nin en küçük oğlu olmasına rağmen beyliğe seçildi.

1298 1298'de Bilecik ve Yarhisarı fethetti ve Selçuklu Sultanı tarafından kendisine uç beyliği verildi.

1299 1299'da İnegöl'ü fethetti. Karacahisar'da kendi adına hutbe okuttu ve oraya kadı tayin etti.

1301 1301'de İznik kuşatmasına başladı.

1302 Bizans ile yapılan Koyunhisar Savaşı'nı kazandı ve Anadolu'da karizmatik bir bey olarak ön plana çıktı. Bu savaş aynı zamanda Osmanlı Devleti'nin kuruluşu olarak kabul edildi.

1324 1324'de hastalanan Osman Gazi, beyliği oğlu Orhan Gazi'ye devretti.

Osman Gazi

Osman Gazi ve faaliyetleri hakkında verilen bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Osmanlı Beyliği'nin Selçuklulara bağlı olarak ortaya çıktığına
B) Osman Gazi'nin Bizans ile mücadele ettiğine
C) Osmanlı Devleti'nin askerî bir mücadele sonucunda resmen kurulduğuna
D) Osman Gazi'nin Türk beyliklerinden toprak aldığına
E) Adalet işlerine önem verildiğine

9. Paul Wittek; Osmanlı Devleti'nin kuruluş sürecinde ve kısa sürede büyümesinde etkili olan temel sebebin gaza inancı olduğunu vurgular.

Aşağıda verilen gelişmelerden hangisi bu duruma örnek olarak gösterilebilir?

A) Anadolu siyasi birliğinin sağlanması
B) Moğol İstilası ile demografik yapının değişmesi
C) Fetihlerin genellikle batıya yönelik olması
D) Türkmen beyliklerine karşı barışçıl bir politika izlenmesi
E) Memlûk Devleti'ne karşı mücadeleye girişilmesi

10. Osman Bey, Bizans ile yapılan 1302 Koyunhisar Savaşı sonrası, Türk-İslam devletlerinde hükümdarlık alametlerinden biri olarak kabul edilen hutbeyi kendi adına okutmuştur.

Bu durum aşağıda yer alan ifadelerden hangisinin bir göstergesi olabilir?

A) İslamiyet öncesi Türk geleneğinin devam ettirildiğinin
B) Beyliğin bağımsız hâle geldiğinin
C) Devletleşme sürecinin tamamlandığının
D) İstanbul kuşatmasına hazırlanıldığının
E) Rumeli'de siyasi birliğin sağlandığının

11. Fuat Köprülü'ye göre Osmanlı Devleti'nin kısa sürede büyümesi ve yükselmesindeki temel faktörler; beyliğin uç bölge oluşu, Bizans ile mücadele etmesi ve Ahilerin desteğini almasıdır.

Bu bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin büyümesinde;

I. coğrafi,
II. siyasi,
III. kültürel

alanlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

12. Osmanlı Beyliği'nin kurucularının; menşei, hangi boya mensup oldukları, Anadolu'ya ilk ne zaman geldikleri, hangi yörelerde yaşadıkları ve hatta beyliğin tam olarak ne zaman ve nerede kurulduğu hâlâ tartışma konusudur. Gerek hanedanın ortaya çıkışı gerekse beyliğin kuruluşu konularında tarihçiler, başta Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı belgeleri olmak üzere mevcut bilgilerden hareketle birtakım çıkarımlar ortaya koymuş ve farklı görüşler ileri sürmüşlerdir.

Osmanlı Beyliği'nin kuruluşu üzerine çalışmalar yapan tarihçilerin ileri sürdüğü görüşlerin farklılık göstermesinde;

I. beyliğin kuruluşu ile ilgili kaynakların yetersiz olması,
II. tarîhi olayların, zamanında kayıt altına alınmaması,
III. beyliğin geniş bir coğrafyada kurulması

durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I, II ve III.

13. Karacahisar'ın fethinden sonra burayı merkez yapan Osmanlılar, buraya ilk kadı olarak Dursun Fakih'i tayin etmiştir. Ayrıca şehirde bir pazar kurularak vergi toplanmaya başlanmıştır.

Buna göre Osmanlı Devleti ile ilgili;

I. devletleşme yolunda adım atıldığı,
II. tarım gelirlerinin artırıldığı,
III. adli ve idari işlerin yürütüldüğü

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

14. **Ece:** 1302 yılında Koyunhisar Savaşı'nda Osman Bey komutasındaki birlikler Bizans ordusunu yenmeyi başardı. Bunun sonucu olarak kısa sürede Bursa Ovası'nda yer alan pek çok yerleşim birimi Osmanlıların eline geçti. 1326'da fethedilen Bursa, Osmanlı başkenti oldu.

Aysun: 1329 yılında gerçekleşen Palekanon Savaşı'nda Sultan Orhan, Bizans İmparatoru III. Andronikos'u mağlup etti. 1331'de İznik, 1337 yılında da İzmit Osmanlılar tarafından fethedildi.

Diyalogda geçen konu ile ilgili arkadaşlarından sonra söz alan Can'ın aşağıdaki yorumlardan hangisini yapması doğru olur?

A) Anadolu beylikleri daha bağımsız hareket etmeye başlamıştır.
B) Bizans'ın Avrupa ile kara bağlantısı kesilmiştir.
C) Osmanlı Devleti, Balkan devletlerine siyasi üstünlük sağlamıştır.
D) Bizans, Osmanlı Devleti'ni askerî yollarla durduramamıştır.
E) Osmanlı Devleti devletleşme sürecini tamamlamıştır.

15. Osman Bey, ilk zamanlarda Ertuğrul Gazi'nin Rum tekfurlarıyla iyi geçinme siyasetine devam etmiş ve bu sayede beyliği güçlendirmeyi amaçlamıştır. Osmanlıların kurulduğu Bitinya Bölgesi'nde, Bilecik ve İnegöl tekfurları ön plana çıkmıştır. Kayılar, yaylak ve kışlakları arasında gidiş-geliş yaparken İnegöl tekfurunun topraklarını kullanmak zorunda kalmıştır. Bu yüzden Osmanlılar, sorun yaşadıkları İnegöl tekfuruna karşı Bilecik tekfuru ile iyi geçinmeye çalışmıştır.

Yukarıda yer alan bilgilere göre Osmanlılar ile ilgili,

I. beyliğin çıkarlarına göre hareket edildiği,
II. askerî bakımdan güçlendiği,
III. Bizans'ın iç işlerine karışıldığı

yorumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

16.

Osman Bey ile kardeşi Gündüz Alp arasında beyliğin genişletilmesi ile ilgili şöyle bir konuşma geçmektedir.

Kardeşim bu ülkeleri nasıl fethedelim, nasıl hareket edelim.

Yapılması gereken komşularımızla iyi geçinip dostluk kurmaktır. Fethettiğimiz yerleri mamur hale getirmektir.

Gündüz Alp'i Gösteren Temsilî Resim

Osman Bey'i Gösteren Temsilî Resim

Görselde verilen diyaloğa göre Osman Gazi;

I. barışçıl olma,

II. hâkimiyet sahasına hizmet etme,

III. amaca ulaşmada her yolu kullanma

düşüncelerinden hangilerini benimsemiştir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

17. Osmanlı Devleti ile Haçlılar arasında 1364 yılında gerçekleşen ve Osmanlıları Balkanlardan atmak için yapılan Sırpsındığı Savaşı'nı Osmanlı ordusu kazandı. Haçlı ordularıyla yapılan bu ilk savaşın sonucunda Batı Trakya ve Edirne'nin güvenliği sağlandı, Balkanların fethi kolaylaştı.

Bu bilgilere göre,

I. Osmanlı Devleti'nin Rumeli'de toprakları vardır.

II. Bursa'dan sonra Edirne başkent olmuştur.

III. Osmanlı ordusu bir daha Haçlılarla savaşmamıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

18. Orhan Gazi, Bizans'ta yaşanan taht kavgalarında kayınpederi olan Kantakuzen'e yardım etmiş ve tahta geçmesini sağlamıştır. Daha sonra Balkan topraklarında zor durumda kalan Bizans; Sırplara karşı Orhan Gazi'den yardım istemiş ve yardımlarına karşılık olarak da Gelibolu'daki Çimpe Kalesi'ni Osmanlılara vermiştir. Osmanlı Devleti buraya yerleşmiş ve Rumeli'de ilerlemek için bir üs olarak kullanmıştır.

Buna göre;

I. Kantakuzen'in Osmanlı desteğiyle Bizans'a imparator olduğu,
II. Bizans ve Osmanlı'nın iş birliği yaptığı,
III. Türklerin Balkanlara kalıcı olarak yerleştiği

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

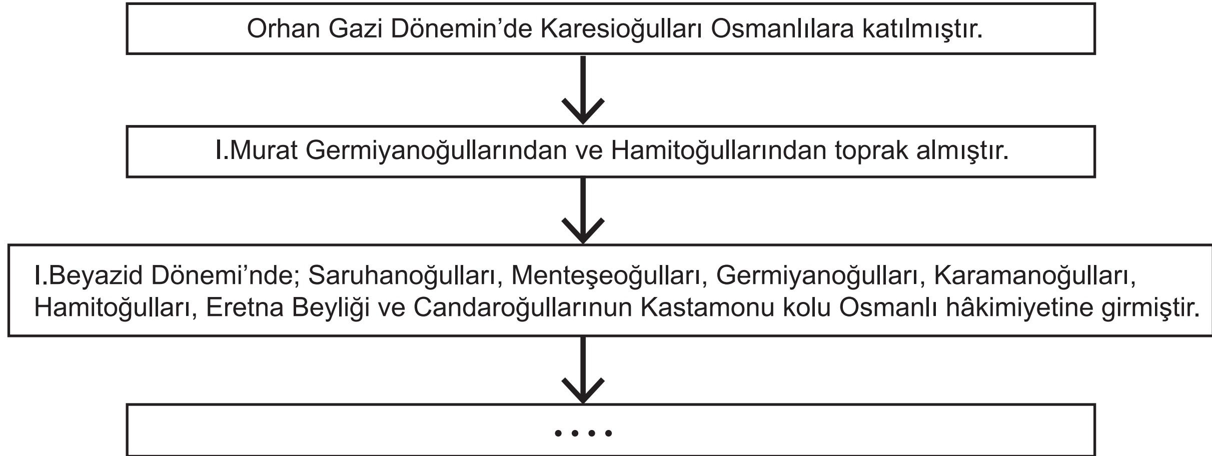
A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

19. Osmanlı padişahları, Ankara Savaşı'ndan İstanbul'un Fethi'ne kadar geçen süreç içerisinde Türk kimliklerini ön plana çıkarmaya çalışmışlar ve soylarının Kayı Boyu'na dayandığını daha fazla vurgulamışlardı.

Osmanlı Devleti'nin bu politika ile aşağıdakilerden hangisini amaçladığı söylenebilir?

A) Devşirme sisteminin uygulanmasını kolaylaştırmak
B) İktidarlarını meşru bir zemine oturtmak
C) Boy teşkilatlanmasına göre hareket etmek
D) Taht kavgalarını engellemek
E) Osmanlı vatandaşlığını ortak kimlik hâline getirmek

20.

Diyagramda boş bırakılan sonuç bölümüne,

I. Osmanlı sınırları genişlemiştir.
II. Gaza ve cihat anlayışıyla hareket edilmiştir.
III. Anadolu siyasi birliği büyük ölçüde sağlanmıştır.

yargılarından hangileri getirilemez?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

21. **Harita: I. Bayezid Dönemi Osmanlı Devleti**

Yıldırım Bayezid Dönemi Osmanlı sınırlarını gösteren bu haritadan çıkarılabilecek en doğru yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gayrimüslimlerin büyük bir kısmı Orta Anadolu'da yaşamaktadır.
B) Akdeniz'deki ticari üstünlük Osmanlı denizcilerine geçmiştir.
C) Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.
D) Önemli ticaret yollarının kontrolü Osmanlı tüccarlarındadır.
E) Osmanlı Devleti, Anadolu'nun büyük bir kısmına hâkim olmuştur.

22. **Harita: 1302-1448 Yılları Arası Osmanlı Devleti Kuruluş Devri Siyasi Gelişmeleri**

Yukarıdaki harita incelendiğinde Osmanlı Devleti ile ilgili olarak;

I. hem Anadolu'da hem de Balkanlarda askerî faaliyette bulunduğu,
II. Anadolu'da Haçlı ordularıyla mücadele ettiği,
III. savaşları galibiyetle sonuçlandırdığı

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) Yalnız III.   D) I ve II.   E) I, II ve III.

23. Aşağıda yer alan görselde Osmanlı istimâlet (hoşgörü) politikasının simgelerinden biri olan Kosova Prinize Cami ve klise yan yana yer almaktadır.

Yukarıda verilenler incelendiğinde;

I. Müslüman ve Hristiyan nüfusun birlikte yaşadığı,

II. dinî alanda birliğin sağlandığı,

III. farklı dinlerin bir arada var olabildiği

durumlarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I ve III.

24. 1402 Ankara Savaşı öncesi taraf hükümdarların düşünceleri aşağıdaki görselde verilmiştir.

YILDIRIM BAYEZİT

Siyasi varlıklarına son verdiğimiz Türkmen beyleri (Germiyanoğulları, Menteşeoğulları ve Aydınoğulları) Timur'a sığındılar. Timur, bana bir mektup göndererek Osmanlı devletinin kendisine bağlanmasını, Anadolu beylerinden alınan yerlerin eski sahiplerine verilmesini ve Kara Yusuf ile Ahmet Celayir'in kendisine teslim edilmesini istiyor. Diğer yandan Timur, denetimimiz altında olan Sivas'a girerek şehri tahrip etti ve Ankara'yı da kuşattı.

TİMUR

Büyük bir cihan imparatorluğu kurmak istiyorum. Bu yüzden Çin'e düzenleyeceğim seferde arkamda güçlü bir devlet bırakmak istemiyorum. Diğer yandan bazı Türk beylikleri bana sığınarak yardım talep etmekteler. Topraklarını ele geçirdiğim Bağdat Hükümdarı Ahmet Celayir ile Karakoyunlu Hükümdarı Yusuf, Osmanlı'ya sığınmış durumdalar. Yıldırım'dan talep etmeme rağmen bu hükümdarları bana teslim etmek istemiyor.

Verilen bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisi doğrudur?

A) Hükümdarlar arasındaki çıkar çatışması savaşa dönüşmüştür.

B) Timur, Anadolu'da siyasi birliği sağlama amacındadır.

C) Bayezid, barışçıl yollarla sorunu çözme isteğindedir.

D) Anadolu coğrafyası eski önemini kaybetmiştir.

E) Karakoyunlu hükümdarı Timur'u desteklemiştir.

10. SINIF TARİH

3. Ünite

1. Osmanlı askerî teşkilatının temelini, Osman ve Orhan Bey'in sancağı altında toplanan Türkmen savaşçılar oluşturmuştur. Osmanlı Beyliği'nin başlangıçta bir ordusu yoktur. Gerektiğinde, gazilerden oluşan ve tamamı atlı olan aşiret kuvvetlerinin bir yerde toplanması sağlanmış ve sefere çıkılmıştır. Savaş bitince bu kuvvetler dağılmış ve herkes işinin başına dönmüştür. İşte ilk fetihleri yapanlar, bu uç Türkmen kuvvetleridir. Uç gazileri; geniş araziyi süratle fethetmiş, köylere hâkim olmuş ve kalelerin etrafına küçük kuleler inşa ederek uzun süren kuşatmalarla buraları teslim almıştır.

Buna göre ilk dönem Osmanlı askerî teşkilatı ile ilgili,

I. Düzenli ordu teşkilatı kurulmamıştır.

II. Büyük bir kısmı yaya birliklerinden oluşmaktadır.

III. Alınan topraklarda aşiret kuvvetlerine yerleşme hakkı tanınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

2. Osmanlı Devleti askerî teşkilatında uygulanmış olan "Pencik Sistemi" **ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

A) Yeniçeri Ocağı'nın asker ihtiyacını karşılamıştır.

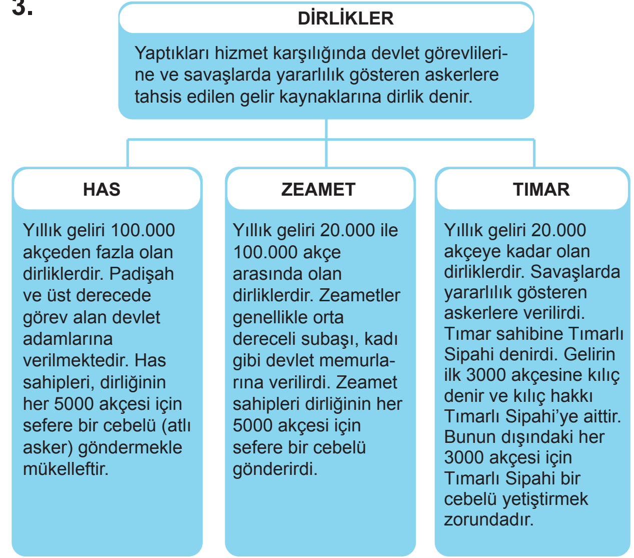
B) Asker temini gayrimüslim esirler arasından sağlanmıştır.

C) Esirler belli bir dönem Türk ailelerinin yanında kalmıştır.

D) XIX. yüzyıla kadar varlığını sürdürmüştür.

E) Esirler askerî eğitim için "Acemi Ocağı" adı verilen teşkilata alınmıştır.

3.

Verilen tablodan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Yıllık geliri en yüksek olan toprak Tımarlı Sipahi'ye verilmiştir.

B) Toprak sistemi sayesinde hazineye yük olmadan büyük bir ordu beslenebilmektedir.

C) Toprağın mülkiyeti devlet görevlilerine verilmiştir.

D) Özel mülkiyet teşvik edilmiştir.

E) Toprak geliriyle beslenen askerler merkez ordusunu oluşturmaktadır.

4. Türkler ilk zamanlardan itibaren kadın, erkek, çocuk, yaşlı demeden her zaman savaşa hazırlıklı olmuşlardır. Türkler askerlik görevini vatan borcu olarak bilmiş, bu vazifeyi gönüllü olarak yapmışlardır. Osmanlı Beyliği'nin Kuruluş Dönemi'nde de kadınlar Bâcıyân-ı Rûm birliğini kurmuşlardır.

Bu bilgilere göre Türk toplum yapısı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Düzenli askerî birlikler kurmuşlardır.

B) Ordu-millet anlayışı hâkim olmuştur.

C) Kadınlar her alanda etkin bir konumdadırlar.

D) Şeri esaslar toplumsal hayatı düzenler.

E) Çocuklar ve kadınlar ordunun asli unsurudur.

5. Osman Gazi ve Orhan Gazi devirlerinde, özellikle kale kuşatmalarının bir hayli uzun sürdüğü görülmektedir. Bu yıllarda yapılan fetihlerde, daimî ordunun eksikliği anlaşılmış ve düzenli orduya olan ihtiyaç kendini hissettirmiştir.

Bu iddiayı dile getiren bir araştırmacı,

I. Pençik sisteminin uygulanmasından vazgeçilmiştir.
II. Donanma gücüne olan ihtiyaç artmıştır.
III. İlk yıllarda ordu birlikleri düzenli ve disiplinli yapıya sahip değildir.

yargılarından hangilerini söylerse görüşlerini temellendirmiş olur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

6. Osman ve Orhan Bey zamanlarındaki fetih siyasetinde gazilerin çok önemli bir yeri vardır. Yıldırım Bayezid döneminde ise gaza geleneğinin daha da canlandırıldığı söylenebilir. İstanbul'un fethinden sonra gaza ruhu, bizzat Fatih Sultan Mehmet'te ve sınır boylarındaki mevcut akıncı birliklerinde devam etmiştir.

Bu bilgilerin aşağıdaki yargılardan hangisine kanıt oluşturduğu söylenebilir?

A) Gönüllü askerî birlikler İstanbul'un fethinden sonra önem kazanmıştır.
B) Tımarlı Sipahilerin kurulmasıyla gaziler merkez ordusuna alınmıştır.
C) Kale kuşatmalarında gaziler önemli bir rol oynamıştır.
D) Kuruluş döneminde var olan gaza ruhu yükselme döneminde de devam etmiştir.
E) Yıldırım Bayezid Kapıkulu Ocağı'nın temelini gazilerden oluşturmuştur.

7. Garipname'ye göre Alplar; hiçbir şeyden ürkmemeli, pazusunda, kolunda kuvvet olmalı, serden vazgeçmeli, iyi bir atı, zırhı, kılıcı ve yayı olmalı ayrıca ardında yürüyen ve güvenebileceği bir dostu olmalıdır.

Buna göre Alpların;

I. cesaret,
II. askerî beceri,
III. ateşli silah kullanımı

özelliklerinden hangilerine sahip olması gereklidir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

8. Mehmet Fuat Köprülü'ye göre Osmanlı Beyliği'nin kurulup gelişmesinde beyliğin kurulduğu bölgenin jeopolitik durumu da önemli bir etken olmuştur.

Buna göre Osmanlı'nın;

I. Bizans sınırında ortaya çıkması,
II. Moğol baskısından uzak bir yerde kurulması,
III. hoşgörülü ve adaletli bir yönetim uygulaması

özelliklerinden hangileri bu düşünceyi desteklemektedir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

9. Osmanlı Devleti'nde;

- İlk kez Orhan Bey zamanında yaya ve müsellem adı altında düzenli ordu oluşturulmuş, ayrıca mesleği tamamen askerlik olan ve beylerbeyleri komutasında savaşa katılan azeb birliği kurulmuş,
- Karesioğullarının ele geçirilmesiyle donanma oluşturulmuş,
- I. Murat Dönemi'nde devşirme sistemi ve tımar sistemi uygulanmaya başlanmıştır.

Bu gelişmelerin;

I. deniz gücünün oluşmaya başlaması,
II. kurumsallaşma sürecinin yaşanması,
III. askerî harcamaların artması

durumlarından hangilerine ortam hazırladığı söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve III. E) I, II ve III.

10. • Bizans sınırında kurulan Osmanlı Beyliği'nin ilk savaşçı sınıfı, Osman Gazi'nin etrafında gaza ve ganimet amacıyla toplanan Alplar ve Gazilerdir.
- Osman Gazi'nin yaptığı başarılı askerî faaliyetler Türkmen aşiretlerinin katılımını sağlamıştır.
- Osman Gazi, kendi safında savaşa katılan Türkmenlere ganimetlerden pay vermiş ve ele geçirilen topraklara yerleşme hakkını da tanımıştır.

Buna göre Osmanlı Beyliği ile ilgili;

I. bir uç beyliği olduğu,
II. düzenli bir orduya sahip olmadığı,
III. devlet kurumlarının oluşmaya başladığı

yorumlarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

11. Osmanlı Devleti'nin ilk düzenli ordusu Bursa'nın fethinden sonra Vezir Alaeddin Paşa ve Bursa Kadısı Çandarlı Kara Halil'in teklifi doğrultusunda Türk gençlerinden meydana getirilmiştir. Bunların atsız olanlarına yaya, atlı askerlerine de müsellem adı verilmiştir. Ayrıca bu gençlerin savaş zamanlarında alacakları ücret, giyecekleri elbise ve sarığın renk ve biçimi tespit edilmiştir.

Buna göre ilk düzenli orduyla ilgili olarak,

I. Osman Bey döneminde oluşturulmuştur.
II. Kurulmasında devlet adamlarının etkisi vardır.
III. Askerlerin kıyafetlerinde düzenlemeler yapılmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) II ve III.

12. Ahi teşkilatı, şehirlerde esnaf ve zanaatkârların sosyal ve ekonomik olarak örgütlenmesiyle ortaya çıkmıştır, aynı zamanda dinî, ahlaki ve askerî bir özellik taşımaktadır. Fethedilen bölgelerin nasıl yönetileceği ile ilgili beylere danışmanlık yapmak gibi önemli görevleri de üstlenmiştir.

Buna göre Ahi teşkilatıyla ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Mesleki ve kültürel bir örgütlenme oldukları
B) Tarımsal üretim faaliyetlerini planladıkları
C) Yöneticilere danışmanlık hizmeti sundukları
D) Şehir ekonomisinde rol oynadıkları
E) Sadece ekonomik bir özellik taşımadıkları

13. Tımar sahipleri, savaş zamanında hazırladıkları cebelülerle birlikte sancak beyinin emrinde sefere katılırdı. Seferler sırasında Tımarlı Sipahilerin onda biri, yaşadıkları yerde bırakılırdı.

Osmanlı Devleti bu uygulama ile;

I. bölgenin korunması,
II. üretimin devamlılığı,
III. adli kararların verilmesi

durumlarından hangilerini amaçlamış olabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

14. Osmanlı köylüsünün devlete ve sipahiye karşı görevlerinin sınırları kanunlarla belirlenmişti. Bu görevleri dışında reayanın karşılıksız çalıştırılması yasak olup köylünün keyfî hareket etmesine ve toprağı izinsiz terk etmesine asla müsaade edilmezdi.

Osmanlı Devleti bu uygulamayla;

I. mali,
II. idari,
III. sosyal

alanlardan hangilerinin bozulmasını engellemeye çalışmıştır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve II. E) I, II ve III.

15. Tımarlı Sipahi'nin

- Reayadan kanunla belirlenen oranlarda vergileri toplamak,
- Üretimin yükselmesi için gerektiğinde köylüye tohumluk zahire ya da nakit yardımında bulunmak,
- Vergileri toplayarak hem kendini geçindirmek hem de tımarın büyüklüğüne göre asker yetiştirmek ve seferlere katılmak,
- Üretimde sürekliliği sağlamak, toprağın boş bırakılmaması ve güvenliğin sağlanması için gerekli tedbirleri almak gibi görevleri vardır.

Buna göre Tımarlı Sipahi ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Topladığı vergilere karşılık asker yetiştirir.
B) Üretimin artırılması için gerekli tedbirleri alır.
C) Bulunduğu bölgede devlet otoritesini temsil eder.
D) Devlet adına vergileri toplar.
E) Vergi oranlarında düzenleme yapar.

16. Osmanlı Devleti'nde devşirme kökenli yeniçeriler ve yöneticiler, Tımarlı Sipahilere karşı bir denge unsuru oluşturmuştur. Osmanlılar, bu askerî gruplardan herhangi birisinin imtiyazlı ve güçlü bir sınıf hâline gelmesine izin vermemiştir.

Osmanlı Devleti bu uygulama ile aşağıdakilerden hangisini amaçlamıştır?

A) Merkezî otoriteyi güçlü tutmayı
B) Eyaletlerin yönetimini kolaylaştırmayı
C) Seyfiye sınıfı arasında eşitlik sağlamayı
D) Gaza anlayışını canlı tutmayı
E) Üretimi sürekli hâle getirmeyi

17. Tımar; geçimleri veya hizmetlerine ait masrafları karşılamak üzere bir kısım asker ve memura, vergi toplama yetkisinin devredilmesi anlamına gelmektedir. Paranın kullanımı ve naklî, günümüzdeki kadar gelişmediği için merkezî hazineye alınması gereken vergiler hem nakit hem de ürün olarak toplanmıştır. Toplanan bu vergilerin bir kısmı bölgedeki devlet görevlilerinin maaşlarını karşılamak için bırakılmış ve kalan kısmı hazineye aktarılmıştır.

Buna göre Tımar Sistemi'yle ilgili;

I. Özel mülkiyet desteklenmiştir.
II. Hazineden para çıkmadan maaşlar ödenmiştir.
III. Toprağı işleme hakkı asker ve memurlara verilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III.
D) I ve III. E) II ve III.

18. Osmanlı Devleti'nde öncü kuvvetler, akıncı, deli gibi hafif süvari ve azeb gibi hafif piyade birliklerinden oluşurdu. Öncü süvari birliklerinden olan akıncıların varlığı Osman Gazi zamanına kadar uzanır. Bir ocak şeklinde teşkilatlanmalarında Gazi Evrenos Bey'in büyük emeği geçmiştir. Yeniçeri Ocağı'nın kurulmasından sonra görevleri sadece sınır boylarına inhisar eden akıncıların özel bir statüsü vardı. Devlet akıncılar için kışla tahsis etmez, onlara maaş vermez, teçhizat ve silah sağlamazdı. Akıncılar her türlü ihtiyaçlarını kendileri temin ederler, genellikle düşmandan aldıkları ganimetle geçinirler, buna mukabil devlete vergi vermezlerdi.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde öncü kuvvetlerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Atlı ve yaya birliklerinden oluştuğu
B) Yeniçeri Ocağı'nın kurulmasından sonra işlevlerinin değiştiği
C) Kuruluş döneminden itibaren orduda yer aldıkları
D) Rütbe ve derecelere göre teşkilatlandıkları
E) Kendisine has bir teşkilatlanma yapısının olduğu

19. Osmanlı Devleti'nde, tımar sisteminin uygulandığı eyaletlerde yapılan sayımlara "tahrir" adı verilir. Tahrir yapmanın esas amacı, eyaletlerdeki nüfus ve gelir kaynaklarını tespit etmek ve bunları devlet görevlilerine, şahıslara ve vakıflara hizmetleri karşılığında; maaş, mülk ve gelir olarak dağıtmaktır.

Buna göre tahrir uygulamasıyla ilgili,

I. Mültezimlerin belirlenmesinde etkili olmuştur.
II. İstatistiki verilerin elde edilmesini sağlamıştır.
III. Eyalet gelirlerinin hizmet karşılığında verilmesine yardımcı olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

20.

DEVŞİRME KANUNU
• Özellikle 9-14 yaş aralığında olan çocuklar tercih edilir.
• Devşirilecek oğlanlar güzel, akıllı ve iyi huylu olmalıdır.
• Padişah veya yeniçeri ağasının ihtiyaç belirtmesi hâlinde padişahın fermanı ile devşirme yapılabilir; fermanda hangi bölgeden kaç devşirme alınacağı kesin olarak belirtilir, devşirilen çocukların seçildikleri saat ve bölge not alınır.
• Bölgenin papazlarından vaftiz defterleri toplanır; tellallar ilan edilen saatte belirtilen yere devşirme adaylarını getirir.
• Evliler ve Müslümanlar devşirilemez.

Verilen kanun maddelerine göre devşirmelerle ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Savaşlardaki esirlerden seçildikleri
B) Belli bir yaş aralığına göre seçildikleri
C) Zihinsel ve fiziksel özelliklerine dikkat edildiği
D) Hristiyan çocuklardan oluştuğu
E) Padişahın onayıyla alımlarının yapıldığı

21. Osmanlılarda, orduda ve devlet görevlerinde devşirmelerin kullanılması ile herhangi bir kişi veya grubun imtiyaz kazanması ve güçlü bir sınıf hâline gelmesi engellenmiştir.

Bu uygulama ile Osmanlı Devleti'nde;

I. Merkezî otoriteyi korumak,
II. devletin gelirlerini artırmak,
III. devletin sürekliliğini sağlamak

durumlarından hangilerinin amaçlandığı söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I ve III.

22. Osmanlı Devleti'nde idari sisteme bağlı olarak bugünkü manada hem askerlik hizmeti yapanlar hem de memur statüsünde bulunanlar askerî sınıfı oluştururdu. Bu sınıfa mensup beylerbeyi, sancakbeyi, tımarlı sipahi gibi kişiler vergi vermez ve yaptıkları askerlik hizmetleri karşılığı bir yerin veya köyün vergisini toplama yetkisine sahip olurdu. Vergi veren şehir, kasaba ve köy ahalisi ile konargöçerlere ise "reaya" denirdi.

Verilenlere göre Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Alınan vergi miktarları bölgelere göre değişiklik gösterirdi.
B) Reaya devlete vergi öderken, askerî sınıf vergi ödemezdi.
C) Hristiyanlar devlet görevlerine alınmazdı.
D) Müslümanlar ayrıcalıklı kesimi oluştururdu.
E) Konargöçerler vergilerden muaf tutulurdu.

23. **Tablo: Yeniçeri Sayılarının Dönemlere Göre Değişimi**

I. Murat	II. Murat	Fatih Sultan Mehmet	Kanuni Sultan Süleyman
1000 kişi	3000 - 4000 kişi	8000 - 12000 kişi	12000 - 14000 kişi

Verilen tabloya göre;

I. yeniçeri sayısının sürekli artış gösterdiği,
II. askerî harcamaların arttığı,
III. merkez ordusunun zamanla büyüdüğü

durumlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve III. D) II ve III. E) I, II ve III.

TARİH
CEVAP ANAHTARI

1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite
1. C	1. A	1. E
2. C	2. B	2. D
3. A	3. C	3. B
4. A	4. D	4. B
5. E	5. E	5. C
6. B	6. D	6. D
7. D	7. A	7. C
8. B	8. D	8. C
9. A	9. C	9. E
10. A	10. B	10. C
11. C	11. E	11. A
12. A	12. D	12. B
13. B	13. D	13. D
14. C	14. D	14. E
15. E	15. A	15. E
16. D	16. C	16. A
17. C	17. A	17. D
18. E	18. C	18. D
19. B	19. B	19. A
20. C	20. B	20. A
21. E	21. E	21. E
22. D	22. A	22. B
23. D	23. B	23. E
	24. A	

10. SINIF COĞRAFYA

1. Ünite

1. Yer şekillerinin oluşumu üzerinde kayaçların fiziksel ve kimyasal özellikleri etkili olmaktadır. Örneğin kimyasal tortul kayaçların yaygın olduğu alanlarda erime çukurluklarının genişlemesiyle polye ovaları oluşmuştur.

Aşağıda verilen kayaç ve yer şekli eşleştirmelerinden hangisi bu duruma örnek gösterilebilir?

	Kayaç türü	Yer şekli
A)	Kalker	Sirk
B)	Granit	Tafoni
C)	Tüf	Peribacası
D)	Bazalt	Traverten
E)	Mermer	Sander düzlüğü

2. Göl çeşitleri hakkında bilgiler verilmiştir.

- Volkanik faaliyetlerle oluşmuş çanaklarda suların birikmesi ile meydana gelir.
- İnsanların elektrik enerjisi üretmek, sulama ve içme suyu sağlamak amacıyla akarsuların önünü bir setle kapatmaları sonucu oluşur.
- Kolay eriyebilen taşların bulunduğu arazilerde suların polye ve obruk gibi erime çukurları içinde birikmesiyle meydana gelir.
- Lavların bir çukurluğun önünü kapatması sonucu meydana gelir.

Aşağıdakilerden hangisi bu göl çeşitlerinden biri değildir?

A) Volkanik set gölü
B) Karstik göl
C) Krater gölü
D) Buzul gölü
E) Baraj gölü

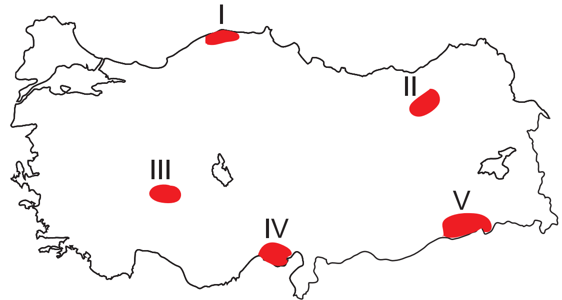
3. Aşağıda bazı yer şekillerinin oluşum sürecine ait bilgiler verilmiştir.

- Toros Dağları, Tetis jeosenklinalinde biriken tortuların yan basınç etkisiyle sıkışarak yükselmesi sonucu oluşmuştur.
- Anadolu yarımadasının tektonik hareketler sonucunda yükselmesi ile Orta Anadolu platoları oluşmuştur.

Bu süreçler ile aşağıdakilerden hangisi ilişkilendirilemez?

A) Kuzey Anadolu Dağları'nın oluşması
B) Pamukkale travertenlerinin oluşması
C) Türkiye kıyılarında kıyı sekilerinin oluşması
D) Kıyı Ege'de horst-graben sisteminin oluşması
E) Toros Dağları üzerinde deniz kabuklularına ait fosillerin bulunması

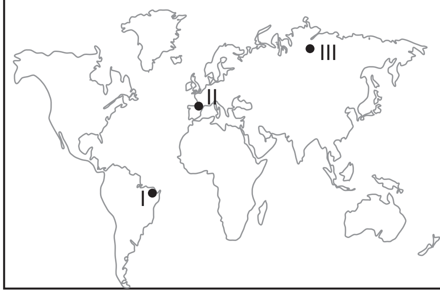
4. Akarsular tarafından taşınan malzemelerin birikmesiyle alüvyal topraklar oluşur. Bu toprakların kolay işlenebilmesi ve mineral madde oranının fazla olması sebebiyle tarımsal verimliliği yüksektir.

Bu topraklar harita üzerinde numaralandırılmış yerlerin hangisinde daha yaygın olarak bulunur?

A) V B) IV C) III D) II E) I

5.

Haritada numaralandırılarak gösterilen yerler hakkında aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

A) I numaralı yerde geniş yapraklı ağaç toplulukları yaygındır.

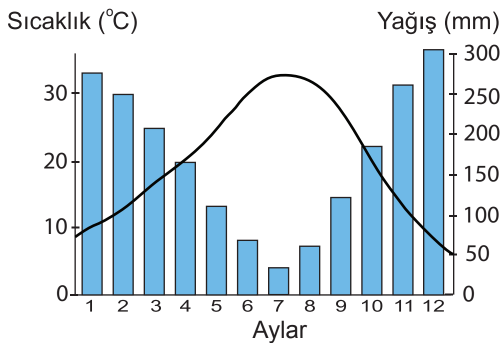
B) II numaralı yerde geniş ve iğne yapraklı ağaçlar bir arada bulunurlar.

C) III numaralı yerdeki bitkiler düşük sıcaklıklara karşı dayanıklıdır.

D) II numaralı yerdeki bitkilerin boyları I numaralı yerdeki bitkilerin boylarından daha uzundur.

E) I numaralı yerdeki bitkilerin sıcaklık isteği II numaralı yerdeki bitkilerden daha fazladır.

6. Aşağıda bir bölgenin yıllık ortalama yağış ve sıcaklık grafiği verilmiştir.

Grafiğe bakılarak bu bölgede aşağıdaki bitki topluluklarından hangisinin yaygın olması beklenir?

A) Bozkır
B) Savan
C) Çayır
D) Tundra
E) Maki

7. Enerji kaynağını güneşten alan ve yeryüzünde çeşitli şekiller oluşturan akarsu, rüzgâr ve buzullara dış kuvvetler denir. Bu kuvvetlerin etkinliği iklim koşullarına ve yer şekillerine bağlı olarak bölgeden bölgeye değişmektedir.

Örneğin;

- çöllerde rüzgâr,
- ekvatorda akarsular,
- kutuplarda ve dağların yüksek kesimlerinde buzullar

yeryüzünü şekillendiren başlıca dış kuvvetlerdir.

Bu bilgilere göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Güneş dış kuvvetlerin temel enerji kaynağıdır.

B) Kurak alanlarda yeryüzünü şekillendiren başlıca kuvvet rüzgârdır.

C) Günümüzde küresel ısınmaya bağlı olarak buzulların etki alanı genişlemiştir.

D) Doğal çevre koşullarının farklılığı dış kuvvetlerin etki alanını belirlemiştir.

E) Sıcak ve nemli bölgelerde akarsuların şekillendirici etkisi rüzgâra göre daha fazladır.

8. Aşağıdaki yer şekillerinden hangisinin oluşumunda kimyasal tortul kayaçların etkili olduğu söylenemez?

A) Traverten

B) Polye ovası

C) Uvala

D) Mağara

E) Peribacası

9. Manyas Gölü'nün tamamı Balıkesir sınırları içindedir. Tektonik oluşumuna sahip olan gölün uzunluğu 20 km, genişliği ise 14 km'dir. Göl güneyden Kocaçay ve kuzeyden Sığırcı dereleri ile beslenir. Gölün fazla suları güneydoğuda bulunan Karadere ile Susurluk Çayına taşınır. Yapılan kanallar ile göl suları tarım alanlarının sulanmasında kullanılmaktadır.

Bu bilgiler doğrultusunda Manyas Gölü ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Taşımacılığa uygundur.
B) Açık havza olup suları tatlıdır.
C) Karadere gölün gidegenidir.
D) Beşeri faaliyetlerde kullanılır.
E) Oluşumunda yer kabuğu hareketleri etkilidir.

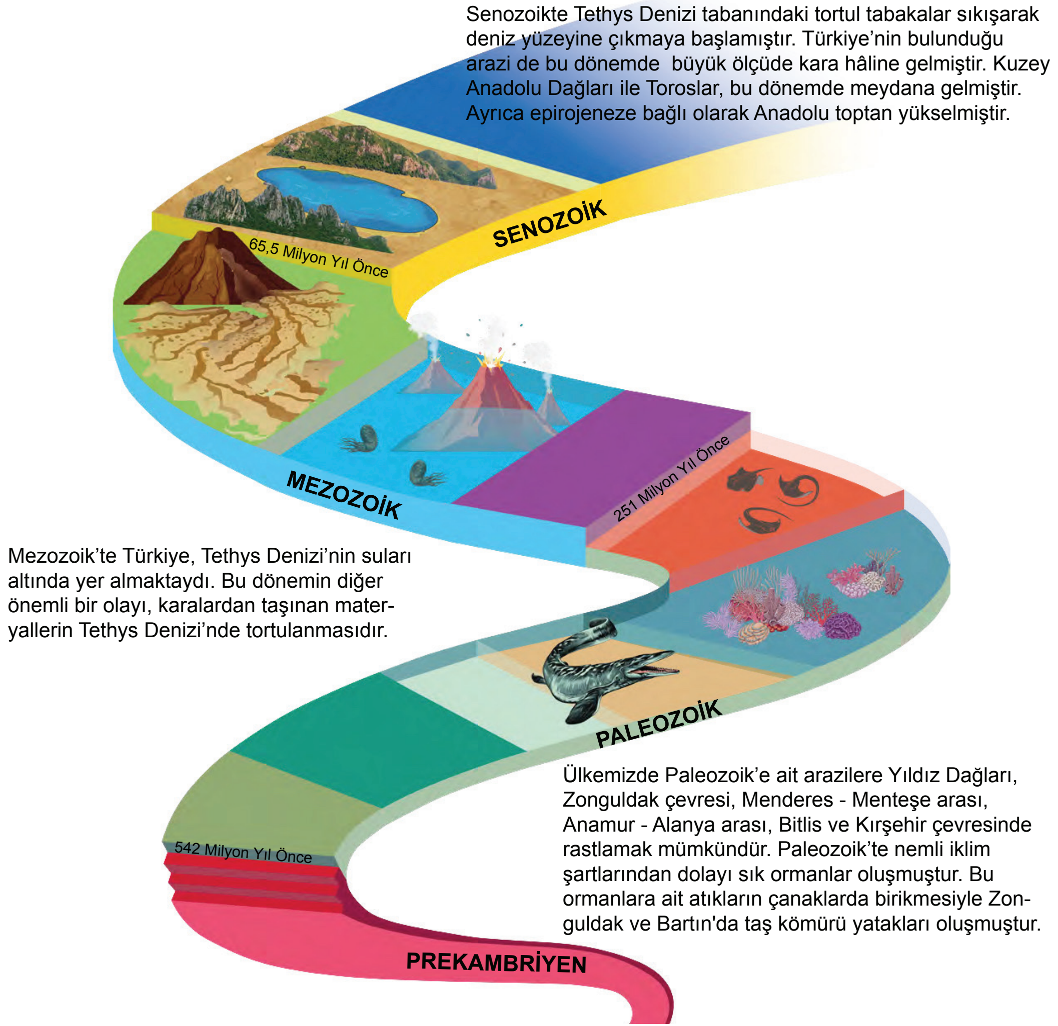
10. Aşağıda toprak oluşumu ile ilgili bilgiler verilmiştir.

- Nemli ve sıcak bölgelerde toprak oluşumu kurak bölgelere göre daha hızlıdır.
- Düz yerlerde toprak kalınlığı eğimli yerlerde göre daha fazladır.
- Gevşek yapıdaki kayaçların bulunduğu yerlerdeki toprak oluşumu sert yapıdaki kayaçların bulunduğu yerlere göre daha kolaydır.
- 1 cm kalınlığında bir toprak tabakasının oluşumu için en az 100 yıl gereklidir.

Bu bilgiler ile toprak oluşumunu etkileyen aşağıdaki faktörlerden hangisi ilişkilendirilmez?

A) Zaman B) İklim C) Organizmalar D) Yer şekilleri E) Ana kaya

11.

Türkiye'nin jeolojik zaman cetveline göre aşağıdakilerden hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Anadolu yarımadasının ortalama yükseltisinin fazla olmasında son jeolojik zamanda epirojenez olayına bağlı olarak meydana gelen yükselmelerin etkisi vardır.

B) Kuzey Anadolu Dağları ve Toros Dağları Tethys Denizi'nde biriken tortul tabakaların yan basınçlara uğraması ile oluşmuştur.

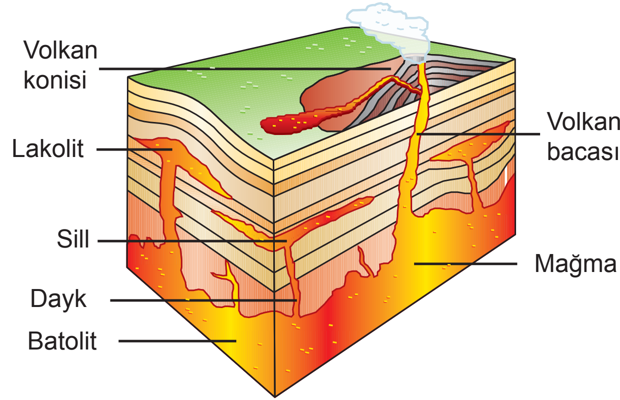
C) Zonguldak ve Bartın taş kömürü yatakları günümüzden milyonlarca yıl önce oluşmuşlardır.

D) Prekambriyen Anadoluda biyolojik çeşitliliğin en fazla olduğu jeolojik zamandır.

E) Anadolu yarımadası ve çevresi bugünkü görünümünü senozoikte almıştır.

12. ***Derinlik volkanizması:*** *Magmanın yeryüzüne çıkmadan yerin derinliklerinde soğuması ile gerçekleşir.*
Yüzey volkanizması: *Magmanın yeryüzüne çıkması ile gerçekleşir.*

Aşağıdaki görselde volkanizma oluşumu gösterilmiştir.

Görselde gösterilen volkanik şekiller ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Lakolit, magmanın yerkabuğu üzerinde birikmesi sonucunda oluşan koni şeklindeki dağlardır.
B) Sill, magmanın yüzeye çıkmadan yatay tabakalar arasında ilerlemesi şeklinde gerçekleşir.
C) Volkan konisi, volkanik patlamayla yeryüzüne çıkan materyallerin üst üste birikmesi sonucu oluşan yer şeklidir.
D) Batolitler, magmanın yer kabuğunun içinde geniş tabanlı büyük kütleler şeklinde soğuması ile oluşur.
E) Dayk magmanın yerin derinliklerinde tabakaları dikey doğrultuda keserek bir damar şeklinde sokulması ve katılaşması ile oluşur.

13. Aşağıda bazı yer şekillerinin oluşum sürecine ait bilgiler verişmiştir.

- Tethys Denizi'nde biriken tortul tabakaların sıkışıp kıvrılmasıyla sıradağlar oluşmuştur.
- Senozoik'in Kuaterner Dönemi'nde Egeid karasının çökmesi ile Ege Denizi oluşmuştur.
- Anadolu yarımadasının tektonik hareketler sonucunda yükselmesi ile yataklarını derine kazan akarsuların oluşturduğu Orta Anadolu platoları oluşmuştur.

Bu süreçler ile aşağıdaki olaylardan hangisi ilişkilendirilemez?

A) Toros Dağları üzerinde deniz kabuklu canlılarına ait fosillerin bulunması
B) Kıyı Ege'de yer kabuğunun kırılmasıyla horst-graben sisteminin oluşması
C) Kuzey güney yönlü yan basınçların etkisiyle Kuzey Anadolu Dağları'nın oluşması
D) Akdeniz'in sularının Marmara çanağına dökülerek Marmara Denizi'ni ve Karadeniz'i oluşturması
E) Yer altından gelen sular içinde çözülmüş halde bulunan kalsiyum karbonatın çökelmesiyle Pamukkale travertenlerinin oluşması

14. *Yer kabuğunu oluşturan bütün kayaçların kökeni magmadır. Magmanın yer kabuğu içerisinde ya da üzerinde soğumasıyla oluşan kayaçlar, levha hareketlerinin etkisiyle tekrar magmaya karışabilir. Bu şekilde kayaçların sürekli bir dönüşüm içerisinde olmasına kayaç döngüsü denir.*
Aşağıdaki görselde kayaç döngüsü gösterilmiştir.

Bu açıklama ve görselden aşağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) Magmadan çıkan malzemelerin soğuyup katılaşması ile püskürük kayaçlar oluşur.
B) Başkalaşım ve püskürük kayaçların ayrışıp ufalanması tortul kayaçların oluşmasına zemin oluşturur.
C) Başkalaşım kayaçları, püskürük kayaçlar ya da tortul kayaçların yüksek sıcaklık ve basınç şartlarında değişime uğraması ile oluşur.
D) Yer kabuğunu oluşturan kayaçlar çeşitli sebeplerle tekrar magmaya karışabilir.
E) Döngü içerisinde tekrar magmaya dönüşen kayaçların fiziksel yapıları değişmez.

15. ***Orojenez;*** *dış kuvvetler tarafından aşındırılan malzemeler deniz tabanlarında birikerek binlerce metre kalınlığında tortul tabakalar oluşur. Bu tabakalar, levha hareketleri sonucu oluşan yan basınçların etkisiyle sert yapıdakilerin kırılması, esnek yapıdakilerin ise kıvrılması ile dağlar oluşur.*

- Prekambriyen'de Huron Kıvrımları
- Paleozoyik'te Kaledoniyen ve Hersiniyen kıvrımları
- Mesozoyik ve Tersiyer'de Alpler, Kayalıklar, Himalayalar ve And Dağları bu oluşumun örnekleridir.

Buna göre orojenez olayı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez</u>?

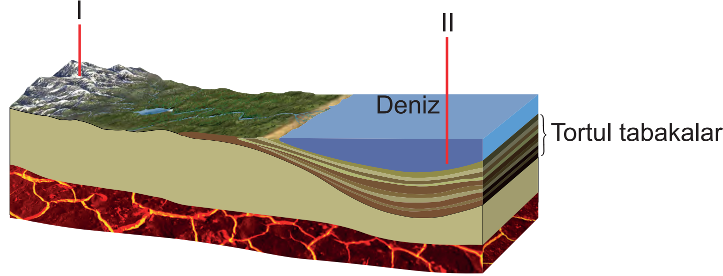
A) Tortul tabakaların yapılarına göre iki şekilde gerçekleşir.
B) Farklı jeolojik zamanlarda oluşmuş sıradağlar vardır.
C) Levhaların tortul tabakaları sıkıştırması ile oluşur.
D) Kısa sürede ve hızlı bir şekilde gerçekleşir.
E) Kıvrılarak yükselen yerlerde deniz canlılarına ait fosiller bulunabilir.

16. ***Epirojenez,*** *yer kabuğu parçalarının dikey doğrultuda ve yavaş bir şekilde yükselmesi ya da alçalması olayıdır.* ***İzostatik denge,*** *manto üzerinde yüzer durumda bulunan farklı yoğunluk ve kalınlıktaki yer kabuğu parçalarının mantoya az ya da çok gömülerek oluşturdukları dengedir. İzostatik dengenin bozulmasıyla hafifleyen tabakalar yükselirken ağırlaşan tabakalar alçalır.*

İzostaik denge;

- iklim değişikliği ile buzul oluşumu ya da buzul erimesi,
- erozyon sonucunda yerkabuğunun aşınması ve kütle kaybetmesi,
- akarsuların taşıdıkları malzemeleri biriktirmeleri

gibi olaylar ile bozulur ve epirojenez olayı gerçekleşir.

Yukarıdaki görselde I numara ile gösterilen alanda akarsu ve rüzgâr erozyonu sonucunda taşınan maddeler II numara ile gösterilen alanda birikerek tortul tabakalar oluşturmuştur.

Yukarıdaki açıklamalar dikkate alındığında görsel ile ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisi <u>yapılamaz</u>?

A) I numara ile gösterilen yerde aşınma sonucu yük azalır ve arazi yükselir.
B) Deniz tabanı alçalır ve kıyı gerilemesi meydana gelir.
C) II numara ile gösterilen yerde birikme sonucu yük artar ve arazi mantoya gömülür.
D) I numaralı yerde aşınma meydana geldiği için arazinin yükseltisi azalır.
E) Bölgede bulunan akarsuyun zamanla yatak eğimi ve akış hızı değişir.

17. Kaynağını yerin iç kısımlarından alan kuvvetlere iç kuvvetler denir. İç kuvvetleri oluşturan olaylar, mantodaki konveksiyonel akımlardan doğmaktadır.

Buna göre aşağıdaki yer şekillerinden hangisinin oluşmasında mantodaki konveksiyonel akımların doğrudan etkili olduğu söylenebilir?

A)

Travertenler

B)

Volkan konisi

C)

Kanyon vadi

D)

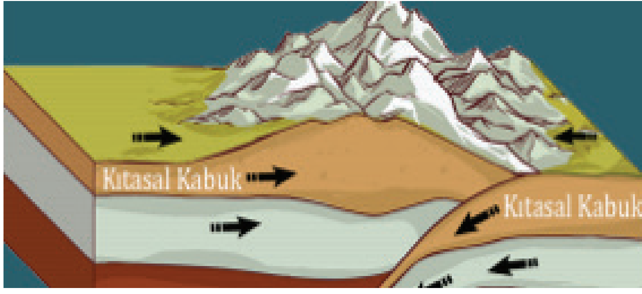
Mantarkaya

E)

Delta ovası

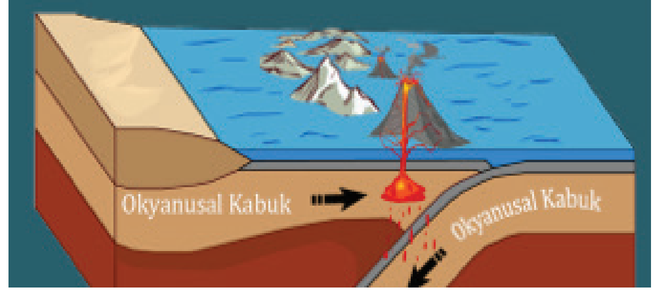
18. Aşağıda levha hareketlerine iki örnek verilmiştir.

İki Kıtasal Levhanın Yaklaşması

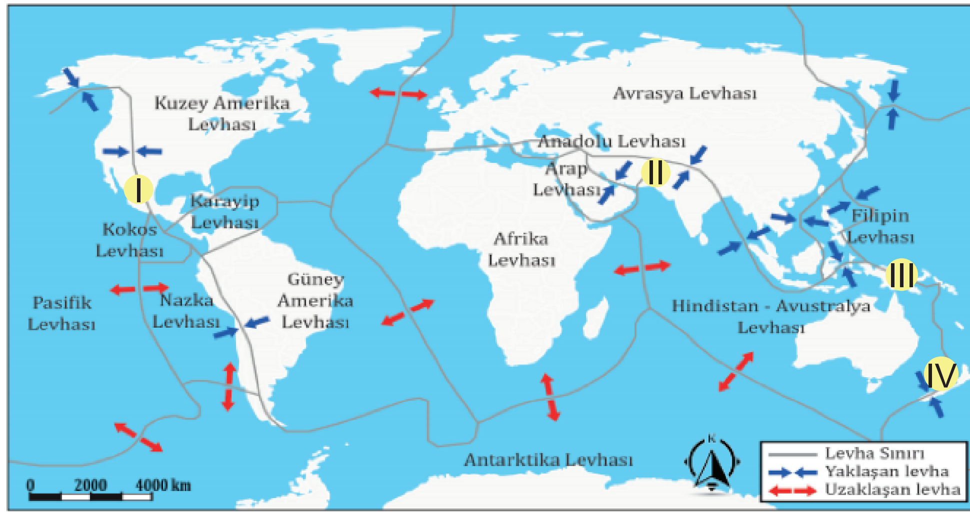

Birbirine yaklaşan iki kıtasal levha arasında kalan tabakalar yan basınçların etkisiyle sıkışıp kıvrılarak ya da kırılarak yükselir. Bu alanlarda kıvrımlı ya da kırıklı dağ sıraları oluşur.

İki Okyanusal Levhanın Yaklaşması

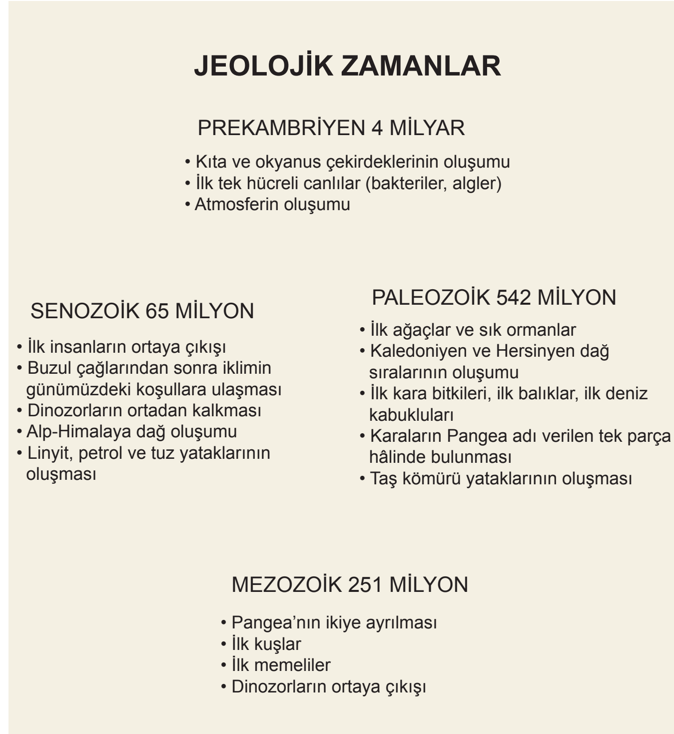
Birbirine yaklaşan iki okyanusal levhanın karşılaşma alanlarında derin okyanus hendekleri oluşur. Bu alanlarda magmanın levha sınırındaki zayıf noktalardan yüzeye çıkıp soğuması ile volkanik adalar da oluşabilmektedir.

Yukarıdaki açıklamalara göre harita üzerinde numaralanmış yerlerin hangilerinde okyanus hendekleri, hangilerinde kıvrımlı dağ sıraları oluşmuştur?

	Okyanus Hendekleri	Kıvrımlı Dağ Sıraları
A)	I ve II	III ve IV
B)	I ve IV	II ve III
C)	II ve III	I ve IV
D)	III ve IV	I ve II
E)	II ve IV	I ve III

19. Dünya'nın oluşumundan itibaren meydana gelen olaylar ve bu olaylar arasındaki ilişki, kronolojik bir sistemle jeolojik zaman cetveli adı verilen tablo ile gösterilir.

Görsel dikkate alındığında;

I. Senozoikte buzul devirlerinin yaşandığı,
II. günümüzdeki kıtaların yaklaşık 500 milyon yıl önce bir bütün olduğu,
III. eski jeolojik zamanlarda yaşamış bazı canlı türlerinin günümüzde görülmediği

ifadelerinden hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

20. Toros Dağları'ndaki 1600 rakımlı Sülek ve 1950 rakımlı Göktepe yaylalarında yapılan arazi çalışmalarında su kaplumbağası, salyangoz, su yosunu ve mercanların taşlaşmış fosillerine rastlanmıştır.

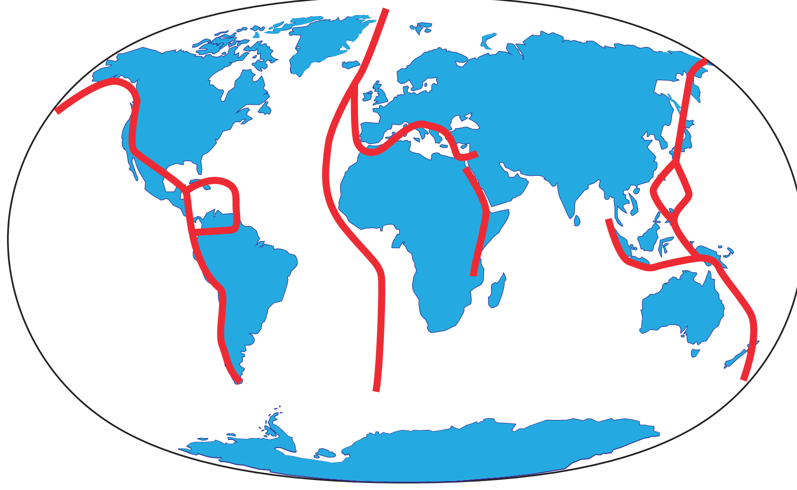
Bu açıklamadan

I. Türkiye fosil bakımından zengin bir ülkedir.
II. Anadolu'da deniz suları 1950 metreye kadar yükselmiştir.
III. Toros Dağları deniz tabanındaki tortulların orojeneze uğrayarak yükselmesi sonucu oluşmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

21.

- Jeotermal kaynaklar
- Volkanik dağlar
- Tektonik depremler

Yukarıdaki olaylar ile haritada dağılışı gösterilen alanlar arasında paralellik bulunmaktadır.

Buna göre haritada aşağıdakilerden hangisinin dağılışı gösterilmiştir?

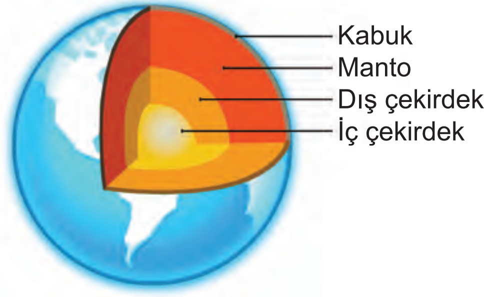
A) Coğrafi keşiflerde kullanılan yollar
B) Sürekli rüzgârların etki alanları
C) Masif yapıdaki araziler
D) Sıcak su akıntıları
E) Levha sınırları

22. Kara kütlelerinin bir bütün olarak yükselmesi ya da alçalması olayına **epirojenez** denir.

Buna göre aşağıdaki oluşumlardan hangisi epirojenez olayına örnek olarak gösterilebilir?

A) Konya'nın Karapınar ilçesinde obrukların oluşması
B) Manisa'nın Kula ilçesi çevresinde tüflü arazilerin oluşması
C) Batı Anadolu'da kırılma ile oluşmuş dağların bulunması
D) Nemrut Dağı'nda krater gölü oluşması
E) Çukurova ve Ergene Havzası'nın çökmesi

23. Aşağıda yerin yapısını gösteren bir kesit gösterilmiştir.

	Kalınlık	Kütle Oranı	Yoğunluk
Yer Kabuğu	70 km'ye kadar	%0,4	2,7 - 3,0 gr/cm^3
Manto	70 km ile 2900 km	%67,4	3,3 gr/cm^3
Çekirdek	2900 km 6378 km	%32,2	13,4 gr/cm^3

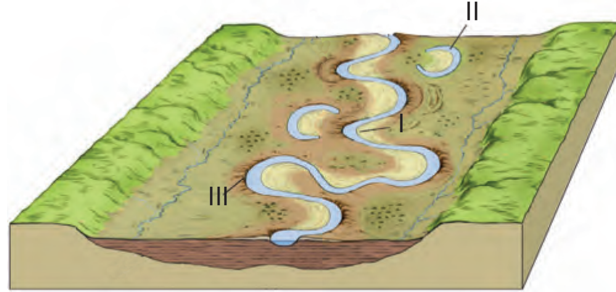
Bu kesit ve tablo incelendiğinde;

I. Yerkürenin, fiziksel yapısı birbirinden farklı üç temel katmandan oluştuğu,
II. Dünya'nın toplam hacminin büyük bir kısmını mantonun oluşturduğu,
III. Yerin dış katmanından iç katmanına doğru gidildikçe yoğunluğun artış gösterdiği

çıkarımlarından hangilerinin doğru olduğu söylenir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

24. **Menderes:** akarsuların az eğimli yerlerde oluşturdukları büklümlerdir. Menderes oluşturan akarsuların akış hızı ve aşındırma gücü azalır, boyu ise uzar. Mendereslerin dışbükey kısımlarına çarpak denir. Bu kısımda daha çok aşındırma gerçekleşir. Çarpak kesiminden kopan materyaller, çarpağın karşısına birikir. Bu kesime de yığınak denir. Mendereslerde akarsu sık sık yatak değiştirir. Bu yatak değiştirme sırasında büklümlerden bazıları ana akarsudan ayrılabilir. Bu tür şekillere de kopuk menderes denir.

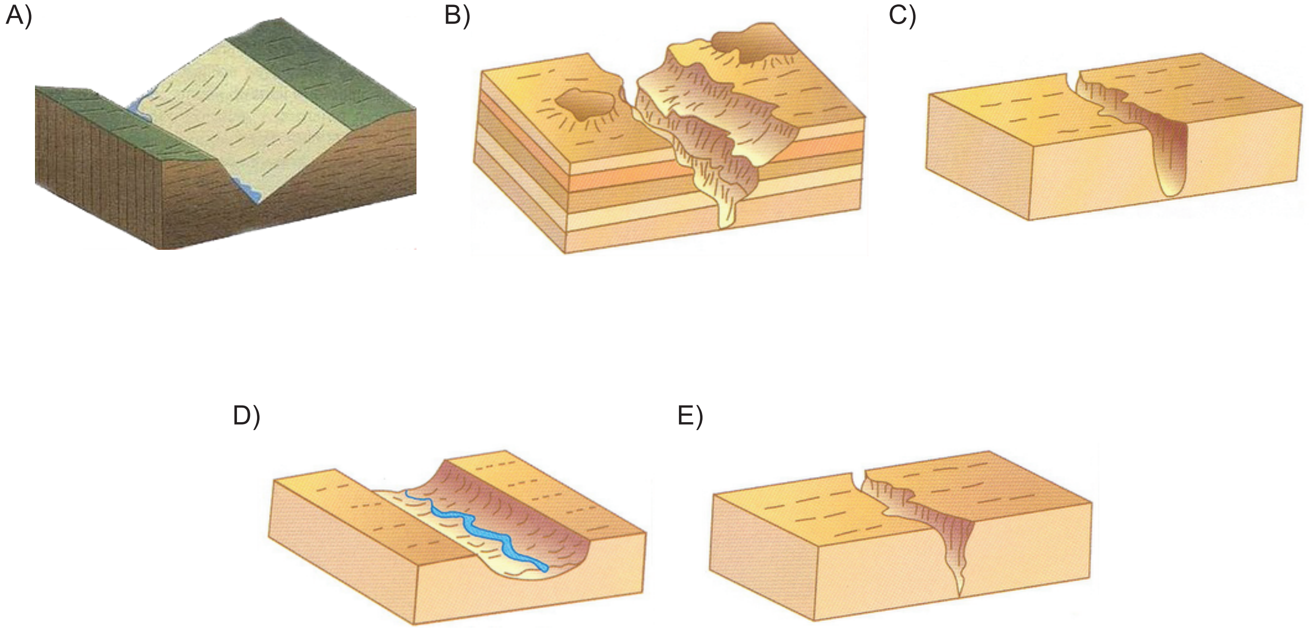
Buna göre yukarıda görseli verilen menderesli akarsuyun numaralandırılmış bölümleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

I	II	III
A) Çarpak	Yığınak	Kopuk menderes
B) Kopuk menderes	Çarpak	Yığınak
C) Yığınak	Kopuk menderes	Çarpak
D) Yığınak	Çarpak	Kopuk menderes
E) Kopuk menderes	Yığınak	Çarpak

25. Aşağıda bir vadi tipi ile ilgili bilgiler verilmiştir gösterilmiştir.

- Genellikle Akdeniz Bölgesinde görülür.
- Kalker, jips, kaya tuzu gibi suda çözünebilen kayaçların aşınmasıyla oluşan yamaçları dik ve taraçalı vadilerdir.

Bu vadi tipi aşağıdakilerden hangisidir?

26. Türkiye'nin bulunduğu yer kabuğu tabakası; hareket hâlindeki magmanın etkisiyle alçalma, yükselme ve kırılmaya uğramıştır. Tersiyer'de tektonik hareketlerin etkili olduğu ülkemizde Anadolu'nun büyük bölümü kara hâlini almıştır. Daha sonra dış kuvvetler tarafından aşındırılarak hafifleyen bu kara parçası, Kuvaterner'de epirojenezle yükselmeye başlamıştır.

Bu duruma kanıt olarak;

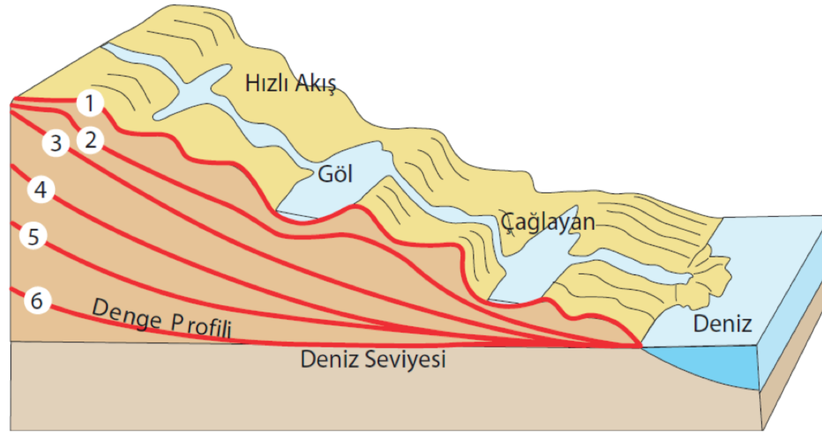
I. platoların geniş yer kaplaması,
II. ortalama yükseltisinin fazla olması,
III. batısında akarsuların delta oluşturması,
IV. iç kesimlerinde volkanik dağların bulunması

özelliklerinden hangileri gösterilebilir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

27. Akarsuyun yatağını enine ve derinlere doğru aşındırması sonucu yatak eğimi azalır ve taban seviyesine yaklaşır. Aşındırmanın en son evresinde yatak eğiminin aldığı şekil denge profili olarak adlandırılır.

Aşağıdaki görselde bir akarsuyun denge profiline ulaşma aşamaları gösterilmiştir.

Görsel dikkate alındığında 1. aşamadan 6. aşamaya ulaşan bir akarsu ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Akış hızında azalma görülür.
B) Dar ve derin bir vadi oluşturur.
C) Yatağında ırmak adaları oluşabilir.
D) Akarsu yatağı yer değiştirebilir.
E) Kaynağı ile ağız kısmı arasında yükselti farkı azalır.

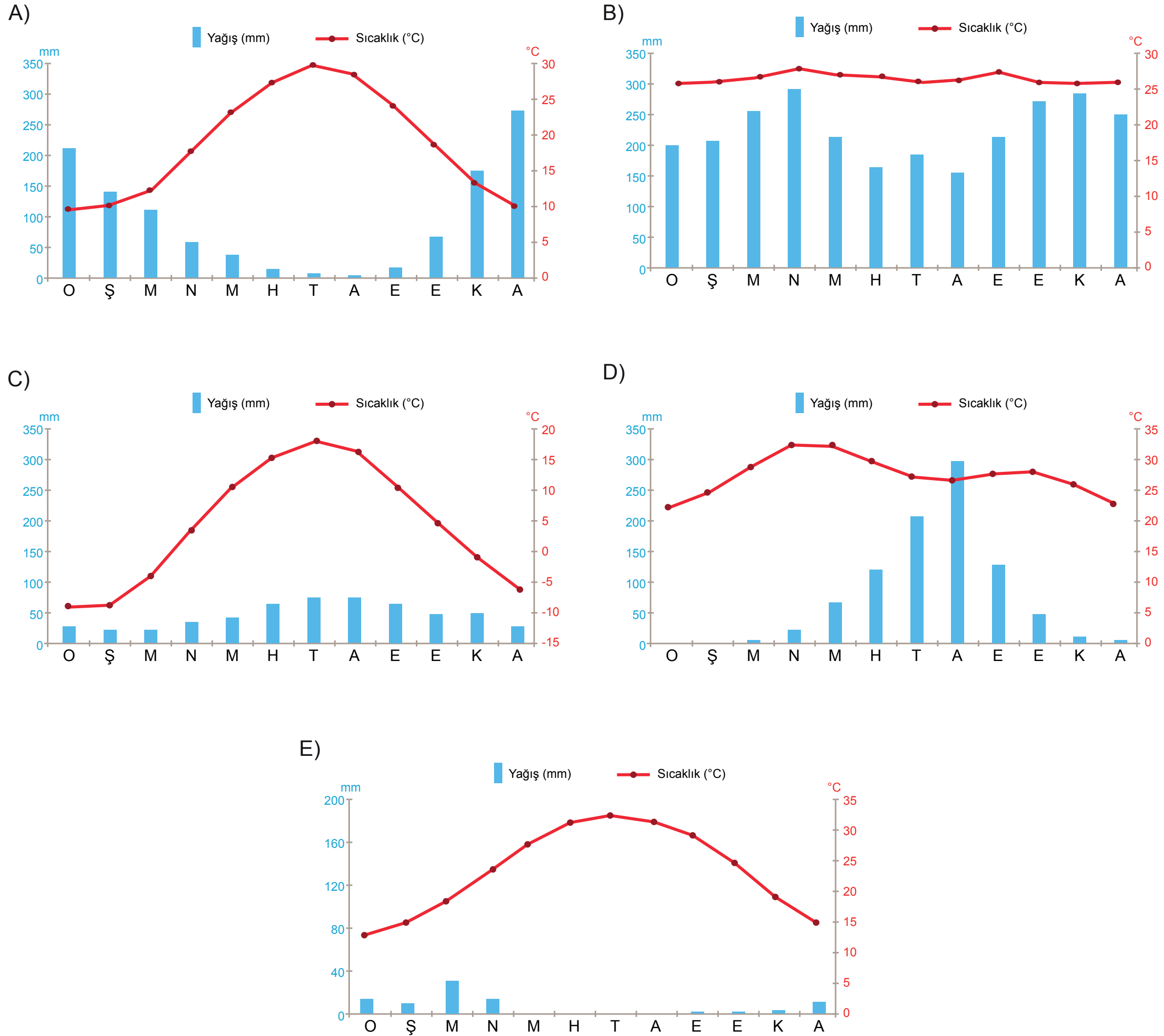
28. Yeraltı boşlukların tavan kısımlarının çökmesi ile hissedilen, etki alanı dar ve zararı az olan depremlere çöküntü depremleri denir. Bu depremler su tarafından kolayca çözülmeye uğrayan kayaçların yaygın olduğu alanlarda daha fazla görülmektedir.

Buna göre, aşağıda verilen kayaç türlerinden hangisinin yaygın olarak bulunduğu bir alanda çöküntü depremlerinin oluşması daha kolaydır?

A) Granit B) Bazalt C) Kum taşı D) Gnays E) Kalker

29. Kurak ve yarı kurak iklim bölgelerinde rüzgârların oluşturduğu şekillere rastlanabilir.

Bu tür yer şekillerinin aşağıda sıcaklık ve yağış grafikleri verilen iklimlerden hangisinde yaygın olarak görülmesi beklenir?

30. Ecenaz ve Zeynep dış kuvvetlerin oluşturduğu yer şekilleri konusunu pekiştirmek için üzerinde yer şekli isimlerinin yazılı olduğu kartları masa üzerine yerleştirip aşağıdaki oyunu oynamaktadırlar.

Oyun kuralları:

- Ecenaz akarsuların oluşturdukları yer şekillerini seçecektir.
- Zeynep rüzgârların oluşturdukları yer şekillerini seçecektir.
- Kartlar sırayla seçilecektir.
- İlk önce doğru üç tane kart seçen oyunu kazanacaktır.
- İlk kartı Ecenaz seçmiştir.

Zeynep ilk üç seçiminde doğru kartları seçerek oyunu kazanmıştır.

Buna göre Zeynep'in seçtiği kartlar aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A)

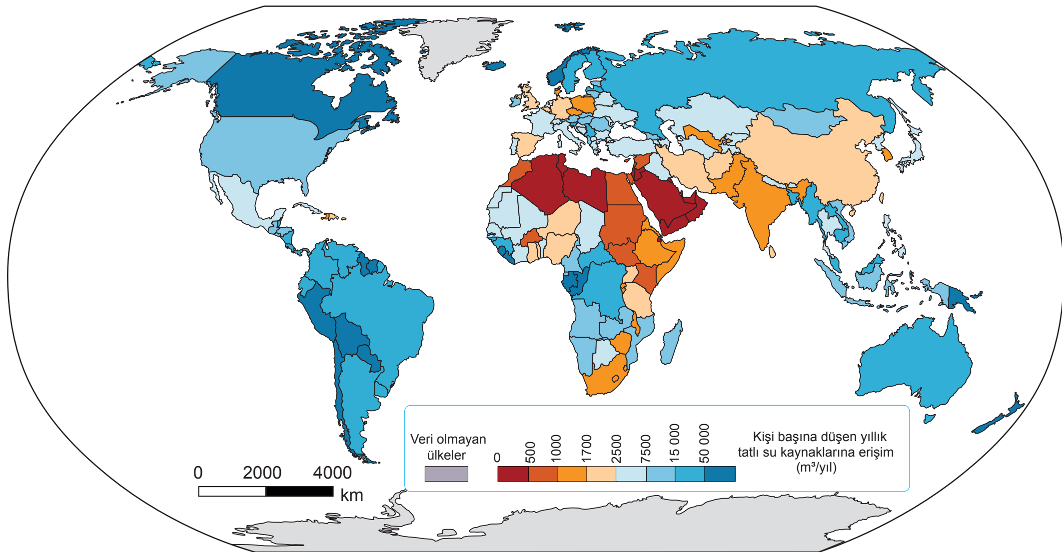
B)

C)

D)

E)

31. Aşağıda Birleşmiş Milletler 2013 verilerine göre kişi başına düşen yıllık tatlı su kaynaklarına erişim haritası verilmiştir.

Haritaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Kanada'da kişi başına düşen yıllık tatlı su kaynaklarına erişim 50 000 m^3 ten fazladır.

B) Arabistan'da kişi başına düşen yıllık tatlı su kaynaklarına erişim 500 m^3 ten azdır.

C) Afrika'nın kuzeyinde ve doğusunda tatlı su sıkıntısı vardır.

D) Avustralya'da kişi başına düşen yıllık tatlı su kaynaklarına erişim Çin'e göre azdır.

E) Amerika kıtasında kişi başına düşen yıllık tatlı su kaynaklarına erişim Avrupa'ya göre daha fazladır.

32. Manyas Gölü'nün tamamı Balıkesir sınırları içindedir. Tektonik oluşumuna sahip olan gölün uzunluğu 20 km, genişliği ise 14 km'dir. Göl güneyden Kocaçay ve kuzeyden Sığırcı Dereleri ile beslenir. Gölün fazla suları güneydoğuda bulunan Karadere ile Susurluk Çayına taşınır. Sonradan yapılan kanallar ile Manyas Gölü tarım alanlarının sulanmasında kullanılır.

Bu bilgiler doğrultusunda Manyas Gölü ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Açık ya da kapalı havza olma durumuna

B) Yıl içinde seviyesinde görülen değişime

C) İnsanların ne amaçla yararlandığına

D) Beslenme kaynaklarına

E) Oluşumunda etkili olan faaliyetlere

33. Haritada renklendirilerek gösterilen denizlerle ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir.

- Akdeniz ve Baltık Denizi iç denizlere, Karayip ve Manş Denizi ise kenar denizlere örnektir.
- Akdeniz'in tuzluluk oranı Baltık Denizi'ne göre daha fazladır.
- Akdeniz ve Baltık Denizi boğaz ve kanallar ile okyanuslara bağlanmaktadır.

I. Kenar denizler iç denizlere göre daha derindir.
II. Kenar denizler iç denizlere göre daha sıcaktır.
III. İç denizlerin tuzluluk oranı üzerinde enlem etkisi vardır.
IV. İç denizlerin doğrudan okyanuslarla bağlantısı yoktur.

Yukarıdaki harita ve bilgilerden yola çıkılarak verilen öncüllerden hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) I ve IV. E) III ve IV.

34. Türkiye'de nüfus ve sanayi, ılıman iklim özellikleri ile verimli toprakların bulunduğu alanlarda yoğunlaşmıştır. Türkiye'nin sahip olduğu toplam arazinin çok az bir kısmı sulanabilir ve verimli topraklardan oluşmaktadır. Bu toprakların amaç dışı kullanımı, gelecekte gıda temini ve güvenliğine yönelik birtakım sorunların yaşanmasına zemin hazırlayacaktır. Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir ülke bırakabilmek ve tarımsal faaliyetlerin sürekliliği için sürdürülebilir toprak politikası uygulanmalıdır.

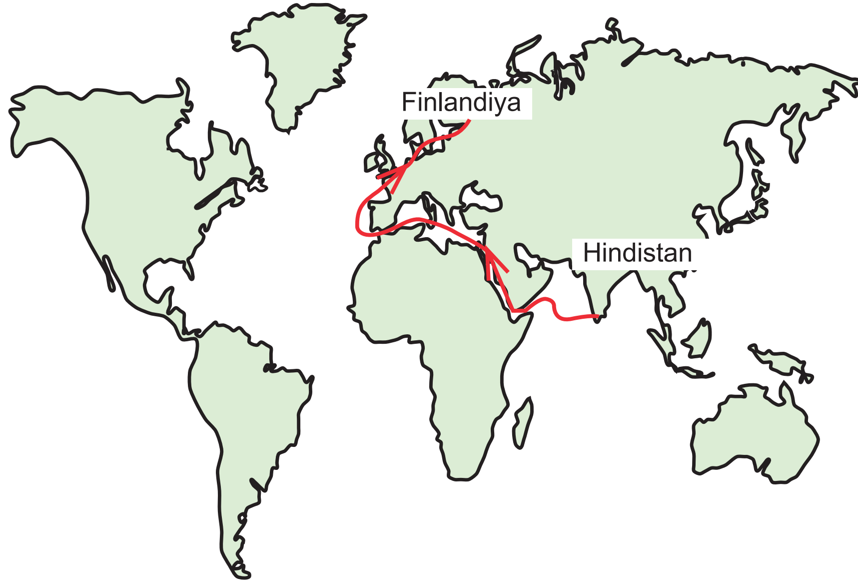
Bu politika doğrultusunda;

I. mera arazilerinin işlenerek tarım topraklarına dönüştürülmesi,
II. sulamayla nadas topraklarının daha verimli kullanılması,
III. topraklarda nöbetleşe ekim yönteminin uygulanması

uygulamalardan hangileri yapılmalıdır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

35.

Hindistan'dan hareket eden bir gemi haritada gösterilen rotayı kullanarak Finlandiya'ya ulaşmıştır.

Bu gemi aşağıda verilen denizlerin hangisinden geçmemiştir?

A) Karayip Denizi
B) Kızıldeniz
C) Manş Denizi
D) Baltık Denizi
E) Akdeniz

36. I. Kutup altı iklim bölgesinin bitki örtüsüdür.

II. Makilerin yok edildiği yerlerde yetişen ve makilere göre kısa boylu çalılardır.

III. Yağışlı dönemde yeşeren, uzun boylu otlardan oluşan ve arasında yer yer kuraklığa dayanıklı ağaçların bulunduğu bitkilerdir.

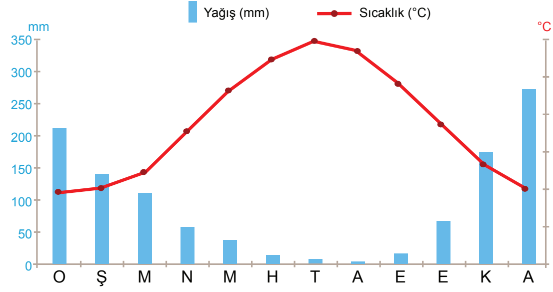
Bu bitki türleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

I	II	III
A) Garig	Savan	Çayır
B) Tundra	Garig	Savan
C) Çayır	Tundra	Savan
D) Savan	Çayır	Tundra
E) Tundra	Savan	Garig

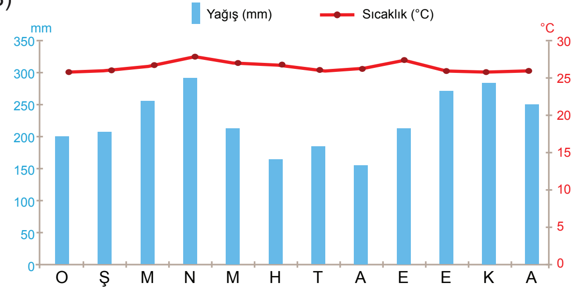
37. Sıcak ve nemli iklim bölgelerinde toprak oluşum süreci kurak ve soğuk iklim bölgelerine göre daha hızlıdır.

Buna göre aşağıda verilen iklim grafiklerinden hangisinin bulunduğu yerde toprak oluşumu daha hızlıdır?

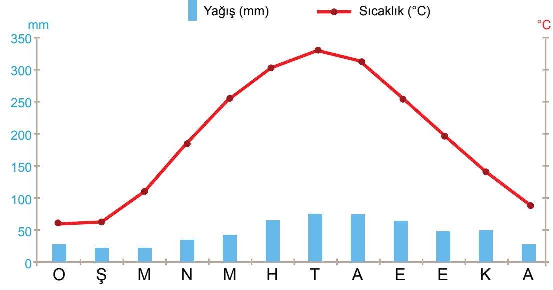
A)

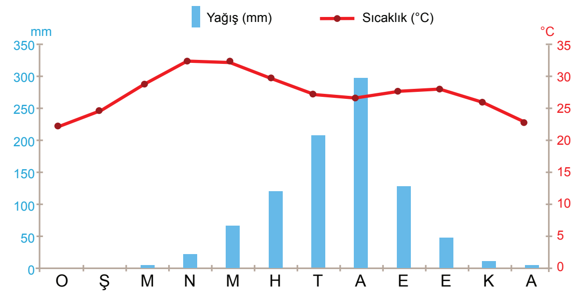
B)

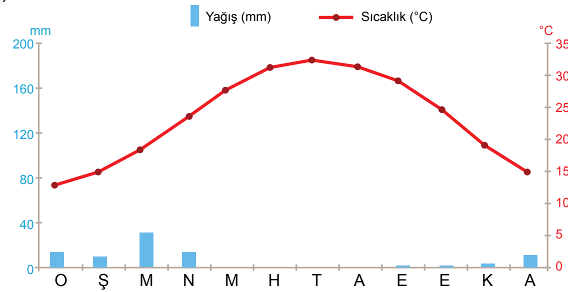
C)

D)

E)

38. Aşağıdaki görselde toprak oluşum sürecinde etkili olan faktörler verilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi topoğrafya etkisi ile açıklanabilir?

A) Kalkerli yapıya sahip arazilerde toprakların kırmızı renkli olması
B) Dağların eteklerinde toprak kalınlığının yamaçlarına göre fazla olması
C) Sıcak ve nemli iklim bölgelerinde toprak oluşumunun kurak bölgelere göre daha hızlı olması
D) 1 cm kalınlığında toprak tabakasının oluşumu için en az 100 yıla ihtiyaç duyulması
E) Kolay ayrışabilen kayaçlar üzerinde toprak oluşumu dirençli yapıdaki kayaçlara göre daha kolay olması

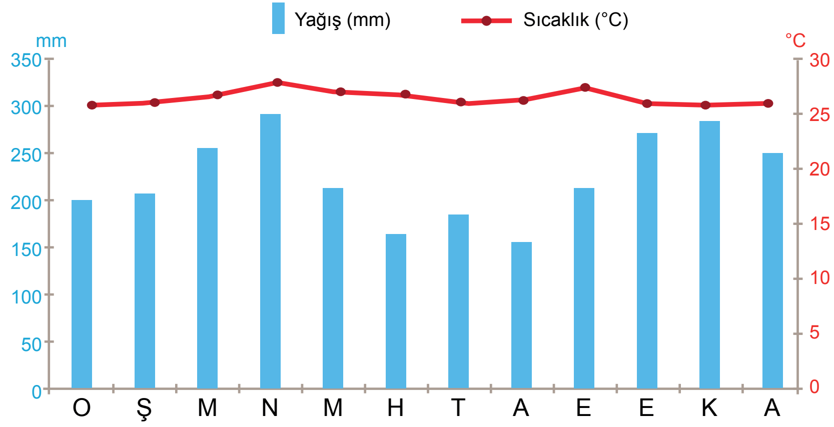
39. Bir araştırmacı aşağıda iklim ve bitki örtüsü özellikleri verilen 4 farklı bölgeye giderek bu bölgelerde yaygın olarak görülen topraklardan numuneler almıştır.

I. Bölge: Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir. Zeytin, defne, zakkum, keçi boynuzu gibi bitkiler hakim bitki türlerini oluşturmaktadır.
II. Bölge: Soğuk ve nemli iklim özelliği görülmektedir. Hakim bitki örtüsü iğne yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlardır.
III. Bölge: Yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve kar yağışlı geçmektedir. En çok yağış ilkbaharda düşmektedir. Bitki örtüsü ilkbaharda yeşerip yaz mevsiminde sararan ot topluluklarıdır.
IV. Bölge: Her mevsim yağışlıdır. Kışlar ılık, yazlar serin geçmektedir. Bitki örtüsü geniş yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi araştırmacının numune topladığı toprak türlerinden biri olamaz?

A) Podzol
B) Terra - Rossa
C) Tundra Toprağı
D) Kahverengi Orman Toprağı
E) Kestane Renkli Bozkır Toprağı

40. Aşağıda bir merkezin yıllık ortalama sıcaklık ve yağış grafiği verilmiştir.

Grafiğe göre bu merkezin doğal bitki örtüsü ile ilgili olarak;

I. Düşük sıcaklığa ve kuraklığa dayanıksızdır.

II. Buharlaşmayla su kaybını azaltacak yapıya sahipler.

III. Yıl boyunca yeşil kalan ve geniş yapraklı ağaçlardan oluşan ormanlardır.

bilgilerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I.   B) Yalnız II.   C) Yalnız III.   D) I ve II.   E) I ve III.

41. Kuzey Anadolu Dağları'nın güney yamaçlarında 1000 metre yüksekliğe kadar olan yerlerde kayın, gürgen, kızılağaç ve ıhlamur yer alırken daha yükseklerde sarıçam, karaçam, ardıç ve köknarlar bulunur.

Bitki örtüsünde görülen bu değişim aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Kıyıdan uzaklaştıkça nem oranının azalması

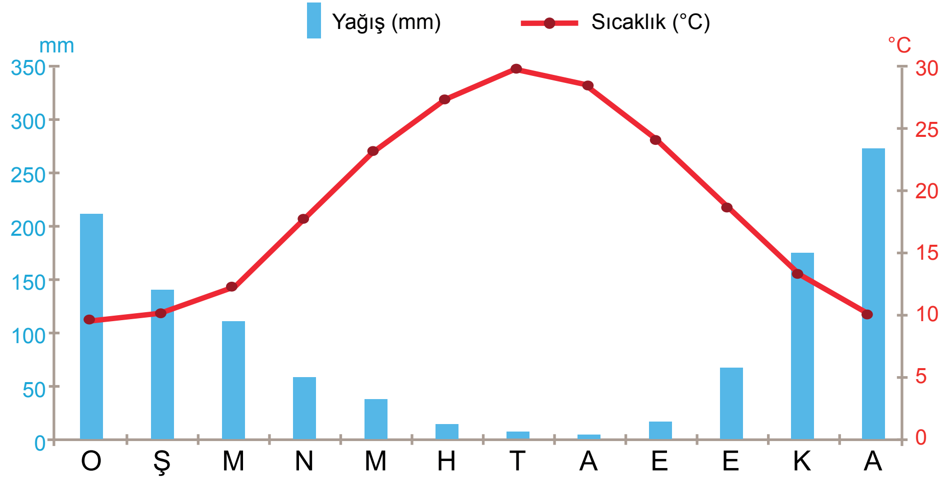
B) Dağ yamacı boyunca yükseldikçe sıcaklığın azalması

C) Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe enlem etkisiyle sıcaklığın azalması

D) Dağların güneşe dönük yamaçlarının diğer yamaçlarına göre daha sıcak olması

E) Dağların denize dönük yamaçlarının diğer yamaçlarına göre daha fazla yağış alması

42. Aşağıdaki grafikte bir yere ait yıllık ortalama sıcaklık ve yağışın aylara göre dağılımı verilmiştir.

Grafiğe göre bu yerin toprak ve bitki türü aşağıdakilerden hangisinde verilmiştir?

	Toprak	Bitki
A)	Podzol	İğne Yapraklı Orman
B)	Laterit	Geniş Yapraklı Orman
C)	Tundra	Tayga Ormanları
D)	Çernezyom	Çayır
E)	Terra rossa	Maki

43. Ekvatoral yağmur ormanlarının altında oluşan topraklardır. Gür bir bitki örtüsü bulunduğu hâlde humus oranı azdır. Bunun nedeni yağışlardan dolayı gerçekleşen yıkanma ve mikroorganizmaların kalıntıları tüketmesidir.

Yukarıda özellikleri verilen toprak türü hangisidir?

A) Podzol B) Laterit C) Çernezyom D) Terra rossa E) Tundra

44. Zonal topraklar, iklim ve bitki örtüsü özelliklerine göre biçimlenmiştir. Yeryüzünde geniş yer kaplayan toprak tipleridir. Sıcaklık ve yağış koşullarına göre farklı gruplara ayrılmaktadır.

Buna göre zonal topraklar ile ilgili;

I. Sınıflandırılmasında iklim koşullarının etkisi vardır.
II. Mineral madde oranları aynıdır.
III. Dış kuvvetler tarafından taşınmış topraklardır.

yargılardan hangileri kesin doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) I ve III.

45. Makiler, Akdeniz ikliminin etkili olduğu yerlerde ormanların tahrip edilmesiyle ortaya çıkmıştır. Çalılar ve ağaççıklardan oluşan bu bitki örtüsü yıl boyunca yeşil kalır. Akdeniz, Ege ve Marmara'da yaygın olan makiler, deniz seviyesinden başlar. Akdeniz'den Marmara'ya doğru çıkabildikleri yükselti sınırı düşer.

Makilerin çıkabildiği yükselti sınırının bu şekilde değişmesinin nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Enlem etkisi
B) Karasallık etkisi
C) Yükselti etkisi
D) Nem oranı
E) Bakı etkisi

46. Akarsulardan bazıları yıl boyunca bol su taşır ve seviyesinde fazla bir değişiklik olmaz. Bu tür akarsulara rejimi düzenli akarsular denir. Gür kaynaklarla beslenen ve her mevsim yağış alan yerlerdeki akarsuların rejimleri düzenlidir. Örneğin ekvatoral iklim bölgesinde yer alan akarsuların rejimleri düzenlidir.

Buna göre aşağıdaki akarsulardan hangisi düzenli rejime sahiptir?

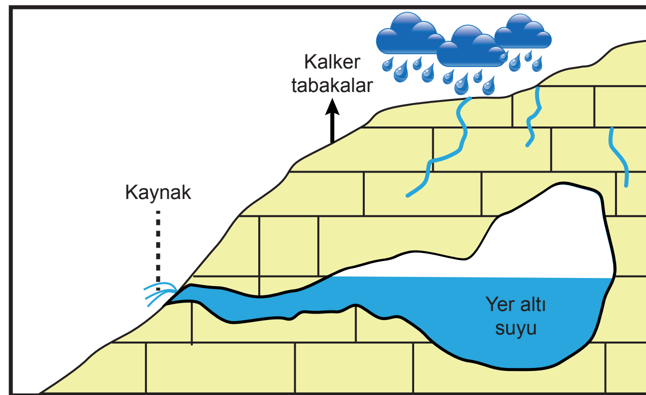
A) Amazon
B) Nil
C) Ganj
D) Fırat
E) Aras

47. Akarsuların beslendiği kaynaklar farklılık gösterir. İklim koşullarına bağlı olarak kar, buz ve yağmur sularıyla beslenen akarsular bulunduğu gibi yer altı sularıyla beslenen akarsular da bulunmaktadır. Örneğin kaynaklarını yüksek dağlardan veya yüksek enlemlerden alan akarsular daha çok kar ve buzullarla beslenir.

Buna göre aşağıdaki iklim tiplerinden hangisinde bulunan akarsuların beslenme kaynakları arasında kar ve buz sularının payı daha fazladır?

A) Akdeniz iklimi
B) Okyanusal iklimi
C) Tundra iklimi
D) Savan iklimi
E) Ekvatoral iklim

48. Suda kolay çözünen kayaçlar arasında birikerek belirli yerlerden yeryüzüne çıkan sulara karstik kaynak denir.

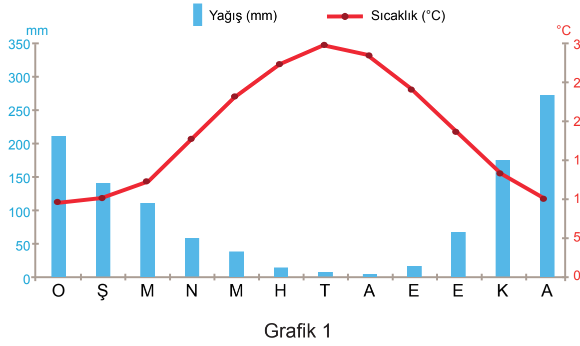
Bu kaynak ile ilgili;

I. Debisi yıl boyu değişmez.
II. Bol miktarda çözünmüş madde içerir.
III. Belli aralıklarla püskürerek yüzeye çıkar.

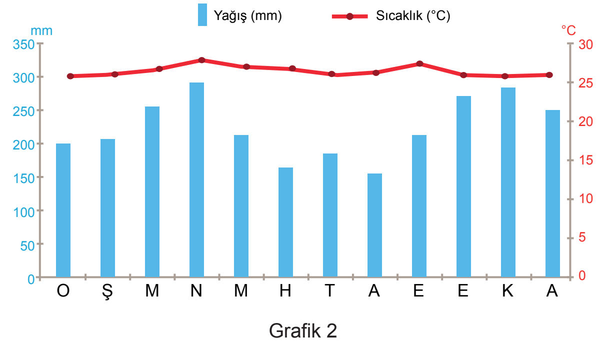
İfadelerden hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) Yalnız III.
D) I ve II.
E) I ve III.

49. Aşağıda iki farklı iklim bölgesine ait yıllık sıcaklık ve yağış ortalamasını gösteren grafikler verilmiştir.

Grafik 1

Grafik 2

Grafikler göz önüne alındığında bu bölgelerdeki akarsuların aşağıdaki özelliklerinden hangilerinin benzer olduğu söylenebilir?

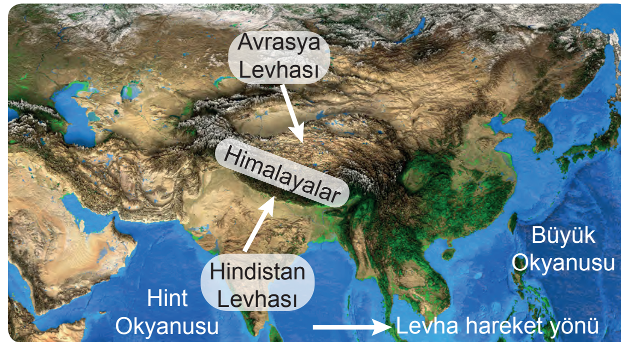
A) Ortalama akış hızları
B) Beslendikleri yağış türleri
C) Yıl içinde taşıdıkları su miktarları
D) Akımlarında yıl içinde görülen değişiklikler
E) Döküldükleri yerin kapalı ya da açık havza olması

50. I. Kuraklığa dayanıklıdır.
II. Kök sistemleri derinlere doğru gelişmiştir.
III. Buharlaşmayla su kaybını azaltacak yapıya sahiptir.

Çöl bitkilerinin genel özellikleri ile ilgili olarak yukarıda verilenlerden hangileri söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

51.

Hindistan levhası yaklaşık 100 milyon yıldır kuzeye doğru hareket edip, Avrasya levhası ile çarpışmakta ve arada kalan yüzlerce metre kalınlığında tortul tabakaların kıvrılmasına neden olmaktadır.

Güneydoğu Asya'da bu hareketlere bağlı olarak,

I. Sıradağlar oluşmuştur.
II. Ortalama yükselti artmıştır.
III. Kıyılarda deniz ilerlemesi olmuştur.

durumlardan hangilerinin yaşandığı söylenebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

52. Konya - Karapınar ve çevresi rüzgâr erozyonunun görüldüğü yerler arasındadır. Bu durum yörede maddi ve manevi hasarlara neden olabilmektedir. Yörede bu olay ile mücadele kapsamında tedbirler alınmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi bu tedbirler arasında gösterilir?

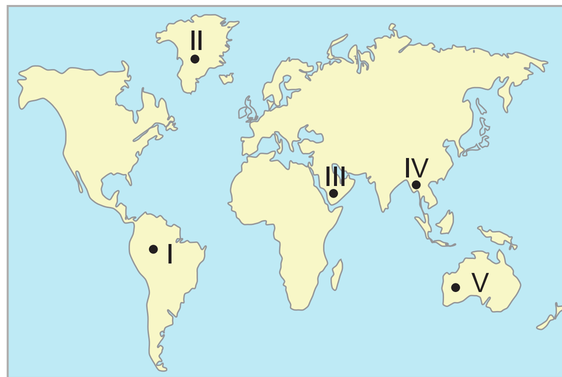
A) Tarım arazilerini nadasa bırakmak
B) Araziyi eğime paralel şekilde sürmek
C) Tarımsal üretim alanlarını daraltmak
D) Ağaçlandırma faaliyetlerinde bulunmak
E) Arazi üzerinde su kuyuları açmak

53. Akarsuyun belirli bir kesitinden bir saniyede geçen toplam su miktarına akım denir. Ekvatoral bölgede yer alan Amazon ve Kongo nehirlerinin akımları yıl boyunca yüksektir.

Bu durum üzerinde aşağıdakilerden hangisi daha fazla etkili olmuştur?

A) Okyanus ile bağlantılı olmaları
B) Yatak eğimlerinin az olması
C) Birden fazla ülke topraklarından geçmeleri
D) Havzalarında sıcaklık değerlerinin fazla olması
E) Havzalarına düşen yağışın yıl boyunca fazla olması

54. Yağışın az, toprağın kuru ve taneli olduğu bölgelerde rüzgâr aşındırma ve biriktirme şekilleri daha kolay oluşur.

Buna göre harita üzerinde numaralandırılmış alanların hangilerinde rüzgârların yeryüzünü şekillendirici etkisi daha fazladır?

A) I ve II.
B) I ve III.
C) III ve IV.
D) III ve V.
E) IV ve V.

55. Aşağıda hidroelektrik enerji potansiyeli yüksek olan akarsuların bazı genel özellikleri verilmiştir.

- Yatak eğimleri fazladır.
- Debileri yüksektir.
- Boyları uzundur.

Bu özellikler dikkate alındığında aşağıda verilen akarsularımızdan hangisinin enerji potansiyelinin diğerlerine göre daha fazla olduğu söylenebilir?

A) Fırat B) Gediz C) Susurluk D) Büyük Menderes E) Küçük Menderes

56. Zonal toprakların dağılışı ile iklim tiplerinin dağılışı arasında benzerlik kurmak mümkündür. Örneğin nemli ve sıcak iklim bölgelerinde, geniş yapraklı orman örtüsü altında laterit topraklar oluşurken, soğuk ve nemli iklim bölgelerinde iğne yapraklı orman örtüsü altında ise podzol topraklar oluşur.

Harita üzerinde numaralandırılmış yerlerin iklim ve bitki örtüsü özellikleri düşünüldüğünde laterit ve podzol toprakların yaygın olduğu yerler aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

	Laterit	Podzol
A)	I	II
B)	II	III
C)	I	IV
D)	III	II
E)	IV	I

57. I. Alp Himalaya kıvrımlarının oluşumu
II. Hersinyen ve Kaledoniyen kıvrımlarının oluşumu
III. İstanbul ve Çanakkale boğazlarının oluşumu

Yukarıda verilen olayların geçmişten günümüze doğru sıralanması aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

A) III, I ve II. B) II, I ve III. C) II, III ve I. D) I, III ve II. E) I, II ve III.

58. Heyelan kayaların, ayrışmış materyallerin ve toprağın eğim doğrultusunda yer değiştirmesidir. Bu tür olaylara fazla eğimli yamaçlarda, yağışlı veya kar erime dönemlerinde rastlanır. Bu tür olayların Türkiye'de en çok görüldüğü yer Karadeniz'dir. Özellikle Doğu Karadeniz, Türkiye'de heyelan olaylarının sıklıkla yaşandığı yerdir. Türkiye genelinde gerçekleşen heyelanların yarıdan fazlası yağışların ve kar erimelerinin etkisiyle ilkbaharda yaşanmaktadır.

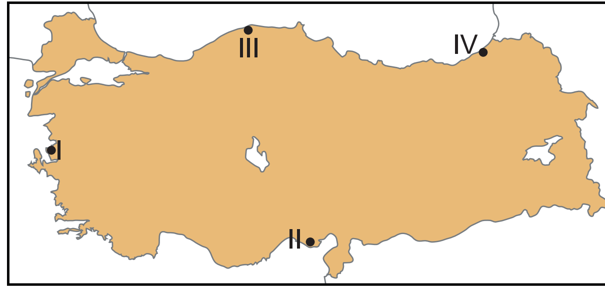
Bu açıklamada heyelan ile ilgili,

I. en çok görüldüğü mevsim,
II. oluşumuna neden olan olaylar,
III. kayaç yapısının heyelana etkisi,
IV. önlemek için yapılan çalışmalar

hangilerinden söz edilmemiştir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

59. Türkiye'deki ovaların bir kısmı akarsuların taşıdığı alüvyonları denizde biriktirmesiyle oluşan delta ovalarıdır.

Harita üzerinde numaralandırılmış alanlardan hangilerinde bu tür ovalar oluşmuştur?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

60. Buzullar dört gruba ayrılır. Yüksek dağlardaki küçük çanakları dolduran buzullara sirk buzulu denir. Eski akarsu vadilerini dolduran ya da beslenme alanından taşarak belirli bir yatak boyunca aşağılara inen buzullar vadi buzulu olarak adlandırılır. Yüksek dağların zirvelerini kaplayan buzullara takke, karaların yüzünü bir bütün olarak kaplayan buzullara ise örtü buzulu denir. Yeryüzündeki buzulların büyük bir kısmı örtü buzulu şeklindedir.

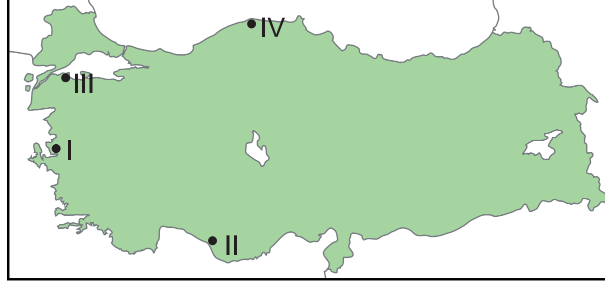
Bu bilgi doğrultusunda aşağıda bazı eşleştirmeler yapılmıştır.

I Grönland Adası - örtü buzulu
II. Everest Tepesi – takke buzulu
III. Antarktika kıtası – sirk buzulu

Bu eşleştirmelerden hangileri doğrudur?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) Yalnız III. D) I ve II. E) II ve III.

61. Dağların kıyıya paralel uzandığı, falezlerin yaygın olduğu, girinti ve çıkıntının az olduğu kıyı tipi boyuna kıyılar olarak adlandırılır.

Bu bilgiler göz önüne alındığında boyuna kıyılar harita üzerinde numaralandırılmış yerlerden hangilerinde görülür?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

62. ***Deprem;*** *Yeryüzünde doğal nedenlerle hissedilen kısa süreli sarsıntılardır. Yer kabuğunun içinde depremin asıl meydana geldiği yere odak noktası ya da* ***iç merkez****, yeryüzünde odak noktasına en yakın olan ve depremden en çok etkilenen yere de* ***dış merkez*** *adı verilir. Depremin gücü ya da "boyutu" iki yolla ölçülmektedir. Bunlardan birisi depremin "şiddeti" diğeri ise "büyüklüğüdür.*

Depremin büyüklüğü; *deprem sırasında açığa çıkan enerjinin bir ölçüsü olarak tanımlanmaktadır. Deprem büyüklüğünü tespit etmek için daha çok* ***Richter (Rihter)*** *ölçeği kullanılır.*

Depremin şiddeti; *herhangi bir derinlikte olan depremin, yeryüzünde hissedildiği bir noktadaki etkisinin ölçüsü olarak tanımlanmaktadır. Bu etki depremin büyüklüğüne, süresine, odak derinliğine, yapıların depreme karşı dayanıklılığına bağlı olarak değişebilmektedir.*

Aşağıda aynı yerde bir hafta arayla meydana gelen iki deprem hakkında bilgiler verilmiştir.

Büyüklük	: 5,3
Odak derinliği	: 7 km
Şiddet	: IV
Süre	: 35 saniye

1. Deprem

Büyüklük	: 5,9
Odak derinliği	: 14 km
Şiddet	: II
Süre	: 19 saniye

2. Deprem

1. depremin şiddetinin 2. depremden daha fazla olması;

I. daha uzun süre ile hissedilmesi,
II. yapıların depreme karşı daha dayanıksız olması,
III. odak noktası ile dış merkezi arasındaki mesafenin daha kısa olması

hangileri ile açıklanabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

63. Aşağıdaki görselde deniz suyunun salınım hareketi sonucunda oluşmuş bir yer şekli gösterilmiştir.

Bu yer şeklinin oluşmasında;

I. dalga aşındırma faaliyeti,
II. kıyı gerisindeki yer şekillerinin yüksekliği,
III. kıyı gerisindeki bitki örtüsünün seyrekliği

unsurlarından hangilerinin etkisi bulunmaktadır?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

64. Türkiye ortalama yükseltisi fazla ve engebeli bir ülkedir.
Türkiye'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi bu durumun bir sonucu değildir?

A) Yol yapım giderlerinin fazla olması
B) Batıdan doğuya doğru sıcaklığın değişmesi
C) Kısa mesafelerde bitki örtüsünün değişiklik göstermesi
D) Akarsularının ağız kısımlarında delta ovalarının oluşması
E) Kuzey güney doğrultuda kıyılar ile iç kesimler arasında ulaşımın güç olması

65. Kalker, jips, kaya tuzu ve tebeşir gibi suda kolay çözünen kayaçların yaygın olduğu yerlere karstik yöre denir. Bu kayaçların çözünmesiyle oluşan şekiller ise karstik şekiller olarak adlandırılır.

Bir yörede karstik şekillerin oluşmasında o yörenin;

I. kayaç yapısı,
II. iklim koşulları,
III. ekonomik düzeyi

özelliklerinden hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

66. Suların buharlaşması, yağışların gerçekleşmesi, akarsuların oluşması, rüzgârın meydana gelmesi, buzulların hareket etmesi güneş enerjisine bağlı olarak meydana gelmektedir. Bu nedenle su, buz ve rüzgâra dış kuvvetler denir. Dış kuvvetlerin etkisi her bölgede aynı değildir. İklim koşullarına ve yer şekillerine bağlı olarak dış kuvvetlerin etkinliği bölgeden bölgeye değişmektedir. Çöllerde rüzgâr, nemli yerlerde akarsular, kutuplarda ve dağların yüksek kesimlerinde buzullar yer şekillerini biçimlendiren başlıca kuvvetlerdir.

Bu açıklamadan aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

A) Güneş dış kuvvetlerin temel enerji kaynağıdır.
B) Günümüzde küresel ısınmaya bağlı olarak buzulların etki alanı genişlemiştir.
C) Dış kuvvetlerin etkin olduğu bölgelerin farklılığı doğal koşullara bağlı olarak değişmektedir.
D) Bir bölgenin iklim koşullarının bilinmesi ile o bölgede hangi dış kuvvetin yeryüzünü şekillendirici etkisinin daha fazla olduğu bilinebilir.
E) Günlük ve yıllık sıcaklık farkının fazla olduğu kurak bölgelerde rüzgârın yeryüzünü şekillendirici etkisi diğer dış kuvvetlere göre daha fazladır.

67. Okyanus kıyılarındaki akarsu ağızları, gelgit akıntılarından dolayı aşınmakta ve genişlemektedir. Böylece okyanus suları akarsu ağzına doğru huni biçiminde ilerlemektedir. Bu şekilde oluşan kıyılara haliç denir.

Bir akarsu ağzında haliç oluşmuş ise bu yerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi kesin olarak doğrudur?

A) Akarsu biriktirme faaliyetleri görülür.
B) Gelgit genliği fazladır.
C) Kıyıda sığ lagünler fazladır.
D) Akarsu iç denize dökülmektedir.
E) Akarsuyun akış hızı yüksektir.

68. Akarsular, yüksek ve engebeli arazilerde yeryüzünü aşındırma faaliyetleri ile şekillendirmektedir.

Buna göre,

I

Menderes

II

Çentik Vadi

III

Dev Kazanı

yeryüzü şekillerinden hangileri yanlızca akarsu aşındırma faaliyetlerine örnektir?

Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

69. Aşağıda Konya - Antalya yolu üzerinde bulunan bir turistik mağaraya ait bazı fotoğraflar verilmiştir.

Fotoğraflar dikkate alındığında mağarada aşağıdaki kayaç türlerinden hangisinin yaygın olduğu söylenebilir?

A) Dış püskürük
B) Fiziksel tortul
C) Kimyasal tortul
D) Organik tortul
E) Başkalaşım

70. Türkiye'de yer şekillerinin biçimlenmesinde etkisi en az olan dış kuvvet buzullardır.

Bu durumun temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kuzey Yarım Küre'de yer alması
B) Ortalama yükseltisinin fazla olması
C) Farklı iklim tiplerinin görülmesi
D) Üç tarafının denizlerle çevrili olması
E) Ilıman kuşakta yer alması

COĞRAFYA CEVAP ANAHTARI

1. Ünite	1. Ünite	1. Ünite
1. C	31. D	61. D
2. D	32. B	62. D
3. B	33. E	63. C
4. B	34. D	64. D
5. D	35. A	65. C
6. E	36. B	66. B
7. C	37. B	67. B
8. E	38. B	68. D
9. A	39. C	69. C
10. C	40. E	70. E
11. D	41. B	
12. A	42. E	
13. E	43. B	
14. E	44. A	
15. D	45. A	
16. D	46. A	
17. B	47. C	
18. D	48. B	
19. E	49. B	
20. B	50. E	
21. E	51. D	
22. E	52. D	
23. E	53. E	
24. C	54. D	
25. B	55. A	
26. A	56. A	
27. B	57. B	
28. E	58. E	
29. E	59. A	
30. A	60. D	

10. SINIF FELSEFE

1. Ünite

1. Felsefe bir düşünme etkinliğidir. Evet, ama ne üzerine bir düşünmedir bu? Doğa, toplum, sanat, ahlak üzerine mi, yoksa insanın tüm bunlar hakkındaki düşünceleri üzerine mi? İkincisi daha olası görünüyor çünkü insan ne zaman düşünmeye başlasa aslında bir şey hakkındaki düşüncesi üzerine düşünmektedir.

Bu parçada felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Öznel olması
B) Bütünleştirici olması
C) Refleksif olması
D) Olması gerekene yönelmesi
E) Var olanla yetinmemesi

2. İnsan felsefe yapmadan da akıl yürütebilir. Felsefe yapmadan da yaşayabilir. Ama felsefe yapmadan düşünmek ya da düşüncesini hayata geçirmek olanaklı değildir. Örneğin biyoloji hiçbir zaman bir biyoloğa nasıl yaşaması gerektiğini açıklamaz. Yaşamın gerekli olup olmadığını hatta biyoloji yapmanın gerekip gerekmediğini söylemez. İşte tüm bunlar için felsefe yapmak gerekmektedir.

Bu parçada aşağıdaki yargılardan hangisi vurgulanmaktadır?

A) Felsefe tüm bilimlere yol gösterir.
B) Bilim insanı tarafsız olmak zorundadır.
C) Felsefe öznel, bilim evrenseldir.
D) Felsefe olmadan yaşam imkânsızdır.
E) Felsefe olması gerekenle ilgilenir.

3. Felsefede bir kavramın temellendirilmesi, o kavram üzerine kafa yormayı gerektirir. Ancak felsefenin bu kafa yorma işi bazen zaman kaybı olarak değerlendirilebiliyor. Bu düşünme tarzı felsefeciye haksızlıktır. Çünkü o, bu süreçte üzerinde durduğu kavramı her yönüyle aydınlatma denemeleri yapmakla meşguldür.

Bu parçada savunulan görüş aşağıdakilerden hangisidir?

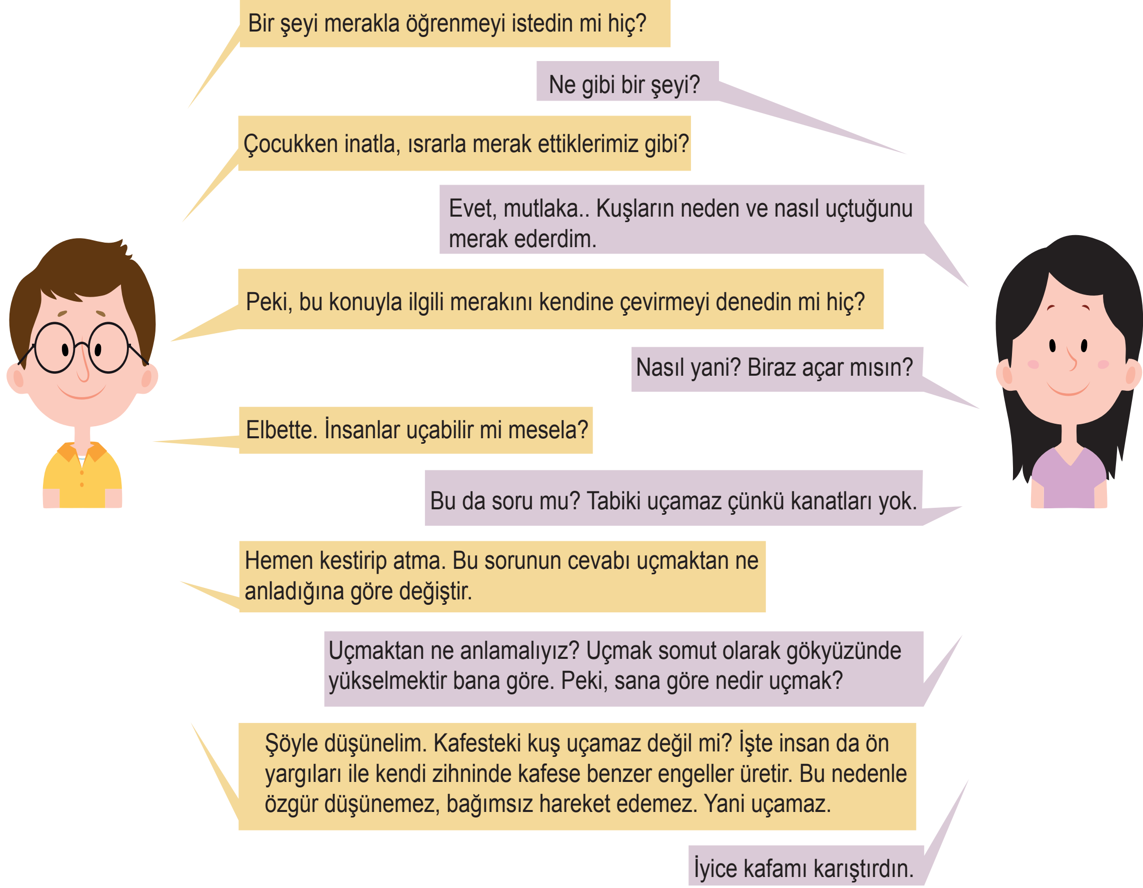
A) Felsefe bilgiye ulaşma çabasının ürünüdür.
B) Felsefi temellendirme, kavramların derinlemesine değerlendirilmesidir.
C) Kavramlara yönelik bilgi oluşturulurken, deneyim önemlidir.
D) Kavram karmaşası, bilginin oluşumunu olumsuz etkiler.
E) Felsefe ele aldığı her görüşü eleştiri süzgecinden geçirir.

4. Bir gökdelenin birinci katındaki kişinin gördükleri ile aynı gökdelenin yirmi beşinci katındaki kişinin gördükleri aynı değildir. Varlığı inceleyen alanların bir gökdeleni oluşturduğunu düşünürsek felsefe bu gökdelenin en üst katında ikamet etmektedir.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Felsefe bakış açısı ile diğer alanlara yol göstermektedir.
B) Felsefi düşünce içinden çıktığı ortamdan etkilenir.
C) Felsefe varlığa bir bütün olarak bakar.
D) Felsefe yapmak için uygun ortamın oluşması gerekir.
E) Felsefede önemli olan nerede olduğun değil, nasıl baktığındır.

5. Aşağıda iki arkadaş arasında geçen diyalogdan bir kesite yer verilmiştir:

Bu diyalog bir bütün olarak değerlendirildiğinde felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden öncelikle hangisine örnek oluşturur?

A) Yığılımlı ilerleme
B) Sistemli olma
C) Evrensel olma
D) Refleksif olma
E) Sorgulama

6. "Cahil kimsenin en belirgin özelliği nedir?" diye sorsalar "Bilemediği her şeyi yok saymaktır." derim. Neyi bilmediğini bilmek edimi, henüz cahil kimselerde mevcut değildir. Cahilin aksine bilge kişi neyi bilmediğinin bilgisine sahip olmasının yanında, bilmediklerinin deniz derya olduğunu da bilir.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Bilge kişi neyi bilmediğinin bilgisine sahiptir.
B) Bilgelik, bilgi durumuna yönelik bir bilinç durumudur.
C) Bilgeliğe giden yolda farkındalık gereklidir.
D) Bilge durumunda kişi bilmediklerini yok sayar.
E) Bilgelik cahilliğin karşıtıdır.

7. Felsefe öğretmeni, felsefe ile yeni tanışan öğrencilerine kısa bir mesaj gönderir:

> Felsefe sözcüğünü hepiniz daha önce duymuşsunuzdur. Kiminiz anlamı ile ilgili sağlam bir bilgiye sahipken, kiminizin eksik öğrenmeleri olabilir. Ya da aranızda ilk defa duyanlar da olabilir. Şöyle bir giriş niteliğinde sizlere kısaca bilgi vermek istedim. Hepiniz bir defa da olsa hayatınızda kendinize "Ben kimim?", "Yaşamımı anlamlı kılan nedir?" gibi soruları sormuşsunuzdur. İşte felsefe her şeyden önce aklın bu gibi sorunlara yöneldiği ve sorulara yine akla dayalı yanıtların arandığı bir düşünme faaliyetidir. İnsanı ilgilendiren her şey felsefenin konusu olabilir. Dünyayı ve bireyin varoluşunu anlamaya çalışır. Bunu yaparken de filozoflar kendi içinde çelişkilerin olmadığı, bütüncül bir bakış açısı oluşturmaktadır. Filozof, zihnini harekete geçiren bilme isteği ile yanıp tutuşan kişidir. Bu açıdan felsefe sürekli yolda olmaktır, araştırmaktır.
>
> Şimdilik bu kadar bir giriş yeterli diye düşünüyorum. Dersimizde görüşmek üzere.
>
> Sinem Karagöz

Öğretmen bu mesajında, felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisine değinmemiştir?

A) Evrensel olma

B) Sorgulama

C) Merak etme

D) Yığılımlı ilerleme

E) Tutarlı olma

8. Sokrates Kriton diyaloğunda "Bilirim ki benim gibi bir adamı öldürmekle beni değil, kendinizi cezalandırıyorsunuz. Ben size Tanrı'nın bir vergisiyim. Beni mahkûm etmekle Tanrı'ya karşı bir günah işlemeyiniz dediğim zaman, kendimi değil, sadece sizi düşünüyorum... Ey Atinalılar, ben bu dünyada olduğu gibi öbür dünyada da bilgeliği araştırmakta devam edeceğim. Kimin bilgili, kimin bilgisiz olduğunu daha iyi öğreneceğim. Hem orada bu araştırmalar yüzünden ölüme mahkûm edilmek tehlikesi de yok."

Bu parçadan hareketle felsefi etkinliğin özelliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Yaşamla ilgili önemli sorular sorar.

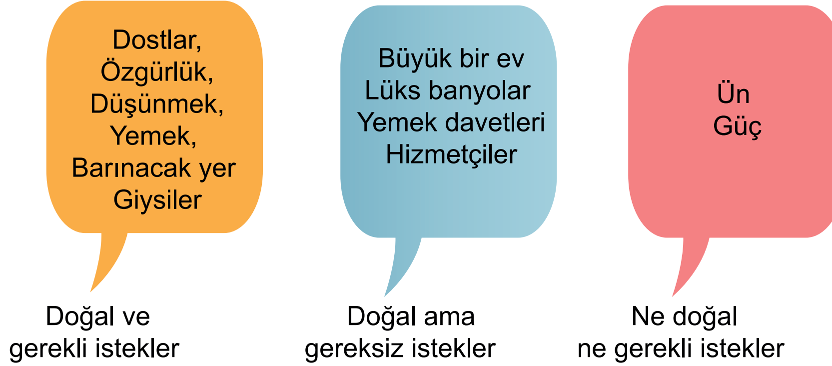
B) Tüm insanların yapabileceği bir etkinliktir.

C) Rasyonel ve tutarlı bir düşünme etkinliğidir.

D) Bitmek bilmeyen bir arayış sürecidir.

E) Toplum ve yaşam ile ilgili bir disiplindir.

9. İlk Çağ Helenistik dönem filozoflarından Epiküros, insanın mutlu olmak için mutlaka neleri edinmesi gerektiği ile ilgili düşünür ve arzuladığımız bazı şeylerin doğal ve gerekli olduğunu; bazılarının ise doğal ve gereksiz olduğunu belirtir. Tabii bir de ne doğal ne de gerekli olan istekler vardır. Bu istekler şöyle örneklendirebilir:

Buna göre aşağıdakilerden hangisi ne doğal ne de gerekli olan istekler içerisinde yer alır?

A) Sosyal ortamlarda popüler bir kişi olmak
B) Aktivitede bulunmak
C) Yaşanılan hayat üzerinde kafa yormak
D) Giysi ve barınacak yer bulmak için yeterli para kazanmak
E) Bir arkadaş grubuna dâhil olmak

10. Felsefe tarihinde ele alınan konu, insan ve evren açıklamaları farklılık gösterse de, esasında her dönem birbiri ile oldukça ilişkilidir. Örneğin geleneksel felsefe varlığı bir nesne olarak ele alırken, insanı da evrende var olan bir nesne olarak değerlendirmiştir. Bu nedenle felsefe tarihinde Heidegger gibi pek çok filozof, felsefelerine geçmiş dönem açıklamalarını eleştirerek başlarlar. Heidegger'e göre geleneksel felsefe insanı dış dünyada var olan ontik şeyler olarak ele almıştır. İnsanın varlığı bir nesne olarak algılandığında, "ben ve benim dışımdaki" ayrımı bakımından ele alınacağı için geleneksel felsefe hiçbir zaman insanın öz varlığına, otantikliğine yani varoluş gerçeğine ulaşamayacak ve boyuna bizâtihi bireyin varoluşuna yabancılaşacaktır. O hâlde onun görüşlerinin geçmiş dönem ele alınan varlık anlayışları ile olan ilişkisi yadsınamaz.

Bu parçanın ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Felsefe, kendi tarihinden soyutlanamaz.
B) Felsefe tarihinde evren ve insana dair farklı açıklamalar vardır.
C) Felsefe tarihinde bir döneme ait sorun çözülmeden yeni bir döneme geçilemez.
D) Felsefe tarihinde her dönem, kendine özgü sorunlar ele alınmıştır.
E) Filozoflar, felsefe tarihine yön veren kişilerdir.

11. Felsefe öğretmeni derse giriş yapmak için öğrencilerine şunları söyler:

> Düşünülmeden ve sağlam bir temellendirmeye dayanmadan gerçekleştirilen, doğru bilgiye veya doğru eyleme götürmeyen anlık düşünceler; söz gelimi bir kâr elde etmek için yapılan akıl yürütmeler, bir olaya karşı verilen ani tepkiler; dürtü ve güdülere dayalı çağrışımlar, üzerinde düşünülmemiş hayaller, basit kanaatler veya ön yargılar felsefi düşünce tarzı sayılamaz."

Bu metinde öğretmenin "felsefi düşünce tarzı"**nın anlaşılması için aşağıdaki yollardan hangisine başvurduğu söylenebilir?**

A) Bilim ve sanata yapmış olduğu katkılara vurgu yapmak
B) Tutarlılığını ve düşünce basamaklarını kontrol etmek
C) İnsan bilimleri ile benzer yanlarını göstermek
D) Ne olmadığı hakkında çıkarımlarda bulunmak
E) Tüm insanlığı ilgilendiren sorunlarla ilgilenip ilgilenmediğini göstermek

12. Felsefe literatüründe felsefenin bir bilim olmadığının mutlaka okumuşsunuzdur. Fakat pozitif felsefe, felsefenin konusunun metafizik kavramlar olmadığını, onun yalnızca somut gerçeklere dayanan olgular arası ilişkileri incelemesi gerektiğini belirtir. Bununla birlikte Kant'ın "İnsan bilgisinin imkân ve sınırları nelerdir?" sorusuna pozitif felsefenin kurucusu Comte: "İnsan yalnızca fenomenleri bilip kavrayabilir. Bu nedenle felsefe gözlenen olgulara dayanmalıdır." der. Ama yine de pozitif felsefe, olandan ziyade olması gerekeni dile getirdiğinden bilim değil, felsefe olarak kalmıştır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine kesinlikle ulaşılamaz?

A) Bir şeyin bilim olması demek olanı olduğu gibi ele almasını gerektirir.
B) Felsefe bilim olma yolunda ilerlemektedir.
C) Felsefenin tanımı kişiden kişiye değişir.
D) Felsefenin ne olduğu zaman içerisinde değişime uğramıştır.
E) Felsefe ideali dile getiren bir soruşturma faaliyetidir.

13. Öğretmen derse başlamadan önce felsefenin işlevleri ile ilgili öğrencilerin dikkatini çekmek için aşağıdaki soruyu sorar:

> İnsanların farklı ihtiyaçları vardır. Bu ihtiyaçlara her kültür çeşitli araçlar üreterek cevap verir. Örneğin insanların beslenme ihtiyacını, ekonomi kurumu hizmetler sunarak gidermeye çalışır. Peki, felsefe bireysel ve toplumsal anlamda bizim hangi ihtiyaçlarımızı karşılar?

Buna göre öğretmenin sorusuna aşağıdakilerden hangisi bir cevap olamaz?

A) Ön yargılardan uzak durabilme
B) Çok yönlü bakış kazanabilme
C) Toplumların geleceğini planlayabilme
D) Olguları deneyle sınayabilme
E) Akla ve iradeye değer veren bir toplum oluşturabilme

14. Aşağıda G. Deleuze ve F. Guattarı yazarlarının “Felsefe Nedir?” isimli eserinin ön sözünden bir bölüme yer verilmiştir:

“Felsefe nedir?”; felsefe ne tür bir düşünce formu olduğunu söylediği ölçüde, sanattan ve bilimden neden ve nasıl ayrıldığını ortaya koymaktadır. Ama bu üç form arasında, ittifaklar, çatallaşmalar, eklemlenmeler, karşılıklı atıflar da hiç eksik olmaz. “Üç düşünce biçimi, birleşim ve özdeşleşim olmaksızın kesişir, içiçe girer. Felsefe, kavramlarıyla olayları çıkartır; sanat, duyumlarıyla anıtlar diker; bilim de, fonksiyonlarıyla şeylerin durumlarını kurar.” Bir yandan, üç düşünce, üç temel bilme formunun özgünlüğünü ve özerkliğini kurarken, bir yandan da bu üçünü, yanlış anlamaların, çatışmaların veya kibirlerin, kostaklanmaların ötesinde, birbirini kollamaya, birbirine gereksinmeye ve birbirini anlamaya mahkûm eden şey nedir o hâlde? Bizatihi zihin olan ve “ben” öznesini telaffuz eden bir beyin...

Bu metinden hareketle;

I. Felsefe, bilim ve sanat arasında bazı çatışmalar olsa da birbirlerine ihtiyaçları vardır.
II. Felsefe; bilim ve sanata yön verir.
III. Felsefe, bilim ve sanat insana özgü etkinliklerdir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) I ve II.
D) I ve III.
E) I, II ve III.

15.

Farabi’ye göre felsefe ve din, insanın varlığa karşın bir tutum veya tavır içerisinde olmasıdır ve her ikisi de hakikate dair bilgi ve değer üretirler.	F. Bacon’a göre felsefe, deney ve gözleme dayanan bilimsel veriler üzerine düşünmektir. Onun felsefesinin merkezinden bilim vardır.

Buna göre her iki filozofun felsefeye ilişkin tanımlarının farklı olmasında;

I. düşünce tarihinde farklı dönem ve kültürlerde, farklı bakış açılarının var olması,
II. filozofların felsefi düşünceyi farklı sistemlerin etkileşimleri olarak değerlendirmesi,
III. felsefi düşünceden diğer disiplinlerin zamanla ayrılması

hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I.
B) Yalnız II.
C) I ve II.
D) I ve III.
E) I, II ve III.

16. Yaşam, zaman stadyumunda bir yarış, bir performanslar ve tercihler zinciri midir?

Engellerle dolu bir yolu izleyip, bu engelleri aşarak, bir noktadan diğerine ulaşmak için sarf edilen bir çabadan mı ibarettir yoksa?

Sadece bir yerlere ulaşmak ya da bir şeyler olmak mıdır?

Yoksa seçilmiş ya da verilmiş belli bir yolda yürüyüşüne devam etmek, kimi zamanda koşmak mıdır?

Hepsidir yaşam…

Felix Marti ve Ibanez “Felsefe Öyküleri”

Bu alıntıdan hareketle aşağıdakilerden hangisine kesinlikle ulaşılamaz?

A) Yaşamsal anlam arayışı, insan için söz konusudur.
B) İnsan yaşamı bazı engellerin yaşanabileceği bir sahnedir.
C) İnsan tercihleri ile kendi yaşamını var eder.
D) İnsan yaşamında belli hedeflere doğru koşmaktadır.
E) İnsan, yaşamına indirgenemeyen bir varlıktır.

17. Felsefe insan yaşamını ilgilendiren her konuyu inceleme ve soruşturma alanı olarak seçtiği gibi, bizatihi “insanı” da ele alıp inceler. Esasında din, bilim ve felsefe alanlarının her biri insan gerçeğini birbirinden bağımsız olarak ele alıp incelemektedir. Bu açıdan bakıldığında insanın bir teolojik yanı, bir felsefi yanı ve bir de doğa bilimsel antropolojisi vardır. Teolojik yanı, onu Tanrı’nın kulu, inanç ve ibadetler varlığı olarak ele alırken; felsefi yanı “insanı insan yapan şeyin aklı olduğu” gerçeğinden hareket ederek açıklar. Doğa bilimsel antropoloji ise insanla hayvan arasında bir varlık farkı değil, sadece bir derece farkı bulur. Söz konusu alanlar insan gerçeğine parçacı bir perspektifle bakarlar ve bu nedenle de insan gerçekliğini kaçırırlar.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi eleştirilmektedir?

A) İnsanın bütünselliğinin göz ardı edilmesi
B) İnsanın akılsal yönünün ihmal edilmesi
C) İnsan ve yaşamı arasında bir ayrım yapılmaması
D) Din, bilim ve felsefenin konuyu ele alış şekli olarak farklılık göstermesi
E) İnsan gerçeğine yeterince farklı perspektiflerden bakılmaması

18. Filozof öncelikle soru soran bir kişidir, ama sıradan ilişkilerdeki sorulardan farklı olarak onun soruları, başkalarına değil, öncelikle kendinedir. Zaten filozofu kendi kendisiyle yaptığı konuşmalara başlatan etken de, genellikle kendisine sorduğu bu sorulardır. Peki, bu soruları söz gelimi “İnsan eylemlerinde özgür müdür?” sorusunu neden başkalarına değil de kendisine sormuş olabilir? Onun sorduğu soruya ilişkin başkalarından alacağı hiçbir cevapla yetinmemesi, ele aldığı sorunun çok daha derinlerine inmeye çalışması filozofun en önemli özelliğidir. Çünkü filozofun sorduğu sorular, yanıtları bir kerede verilebilecek sorular değillerdir. Ayrıca yine bu sorular, genellikle, verilen yanıtlarda soruyu soranın belirleyici özelliğinin ağır bastığı sorulardır.

Bu parçada filozofun sorularının özelliği ile ilgili aşağıdakilerden hangisine değinilmemiştir?

A) Yanıtlarının tek seferde verilememesi
B) Öznelliğin ön planda olması
C) Özle ilgili derinlemesine incelemeler içermesi
D) Öncelikle kendine yöneltmesi
E) Olgusal gerçeklere yönelik olmaması

19. Felsefede sorular cevaplardan daha önemlidir. Peki, nasıldır bu felsefe soruları? Hiç düşündünüz mü? Felsefe tarihinde yer alan Sokrates'in diyaloglarının önemi de eserlerinin içeriğinde yer alan soruların niteliğinden gelmektedir. Bulunduğumuz ortamlarda tartışırken çoğu zaman bilgimizi plansız ve amaçsız olarak sunarız. Hâlbuki Sokrates'in soruları hiç de plansız değildir. Onun soruları çoğu zaman kişinin bir fikre neden sahip olduğunu, fikrin öncekilerle ilişkisini, faydasını; söz gelimi o fikrin karşıtının ne olduğunu ya da fikrin çürütülmesini sağlayan ve düşündüren sorulardır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Sokratik sorulara örnek gösterilemez?

A) Bu söylediğin bize nasıl yardımcı oluyor?
B) Sana katılmayan birisi ne söylerdi?
C) Bu söylediğin önceden söylenenlerle uyuşuyor mu?
D) Bu fikri tartışılmaksızın nasıl kabul ettirirsin?
E) Bunun doğruluğunu nasıl sınarsın?

20. Felsefe ne işe yarar? diye düşünecek olursak; "Sanat, ekonomi, spor ve bilim gibi felsefe de birey yaşamında bir takım işlevlere sahiptir." diyebiliriz. Bu işlevlerden bazıları;

- Bireyin farklı fikirlere açık olabilmesi,
- Özgürce düşünebilmesi,
- Kendi hayatına yön verebilmesi,
- Olgu ve olayları akıl yoluyla çözümleyebilmesi şeklinde sıralanabilir.

Bireysel temelde sıralanan bu işlevlerin her birinin toplumsal alanda karşılıkları vardır.

Buna göre, yukarıdaki bireysel işlevlerin her birinin toplumsal karşılıkları düşünüldüğünde hangi seçenek açıkta kalır?

A) Toplumların geleceğinin planlanması
B) İnsanların kendini özgürce ifade edeceği bir toplumun oluşturulması
C) Farklı toplulukların bir arada yaşayabilmesi
D) Ortak bir kültürün oluşturulması
E) Akla ve iradeye değer veren bir toplum olunması

21. Derste sunum yapan Lütfiye arkadaşlarına;

"Elinizde taptaze, leziz mi leziz kırmızı bir domates var. Bu domatesin kırmızı olduğunu nasıl biliyorsunuz?'' diye sorar ve arkadaşlarından şu cevapları alır:

- Çünkü kırmızı olduğunu net bir biçimde görüyorum.
- Çünkü her insan bu renge kırmızı der.
- Çünkü kırmızı olduğunu biliyorum ve zaten kırmızı. Ardından;

"Bir şeyi bildiğinizin nasıl farkına varırsınız? Emin olduğunuzu düşündüğünüz bir konuda sizin böyle düşünmenize sebep olan nedir? Haklı olduğunuz kanaatine de nereden vardınız? Bir şeyi bildiğinizden kesin olarak nasıl emin olabilirsiniz?'' gibi sorular sorarak felsefi düşüncenin ve felsefi soruların özelliklerini anlamalarını ister.

Buna göre Lütfiye'nin sormuş olduğu sorular felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile daha çok ilgilidir?

A) Sorgulama - şüphe duyma
B) Eleştirel olma - evrensel olma
C) Rasyonel olma - sistemli olma
D)Refleksif olma - tutarlı olma
E)Eleştirel olma - yığılımlı ilerleme

22. “Bir delik gören insan onu kendi eliyle kapatmak ister, filozof bir delik gördüğünde parmağını ya da kolunu sokmadan edemez.”   Jean Paul Sartre

Sartre’ın bu sözünde felsefi düşüncenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Her şeyi ilk defa görüyormuş gibi ona şaşırabilmek, merak edip araştırmaya başlamak felsefi düşüncenin temel niteliklerindendir.

B) Herhangi bir düşünceyi ya da görüşü ele alırken onu olduğu gibi kabul etmek yerine akıl süzgecinden geçirmek felsefi düşüncenin temel özelliklerindendir.

C) Felsefi düşüncenin en temel niteliği konu ve yöntem açısından akılsal bir uğraşı olmasıdır.

D) Felsefe yaparken filozofun, kendine ait bir sistem inşa etmesi ve düşünceleri için bir açıklama modeli oluşturması felsefi düşüncenin en kritik noktalarındandır.

E) Bir şeyin ne olduğu bilindikten sonra onun ne olmadığı hakkında sonuçlara varmak felsefi düşünme tarzının temelidir.

23. Günübirlik haz peşinde koşuyor insan. Günübirlik haz edinimlerimiz bedenimizi doyuruyor ama zihnimiz ve ruhumuzun açlığı hâlâ devam ediyor. Ancak insan iç dünyasına yöneldiği andan itibaren hayata dair olanları ve yaptıklarını sorgulayarak felsefenin kapısını aralamış oluyor. Bilme ve anlama isteği artık anlık hazlarını gölgeliyor. Böylesi bir durumda insan, adını koymasa da felsefenin içine girmiştir artık..

Buna göre felsefeyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Düşünen insanın felsefenin içinde yer aldığı

B) Zor bir uğraş olduğu

C) İnsana sorumluluk yüklediği

D) Metafizik alanla yetindiği

E) Bilime giden yolu araladığı

24. Platon’un “Devlet” adlı eseri “İdeal bir toplumda düzen ve adaletli devlet nasıl olabilir?” sorusuna cevap aradığı bir ütopyadır. Bu eser Antik Çağ’dan günümüze önemini yitirmemiş ve her çağda pek çok filozofu etkilemiş olan önemli bir siyaset eseridir.

Bu parçadan çıkarılabilecek sonuç felsefenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilişkilendirilebilir?

A) Akılsallık

B) Evrensellik

C) Sorgulayıcılık

D) Öznellik

E) Tutarlılık

10. SINIF FELSEFE

2. Ünite

1. İnsan diğer varlıklar gibi bilinçsiz bir varlık değildir. Mesela taş, kendisinden başka bir şey olamayan varlıktır. Taşın şöyle ya da böyle olabilme imkânı yoktur; taş ne ise daima odur. Buna karşın, insan kendinde varlık olmak dışında, aynı zamanda kendisi için varlıktır. Yani insan bilinçli öznedir; var olduğunun bilincindedir. Bu sayede insan, kendine dönmekte ve ne olacağına kendi karar vermektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi insanı diğer varlıklardan ayıran bir özellik olamaz?

A) Özgür iradeye sahip olması

B) Somut bir varlığa sahip olması

C) Bilinçli düşünen bir varlık olması

D) Kendi kendisinin farkında olması

E) Kendini gerçekleştirebileceği olanaklara sahip olması

2. Felsefede ileri sürülen fikirler filozoflar tarafından çeşitli şekillerde temellendirilirler:

Örnek 1

Kötülük yapan insan en fazla kendine zarar verir. Hiç kimse bilerek kendine zarar vermez. Kendine zarar vermek bilgisizlikten doğan bir kötülüktür. Demek ki "Hiç kimse, bilerek kötülük yapmaz."

Örnek 2

Var olan her şeyin varoluşunun bir nedeni ya da gerekçesi olmalıdır. Herhangi bir şeyin kendini üretmesi ya da kendi varoluşunun nedeni olması imkânsızdır. Dolayısıyla nihai bir neden olmazsa ya sonsuz bir biçimde nedenleri takip etmeye devam edeceğiz ya da nihayetinde, zorunlu olarak bir nedene kavuşacağız. Demek ki "Var olan her şeyin varoluşunun bir nedeni ya da gerekçesi olmalıdır."

Verilenler bir bütün olarak değerlendirildiğinde aşağıdakilerden hangisini örneklendirdiği söylenebilir?

A) Felsefi soru oluşturmayı

B) Dil-düşünce ilişkisini

C) Argümanlarla görüş oluşturmayı

D) Doğruluk-gerçeklik ilişkisini

E) Bilim-hayat ilişkisini

3. Kant'a göre önermeler analitik ve sentetik olarak ikiye ayrılır. Bu iki önerme türü arasında ise bir dizi şu ilişkiler bulunmaktadır:

- Analitik önermelerde özne ve yüklem arasında bir tür içerme ilişkisi vardır. Sentetik önermelerde ise özne ile yüklem arasında bir içerilme ilişkisi yoktur. Onunla ilintilidir ve onun kapsamını artırır.
- Analitik önermeler yeni bir bilgi sağlamazken; sentetik önermeler özne hakkında yeni bir bilgi ortaya koyar.
- Analitik önermeler yanlışlanamazken; sentetik önermeler doğru veya yanlış olabilen, deneye dayalı önermelerdir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi sentetik önermeye örnektir?

A) Her güçlü olan zayıf olmayandır.

B) Kare bir dörtgendir.

C) Bekâr evli olmayandır.

D) Bütün halalar kadındır.

E) Tebeşir beyazdır.

4. Analoji, özelden özele yapılan akıl yürütme biçimidir. Özel durumlar arasındaki benzerliklere dayalıdır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir analoji örneğidir?

A) Bütün filozoflar tutarlıdır.
Hegel bir filozoftur.
O hâlde Hegel de tutarlıdır.

B) Kant bir Alman, aydın, akıllı ve filozoftur.
Hegel de Alman, aydın ve akıllıdır.
O hâlde Hegel de filozoftur.

C) Filozoflar düşüncesi üzerine düşünür.
Kant bir filozoftur.
O hâlde Kant da düşüncesi üzerine düşünür.

D) Bütün insanlar ölümlüdür.
Eflatun da insandır.
O hâlde Eflatun da ölümlüdür.

E) Farabi rasyonalist bir filozoftur.
Rasyonalist filozoflar akılcıdır.
O hâlde Farabi de akılcıdır.

5. İbn Sina'ya göre genel kavramlarda kötülük bulunmadığından, yine genel bir kavram olan 'insanlık'ta da kötülük bulunmamaktadır. Ancak tek tek bireyler kötü olabilir. Genel kavramlar 'Bir'liği temsil eder; ezeli ve ebedi varlık olan Tanrı'nın sıfatlarıdır. Birliğin ve mükemmelliğin tepe noktasında bulunan Tanrı katından; çokluğu temsil eden maddi âleme doğru uzaklaştıkça kötülük artar. İbn Sina felsefesinde Tanrı'yı "Vacib'ül Vücut" kavramı temsil eder. İbn Sina bu kavram ile evrensel ahlak yasalarının ontolojik temelini kurar. Ona göre iyi varlığın kemali; kötü kemalin yokluğudur.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinden yapılabilecek çıkarımlardan biri değildir?

A) Kötülük maddi âlemde görünür.
B) Genel bir kavram olarak insanlıkta kötülük barınmaz.
C) Genelden özele doğru gittikçe kötülük artar.
D) Çokluğun olduğu yerde iyilik ortaya çıkar.
E) Maddi âlemden Tanrısal âleme geçildikçe mükemmellik artar.

6. Ahlak felsefesi alanında, evrensel ahlak yasalarının olamayacağını savunan egoizmin en önemli temsilcisi Thomas Hobbes'tur. Ona göre doğal olarak ve doğuştan, kendi istek ve arzularını öncelikle dikkate alan insan eylemlerinin biricik ve temel amacı; hayatın korunması ve sürdürülebilmesidir. Egoizm her insanın eylemlerini buna uygun olarak düzenlediğini öne süren öğretidir.

Bu parçada sözü edilen egoizm ile ilişkilendirilebilecek atasözü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yiğit ekmeğiyle yiğit beslenir.
B) Abdalın dostluğu köy görünceye kadardır.
C) Balık ağa girdikten sonra aklı başına gelir.
D) Gözden ırak olan gönülden de ırak olur.
E) Mum dibine ışık vermez.

7. Felsefede argüman, filozofun görüşünü desteklemek için öne sürdüğü kanıtlarıdır. Bu nedenle de bütün felsefi metinler bir iddiayı temellendirme amacı taşır. Bir felsefi metni okurken ilk önce yazarın görüşü tespit edilmeli, daha sonra yazarın savunduğu görüşü desteklemek için hangi argümanları kullandığına dikkat edilmelidir.

Buna göre argüman ile ilgili aşağıdaki ifadelerden hangisi yanlıştır?

A) Savunulan görüş ve argümanlar birlikte tutarlı olmalıdır.
B) Her felsefe görüş bir argümana dayandırılır.
C) Argümanlar akıl yürütme ilkelerine uygun ifadelerdir.
D) Felsefi bir yargının doğruluğu argümanlarla ortaya konulur.
E) Argümanlar bilimsel kanıtlar yoluyla ispatlanır.

8.

ANALİTİK ÖNERME	SENTETİK ÖNERME
Yeni bir bilgi sağlamazlar.	Özne hakkında yeni bir bilgi ortaya koyarlar.
Yanlışlanamazlar.	Doğru ya da yanlış olabilirler.
Mantıksal olarak doğrulukları zihinde kurulur.	Deney yoluyla ispatlanabilirler.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi analitik bir önermeyi örneklendirir?

A) Bütün anneler kadındır.
B) Bazı anneler siyah tenlidir.
C) Bazı kadınlar annedir.
D) Bütün anneler fedakârdır.
E) Bazı kadınlar merhametlidir.

9. Filozof asla bilinenle yetinmez. Bilinenin derinliklerine inerek, ilk nedenlerden itibaren sorgulama yapar. Hatta filozoflar o denli sorgulamalar yapar ki, kendilerini sordukları bu soruları da sorgularken bulabilirler. Sorgulamak filozoflar için bir buluştan ziyade bitmez bir arayıştır. Kendilerine bir alan belirleyip sadece o alan üzerine sorgulama yapmaz filozoflar. Evren, insan ve doğa bütünüyle onların ilgi alanıdır.

Bu parçada felsefi soruların aşağıdaki özelliklerinden hangisine değinilmemiştir?

A) Sorgulamanın ağırlıkta olması
B) Özü kavramaya yönelik olması
C) Konu evreninin geniş olması
D) Refleksif olması
E) Sorularının cevaplarından daha değerli olması

10. Doğduğundan beri böyledir O. Kendi kendine dünyada ne yapmakta olduğunu ve özellikle bir gün öleceğine göre bu dünyaya neden gelmiş olduğunu merak etmektedir. Bir gün yok olacaksa var olan bu şeylerin neden var olduğunu sorgular durur. Hatta tüm bu soruları neden sorduğunu da sorar kendi kendine.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinde anlatılmak isteneni karşılayan felsefi bir soru değildir?

A) İnsanın varoluş sebebi nedir?
B) Bir varlık olarak insanın doğa ve evrendeki yeri nedir?
C) İnsan nedir, ne ile yaşar?
D) Hiçbir şey var değilken ilk ne vardı?
E) İnsan evrende nasıl bir işleve sahiptir?

11. Sizce bu dünyada kaç farklı kalem vardır? Bin… on bin… belki de milyon tane. Kurşun, tahta, tükenmez gibi birçok türde ve yüzlerce farklı renkte milyonlarca farklı kalem… Buna rağmen biz hangi kalemi görürsek görelim, zihnimizdeki kalem kavramının içine bu kalemi yerleştiririz. Ama bir fincanı gördüğümüzde aklımıza kalem gelmez ve o fincanı kalem kavramıyla ilişkilendirmeyiz. "Bana kalemi verir misin?" dediğimde fincana değil kaleme yöneliriz. Çünkü fincan fincandır. Kalem ise kalemdir.

Bu parçadan çıkarılacak genel sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Her varlığın ayrı bir kavramı vardır.
B) Kavramlar bireylerin öznel deneyimleri sonucunda oluşur.
C) Kavramlar varlıkların ortak özelliklerini karşılar.
D) İnsanlar kavram kargaşası yaşayabilir.
E) Kavramlar zaman içinde farklı anlamlarda kullanılır.

12. Birinci önermenin ikinci bir önermeye atıfta bulunarak desteklemesine rağmen, ikinci önerme de zaten birinci önermeyle destekleniyorsa, söz konusu akıl yürütmede kısır döndü vardır.

Buna göre aşağıdaki akıl yürütmelerin hangisinde bir "kısır döngü" **vardır?**

A) Derslerinde başarısız olduğuna göre çok fazla televizyon izlemiş olmalıdır.
B) Hasan, tüm kuğuların beyaz olduğunu söyledi. Fakat bunu ispat edemediğine göre demek ki tüm kuğular beyaz değildir.
C) Evren sonsuz olduğu için bilinemez. Bilinemez olduğu için de sonsuzdur.
D) Arabalardan çıkan egzoz dumanları ozon tabakasına deodorant ve parfümlerden daha fazla zarar verir; o hâlde ozon tabakasına zararın büyük çoğunluğunu büyük araçlardan çıkan egzoz dumanları vermektedir.
E) Her görüş bireyin perspektifine bağlı olduğuna göre ve bütün perspektifler aynı değerde olduğundan mutlak bir hakikat olamaz.

13.

1. Örnek:

Durakta, otobüsün basamağında sıkışık bir şekilde bir yolcu durmaktadır.
Otobüs şoförü: Kardeşim gireceksen gir çıkacaksan çık.
Yolcu: Bende bunu yapmaya çalışıyorum zaten.
SORU: Sizce yolcu içeri girmeye mi yoksa dışarı çıkmaya mı çalışmaktadır?

2. Örnek

Kırmızı ışıkta karşıdan karşıya geçmeye çalışan bir kadın vardır.
Polis: Nereye gidiyorsunuz?
Kadın: Marketten alışveriş yapmaya gidiyorum. Niçin sordunuz?
SORU: Sizce anlaşmazlık nereden kaynaklanmaktadır?

Bu örneklerden yola çıkarak dil ve düşünme ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) İletişimde kullanılan kavramlara yüklenen anlamlar herkes için aynıdır.
B) Doğru bir iletişim için dildeki sözcüklerin üzerinde bir uzlaşma gereklidir.
C) Kullanılan sözcüklere farklı anlam yüklenmesi anlamayı olanaksız kılar.
D) Soruların cevabı, soruları cevaplayanın bakış açısına göre değişir.
E) Aynı kavrama, aynı anlam yükleyen insanlar birbirleri ile anlaşabilirler.

14. → Sorunun olmadığı yerde cevap da yoktur.

Jaspers, Felsefeye Giriş

→ Soran dağları aşmış, sormayan düz yolda şaşmış.

Atasözü

→ Bir soruna çözüm bulmak istendiğinde önce onu her yönüyle derinliğine araştırmak faydalıdır.

Aristoteles, Metafizik

Bu görüşlerden hareketle soru sormanın işlevleri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Sorular insanı cevap arayışına yönlendirir.
B) Soru, ele alınan konuyu kapsamlı bir şekilde incelemeye tabi tutar.
C) Araştırma sürecinde soru sormak, inceleme amacından uzaklaşmamayı ve konu dışına çıkmamayı sağlar.
D) Soru sormak hedefe ulaştırırken, sormamak insanı yerinde saydırır.
E) Sorular araştırma konusunun, olgusal kanıtlanabilirliğini veya yanlışlanabilirliğini sağlar.

15. Tek tek olay ve olgulardan genel yasalara veya tikel önermelerden hareketle tümel önermeye doğru giden akıl yürütme biçimine tümevarım(endüksiyon) denir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi tümevarımı örneklendirir?

A) Bütün metaller ısıtıldığında genleşir. Bakır bir metaldir. O hâlde bakır ısıtıldığında genleşir.
B) Birçok Çinli ile karşılaştım. Karşılaştığım bütün Çinliler çekik gözlü idi. O hâlde bütün Çinliler çekik gözlüdür.
C) Dünya'da ve Mars'ta atmosfer vardır. Dünya'da yaşam vardır. O hâlde Mars'ta da yaşam vardır.
D) Tüm gezegenler yuvarlaktır, güneş etrafında döner ve uyduları vardır. Jüpiter bir gezegendir ve uydusu vardır. O hâlde Jüpiter güneş etrafında da döner.
E) Ali ile Ayşe'nin ikisi de aynı takımı tutuyor, iyi voleybol oynuyor, ikisi de kitap okumayı seviyor. Ali çiçeklerle ilgilenmeyi seviyor. O hâlde Ayşe'de çiçeklerle ilgilenmeyi seviyor.

16. İnsanlar günlük hayata, çok farklı nedenlerle öylesine sıkı bir şekilde bağlanırlar ki hayata ve dünyaya hayret etme duygularını bastırırlar. Felsefeciler gibi çocuklar için de dünya ve onun üzerinde olup biten her şey yenidir; bu yüzden her şey onların merak ve şaşkınlığına konu olur. Oysa yetişkinlerin pek çoğu dünyayı olağan bir şey olarak görür. Onlar şaşırtıcı görünümler sergileyen hayatı olduğu gibi benimserler; kalabalığın bir parçası haline gelip alışkanlığın etkisiyle herkesin yaşadığı gibi sorgulamadan yaşarlar.

Buna göre felsefeciyi diğerlerinden ayıran özellik aşağıdakilerden hangisi olamaz?

A) Merak ve hayret etme yeteneğine sahip olması
B) Dogmatik kalıpların cenderesine sıkışmış bir biçimde yaşaması
C) Gerçekliğin göründüğü gibi olamayacağından şüphe duyması
D) Kolektif kimliklerinden ziyade bireysel kimlikleri ile ilgilenmesi
E) Şüphe ile sorgulamanın riskinden ve kaygısından kaçmaması

17. Tümevarıma dayalı akıl yürütme biçiminde öncüllerden bir tümel sonuca varılır. Yani sonuç öncüllerle sınırlı kalmayarak, öncülleri aşan bir bilgiye götürür. Örneğin;

Gözlediğim a1 kargadır ve karadır.

Gözlediğim a2 kargadır ve karadır.

Gözlediğim a3 kargadır ve karadır.

Gözlediğim a4 kargadır ve karadır.

Gözlediğim a5 kargadır ve karadır.

O hâlde bütün kargalar karadır.

Bu açıklama ve örnekten hareketle;

I. Akıl yürütmenin sonucu gözlemleri aşan bir nitelikte olmasına rağmen öncüllere dayanmaktadır.

II. Öncüller sonuç için bir dayanak sağlamakta ama sonucu zorunlu kılmamaktadır.

III. Sonucun doğruluğu hiçbir zaman kesin değildir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I.
B) I ve II.
C) I ve III.
D) II ve III.
E) I, II ve III.

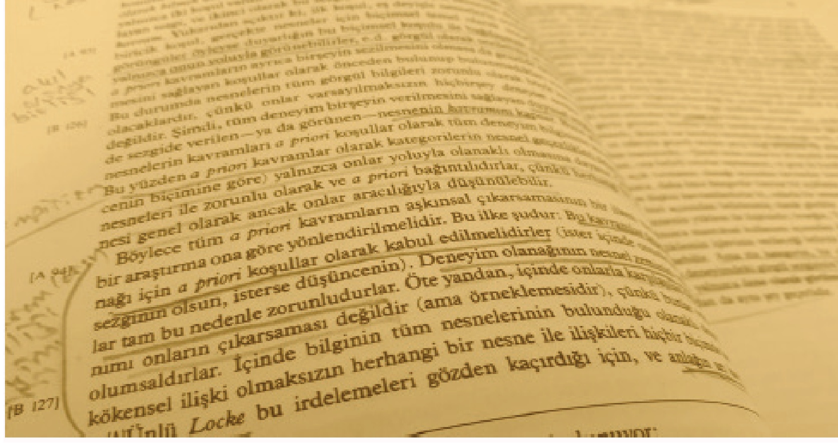
18. Tabloda bilim ve felsefenin sorularına bazı örnekler verilmiştir:

Felsefe	Evrensel bir ahlak yasası var mıdır?
Bilim	Yağış nasıl oluşur?
Felsefe	Vicdan doğuştan mıdır? Yoksa sonradan mı kazanılır?
Bilim	Saldırganlık davranışı hangi durumlarda ortaya çıkar?

Buna göre aşağıdakilerden hangisi felsefe sorularını bilimin sorularından ayıran özellik olabilir?

A) Daha çok olgularla ilgilidir.
B) Kavrama yönelik problematik düşünme biçimidir.
C) Cevabı sorunun içinde olan sorulardır.
D) Cevapları kişiden kişiye değişmez.
E) Sorular yoruma açık değildir.

19.

Sahaf gezenler iyi bilirler. Bazı kitaplarda kitabı okuyan kişinin kendince hoşuna giden ya da katılmadığı görüşlerin, bazen de bilmediği sözcüklerin altını çizdiği bilinmektedir. Altı çizili sözcükler okur için, en belirgin anlamı çıkaran ana fikir ifadeleri de olabilmektedir. Bu şekilde okurlar kitaba dâhil olmaktadırlar. Okuduğunuz bir kitapta altını çizdiğiniz cümleler ve işaretlemelere yeniden döndüğünüzde göreceğiniz şey, altı çizili sözcüklerden daha fazlasıdır; her çizgi ve işarette kendinizi bulursunuz.

Bu parçanın <u>ana fikri</u> aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Altı çizili ifadeler sağlam ve ikna edici argümanlardır.
B) Kitaplardaki bilgi içerikleri ile dilsel ifadeler en dikkat çekici söylemlerdir.
C) Kitaplardaki altı çizilen ifadeleri kişinin bakış açısı belirler.
D) Okur için kitaptaki akıl yürütme biçimleri önemlidir.
E) Okur, kavramlara yazarın hangi anlamları yüklediğine odaklanır.

20. Titius'a göre felsefe, yaşama ve evrene karşı bir vaziyet alıştır. Parmak izlerimizin, göz retinalarımızın farklı olması gibi her insan da gerek dış görünüşü, gerek duygu ve düşünceleriyle birbirinden ayrılır. Ürettiği her argümanla aslında bir bakıma hakikat denizini doldurmaktadır. Farklılığımızla üretilen bilgiler arttıkça ve bu bilgileri paylaşıldıkça zenginleşti insanlık.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine <u>değinilmemiştir</u>?

A) Her insanın bakış açısı birbirinden farklıdır.
B) Bilgilerimiz, olaylar karşındaki bakışımızı belirler.
C) Felsefi bilginin artması, bakış açımızı zenginleştirir.
D) Bilgilerin artması, hayatımızı daha anlamlı kılar.
E) Belli bir filozofun düşüncesine uygun yaşamamız gerekir.

21. Felsefi anlatım bazı filozoflarda aforizma da denilen, düşüncelerin kısa ve öz bir biçimde anlatıldığı şekli ile ortaya çıkar. Bu anlatım şekline kimi zaman maksim, motto, kelam-ı kibar ve ülger de denilmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bir aforizma olarak <u>değerlendirilemez</u>?

A) Onlar dans ederken görüldükleri için, müziği duyamayanlarca deli sayıldılar.
B) Bir adamın ölçütü güçle ne yaptığıdır.
C) Havanın kararması gece olduğu anlamını içinde taşır.
D) Her şeyi bilecek kadar genç değilim.
E) Sıkıcı olmanın sırrı, her şeyi söylemektir.

22. Felsefe bizi, hayatımızı, içinde yaşadığımız dünyayı içten ilgilendiren bir bilgidir. Felsefe dışındaki disiplinler de dünyayı, hayatı bir yönüyle ele almaktadırlar ancak felsefe hayatla ilgili, insanla ilgili her kavramı ele alıp inceleyebilen tek disiplindir. Kavramları ele alırken felsefe, derinliğine ne'lik üzerine incelemeler yapar ve böylece kavramların özüne nüfus eder.

Bu parça için aşağıdaki başlıklardan hangisi uygundur?

A) Felsefe dil ilişkisi
B) Kavramlara felsefe ile bakmak
C) Felsefe dışındaki disiplinlerin hayata bakışı
D) Varlık yaşam ilişkisi
E) Evrenin düzeni ve yaşam

23.

Felsefi tavır; merak, şüphe, sunulanı kabul etmemekle başlar. Aklın süzgeciyle düşünceyi devam ettirmektir.	Büyük toplumsal oluşumlar da mevcut durumun eleştirisiyle başlar.

Buna göre felsefi tavır ve toplumsal oluşumların ortak noktası aşağıdakilerden hangisidir?

A) Olanın olduğu gibi kabullenilmemesi
B) Dogmatik inançların benimsenmemesi
C) Toplumsal ihtiyaçların farkına varılması
D) Toplumsal dönüşümlerin amaçlanması
E) Düşüncenin sınırlandırılması

24. Leibniz'e göre dil zihnin aynasıdır. Dil zihnin içindeki düşünceyi aktarır. O, ne kadar berrak ise zihnin ürettiği düşünce de o derece berrak olarak dile gelir. İyi düşünmek, iyi dile getirmektir. Çünkü düşünme öncüllerden sonuca varma, kanıtlama, karşılaştırma, gerekçe öne sürme gibi şeyleri içerir. Tüm bunlar dil olmadan gerçekleşemez.

Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Dil ve düşünceyi birbirinden ayırmak mümkün değildir.
B) Berrak bir düşünceye açık, sade ve berrak bir dille ulaşılabilir.
C) Doğru bir akıl yürütme dilin doğru kullanımı ile mümkündür.
D) Dil, insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliktir.
E) Dil ve düşünce karşılıklı olarak birbirlerini geliştirirler.

10. SINIF FELSEFE

3. Ünite

1. Olgun bir domatesin gerçek renginin kırmızı olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü kırmızı, hasta olmadıkları, herhangi bir ilacın etkisinde ya da başka alışılmadık şartlar altında bulunmadıkları anlamına gelir ki, bu bilinen gözlemcilerin büyük çoğunluğunun beyaz ışık altında olgun bir domatese baktıklarında gördüklerini söyledikleri renktir. Öte yandan onun muz rengi olduğunu söyleyen birinin hatalı olduğunu düşünürüz. Çünkü bu, gerçekte kişinin renk duyumunun, büyük çoğunluğun renk duyumundan farklı olmasından başka bir şey değildir.

Bu parçada ifade edilen “doğruluk ölçütü” **aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Nesneye uygunluk
B) Mantıksal tutarlılık
C) Fayda ilkesi
D) Tümel uzlaşım
E) Apaçıklık

2. Varlık felsefesinde iki tür varlıktan söz edebiliriz. Gerçek varlık, insan zihninden bağımsız bir şekilde, zamanda ve mekânda var olan varlıklardır. İdeal varlıklar ise belirli bir zamanda ve yerde değildir. Varlıkları ancak onları düşünen bir insan zihnine bağlı olan, akıl yoluyla kavranabilen varlıklardır.

Bu parçadan hareketle aşağıdaki çıkarımlardan hangisi yapılamaz?

A) Matematiğin sayıları, geometrinin şekilleri, mantığın çıkarımları ideal varlıklardır.
B) Gerçek varlık, duyular aracılığı ile algılanabilen varlıktır.
C) İdeal varlık, empirik kavrayışa açık değildir.
D) Değerler alanı ideal varlığın bir alanını oluşturur.
E) Tüm varlıklar zamanla değişime uğrar.

3. Felsefe öğretmeni öğrencilerine Uludağ ile Kafdağı arasındaki farkı sorar. Öğrencilerden birisi söz isteyerek “Uludağ’ın var olduğunu herkes kabul ederken; Kafdağı’nın yalnızca masallarda olduğunu” ifade eder. Öğretmen de öğrencinin cevabına ek olarak “Kafdağı’nın yalnızca düşüncede var olduğunu” belirtir.

Parçada örneklendirilen gerçek ve düşünsel varlık kavramları ile ilgili aşağıdakilerden hangisi yanlış bir çıkarımdır?

A) Düşünsel varlığın zorunlu olarak nesnel dünyada var olması gerekmemektedir.
B) Nesnel dünyadaki her varlık aynı zamanda gerçek ve somut olarak vardır.
C) Gerçek varlık zaman ve mekân içinde yer alan nesnel gerçekliktir.
D) Düşünsel varlıklar nesnel gerçekler gibi somut olarak vardır.
E) Düşünsel varlık zaman içinde yer alamayabilir.

4. "Her varlık belli bir amaca doğru hareket etmektedir." savı ne kadar da haklı bir yargı değil mi? Her çocuk büyüyüp bir yetişkin olma amacı taşımaktadır. İnsan dışında, diğer varlıklarda da buna benzer bir durum söz konusudur. Örneğin bir meşe palamudu, meşe ağacı olma amacını içinde taşır yani amacı haline gelebilme potansiyeline sahiptir.

Metindeki fikirlere sahip bir kişinin aşağıdakilerden hangisini "değişme" **olarak ifade etmesi beklenir?**

A) Varlığın bilinci dışında gerçekleşen bir durumdur.
B) Varlığın özünün bilinmemesi gerçeğidir.
C) Potansiyel olanın gerçekleşmesi hâlidir.
D) Bilgisel durumlar için var olan bir gerçekliktir.
E) Varlığın özgürlüğünün somut alana taşınmasıdır.

5.

Farabi'ye göre evrendeki düzen, Tanrı'nın sıfatlarının bir tecellisidir. Dolayısıyla evren Tanrı kaynaklı bir düzenin sonucudur.

Kant'a göre her yerde bir nedenler, amaçlar ve araçlar zinciri söz konusudur. Etrafımızda oluşta ve bozuluşta göze çarpan kurallılık, hiç bir şeyin bu duruma kendiğilinden gelmediğinin göstergesidir.

Bu iki filozof ile ilgili verilen açıklamalar aşağıdaki sorulardan hangisine bir cevap niteliği taşır?

A) Varlığın temel niteliği nedir?
B) Evrende bir amaç var mıdır?
C) Varlık var mıdır?
D) Varlık bir midir, çok mudur?
E) Evren sonlu mudur, sonsuz mudur?

6. Bilgi felsefesi; bilginin ne olduğunu, nasıl ve hangi yollarla elde edildiğini sorgular. Aşağıda bilgi felsefesinin ele aldığı konuların ve sorularının bir tablosu yer almaktadır.

Bilgi Felsefesinin Konuları ve Soruları		
I.	Bilginin İmkânı	Doğru bilgi elde edilebilir mi?
II.	Bilginin Kaynağı	Doğru bilginin kaynağı nedir?
III.	Bilginin Sınırları	Neyi bilebilirim?
IV.	Bilginin Değeri	Doğru bilgi mümkün müdür?

Verilen tabloda problem alanlarına karşılık gelen sorulardan hatalı olan ve doğru şekli aşağıdakilerden hangisidir?

A) I - Bilgi nedir?
B) II - Bilgimiz nereden gelmektedir?
C) III - Bir bilgiyi doğru kılan ölçütler nelerdir?
D) II - Bilgi ve gerçeklik iki ayrı şey midir?
E) IV - Ne tür bir bilgi doğru bilgi kabul edilir?

7. Şimdiye kadar en doğru, en şüphe götürmez olarak kabul ettiğim şeylerin hepsini, duyulardan veya duyular yoluyla öğrendim. Hâlbuki bu duyuların bazen aldatıcı olduklarını tecrübe ettim. Bunun için bir defa aldatanlara hiçbir zaman tamamıyla güvenmemek tedbir gereğidir.

"Descartes"

Bu parçada aşağıdakilerden hangisine yönelik bir açıklama yapılmaktadır?

A) Bilginin kaynağına
B) Bilginin elde edilme yöntemine
C) Bilginin hakikati verip vermediğine
D) Bilginin gerçeklikle ilişkisine
E) Bilginin varlığı doğru temsil edip etmediğine

8. Özne bilerek ve bildiği oranda öznedir. Özne bilenen nesnellik ile kendisinin ayrımına varabilir ve bilen bir özne olabilir. Nesne de nesne olabilmek, yani bilinen bir varlık olarak ortaya çıkabilmek için bilen özneyi gerektirir. Nesne, bireysel özne onun bilincinde olmasa da var olmaya devam edebilir, fakat onun özne için bir nesne olabilmesi için, bilginin konusu olabilmesi için öznel bilinçte içerilmiş olması gerekir.

Bu parçada aşağıdakilerden hangisi ele alınmaktadır?

A) İnsan varoluşunun anlamı
B) Doğa ve insan ilişkisi
C) Özne nesne diyalektiği
D) Varlık bilgi ilişkisi
E) Algılanmayan nesnenin anlamsızlığı

9. İnsan bildiği oranda kendisini doğal çevresinin dolaysız bir uzantısı kılan hayvani varoluşundan uzaklaştırmakta ve bu doğal ve dolaysız varoluşunu olumsuzlayıp dönüştürerek bir kültür varlığı olmaktadır. Toplumsal çevremize baktığımızda gördüğümüz şey, el değmemiş vahşi doğadan farklı olarak edinilmiş bilgilerle dönüştürülmüş nesnelerin insani dünyasıdır. Bir trafik ışığı, bir ev, bir masa ya da bir uçak bir hayvan açısından yalnızca içgüdüleri uyaran dolaysız bir duyum içeriğiyken belli bir bilgi ve kültür donanımına sahip bir insan için tüm bu nesneler uzun bir tarihsel sürece yayılan bir bilgi biriminin sonucu olarak anlam yüklüdürler ve vardırlar. Vahşi bir doğal alandan bir kentsel alana girdiğimizde ilk duyumsadığımız şey, insanların bilgi ve emeğiyle dönüştürülmüş gerçekliğin tarif edilemez bir simge ve anlam yoğunluğu yaratmasıdır. İnsan dili ve düşüncesi bütün dolayımlarıyla uygar toplumun özünü ve ruhunu belirlemektedir.

Bu parça aşağıdaki sorulardan hangisine bir cevap niteliğindedir?

A) Elde ettiğimiz bilgi nesnesine uygun mu, değil mi?
B) Varlığın doğru bilgisine ulaşılabilir mi?
C) Hatadan kaçınmak mümkün mü, değil mi?
D) Bilgi neden insanı insan yapan etkinliktir?
E) Bilgi gerçeği verebilir mi?

10. ‘Varlık’ tüm var olanları kapsayan en geniş felsefi kavram olarak ele alınır. Tüm var olanlar ise düşünülebilen her şeyin toplamıdır. Ne türden olursa olsun düşünceye konu olan her şey bir var olandır. Tepegöz gibi imgesel bir şeyden 5 sayısına, Ağrı Dağı’ndan karın ağrısına kadar her türden nesne bir var olandır. Bu bağlamda felsefe tarihinin ilk sorusu tüm var olanların kökeninin ne olduğu sorusudur. Ne var ki, varlığın kökenine ve yapısına ilişkin açıklamalar yalnızca felsefeden gelmez. Başka açıklama denemeleri mitlerde görülür. Deyim yerindeyse varlığın kökeni sorunu felsefi düşüncenin, mitolojik düşünceden edindiği mirastır. Bu tutumun gerisinde ise insanın akıllı bir varlık olarak yeryüzünde bulunduğu her dönemde çevresinde olup bitenleri anlamak, yorumlamak ve bir kökene bağlamak isteği yer alır. Mitolojilerin kaynağı insanın bu arayışıdır.

Bu parçada aşağıdaki sorulardan hangisine bir cevap <u>yoktur</u>?

A) Bir şeyin varlık olarak nitelenmesi için gerekli şartlar nelerdir?
B) Felsefe tarihinde ilk soru nedir?
C) Varlığın kökenine yönelik açıklamalar felsefe dışında hangi alanlarda ele alınır?
D) Varlığın kökenine yönelik sorgulamalar insanın hangi yetisi ile ilişkilidir?
E) Felsefeyi mitolojiden ayıran yönler nelerdir?

11. Mitolojik düşünmede, içinde bulunduğumuz şeylerin nedeni genellikle insansı özellikler taşıyan Tanrılardır. Bizi çevreleyen her şey bu kişileşmiş Tanrılarla bağıntılıdır. Sözgelimi Yunan Mitolojisinin başkarakterlerinden biri olan Zeus gökyüzünde olup bitenlerin nedenidir. Bir yerde şimşek çakarsa Zeus’un öfkelendiği düşünülür. Dolayısıyla olup bitenlerin nedeni ile Tanrılar arasında kurulan bağlar keyfi ve gevşektir. Bir başka deyişle mitolojik düşünmede düşünceler arasındaki nedensellik ilişkileri sağlam değildir. Öyleyse mitolojik düşünmede şeylerin kökenine ilişkin açıklamalarda Tanrılara başvurulurken, felsefi düşünmede dünya içinde kalınır.

Bu parçadan hareketle felsefede varlık alanındaki çeşitliliğin kökeninin aşağıdakilerden hangisinde arandığı söylenebilir?

A) İdealar dünyasında
B) Metafizik alanda
C) Numenal bilgide
D) A posteriori bilgide
E) Duyulabilir ve algılanabilir dünyada

12.
- Ben nasıl var oldum?
- Başlangıçta ne vardı?
- Evrende gayelilik var mıdır?
- Beni çevreleyen çeşitliliğin kaynağı nedir?
- Çeşitlilik nasıl oluştu?
- Görünenlerin arkasında görünmeyen bir düzen var mı?
- Bu karmaşık ve dağınık görünen evren daha yalın öğelere indirgenebilir mi?

Verilen sorular aşağıdakilerden hangisine yöneliktir?

A) Metafiziğin varlıkla ilgili sorularına
B) Aksiyolojinin değerler ile ilgili sorularına
C) Epistemolojinin bilginin değeri ile ilgili sorularına
D) Sanatın güzelin ne olduğu ile ilgili sorularına
E) Felsefenin ana konularının sorularına

13. Felsefenin temel işlevlerinden biride insanların doğru ile yanlışı ayırt edebilme yeteneği kazanmasını sağlamaktır. "Hangi bilgilerimiz doğrudur? Hangi bilgilerimize güvenmeliyiz? Elde edilen bilgiler kesin midir?" gibi sorulara yanıt ararız. Doğru ile yanlışı ayırt ederken bu süreçte en önemli iki ölçütü uygularız. Birincisi bilgimizin gerçeğe uygunluğu, ikincisi ise hayatımıza olan yansımasıdır.

Bu parçada bilgi felsefesinin aşağıdaki problemlerinden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Kaynağı
B) Sınırı
C) Doğası
D) İmkânı
E) Değeri

14. Bilimler varlığın ilk nedenlerini sorgulama eğiliminde değildir. Örneğin biyoloji "Canlı var mıdır?" diye sormaz. Canlının varlığını bir ön kabul olarak kabul eder ve işe koyulur. Bunu yaparken de var olanı parçalara böler ve kendi alanı dışına çıkmaz.

Buna göre bilimin varlığa yaklaşımı aşağıdakilerden hangisi ile ifade edilebilir?

A) Varlığı bütünü ile ele alır.
B) Varlığın ilk nedenlerini sorgular.
C) "Varlık vardır." ön kabulünü benimser.
D) Varlığın imkânını sorgular.
E) Varlığın gerçekliğinden şüphe eder.

15. Gorgias'ın bütün kuramını temelde üç varsayımla ifade etmek mümkündür. Hiçbir şey yoktur, bir şey var olsa da bilinemez, bilinse bile başkalarına aktarılamaz. Hayatını Atina'da sürdürerek tüm vaktini Atina halkına bilgeliği, erdemi iyi yaşamı anlatmakla geçiren, "Bildiğim tek şey hiçbir şey bilmediğimdir." düşüncesinde olan Sokrates'e göre ise doğru bilgi, insanın doğuştan hâlihazırda sahip olduğu bir şeydir. Bunun ortaya çıkarılabilmesi için farklı yöntemlerin uygulanması gerekir.

Bu parçada aşağıdaki hangi felsefi problem üzerinde durulmaktadır?

A) Ontolojik açıdan Tanrı problemi
B) Aksiyolojik açıdan estetik ve etik problemi
C) Ahlakın ne olduğu problemi
D) Doğru bilginin imkânı problemi
E) Siyaset felsefesi açısından devlet ütopyası

16.

Siz gerçek misiniz?
Elbette!
Siz ve bir arkadaşınız gerçek misiniz?
Elbette! Sayılar gerçek mi!
Elbette!
Sayılar sizinle aynı biçimde mi gerçek?
Hımmmm.
İlk bakışta, bu son soru biraz tuhaf görünebilir ama ……… ile uğraşan filozoflar genellikle birçok tuhaf soru sorarlar! Bunu yaparlar çünkü insan ……… üzerine düşünmek için zaman ayırdığında, bu düşünceler giderek gizemli bir hale dönüşür ve sonsuz bir heyecan duymaya neden olur. Sizin, bir insan olarak gerçekliğiniz, 2 sayısının realitesinden farklı mıdır?

Metinde yer alan boşluklara sırasıyla aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

A) felsefe-insan
B) metafizik-gerçek
C) bilim-gerçek
D) matematik-hayatın anlamı
E) bilim-insan

17. Aşağıdaki tabloda varlığın mahiyetine ilişkin görüşlere yer verilmiştir:

Varlık nedir? →	Varlık ideadır.	Varlık fenomendir.	Varlık maddedir.	Varlık hem madde hem ideadır.	Varlık oluştur.
Herakleitos					**I.**
Platon	**II.**				
Demokritos			**III.**		
Descartes		**IV.**			
Edmund Husserl				**V.**	
Hegel	**VI.**				

Buna göre tablonun doğru olması için numaralandırılmış görüşlerden hangi ikisi yer değiştirilmelidir?

A) I ve III.
B) II ve IV.
C) III ve V.
D) III ve VI.
E) IV ve V.

18. Heidegger'e göre felsefe, kendisini ilkin bir "soru"da ortaya koyar. Bu ilk soru varlığın ne olduğu hakkındadır. Varlık anlayışındaki değişim göz önünde bulundurulduğu sürece felsefe tarihinin gerçekte bir sorunlar tarihi olduğunu anlarız. Bu tarih, "Varlık ideadır, maddedir, fenomendir." gibi yakıştırmalarla doludur. "Varlık" bu anlamda felsefenin ilk konusu, felsefeye felsefe olarak tarihini kazandıran temel kavramdır. En derinlikli sorgulamasını Platon, Aristoteles ve Hegel'de bulan ve tüm Batı felsefesi tarihi boyunca ön yargılarla düşünülen "varlık sorusu" maalesef unutulmuştur. Felsefeyi başlatan "varlık sorusu" tekrar sorulmalıdır.

Bu parçadan hareketle Heidegger'in varlık hakkındaki eleştirisinin aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

A) Varlık hakkında değişik görüşler ortaya konmuştur.
B) Felsefe tarihi, varlık hakkında söylenmiş ön yargılarla doludur.
C) Varlık sorusu önemsiz hale gelmiştir.
D) Felsefenin ilk konusu varlıktır.
E) "Varlık nedir?" sorusu sürekli tartışılmıştır.

19. Parmenides'e göre varlık sonsuz sürekliliktedir. Bu yüzden de bölünebilir değildir. Çünkü hiçbir parçası yoktur ve tümüyle farksızlık içindedir. Başka bir deyişle, kendisiyle hemhâldir: Ne şurası daha fazla, ne burası daha azdır. Varlık âdeta eksiksiz tümlüktür, varlık hep varlığa yanaşıktır. Bu yüzden de başlangıçsız ve bitimsizdir. Varlık asla değişmez.

Buna göre Parmenides'in varlık ile ilgili görüşü aşağıdakilerden hangisidir?

A) Varlık birdir ve kendisiyle özdeştir.
B) Varlık hiçliktir.
C) Var olmak, algılanmış olmaktır.
D) Varoluş, özden önce gelir.
E) Varlık, insanın ona ilişkin doğru bir kavrayışından ibarettir.

20. Yeşim Öğretmen derste öğrencilere felsefenin ortaya çıkışındaki temel problemin varlık konusu olduğunu, onun da ilk felsefe olarak nitelendirildiğini ifade etmiştir. Öğretmen ilk felsefenin var olanın nitelikleri, oluşu, özü ve değişimi gibi problemleri ele aldığını vurgulamıştır. Devamında ise doğa filozoflarının ilk neden (arche) tartışmalarını anlatmıştır.

Buna göre Yeşim Öğretmen'in derste ele aldığı soru aşağıdakilerden hangisidir?

A) Varlık türlerinin farklılıkları nedir?
B) Metafizik ile ontoloji arasındaki fark nedir?
C) İnsanın varlığı anlama çabası nedir?
D) Arche nedir?
E) Varlık felsefesinin konusu ve problemleri nelerdir?

Aşağıdaki parçadan hareketle 21 ve 22. soruları cevaplayınız.

Felsefi yaklaşım; sorgulama, merak etme, inceleme ve kurcalama üzerine kurulur. Dogmatik yaklaşım ise gerçeği, kabul edilene inanma üzerine kurar. Birileri evrenin gerçeğini bildiğini söylüyor ve bazen açık seçik, bazen örtük biçimde bu gerçeğin ne olduğunu anlatıyor. Anlatıyor ve diğerlerinin kendisine inanmasını bekliyor. Bilimsel yaklaşım deney ve gözlem yoluyla evrenle ilgili varsayımlar kurabiliyor ve bunun doğruluğunu ortaya koyuyor. Ancak her üç alanda da belli bir görüşe saplanıp kalan insanlar ortaya çıkabiliyor, başka düşüncelere yaşam hakkı tanımıyor. Felsefe ideolojik dogmaya dönüşebildiği gibi, bilimsel kuram ve yaklaşımlarda başka düşüncelere, farklı bakış tarzına yaşam hakkı tanımayabilir.

21. Bu parçanın ana fikri aşağıdakilerden hangisidir?

A) Eleştiri dogmanın panzehridir.
B) Sadece dinler dogmalaşır.
C) Kesin bilgi mümkün değildir.
D) Tüm sorunların çözümü bilim tarafından gerçekleştirilecektir.
E) Düşünce belli kalıplara göre şekillenmelidir.

22. Bu parçadan hareketle aşağıdakilerden hangisinin eleştiriye kapalı bir düşünceyi örneklendirdiği söylenemez?

A) Dört yapraklı yonca şans getirir.
B) Pazartesi başlanan işler ağır gider.
C) At nalı uğur getirir.
D) Kurt uluyunca kar yağar.
E) Akıl akıldan üstündür.

FELSEFE
CEVAP ANAHTARI

1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite
1. C	1. B	1. D
2. E	2. C	2. E
3. B	3. E	3. D
4. C	4. B	4. C
5. E	5. D	5. B
6. D	6. B	6. E
7. D	7. E	7. B
8. D	8. A	8. C
9. A	9. E	9. D
10. A	10. D	10. E
11. D	11. A	11. E
12. B	12. C	12. A
13. D	13. A	13. E
14. D	14. E	14. C
15. C	15. B	15. D
16. E	16. B	16. B
17. A	17. E	17. E
18. E	18. B	18. C
19. D	19. C	19. A
20. D	20. E	20. E
21. A	21. C	21. A
22. A	22. B	22. E
23. A	23. A	
24. B	24. D	

10. SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

1. Ünite

1. • “Andolsun biz insanoğluna şan, şeref ve nimetler verdik; onları karada ve denizde taşıdık, kendilerine güzel güzel rızıklar verdik ve onları yarattıklarımızın çoğundan üstün kıldık.”

(İsrâ suresi, 70. ayet)

• “Allah’ın göklerde ve yerdeki (nice varlık ve imkânları) sizin emrinize verdiğini, nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiğini görmediniz mi?”

(Lokmân suresi, 20. ayet)

Bu ayetlerde vurgulanan ortak husus aşağıdakilerden hangisidir?

A) Allah’ın insanı sürekli ödüllendirdiği
B) Evrenin, Allah’ın emri ile hareket ettiği
C) Allah’ın insanın fiillerinden haberdar olduğu
D) Her varlığın kendine has bir görevinin olduğu
E) Varlıklar içerisinde insana ayrı bir değer verildiği

2. İnsan var olanlar üzerine düşündüğünde çevresinde bir güzellik, birbirini tamamlayan bir bütünlük ve ahengin oluşturduğu mükemmel bir uyum olduğunu fark edecektir. Allah, işte bu noktada insanın hem kendi yaratılışına bakarak hem de çevresindeki varlıkları gözlemleyerek hakikatleri algılayabileceğini Kur’an’da ısrarla vurgulamaktadır. Bu hakikatlerin belki de ilki, bütün bir âlemin bilinçli bir tasarımın ürünü olduğudur.

Bu parçadan aşağıdaki sonuçların hangisine ulaşılamaz?

A) Gayba ait bilgiler akılla keşfedilebilir.
B) Varlıkları yaratan bir yaratıcı vardır.
C) Varlık anlamsız ve amaçsız yaratılmamıştır.
D) İnsan, varlıklar üzerinde muhakeme yapabilen bir canlıdır.
E) İnsan, görünür âlem üzerinden yaratıcının varlığıyla ilgili çıkarımlarda bulunulabilir.

3. İnsanın, hem kendi yaratılışına bakarak hem de çevresindeki varlıkları gözlemleyerek Allah’ın varlığına ulaşabileceği Kur’an’da vurgulanmaktadır.

Buna göre;

I. bitkilerde gözlemlenen estetik tasarım,
II. doğadaki olayların birbirine bağlı olması,
III. her insanın farklı fiziksel özelliklerde dünyaya gelmesi

durumlarından hangileri metindeki anlatılanlara örnek olabilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız III. C) I. ve II. D) II ve III. E) I, II ve III.

4. • “De ki: Allah doğruyu söylemiştir. Öyle ise, Hanîf olan İbrâhim’in dinine uyunuz. O müşriklerden değildi.”

(Âl-i İmrân suresi, 95. ayet)

• “Ey Ehl-i kitap! Dininizde aşırı gitmeyin ve Allah hakkında, gerçek olandan başkasını söylemeyin. Meryem oğlu İsa Mesih ancak Allah’ın elçisidir, Allah’ın Meryem’e ulaştırdığı kelimesidir ve ondan bir ruhtur. Şu halde Allah’a ve peygamberlerine iman edin, “üçtür” demeyin, bundan vazgeçin; hakkınızda hayırlı olan budur. Allah ancak bir tek ilâhtır. O, çocuğu olmaktan münezzehtir, göklerde ve yerde ne varsa hepsi onundur. Güvenmek ve dayanmak için Allah yeter.”

(Nisâ suresi, 171. ayet)

Verilen ayetlerin ortak vurgusu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tevhidin zedelenmediği bir inancın olması gerektiği
B) Hz. İsa’nın Allah’ın oğlu olmasının imkânsızlığı
C) Hz. İbrahim ve Hz. İsa’nın peygamber oldukları
D) Hz. Peygamber’den önce de vahyin geldiği
E) Kitap ehlinin inanç konusunda yanıldıkları

5. “Allah gökleri ve yeri hikmetli olarak yarattı, size şekil verdi, şeklinizi güzel yaptı. Dönüş de ancak onadır.”
(I: Allah gökleri ve yeri hikmetli olarak yarattı; II.: size şekil verdi, şeklinizi güzel yaptı)

(Teğâbün suresi, 3. ayet)

Bu ayette altı çizili yerlerde Allah’ın güzel isimlerinden sırasıyla hangilerine değinilmiştir?

	I	II
A)	Musavvir	Alîm
B)	Muhyî	Musavvir
C)	Hâlik	Musavvir
D)	Musavvir	Hâlik
E)	Hâlik	Muhyî

6. “O, geceyle gündüzü, ayla güneşi hizmetinize verdi; yıldızlar da onun emrine boyun eğmişlerdir. Bunda aklını kullanan bir topluluk için önemli ibretler vardır. ”

(Nahl suresi, 12 ve 13. ayetler)

Verilen ayet Allah’ın varlığının;

I. kozmolojik,
II. ekmel varlık,
III. dinî tecrübe

delillerinden hangileriyle ilişkilendirilebilir?

A) Yalnız I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) II ve III.

7. Dua, insanın Allah'ın yüceliğini dile getirmesi, isteklerini ona arz etmesi ve onun karşısında acziyetinin farkında olup ondan yardım istemesidir. Kur'an ayetlerinde dua, insandan sürekli istenen bir ibadet olduğundan sadece zor anlarda duaya sığınanlar kınanmaktadır.

Buna göre altı çizili bölümdeki durumu aşağıdaki ayetlerin hangisi desteklemektedir?

A) "Allah'ı bırakıp kendisine ne zarar ne de yarar sağlayabilen şeylere yalvarıp yakarır. Sapkınlığın en uç noktası da işte budur."

(Hac suresi, 12. ayet)

B) "İnsanların başına bir sıkıntı gelince yalnız Rabb'lerine sığınarak ona yalvarırlar; sonra onlara kendi katından bir nimet tattırdığında bakarsın ki bir kısmı kalkıp rablerine ortak koşar."

(Rûm suresi, 33. ayet)

C) "De ki: (Ey insanlar!) 'Kulluğunuz ve niyazınız olmasa Allah size ne diye değer versin!'"

(Furkân suresi, 77. ayet)

D) "(Rabb'imiz!) Ancak sana kulluk eder ve yalnız senden yardım dileriz."

(Fâtiha suresi, 5. ayet)

E) "Rabb'iniz şöyle buyurdu: Bana dua edin, duanızı kabul edeyim."

(Mü'min suresi, 60. ayet)

8. "Kuşkusuz, göklerin ve yerin yaratılışında, gece ve gündüzün değişmesinde, insanlara fayda veren yüklerle denizde seyreden gemilerde, Allah'ın gökten indirerek onunla ölü haldeki toprağa can verdiği ve orada her çeşit canlının yetişmesini sağladığı yağmurda, rüzgârları ve gökle yer arasında emre hazır bekleyen bulutları evirip çevirip yönlendirmesinde düşünen bir toplum için (Allah'ın varlığını ve birliğini ispatlayan) birçok deliller vardır."

(Bakara suresi, 164. ayet)

Bu ayetten aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) Varlıklar insan için yaratılmıştır.
B) Evren canlıların yaşamına uygun yaratılmıştır.
C) İnsan ancak selim aklıyla gerçekleri görüp anlayabilir.
D) Yeryüzündeki düzen Tanrı'nın birliğine işaret etmektedir.
E) İnsan, Allah'ın varlığını hatırlatan kanıtların ortasında yaşamaktadır.

9. "De ki: 'O, Allah'tır, bir tektir. Allah Samed'dir. (Her şey ona muhtaçtır, o, hiçbir şeye muhtaç değildir.) Ondan çocuk olmamıştır (Kimsenin babası değildir). Kendisi de doğmamıştır (kimsenin çocuğu değildir). Hiçbir şey ona denk ve benzer değildir."

(İhlas suresi)

Bu surede Allah'ın;

I. Beka,
II. Tekvin,
III. Vahdaniyet,
IV. Muhâlefetün li'l-havâdis

sıfatlarından hangilerine değinilmektedir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III. D) II ve IV. E) III ve IV.

10. “Kim iyi bir iş yaparsa kendi lehinedir. Kim de kötülük yaparsa kendi aleyhinedir. Rabb’in hiç bir zaman kullarına zulmedici değildir.”

(Fussilet suresi, 46. ayet)

Bu ayette insanın aşağıdaki özelliklerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) İrade sahibidir.
B) Yapıcı ve üreticidir.
C) İnanabilen bir varlıktır.
D) Adalet duygusu gelişmiştir.
E) Yaşama dair beklentileri vardır.

11. Kur’an-ı Kerim, Allah’ın varlığını ve birliğini bulmada insanların akıl ve duyularına hitap ederek onlara yol gösterir.

Bu metindeki duruma aşağıdaki ayetlerden hangisi örnek olarak gösterilemez?

A) “Mallarını gece ve gündüz, gizli ve açık olarak hayra sarfedenler için Rabb’leri nezdinde ecirleri vardır; onlar için ne korku olacak ne de üzüleceklerdir.”

(Bakara suresi, 274. ayet)

B) “Yeryüzünü sizin için bir beşik yapan, onda size yollar açan ve gökten su indiren odur. Onunla her çeşitten çift çift bitkiler çıkardık.”

(Tâhâ suresi, 53. ayet)

C) “Göğün nasıl yükseltildiğine, dağların nasıl dikildiğine, yeryüzünün nasıl yayıldığına bakmazlar mı?”

(Gâşiye suresi, 18-20. ayetler)

D) “Kendisinde müthiş bir güç ve insanlar için birçok faydalar bulunan demiri indirdik.”

(Hadîd suresi, 25. ayet)

E) “Şüphesiz biz her şeyi bir ölçüye göre yarattık.”

(Kamer suresi, 49. ayet)

12. Cressy Morrison, Tanrı’nın varlığını ispat ile ilgili, “Yeryüzünde yaşam, şüphesiz ki birçok temel koşula bağlıdır. Bu koşulların herhangi bir yerde, herhangi bir zaman süreci içinde ve sadece rastlantı sonucu olarak birbirine önemli bağlarla bağlı bulunmaları, matematiksel olarak imkânsızdır. Öyleyse doğada, gerçek yönetici bir kuvvet vardır. Bunu da doğru olarak kabul edersek; evrende belirli bir hedef ve amacın varlığına tanık oluruz.” demiştir.

Bu parçada aşağıdaki delillerden hangisi üzerinde durulmaktadır?

A) Ekmel varlık delili
B) Dini tecrübe delili
C) Kozmolojik delil
D) Ontolojik delil
E) Ahlak delili

13. I. “Yer üzerinde bulunan her canlı yok olacaktır. Azamet ve ikram sahibi Rabb’inin zâtı ise bâki kalacaktır.”
(Rahmân suresi, 26 ve 27. ayetler)

II. “Ayetlerimiz konusunda gerçekten sapanlar bizden gizlenemezler. …İstediğinizi yapın! O, yaptıklarınızı kuşkusuz görmektedir.”
(Fussilet suresi, 40. ayet)

III. “Peki, ilk baştan yaratan, sonra yaratmayı (durmaksızın) tekrar eden kim? Size hem gökten hem yerden rızık veren kim? Allah’tan başka bir tanrı mı? De ki: ‘Eğer doğru söylüyorsanız kesin delilinizi getirin bakalım!”
(Neml suresi, 64. ayet)

Numaralanmış ayetler aşağıdaki Allah’ın sıfatlarından hangileri ile ilgilidir?

	I	II	III
A)	Beka	Basar	Semi
B)	Hayat	Basar	Tekvin
C)	Kıdem	Semi	Kelam
D)	Beka	Basar	Tekvin
E)	Hayat	İlim	Semi

14. “Müminler o kimselerdir ki, Allah’ın adı anıldığında yürekleri titrer, kendilerine Allah’ın ayetleri okunduğunda bu onların imanlarını artırır. Onlar yalnızca Rabb’lerine güvenirler.”
(Enfâl suresi, 2. ayet)

“Şu üç özellik kimde bulunursa o kimse imanın tadını alır: Allah ve Resul’ünü her şeyden çok sevmek, bir kimseyi yalnızca Allah rızası için sevmek, Allah kendisini kurtardıktan sonra tekrar inkârcılığa dönmekten, ateşe atılmaktan kaçındığı gibi kaçınmak.”
(Hadis-i şerif)

Bu ayet ve hadisten iman ile ilgili çıkarılabilecek ortak sonuç aşağıdakilerden hangisidir?

A) Allah’a saygı ve içten bağlı olmaktır.
B) Ahireti kazanmanın temel şartıdır.
C) Dil ile ikrar kalp ile tasdiktir.
D) Bilgiye ve kanıta dayalıdır.
E) Amel ile desteklenmelidir.

15. Tanrı’nın varlığını kabul etmekle birlikte dinleri reddeden felsefi ekole deizm adı verilmektedir. Bu düşünce Orta Çağ Hristiyanlığında kilisenin insanlar üzerindeki baskıcı tutumu sonucu oluşan sorunların ve Batı medeniyetine has tarihî şartların etkisiyle yaygınlaşmıştır. Tanrı inancının insan ve toplum yaşamına etkisini reddeden deizmin aksine İslam dini öğütleriyle Allah, âlem ve insan münasebetlerinin koparılmamasını tavsiye etmiştir.

Bu metne göre deizm hakkında aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) Yanlış din anlayışlarına bir tepki olarak kendini göstermiştir.
B) Peygamberlik müessesesi reddedilmektedir.
C) Müslüman coğrafyada geniş etkileri olmuştur.
D) İslam’ın temel prensipleriyle çelişmektedir.
E) Pasif bir tanrı anlayışını savunmaktadır.

16. İnsan zihni “mükemmel varlık” düşüncesi taşır. Bu düşünce insanın kendi ürettiği bir şey değildir ve olamaz. İnsan zihninin bu düşünceyi taşıması diğer düşüncelerine benzemez. Böyle mükemmel bir varlığın, insanın zihninin dışında da mutlaka olması gerekir. Mükemmel varlık sadece zihinde olursa, yani zihnin dışında bir gerçekliği bulunmazsa mükemmel olamaz. Bu durumda “mükemmel varlık” düşüncesi Tanrı’nın insan zihnine koyduğu bir düşüncedir. O halde mükemmel varlık vardır.

Bu metinde Tanrı’nın varlığını ispat için kullanılan delil aşağıdakilerden hangisidir?

A) Gaye ve nizam delili
B) Dinî tecrübe delili
C) Ekmel varlık delili
D) Temanu delili
E) Ahlak delili

17. Allah’ın, akıl ve duyularla bilinip bilinemeyeceği konusu düşünürlerce öteden beri tartışılmıştır. Burada insanın karşısına “Acaba insanın bilme kapasitesi mutlak ve sonsuzu bilmeye güç yetirebilir mi?” sorusu çıkar. Bu konuda genel kanı ‘bilinme’nin bir tür sınırlandırma anlamı taşımasından dolayı, varlığı sonsuz olan Allah’ın insan tarafından tüm yönleriyle bilinemeyeceğidir. Bu anlamda Allah’ı bilmek, akıl ve duyuları kullanarak elde edilen doğru bilgi üzerine oturtulmuş, bilimsel gerçekliklere dayalı sonuçlar üzerine inşa edilmiş bir inançla mümkün olabilir.

Bu metindeki düşünce ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Bir şey ya tümüyle bilinir ya da hiç bilinemez.
B) İnsan bilgisi, bir şeyin var olup olmadığının ölçüsüdür.
C) Bir konudaki bilgi yetersizliği inanmaya engel bir durumdur.
D) İlahi varlığın bilgisine ulaşmak o alanda uzmanlaşmakla mümkündür.
E) Tanrı’nın var olduğuna inanmak nasıl bir varlık olduğunu bilmeyi gerektirmez.

18. Sokrates: “Erdem bilgidir. İnsanı kötülüğe sürükleyen bilgisizliğidir. Kimse bilerek kötülük yapmaz. Kişinin bilerek kötülük yapması onun iyi konusundaki bilgisizliğini gösterir. O halde bir kimsenin kötü olduğunu bildiği bir şeyi isteyerek yapması insanın doğasına aykırıdır.”

Bu metin Tanrı’nın varlığını ispat için kullanılan aşağıdaki delillerden hangisini çağrıştırmaktadır?

A) Gaye ve nizam delili
B) Dinî tecrübe delili
C) Ekmel varlık delili
D) Temanu delili
E) Ahlak delili

19. • "İnsana kötü ve iyi olma kabiliyetlerini verene andolsun ki! Nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir."

(Şems suresi, 8 ve 9. ayetler)

• "O, hanginizin daha güzel amel yapacağını sınamak için ölümü ve hayatı yaratandır. O, mutlak güç sahibidir, çok bağışlayandır."

(Mülk suresi, 2. ayet)

Verilen ayetlerden insan ile ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisine doğrudan ulaşılamaz?

A) İrade sahibi olduğuna
B) Sorumluluk yüklendiğine
C) Davranışlarının karşılığını göreceğine
D) Akleden bir varlık olduğuna
E) Sonlu bir varlık olduğuna

20. İnsanın Allah ile doğru bir iletişim kurmasının başlıca yolları: Dua, ibadet, tövbe ve Kur'an okumaktır.

Buna göre aşağıdaki ayetlerden hangisinde diğerlerinden farklı bir iletişim yoluna değinilmiştir?

A) "Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunursunuz."

(Bakara suresi, 183. ayet)

B) "Sizin dostunuz ancak Allah'tır, Resul'üdür ve Allah'ın emirlerine boyun eğerek namazı kılan, zekâtı veren müminlerdir."

(Mâide suresi, 55. ayet)

C) "… Yolculuğuna gücü yetenlerin haccetmesi, Allah'ın insanlar üzerinde bir hakkıdır..."

(Âl-i İmrân suresi, 97. ayet)

D) "Bu sebeple akşam vaktine eriştiğinizde ve sabah kalktığınızda Allah'ı tesbih edin."

(Rûm suresi, 17. ayet)

E) "De ki: (Ey insanlar!) 'Yakarışınız olmasa Allah size ne diye değer versin!'"

(Furkân suresi, 77. ayet)

21. (I) Onlara ısınıp kaynaşasınız diye size kendi türünüzden eşler yaratıp aranıza sevgi ve şefkat duyguları yerleştirmesi de onun kanıtlarındandır. Doğrusu bunda iyi düşünen kimseler için dersler vardır. (II) Onun kanıtlarından biri de, gökleri ve yeri yaratması, dillerinizin ve renklerinizin farklı olmasıdır. Kuşkusuz bunda bilenler için ibretler vardır. (III) Gece ve gündüz uyuyabilmeniz ve Allah'ın lütfundan nasibinizi aramaya çalışmanız da onun kanıtlarındandır. Bunda, dinleyen kimseler için elbette dersler vardır. (IV) Yine onun kanıtlarındandır ki, korku ve ümit vermek üzere size şimşeği gösteriyor, gökten su indirip ölümünün ardından yeryüzünü onunla canlandırıyor. Gerçekten bunda, aklını kullanan kimseler için ibretler vardır. (V) Göğün ve yerin Allah'ın buyruğu ile düzen içinde durması da onun kanıtlarındandır. Sonunda o, sizi (bulunduğunuz) yerden bir çağırdı mı hemen çıkıverirsiniz.

(Rûm suresi: 21-25. ayetler)

Verilen ayetlerden hangisi Tekvin sıfatı ile doğrudan ilişkilendirilemez?

A) I B) II C) III D) IV E) V

22. İnsan küçük yaşlardan itibaren kendini ve çevresini keşfetme, varlık ve olayları anlama çabasına girer. Özellikle de varlık ve olaylar arasındaki sebep-sonuç zincirini bilmek ister. Kendisinin de içinde yer aldığı evrenin varlığını temel bir sebebe bağlamak ister. Hz. İbrahim örneğinde olduğu gibi bu sebebi, kendileri de birer sonuç olan yaratılmış nesnelerde, maddede veya tabiatta değil yüce bir varlıkta, varlığının başlangıcı olmayan nedensiz bir nedende bulur. Bu varlık da ilahi dinler vasıtasıyla bizlere bildirilen Allah'tır.

Bu metnin ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

A) Allah insan ilişkisi
B) İnsanın anlam arayışı
C) İnanan varlık olarak insan
D) İlahi dinlerin tanrı tasavvuru
E) Doğa karşısında insanın acziyeti

23. Ali : Hangi zamanlarda dua edersin?
Hasan : Korktuğumda, hastalandığımda, sınava girmeden önce…
Ali : - - - -
Hasan : Evet. Haklısın.

Bu diyaloğun doğru bir şekilde tamamlanabilmesi için boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi gelmelidir?

A) Duadan önce tövbe ve istiğfar edilmelidir. Günah işleyen, haramlardan uzak durmayan bir kulun duası kabul edilmeye layık değildir.
B) Dua ederken zaman seçimine de dikkat etmelisin. Çünkü duanın özel vakitlerde yapılması, duanın kabul edilmesini sağlar.
C) Allah'a kabul edileceğine gerçekten inanarak dua et, umursamaz bir kalp ile yapılan dualar kabul edilmez.
D) Dua yalnızca Allah'a yapılır. Onun dışında hiçbir varlık dua edilmeye değer değildir.
E) Sıkıntılı ve zor zamanlarda değil, her şart ve durumda dua etmelisin.

24. "Şu da bilinmeli ki, ben tövbe edip yürekten inanan ve iyi işler yapan, sonra da doğru yolda sebat eden kimselere karşı çok bağışlayıcıyım."

(Tâhâ suresi, 82. ayet)

Ayette altı çizili yerde tövbenin özellikleriyle ilgili aşağıdakilerden hangisi vurgulanmaktadır?

A) Pişmanlıktır.
B) Yenilenmektir.
C) Kararlı olmaktır.
D) Allah'a yönelmektir.
E) Hatanın farkına varmaktır.

25. • "Allah asla çocuk edinmemiştir. Onunla beraber başka bir tanrı da yoktur; aksi takdirde her tanrı kendi yarattıklarını alıp bir tarafa çekilir ve mutlaka o tanrılardan biri diğerine baskın gelmeye çalışırdı. Doğrusu Allah o müşriklerin yakıştırdıkları şeylerden uzaktır."

(Mü'minûn suresi, 91. ayet)

• "Eğer yerde ve gökte Allah'tan başka tanrılar bulunsaydı kesinlikle yerin göğün düzeni bozulurdu. Demek ki arşın Rabb'i olan Allah, onların yakıştırdıkları sıfatlardan uzaktır."

(Enbiyâ suresi, 22. ayet)

Aşağıdakilerden hangisi bu ayetlerden ulaşılabilecek bir husus değildir?

A) Çok tanrıcı anlayışların tutarsızlığı
B) Allah'tan başka ilahların reddedilmesi gerektiği
C) İnsanların çoğunun yaratıcının varlığını inkâr ettiği
D) İnsana ait özelliklerin Allah'a isnat edilemeyeceği
E) Âlemdeki düzenin tek tanrının varlığını gerektirdiği

10. SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

2. Ünite

1. Kur'an-ı Kerim'de örnek olarak sunulan ilk genç, Hz. Âdem'in iki oğlundan biri olan ve kardeşi Kabil tarafından haksız yere öldürülen Habil'dir. Kur'an'da bu olay şöyle bildirilir: "Onlara Âdem'in iki oğlunun haberini gerçeğe uygun olarak anlat: Hani ikisi de birer kurban sunmuşlar, birininki kabul edilmiş, diğerininki kabul edilmemişti. Kurbanı kabul edilmeyen (kıskançlık yüzünden), diğerine, "Andolsun seni öldüreceğim!" dedi. O da dedi ki: "Allah ancak takvâ sahiplerinden kabul eder. Andolsun ki sen öldürmek için bana el uzatsan bile, ben öldürmek için sana elimi kaldıracak değilim! Zira ben âlemlerin rabbi olan Allah'tan korkarım." (Mâide suresi, 27. ayet)

Bu metinden aşağıdaki bilgilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Kabil nefsine yenik düşmüştür.
B) Habil Allah'a karşı gelmekten sakınmıştır.
C) Kabil kardeşine yaptıklarından pişmanlık duymuştur.
D) Habil Allah'ı razı edecek amellerde bulunmuştur.
E) Habil şiddet yanlısı olmamıştır.

2. İslam dininin hedeflediği insanın özelliklerinden biri de kendi içinde dengeli, kendisiyle barışık, çevresine zarar vermeyen, huzur ve sükûnete katkı sağlayan güvenilir yapıcı bir kişiliktir.

Aşağıdaki ayet veya hadislerden hangisi bu yargıya delil olarak gösterilemez?

A) "Müslüman, elinden ve dilinden diğer insanların emin (güvende) olduğu kimsedir."
(Hadsi-i şerif)

B) "Birbirinizi kıskanmayın, birbirinize küsmeyin, kin beslemeyin ve sırt çevirmeyin. Allah'ın kulları, kardeş olun."
(Hadis-i şerif)

C) "Ey iman edenler! Hep birden barışa girin. Sakın şeytanın peşinden gitmeyin; çünkü o, apaçık düşmanınızdır."
(Bakara suresi, 208. ayet)

D) "Allah hiçbir kimseyi, gücünün yetmediği bir şeyle yükümlü kılmaz; lehinde olanı da kendi kazandığıdır, aleyhinde olanı da kendi kazandığıdır…"
(Bakara suresi, 286. ayet)

E) "Bir kötülüğün karşılığı ona denk bir davranıştır; ama kim bağışlar, düzeltme yolunu tutarsa onun mükâfatını Allah verir. Hiç şüphe yok ki o haksızlık edenleri sevmez."
(Şûrâ suresi, 40. ayet)

3. Gençler bir milletin geleceği, en büyük imkânı ve zenginliğidir. Gençliğine sahip çıkıp onları eğitimli ve güzel ahlaklı bir şekilde yetiştiren toplumlar geleceklerini inşa etmiş demektir. Bu nedenle gençleri anlamalı ve onlara değer verilmelidir. Düşüncesini, hayat tarzını, giyim kuşamını yargılayarak dışlamak yerine, hepsine kucak açılmalıdır. Kendilerini keşfetmelerine imkan sağlamak için rehber olunmalıdır. Şuurlu nesiller yetiştirebilmek için gençler sahih din bilgisiyle ve öz kültürle donatılmalıdır. Çağın gençlerine Hz. Peygamber gibi yaklaşabilir, onun metodu ile İslam'ı temsil ve tebliğ edebilirsek bu asırda da ashabın gençlerine dost olacak yiğitler çıkacağı asla unutulmamalıdır.

Bu metinde asıl vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Liyakatli gençlerin yetiştirilmesi onlara fırsat vermekle mümkündür.
B) Gençlerin eğitiminde Kur'an ve sünnet rol model alınmalıdır.
C) Gençlik dönemi pek çok sorunu barındıran bir dönemdir.
D) Geleceğin inşasında her bireye görevler düşmektedir.
E) Farklı kültürdeki insanlara hoşgörülü yaklaşılmalıdır.

4. Hz. Muhammed (sav.) 20 Nisan 571 tarihinde Mekke'de dünyaya gelmiştir. Babası Abdullah'ı daha dünyaya gelmeden, annesi Amine'yi ise 6 yaşında kaybetmiştir. Bakımını üstlenen dedesi de 8 yaşında vefat edince amcası Ebu Talib ile beraber kalmıştır. Bu süreçte zaman zaman koyunlara çobanlık yaparak ailesine yardımcı olmuş, daha sonra amcası ile beraber ticaret hayatına başlamıştır. 25 yaşında Hz. Hatice ile evlenmiş ve bu evlilikten Kasım, Abdullah, Zeynep, Ümmü Gülsüm, Rukiye, Fatıma adında 6 çocuğu dünyaya gelmiştir. Gençliğinde ölçülü ve dengeli tutuma sahip, sözü dinlenir, herkes tarafından sevilen ve takdir edilen, doğruluğundan ve samimiyetinden şüphe edilmeyen bir kişiliğe sahiptir. Bu yüzdendir ki yaşadığı toplumda "el-emin" lakabı ile tanınmıştır. O; zayıfları korumuş, yoksulları himaye edip ihtiyaçlarını gidermeye çalışmış, genç yaşına rağmen haksızlığa karşı direnmiş ve bu gaye için risk almaktan çekinmemiştir.

Bu metinde Hz. Muhammed (sav.) ile ilgili aşağıdaki özelliklerden hangisine değinilmemiştir?

A) Yardımsever
B) Cesaretli
C) Tutumlu
D) Dürüst
E) Sabırlı

5. Kur'an-ı Kerim'de anne babalar bazı ayetlerde uyarılmakta, onların evlatları üzerinde hakları olduğu gibi çocukların da onların üzerinde hakları olduğu vurgulanmaktadır. Dolayısıyla çocuğu dünyaya getirmekle, onların her türlü maddi ihtiyacını karşılamakla tam anlamıyla anne ve babalık vazifesi yerine getirilmiş olmaz. Unutulmamalıdır ki çocuğun maddi yönden giyecek elbisesini almak, onun karnını doyurmak ne kadar önemli ise onun manevi ihtiyaçlarının giderilmesi de o derece önemlidir.

Aşağıdaki ayetlerin hangisi metinde sözü edilen duruma örnek olarak gösterilemez?

A) "Onlara merhametle ve alçak gönüllülükle kol kanat ger. 'Rabb'im! Onlar nasıl küçüklükte beni şefkatle eğitip yetiştirdilerse şimdi sen de onlara merhamet göster.' diyerek dua et."

(İsrâ suresi, 24. ayet)

B) "Ey iman edenler! Kendinizi ve çoluk çocuğunuzu yakıtı insanlar ve taşlar olan cehennem ateşinden koruyunuz."

(Tahrîm suresi, 6. ayet)

C) "De ki: 'Asıl ziyan edenler, asıl hüsrana uğrayanlar hem kendilerini hem de ailelerini kıyamet günü hüsrana uğratanlardır. Haberiniz olsun ki apaçık hüsran işte budur..."

(Zümer suresi, 15. ayet)

D) "Yavrucuğum, namazını özenle kıl, iyi olanı emret, kötü olana karşı koy, başına gelene sabret. İşte bunlar, kararlılık gerektiren işlerdendir."

(Lokmân suresi, 17. ayet)

E) "De ki: 'Eğer babalarınız, oğullarınız, kardeşleriniz, eşleriniz, … Allah'tan, peygamberinden ve onun yolunda cihattan daha sevimli ise, artık Allah buyruğunu (kıyameti) gerçekleştirinceye kadar bekleyin. Allah günaha saplanmış kimseleri hidayete erdirmez."

(Tevbe suresi, 24. ayet)

6. I. Seküler dünya görüşünün yaygınlaştığı, ilişkilerin maddiyat ve çıkarcılık üzerine kurulduğu toplum düzeninde, zengin bir gencin nefsini terbiye edip imanına sahip çıkabilmesi, manevi duygularını koruması övgüye layık bir durumdur.

II. Kadın erkek ilişkilerinin insanların mahremiyet duygusuna zarar vermeden yürütüldüğü ve karşı cinslerin birbirlerini tanıyarak saygı ve yetişkinlik bilinci içinde ilişki kurduğu toplumlarda insanların iffet duygusunun korunmasında daha başarılı olunur.

III. Geleneklerin ve ön yargıların etkisinden kurtulmayı başarıp selim akıl ile düşünebilen gençler araştırma ve sorgulamaları sayesinde toplumdaki yanlış inanç ve davranışlarla daha etkin mücadele ederler.

Numaralanmış çıkarımlar, Kuran-ı Kerim'deki peygamberlerin örnek şahsiyetleriyle eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi doğru olur?

	I	II	III
A)	Hz. Süleyman	Hz. Musa	Hz. İbrahim
B)	Hz. İbrahim	Hz. Süleyman	Hz. Nuh
C)	Hz. Musa	Hz. İbrahim	Hz. Şuayb
D)	Hz. Süleyman	Hz. Yusuf	Hz. İbrahim
E)	Hz. Davut	Hz. Yunus	Hz. Yusuf

7. İnsanın davranışları üzerinde bulunduğu çevre ve arkadaş ortamı çok etkili olmaktadır. Bu nedenle kişi arkadaş çevresine dikkat etmelidir. Hz. Peygamber bu konuda, "Kişi dostunun dini üzeredir. Öyleyse her biriniz, kiminle dostluk kuracağına dikkat etsin." buyurmuştur. Bu uyarı dikkate alınırsa, insanın içinde yaşadığı toplum ne kadar kötü olursa olsun, iyi arkadaş ortamı insanı birçok tehlikeden koruyabilmektedir. Bu duruma Kur'an-ı Kerim'de kıssa olarak anlatılan, putperest bir kavmin içinde yaşamalarına rağmen Allah'ın varlığına ve birliğine inanmış, bu inançlarını açıkça dile getirerek içinde bulundukları topluma karşı çıkmış, Rabb'lerine bağlı gençler örnek olarak gösterilebilir.

Metinde altı çizili bölümde kastedilen kişiler aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hz. Musa ve İsrailoğulları
B) Hz. Yusuf ve kardeşleri
C) Hz. İsa ve Havarileri
D) Hz. Âdem ve oğulları
E) Ashâb-ı Kehf

8. Hz. Muhammed (sav.); İslam toplumunun şekillenmesinde, İslami değerlerin yaşanmasında ve yayılmasında gençlere büyük görevler vermiştir. Onların cesaret ve enerjilerinden gereği gibi yararlanmak için her şeyden önce gençlerin kendine güvenen, sağlam bir kişilik geliştirmelerine imkân sağlanmasını istemiştir. Zira Hz. Peygamber, gençlerin sorumluluk gerektiren en yüksek görevlere hazırlanmalarını, onların en tabiî hakkı olarak görüyordu. Bundan dolayı gençlere özel ilgi gösteriyor ve görevler üstlenmeleri hususunda onları sürekli teşvik ediyordu. Musab b. Umeyr'i Medine'ye öğretmen olarak göndermesi, Muaz b. Cebel'i yönetici olarak Yemen'e tayin etmesi, Hudeybiye anlaşması için yapılan görüşmelere temsilci olarak Osman b. Affan'ı göndermesi örnek olarak gösterilebilir.

Bu metne göre Hz. Peygamber'in gençlerle ilgili temel amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Liyakate önem vererek kamu düzenini sağlamlaştırmak
B) İyi iletişim kurarak güvenlerini kazanmak
C) Değer vererek topluma kazandırmak
D) Fırsat vererek geleceğe hazırlamak
E) Sorunlarına çözüm bulmak

9. • Hz. Peygamber döneminden itibaren kadınların eğitimleriyle ilgilendi. Hz. Peygamber'den yaklaşık 2210 hadis rivayet etmiştir. Hadis ve fıkıh alanında çalışmalar yapan Medine ekolü onun sayesinde oluşmuştur.
- Zengin ailesini terk edip 18 yaşında Müslüman olmuştur. Medine'ye ilk hicret eden sahabe ve İslam tarihinde görevlendirilen ilk öğretmendir.
- Hz. Peygamber onu Yemen'e hem kadı hem de yönetici olarak görevlendirmiştir.
- Beş yaşından itibaren Hz. Peygamber'in yanında yetişmiştir. İslam'ı anlama, anlatma ve yorum yapma konusunda önde gelen sahabelerdendir. Medine'de Hz. Peygamber'in kendisine kardeş ilan ettiği, savaşlarda sancaktarlığını yapmış sahabedir.

Verilen maddelerde aşağıdaki sahabelerin hangisi ile ilgili bir bilgi yoktur?

A) Hz. Aişe
B) Erkam b. Ebi'l-Erkam
C) Muaz b. Cebel
D) Musab b. Umeyr
E) Hz. Ali

10. Mekkeli müşriklerin Müslümanlar üzerindeki baskı ve şiddeti gittikçe dayanılmaz bir hale gelince Hz. Peygamber hicret etmeye karar vermişti. Hz. Muhammed (sav.) o zamanlar 22 yaşında genç bir delikanlı olan Hz. Ali'yi, evini kuşatmış ve suikast için gelen müşrikleri oyalaması amacıyla Mekke'de bırakmıştı. Hz. Ali böylesine tehlikeli bir görevi hiç tereddüt etmeden kabul etmiştir. O günü Hz. Peygamber'in evinde geçirerek onun Mekke'den ayrılmadığı kanaatini uyandırmıştır. Gece baskın yapan müşrikler yatağa hamle yaptıklarında Hz. Ali'yi görmüşler ve amaçlarına ulaşamadan ayrılmak zorunda kalmışlardır.

Verilen metinde Hz. Ali'nin aşağıdaki özelliklerinden hangisi öne çıkmaktadır?

A) Sabrı B) Cesareti C) Merhameti D) Yardımseverliği E) Çalışkanlığı

11. Hz. Peygamber Mekke'de baş gösteren kıtlık döneminde amcası Ebu Talip'in en küçük oğlu Hz. Ali'yi yanına alıp bakımını üstlendi ve onun her türlü ihtiyacını gidermeye çalıştı. Onu iyi tanıdığından kabiliyetlerinin gelişmesi için bütün imkânları hazırladı. Hz. Ali kısa sürede okuma-yazmayı öğrendi ve ilmi alanda yetkin bir kişi haline geldi. Hz. Peygamber onun bilgi ve becerisini, İslam'ın tebliğ ve yayılma sürecinde değerlendirdi. Onu vahiy kâtibi olarak görevlendirdi.

Bu parçadan Hz. Peygamber ile ilgili olarak,

I. Vefalı bir kişiliğe sahiptir.
II. Gençlerin eğitimine önem vermiştir.
III. Amcalarının daima desteğini almıştır.
IV. Görevlendirmelerde yakınlarına öncelik tanımıştır.

yargılarından hangileri söylenebilir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve IV. D) I, II ve III. E) I, II ve IV.

12. Musab b. Umeyr, Allah yolunda İslam davası için mücadele etmiş önde gelen sahabelerdendir. Mekke'nin en zengin ve asil ailesine mensup olan refah ve bolluk içinde yetişmiş, kılık kıyafeti, nezaketi ile herkesin beğenisini kazanmış bir kişiydi. Son derece zeki ve akıllı aynı zamanda güzel ve açık konuşmasıyla da herkesin gıpta ettiği bir gençti. 18 yaşında Müslüman olunca ailesi bu duruma karşı çıktı. Ailesi onu İslam'dan vazgeçirmek için her çareye başvurdu. Ama Musab, iman etmeyi her şeye tercih edip, ailesini de servetini de terk edip Habeşistan'a hicret etti. Medine'ye de ilk hicret eden sahabe ve İslam tarihinde görevlendirilen ilk öğretmen olmuştur. Zengin bir ailenin çocuğu olarak varlık içerisinde dünyaya gelen Musab, Uhud'da şehit düştüğünde üzerindeki şal ile başını örttüklerinde ayakları, ayakları örtüldüğündeyse başı açık kalmıştır. Nihayet Hz. Peygamber'in emriyle şal ile başı örtülmüş, ayaklarına da ot konulmuştur. Hz. Peygamber onun bu durumu üzerine "Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar hiçbir şekilde (sözlerini) değiştirmemişlerdir.!" (Ahzâb suresi, 23. ayet) ayetini okuyarak Musab'ın cennetliklerden olduğunu söylemiştir.

Musab b. Umeyr'in hayatıyla ilgili verilen bilgilerden aşağıdakilerin hangisi çıkarılamaz?

A) Allah ve peygamber sevgisi
B) Dünya malının geçici olduğu
C) Hak davası için mücadele etme
D) Allah yolunda olanların mükâfatı
E) Anne baba duası almanın önemi

13. Kur'an-ı Kerim Hz. Âdem ile Hz. Nuh'un kaybeden evlatlarının hikâyesini de taşır bizlere. Biri kıskandığı için kardeşini, diğeri Allah'a sığınmak yerine tercih ettiği için dağları, kaybetmiştir imtihanını. Kur'an'ı Kerim, Nuh'un oğlu misali gemiyi görmezden gelerek dağa sığınanı ve kıskandığı için kardeşini kuyunun karnında terk edenleri değil Yakupların özlediği, darda Allah'ı unutmayan, varda yolunu kaybetmeyen, çağın bataklıklarında boğulmayan Yusuf modelli gençleri takdir eder.

Bu parçadan Kur'an'ın övgüyle bahsettiği gençlerin özelliklerinden hangisine ulaşılamaz?

A) İffetli ve hayâlı
B) Öz denetim sahibi
C) İstikamet üzere olan
D) Allah'a gönülden bağlı
E) Başkasını kendisine tercih eden

14. “Gecenin karanlığı onu kaplayınca bir yıldız gördü. ‘Rabb’im budur.’ dedi. Yıldız batınca da ‘Batanları sevmem.’ dedi. Ayı doğarken görünce, ‘Rabb’im budur.’ dedi. O da batınca, ‘Rabb’im bana doğru yolu göstermezse elbette yolunu şaşırmış kimselerden olurum.’ dedi. Güneşi doğarken görünce, ‘Rabb’im budur; zira bu daha büyük.’ dedi. O da batınca dedi ki: ‘Ey kavmim! Ben, sizin (Allah’a) ortak koştuğunuz şeylerden uzağım. Ben, onun birliğine inanarak yüzümü, gökleri ve yeri yoktan yaratan Allah’a çevirdim ve ben müşriklerden değilim.”

(En’âm suresi, 76-79. ayetler)

Hz. İbrahim ile ilgili verilen ayetlerden;

I. akıl yürütme ve tefekkür,
II. astronomi ilminin önemi,
III. tevhit inancına sahip olma,
IV. gök cisimlerinin yaratılma sebebi

çıkarımlarından hangilerine ulaşılabilir?

A) I ve II. B) I ve III. C) II ve IV. D) III ve IV. E) I, III ve IV.

15. Hz. Peygamber, vefatından kısa bir süre önce onu, aralarında Hz. Ebu Bekir gibi önde gelen isimlerin de bulunduğu bir orduya komutan olarak atamıştı. Hz. Muhammed (sav.) bu tercihiyle İslam’ın öngördüğü yönetim anlayışında sınıf ve yaş farkının değil, ehliyet ve liyakatin asıl olduğunu fiilî olarak göstermiştir.

Verilen parçada bahsi geçen sahabe aşağıdakilerden hangisidir?

A) Usame b. Zeyd B) Zeyd b. Harise C) Cafer b. Ebi Talip
D) Erkam b. Ebi’l-Erkam E) Muaz b. Cebel

16. “Sebat et, genç dostum sebat et! Damlaya damlaya göl olur. Ve aynı noktaya düşen damlacıklar zamanla mermeri bile deler.”

Ali Fuad Başgil’in bu öğüdü aşağıdaki hadislerden hangisinin mesajıyla anlamca aynı doğrultudadır?

A) “Kişi sevdiği ile beraberdir.”
B) “Allah katında amellerin en makbulü az da olsa devamlı olanıdır.”
C) “Kalbinde zerre miktar kibir bulunan kimse asla cennete giremeyecektir!”
D) “Gerçek mümin elinden ve dilinden bütün insanların emin olduğu kimsedir.”
E) “Sevdiğini ölçülü sev, belki bir gün nefret ettiğin biri olur, nefretinde de ölçülü ol belki bir gün sevdiğin olur.”

17. • Hz. Muhammed'in (sav.) peygamberliğine ilk iman edenlerdendir.
• Hz. Peygamber vefat ettiğinde, onun vasiyeti üzerine cenaze hizmetlerini yapmıştır.
• Savaştaki cesaret ve kahramanlığından dolayı "Haydar-ı Kerrâr" (döne döne savaşan) ismi verilmiştir.

Özellikleri maddeler halinde verilen sahabe aşağıdakilerden hangisidir?

A) Ali b. Ebi Talip
B) Muaz b. Cebel
C) Musab b. Umeyr
D) Erkam b. Ebi'l-Erkam
E) Usame b. Zeyd

18. Kuran-ı Kerim'de insanları dine davet ederken ya da nasihatte bulunurken dikkatli bir üslubun kullanılmasının gerektiği öğütlenir.

Buna göre aşağıdaki ayetlerin hangisi bu duruma örnek olarak gösterilemez?

A) "Siz, insanlığın (iyiliği) için çıkarılmış en hayırlı bir ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten sakındırırsınız."
(Âl-i İmrân suresi, 110. ayet)

B) "Sen onlara sırf Allah'ın lütfu sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. …"
(Âl-i İmrân suresi 159. ayet)

C) "İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav; o zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş!"
(Fussilet suresi, 34. ayet)

D) "Ona yumuşak söz söyleyin. Belki o, nasihat dinler veya Allah'tan korkar."
(Tâhâ suresi, 44. ayet)

E) "Rabb'inin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış. ..."
(Nahl suresi, 125. ayet)

19. Musab b. Umeyr, bir bahçede, etrafında bulunan Müslümanlarla sohbet ediyordu. Bu sırada Evs kabilesinin reislerinden olan Üseyd, elinde mızrağı olduğu halde gelip, hiddetle konuşmaya başladı: "Siz bize niçin geldiniz, insanları aldatıyorsunuz! Hayatınızdan olmak istemiyorsanız buradan derhal ayrılın!" dedi. Onun bu taşkın halini gören Musab, "Hele biraz otur! Sözümüzü dinle. Maksadımızı anla, beğenirsen kabul edersin. Yoksa engel olursun…" diyerek gayet nazik bir üslupla karşılık verdi. Üseyd sakinleşip mızrağını yere saplayarak oturdu. Musab ona İslam'ı anlattı ve Kur'an-ı Kerim okudu. Kur'an-ı Kerim'in eşsiz belagati ve akıcı üslubunu işiten Üseyd kendini tutamayıp, "Bu ne kadar güzel ve iyi bir sözdür. Bu dine girmek için ne yapmalı?" diye sordu. Musab, onun bu sözü üzerine ona kelime-i şehadeti öğretti ve o da Müslüman oldu.

Bu metinde Musab b. Umeyr'in tutumuna, aşağıdaki ayet ve hadislerden hangisi örnek olarak <u>gösterilemez</u>?

A) "İyilikle kötülük bir olmaz. Sen (kötülüğü) en güzel olan davranışla sav; o zaman bir de göreceksin ki seninle aranızda düşmanlık bulunan kimse kesinlikle sıcak bir dost oluvermiş!"
(Fussilet suresi, 34. ayet)

B) "Eğer sen kendin dahi Rabb'inden umduğun bir lütfu beklemek durumunda (ihtiyaç içinde) olduğun için onlara ilgi gösteremiyorsan, hiç değilse kendilerine rahatlatıcı bir söz söyle!"
(İsrâ suresi, 28. ayet)

C) "Ey Aişe! Allah refiktir. Yumuşak davranmayı sever. Sert davranış karşılığında vermediğini, yumuşaklık karşılığında verir. Allah bütün işlerde yumuşak davrananları sever."
(Hadis-i şerif)

D) "Hep birlikte Allah'ın ipine (Kur'an'a) sımsıkı sarılın. Parçalanıp bölünmeyin. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın…"
(Âl-i İmrân suresi,103. ayet)

E) "Kolaylaştırınız zorlaştırmayınız, müjdeleyiniz nefret ettirmeyiniz."
(Hadis-i şerif)

20. "Allah'a andolsun ki Mekke şehrinde birine zulüm ve haksızlık yapıldığı zaman, kim olursa olsun hepimiz, kendisine hakkı verilinceye kadar tek bir el gibi hareket edeceğiz; deniz süngeri ıslattığı ve Hira ile Sebîr dağları yerlerinde kaldığı sürece bu yemine aykırı davranmayacağız ve birbirimize malî açıdan destek olacağız."

Buna göre Hilfü'l-fudûl yemini ile ilgili aşağıdakilerin hangisine <u>ulaşılamaz</u>?

A) Mazlumların haklarının koruma altına alınacağına
B) Adalette önceliğin dindaşlara verileceğine
C) Engellemeler karşısında kararlı olunacağına
D) Toplumsal meselelere duyarlı olunduğuna
E) Dayanışma içinde hareket edileceğine

21. “Sen onlara sırf Allah’ın lütfu sayesinde yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı kalpli olsaydın, hiç şüphesiz etrafından dağılır giderlerdi. Onları affet, onların bağışlanmasını dile, iş hakkında onlara danış, karar verince de Allah’a güven, doğrusu Allah kendisine güvenenleri sever.”

(Âl-i İmrân suresi, 159. ayet)

Verilen ayetten aşağıdaki kavramların hangisi çıkarılamaz?

A) Dua
B) İstişare
C) Tevekkül
D) Merhamet
E) Tövbe

22. “Yavrum! Şüphesiz yapılan iş bir hardal tanesi ağırlığında olsa ve bir kayanın içinde yahut göklerde ya da yerin dibinde bile olsa, Allah onu çıkarır getirir. Çünkü Allah, en gizli şeyleri bilendir, her şeyden hakkıyla haberdar olandır. Yavrum! Namazı dosdoğru kıl. İyiliği emret, kötülükten alıkoy. Başına gelen musibetlere karşı sabırlı ol. Çünkü bunlar kesin olarak emredilmiş işlerdendir. Küçümseyerek surat asıp insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme! Çünkü Allah, hiçbir kibirleneni, övüneni sevmez.”

(Lokmân suresi, 16-18. ayetler)

Bu ayetlerden aşağıdaki yargıların hangisine ulaşılamaz?

A) Zorluklar karşısında metanetli olunmalıdır.
B) Kişi yaptığı davranışlardan sorumludur.
C) İnsanlara karşı mütevazı olunmalıdır.
D) İnfak ederken cömert davranılmalıdır.
E) İbadetlere özen gösterilmelidir.

10. SINIF

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ

3. Ünite

1. • "...Erkeklerin kadınlar üzerinde hakları olduğu gibi kadınların da erkekler üzerinde hakları vardır..."

(Bakara suresi, 228. ayet)

• "Şüphesiz bedeninin sende hakkı vardır. Ailenin sende hakkı vardır. Onun için bazı günler oruç tut, bazı günler tutma..."

(Hadis-i şerif)

Bu ayet ve hadis aşağıdakilerden hangisiyle ilgilidir?

A) Aile içi iletişim
B) Ailenin kurulması
C) Akrabalık bağları
D) Yetimlerin gözetilmesi
E) Aile içi sorumluluk

2. Toplumsal bir varlık olan insanların bir arada yaşarken gelişigüzel hareket etmeleri toplumun düzenini bozar. İlk toplumlardan itibaren bazı kurallara uymanın gerekli olduğu ortaya çıktığı için birtakım ilkeler oluşturulmuş yahut Allah'ın peygamberleri vasıtasıyla açıkladığı kurallara uyulmuştur. Böylece bireylerin hakları koruma altına alınmıştır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi metinde sözü edilen durumun gerekçesi olarak gösterilemez?

A) Toplumsal barışı tesis etmek
B) Bir arada yaşamayı sürdürülebilir kılmak
C) İnsanların, haklarını kullanmasını teminat altına almak
D) İnsanlar arasında sosyal statüleri belirgin hale getirmek
E) Özgürlüklerin, başkalarına zarar vermeden kullanılmasını sağlamak

3. "Sizden öncekilerin mahvolmalarının sebebi şunlardır: İçlerinden soylu ve güçlü bir kimse hırsızlık yapınca onu serbest bırakır, güçsüz bir kimse yaparsa onu cezalandırırlardı. Allah'a yemin ederim ki hırsızlık yapan kızım Fatıma bile olsa cezalandırırım."

Bu hadiste asıl vurgulanan düşünce aşağıdakilerden hangisidir?

A) Hukukun üstünlüğü
B) Güçsüzlerin korunması gerektiği
C) Hırsızın cezalandırılması gerektiği
D) Helak edilen toplumların özellikleri
E) Toplumda ayrıcalıklı insanların olabileceği

4.

Verilen metinde ifade edilen durum aşağıdaki ayetlerden hangisi ile açıklanabilir?

A) "Yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki, düşünecek kalpleri, işitecek kulakları olsun? Çünkü gerçekte gözler değil, göğüslerdeki kalpler kör olur."
(Hac suresi, 46. ayet)

B) "İnsanların bizzat kendi işledikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu ki Allah yaptıklarının bir kısmını onlara tattırsın, belki de (tuttukları kötü yoldan) dönerler."
(Rûm suresi, 41. ayet)

C) "Bilmez misin ki göklerin ve yerin hükümranlığı Allah'a aittir. O dilediğine azap eder, dilediğini de bağışlar. Allah her şeye hakkıyla gücü yetendir."
(Mâide suresi 40. ayet)

D) "Sizden önceki milletlerin başından nice olaylar gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin dolaşın da yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu bir görün."
(Âl-i İmrân suresi, 137. ayet)

E) "Nihayet o gün dünyada yararlandığınız nimetlerden elbette hesaba çekileceksiniz."
(Tekâsür suresi, 8. ayet)

5. İnsan hayatını veya hayatî bir uzvu kurtarmak için bazı şartlara uyulmak kaydıyla, başka çare olmadığında, tıp alanındaki gelişmelere paralel olarak eski dönemlerde yapılamayan kan, doku ve organ nakli yolu ile de tedavinin caiz olması gerekir. "Her kim bir hayatı kurtarırsa bütün insanları kurtarmış gibi olur." (Mâide suresi, 32. ayet) ayeti de buna ışık tutmaktadır.

Bu parçadan Müslümanların sosyal değişime yaklaşımları ile ilgili,

I. İnsan hayatına değer vermektedirler.
II. Bilimsel yenilikleri desteklemektedirler.
III. Değişen hayat şartlarına uyum sağlamaktadırlar.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız. I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

6.

KÖPRÜ OLUR, OKUL OLUR, YOL OLUR
ATTIĞIN EKMEKLE ŞEHİRLER KURULUR

Ekmek İsrafını Önleme Kampanyasıyla

2,8 MİLYAR TL

TASARRUF SAĞLANDI

Çöpe atılmaktan kurtarılan ekmekle **300 milyon TL** + İsraf etmeme bilinciyle tüketimdeki azalışla **2,5 milyar TL**

Görselde anlatılmaya çalışılan durum aşağıdaki ayet veya hadislerden hangisiyle desteklenebilir?

A) “Yine o iyi kullar, harcama yaptıkları zaman ne saçıp savururlar ne de cimrilik ederler; harcamaları bu ikisi arasında makul bir dengeye göre olur.”

(Furkân suresi, 67. ayet)

B) “Hâkimiyeti ele aldığında ise ülkede bozgunculuk çıkarıp ürünleri ve nesilleri yok etmeye çalışır. Allah bozgunculuğu sevmez.”

(Bakara suresi, 205. ayet)

C) “Siz yerdekilere merhamet edin ki, göktekiler de size merhamet etsin.”

(Hadis-i şerif)

D) “Kıyamet kopacağını bilseniz bile elinizdeki fidanı dikiniz.”

(Hadis-i şerif)

E) “Sizin en hayırlınız insanlara en iyi davrananızdır.”

(Hadis-i şerif)

7. Hz. Muhammed (sav.) Kur’an’ın güzel sesle okunmasını teşvik etmiş ve ezanın güzel sesli kimseler tarafından okunmasını istemiştir. Ayrıca insanların düğün gibi zamanlarda da musiki eşliğinde ölçülü biçimde eğlenmelerine izin vermiştir. Bu örnekler Müslümanların, Hz. Muhammed (sav.) döneminden itibaren musiki ile ilgilendiklerinin göstergesidir.

Aşağıdakilerden hangisi bu metinden çıkarılabilecek bir yargı <u>değildir</u>?

A) Aşırılıktan uzak bir eğlence şekli dine uygundur.
B) İslam dini müzikle ilgili bir yasaklama getirmemiştir.
C) Hz. Muhammed (sav.) insanların kulak zevkine önem vermiştir.
D) Eğlence başka medeniyetlerin etkisiyle İslam kültürüne girmiştir.
E) Hz. Muhammed (sav.) musikiye yatkın insanları değerlendirmiştir.

8.
- Eğitim hakkı
- İnanç Özgürlüğü Hakkı
- Sağlık ve Yaşam Hakkı
- Özel Yaşamın Gizliliği Hakkı

Verilen konular ile ayet ve hadisler eşleştirildiğinde aşağıdakilerden hangisi dışarıda kalır?

A) "Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeylerden uzak durması, iyi bir Müslüman olduğunu gösterir."
(Hadis-i şerif)

B) "Eğer Rabb'in dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi elbette topyekûn iman ederlerdi. Böyle iken sen mi mümin olsunlar diye, insanları zorlayacaksın?"
(Yûnus suresi, 99. ayet)

C) "İlim öğrenmek kadın erkek her Müslüman'a farzdır."
(Hadis-i şerif)

D) "...Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın..."
(Bakara suresi, 195. ayet)

E) "Aranızda birbirinizin mallarını haksız yere yemeyin. İnsanların mallarından bir kısmını bile bile günaha girerek yemek için onları hâkimlere (rüşvet olarak) vermeyin."
(Bakara suresi, 188. ayet)

9. Hilye-i şerif, Osmanlı kültüründe Hz. Muhammed'in (sav.) vasıflarından bahseden kitap ve levhaları ifade etmek için kullanılan bir kavramdır. Hz. Peygamber'i anlatan ayet ve hadislerin yer aldığı bu levhalarda yazılar Arap harfleriyle en güzel şekilde yazılır, yazının çevresi ise altın ve yaldız kullanılarak değişik motiflerle bezenerek en güzel şekilde süslenirdi. Günümüzde de hilye-i şerif levhaları Hz. Peygamber'in kelimelerle tasvirinin en güzel örnekleri olarak varlığını sürdürmektedir.

Metinde verilen bilgilere göre, hilye-i şerif levhalarında;

I. Hat,
II. Ebru,
III. Tezhip,
IV. Minyatür,

sanatlarından hangilerinin kullanıldığı söylenebilir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve IV. E) I, III ve IV.

10.

Her insanın kendine mahsus olan ve diğer insanlara açıp açmamaya kendisinin karar vereceği bir mahremiyet alanı vardır. Özel yaşamın gizliliğine saygı duyulması, herkesin en tabii haklarındandır. İnsanlar fıtratları gereği mahremiyet sınırlarına dikkat edilmesini isterler.

Verilen görsel aşağıdaki ayetlerden hangisi ile konusu bakımından örtüşmektedir?

A) "Ey iman edenler! Zannın çoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve gizliliklerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. ..."

(Hucurât suresi,12. ayet)

B) "Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır."

(Âl-i İmrân suresi, 103. ayet)

C) "İnsan hiçbir söz söylemez ki onun yanında (yaptıklarını) gözetleyen (ve kaydeden) hazır bir melek bulunmasın."

(Kâf suresi, 18. ayet)

D) "Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu bilir."

(Âl-i İmrân suresi, 92. ayet)

E) "Antlaşma yaptığın bir kavmin hainlik etmesinden korkarsan, sen de antlaşmayı bozduğunu aynı şekilde onlara açıkça bildir. Çünkü Allah hainleri sevmez."

(Enfâl suresi, 58. ayet)

11. I. "… Onlarla iyi geçinin. Eğer onlardan hoşlanmazsanız (biliniz ki) Allah'ın hakkınızda çok hayırlı kılacağı bir şeyden de hoşlanmamış olabilirsiniz."

(Nisâ suresi, 19. ayet)

II. "Eğer karı kocanın aralarının açılmasından korkarsanız erkeğin ailesinden bir hakem ve kadının ailesinden bir hakem gönderin. Bunlar barıştırmak isterlerse Allah aralarını bulur; şüphesiz Allah her şeyi bilen, her şeyden haberdar olandır."

(Nisâ suresi, 35. ayet)

Verilen ayetlerle ilgili aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşılamaz?

A) İslam aile kurumuna önem vermekte ve bireylerin aile içi sorunlarda yapıcı bir yaklaşımda bulunmasını öğütlemektedir.

B) Ailenin parçalanma tehlikesi durumunda danışmanlık hizmetlerinden destek alınması tavsiye edilmektedir.

C) Eşler birbirlerinde gördükleri olumsuz durumları büyütmemeli, olumlu yönden bakmaya gayret etmelidirler.

D) Eşlerin bahanelerle birbirlerinden hoşnutsuz olmaları başka nimetlerin kaçırılmasına sebep olabilir.

E) Aile içi geçimsizlikler çiftlerin geri adım atmak istemeyişinden kaynaklanır.

12. Emekle ilgili atasözlerinden bazıları şunlardır:

- Emek olmadan, yemek olmaz.
- Toprağı işleyen ekmeği dişler.
- Yazın başı pişenin kışın aşı pişer.
- Elden gelen öğün olmaz, o da vaktinde bulunmaz.

Buna göre aşağıdaki hadislerden hangisi verilen atasözleriyle aynı doğrultudadır?

A) "Allah'ın verdiği rızka kanaat eden mümin kurtulmuştur."
B) "Çalışana emeğinin karşılığını alnının teri kurumadan veriniz."
C) "Sizden birisi bir iş yaptığı zaman onu mükemmel şekilde yapsın."
D) "Kişinin sırtında bir bağ odun yüklenip satması, dilenmesinden hayırlıdır."
E) "Ücretle bir kişiyi çalıştırıp onun ücretini ödemeyen kimsenin kıyamet gününde düşmanıyım."

13. Hz. Peygamber;

- Medine yakınlarındaki bir otlak alanın ormana dönüştürülmesini istemiş ve kim buradan bir ağaç kesecek olursa, onun karşılığında bir ağaç dikilmesi talimatını vermiştir.
- Mekke bölgesi, Medine'nin 32 km'lik çevresi ve Taif şehirleri ile yakın çevresini sit alanı olarak ilan etmiş ve bu bölgelerin ağaçlarının kesilmesini, kuşların ve diğer hayvanların avlanmasını, otların yolunmasını yasaklamıştır.

Hz. Muhammed'in (sav.) çevreyle ilgili bu iki tasarrufu göz önünde bulundurulduğunda ağıdakilerden hangisi <u>çıkarılamaz</u>?

A) İnsanlara sadece önerilerde bulunmakla kalmamış aynı zamanda yol göstererek uygulanmasını sağlamıştır.
B) Doğal kaynaklardan yararlanmada temel bir prensip olan "sürdürülebilirlik" ilkesinin örneklerinden birini vermiştir.
C) Hayvanların avlanmasını yasaklayarak, bazı türleri koruma altına almıştır.
D) Tüm canlıların temiz bir dünya da yaşaması için gayret göstermiştir.
E) Müslümanlarda çevre bilinci oluşturmak istemiştir.

14. Girmeden tefrika bir millete, düşman giremez;
Toplu vurdukça yürekler, onu top sindiremez.

Mehmet Akif'e ait bu beyit ile aşağıdaki ayetlerden hangisi anlamca örtüşür?

A) "Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte onlar için büyük bir azap vardır."
(Âl-i İmrân suresi, 103. ayet)

B) "Ey iman edenler! Bir topluluk bir diğerini alaya almasın. Belki onlar kendilerinden daha iyidirler..."
(Hucurât suresi,11. ayet)

C) "Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur."
(İsrâ suresi, 36. ayet)

D) "Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın."
(Hucurât suresi,12. ayet)

E) "Ey insanlar! Şüphesiz sizi bir erkek ile bir dişiden yarattık, tanışasınız diye sizi kavim ve kabilelere ayırdık, Allah katında en değerli olanınız ona itaatsizlikten en fazla sakınanınızdır. ..."
(Hucurât suresi,13. ayet)

15. Engellilik, insan olma halinin bir parçasıdır. Neredeyse herkes yaşamının belli bir noktasından sonra geçici veya kalıcı olarak zayıf düşecek ve yaşamsal işlevlerini yerine getirme konusunda artan zorluklarla karşılaşacaktır. Ulusal ve uluslararası politikalarla engellilerin; sağlık, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda haklarının iyileştirilmeleri açısından önemli mesafeler alınmıştır. Sanayi ve teknolojik gelişmeler, sosyal hayatın hareketliliği ve toplumsal değişimler sonucunda evlerine kapanan engellilerin toplumla bütünleşme talepleri toplumun diğer kesimleri tarafından görünür hale gelmiştir.

Bu metindeki durumu,

I. "Gözleri görmeyen birine yol göstermek sadakadır. Sağır ve dilsiz durumdaki kişilerin dertlerini anlatmalarına yardımcı olman da bir sadakadır."

(Hadis-i şerif)

II. "Gözü görmeyene zorlama yoktur, topala zorlama yoktur, hastaya zorlama yoktur. ..."

(Feth suresi, 17. ayet)

III. "...Bunların kalpleri vardır ama onlarla kavrayamazlar; gözleri vardır ama onlarla göremezler; kulakları vardır ama onlarla işitemezler...."

(A'râf suresi, 179. ayet)

IV. "Üç kimseden kalem kaldırılmıştır: Uyanıncaya kadar uyuyandan, baliğ oluncaya kadar çocuktan, aklı başına gelene kadar akıl hastasından."

(Hadis-i şerif)

ayet ve hadislerden hangilerinin desteklediği söylenebilir?

A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III. D) II ve IV. E) I, II ve IV.

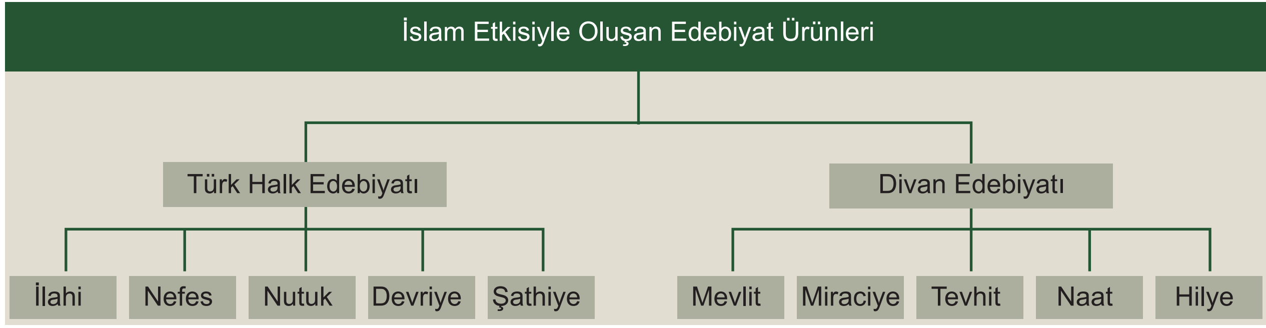
16. Hz. Peygamber'in Necranlı Hristiyanlarla yaptığı anlaşma şu şekildedir:

"...Onların mallarına, canlarına, dinî hayat ve tatbikatlarına, hazır bulunanlarına, bulunmayanlarına, ailelerine, mabetlerine ve az olsun çok olsun onların mülkiyetinde bulunan her şeye şamil olmak üzere Allah'ın himayesi ve Resulullah Muhammed'in zimmeti, Necranlılar ve onlara bağlı etraftakiler üzerine bir haktır. Hiçbir piskopos kendi dinî vazife mahalli dışına, hiçbir papaz kendi vazifesini gördüğü kilise dışına, hiçbir rahip içinde yaşadığı manastır dışında başka bir yere alınıp götürülmeyecektir..."

Bu metinde temel haklarla ilgili anlatılmak istenen özgürlük alanı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Can ve mal güvenliği B) İbadet yerlerinin kutsallığı C) İnanç ve ibadet özgürlüğü D) Düşünce ve ifade özgürlüğü E) Yaşama ve sağlık hakkı

17.

Verilen tablo göz önünde bulundurulduğunda,

I. Türk Edebiyatı İslam'ın etkisiyle daha da zenginleşmiştir.

II. Genellikle Allah inancı ve peygamber sevgisi ele alınmıştır.

III. Hz. Muhammed (sav.) ile ilgili eserler Divan edebiyatında daha fazla ele alınmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız. I. B) Yalnız II. C) I ve II. D) I ve III. E) I, II ve III.

18. Kul hakkı; insanın can, mal ve namus gibi dokunulmazlıklarını korumaya yönelik ortaya çıkan bir haktır. Cana kıymak, hırsızlık, gıybet, yalan, ödenmeyen borç, iftira, kötü söz, kul hakkını doğurur.

Metinde sözü edilen hak ihlalleriyle aşağıdaki ayetler eşleştirildiğinde hangisi dışarıda kalır?

A) "Ey kavmim! Ölçüyü ve tartıyı adaletle tam yapın. İnsanların eşyalarını (mallarını ve haklarını) eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın."

(Hûd suresi, 85. ayet)

B) "Kim de bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde devamlı kalmak üzere cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır."

(Nisâ suresi, 93. ayet)

C) "Kim bir hata veya günah işler, sonra onu bir suçsuzun üzerine atarsa şüphesiz ağır bir suçu ve apaçık bir günahı yüklenmiş olur."

(Nisâ suresi, 112. ayet)

D) "Mal toplayan ve onu durmadan sayan, insanları arkadan çekiştiren, kaş göz işaretiyle alay eden her kişinin vay hâline!"

(Hümeze suresi, 1 ve 2. ayetler)

E) "Mucizeleri açık ve kesin olarak görüp idrak ettikleri halde zulüm ve kibirlerinden ötürü onları inkâr ettiler. Bozguncuların sonunun nice olduğuna bir bak!"

(Neml suresi, 14. ayet)

19. Aşağıda verilen görsel, kültürümüze ait süsleme sanatlarından bazılarını içermektedir.

Buna göre görselde;

I. Hat,

II. Ebru,

III. Tezhip,

IV. Minyatür

sanat dallarından hangilerine yer verilmiştir?

A) I ve II. B) II ve III. C) I, II ve III. D) I, II ve IV. E) II, III ve IV.

20. Kur'an-ı Kerim'de "Gerçekten biz, her şeyi bir ölçü ve dengede yarattık." (Kamer suresi, 49. ayet) buyrularak, bugün ekolojik denge olarak isimlendirdiğimiz kurallara on dört asır öncesinden işaret edilmiştir.

Aşağıdaki ayetlerden hangisi parçada sözü edilen durum için uyarıcı niteliğindedir?

A) "Göğe gelince, Allah onu yükseltti, kâinattaki mükemmel ahengi sağlayan ölçü ve dengeyi koydu."
(Rahmân suresi, 7. ayet)

B) "Yedi kat göğü birbiriyle uyum içinde tabaka tabaka yaratan odur. Rahman'ın yaratmasında hiçbir düzensizlik göremezsin. Haydi, çevir gözünü de bak, bir kusur, bir çatlaklık görebilecek misin?"
(Mülk suresi, 3. ayet)

C) "Sonra gözünü tekrar tekrar çevir de bak. Göz, aradığı kusuru bulamamanın ezikliği ve bitkinliği içinde sana geri dönecektir."
(Mülk suresi, 4. ayet)

D) "Eğer göklerde ve yerde Allah'tan başka ilâhlar olsaydı, ikisinin de dengesi ve düzeni kesinlikle bozulur giderdi. Arşın Rabb'i olan Allah, onların yakıştırdığı her türlü çirkin vasıflardan uzaktır, yücedir!"
(Enbiyâ suresi, 22. ayet)

E) "İnsanların kendi elleriyle yapıp ettikleri yüzünden karada ve denizde düzen bozuldu; böylece Allah -dönüş yapsınlar diye- işlediklerinin bir kısmını onlara tattırıyor."
(Rûm suresi, 41. ayet)

21. Türk müziğinin en başta gelen ustalarından biri olan Buhûrîzâde Mustafa Efendi'nin Itri mahlasını çiçekçilikle uğraştığı için aldığı söylenmektedir. O, Kasımpaşalı Koca Osman Efendi, Derviş Ömer Efendi gibi 17. Yüzyıl bestecilerinden musiki dersleri almıştır. Sarayda da musiki dersleri vermiştir. 1000'e yakın bestesi olduğu bilinmektedir. Itri'nin segâh tekbiri halen şehit cenazelerinde cenaze marşı olarak kullanılmaktadır. Segâh Salat-ı Ümmiye, Segâh Şerif-i Mevlevi, Maye Cuma Salatı, en çok bilinen eserlerindendir. Türk musikisinin, dinî musiki yanında klasik musiki alanlarında da eser vermiş nadir sanatkârlardan biridir. Mustafa Itrî Efendi aynı zamanda ta'lik hattında söz sahibi bir hattattır.

Metinde verilen bilgiler doğrultusunda Itri ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılamaz?

A) Musikinin farklı birçok dalında besteler ortaya koymuştur.
B) Eserleri halk tarafından benimsenerek nesilden nesle aktarılmıştır.
C) Eserlerini bestelerken derin ve düşündürücü bir tavrı benimsemiştir.
D) İslam kültürünün müzik ve sanat dallarına önemli katkıları olmuştur.
E) Dini musikiye yaklaşımı ve yorumu özgün eserlerin oluşmasını sağlamıştır.

22 ve 23. soruları aşağıdaki ayetlere göre cevaplandırınız.

"Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın, parçalanmayın. Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişiler idiniz de o, gönüllerinizi birleştirmişti ve onun nimeti sayesinde kardeş olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan sizi o kurtarmıştı. İşte Allah size ayetlerini böyle açıklar ki doğru yolu bulasınız. Sizden, hayra çağıran, iyiliği emredip kötülüğü meneden bir topluluk bulunsun. İşte onlar kurtuluşa erenlerdir. Kendilerine apaçık deliller geldikten sonra parçalanıp ayrılığa düşenler gibi olmayın. İşte bunlar için büyük bir azap vardır."

(Âl-i İmrân suresi, 103-105. ayetler)

22. Verilen ayetten hareketle aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

A) İslam müminler arasında kardeşliği pekiştirmeyi ister.
B) İnsanların ayrılığa düşmesi sosyal değişimin doğal bir sonucu olarak görülmelidir.
C) Ayetlerin açıklanmasının nedeni insanların doğru bir inanca sahip olmalarını sağlamaktır.
D) Anlamsız tartışmalara girip yükümlülüklerini unutanlar cezalandırılacaktır.
E) Müslümanlardan insanları doğru ve güzel olana çağırmaları istenmektedir.

23. Verilen ayette altı çizili cümlede asıl verilmek istenen mesaj aşağıdakilerden hangisidir?

A) İyiliği emredip kötülükten uzak durun.
B) İnanç ve amelde birlikteliğe önem verin.
C) Kur'an ayetlerinin gereğini yerine getirin.
D) Birlik ve beraberliği sağlama konusunda birbirinize destek olun.
E) Toplumsal barışı tehdit eden olaylardan ve kişilerden uzak durun.

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ CEVAP ANAHTARI

1. Ünite	2. Ünite	3. Ünite
1. E	1. C	1. E
2. A	2. D	2. D
3. E	3. B	3. A
4. A	4. C	4. B
5. C	5. E	5. E
6. A	6. D	6. A
7. B	7. E	7. D
8. A	8. D	8. E
9. E	9. B	9. C
10. A	10. B	10. A
11. A	11. A	11. E
12. C	12. E	12. D
13. D	13. E	13. D
14. A	14. B	14. A
15. C	15. A	15. E
16. C	16. B	16. C
17. E	17. A	17. E
18. E	18. A	18. E
19. D	19. D	19. C
20. E	20. B	20. E
21. C	21. E	21. C
22. B	22. D	22. B
23. E		23. C
24. C		
25. C		